

TC
Giresun Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

GÖRELE VE YÖRESİ AĞIZLARI

(THE DIALECTS OF GÖRELE AND ITS ENVIRONMENT)

(DİL ÖZELLİKLERİ - METİNLER - SÖZLÜK)
(*Language Features-Texts-Dictionary*)

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Feridun TEKİN

Yüksek Lisans Tezi

Giresun, 2015

TC
Giresun Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı

GÖRELE VE YÖRESİ AĞIZLARI

(THE DIALECTS OF GÖRELE AND ITS ENVIRONMENT)

(DİL ÖZELLİKLERİ - METİNLER - SÖZLÜK)
(*Language Features-Texts-Dictionary*)

Tez Danışmanı
Doç. Dr. Feridun TEKİN

Yüksek Lisans Tezi

Giresun, 2015

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün .../ / 201.. tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi **Sinan Koca**'nın **Görel ve Yöresi Ağzları (Dil Özellikleri - Metinler - Sözlük)** başlıklı tezini incelemiş olup aday 09/ 02/ 2015 tarihinde, saat10.00'.da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Başkan)		
Üye		
Üye		
Üye		
Üye		

ONAY

09/02./2015

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “**Görel ve Yöresi Ağzları (Dil Özellikleri - Metinler - Sözlük)**” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

.../.../...
Sinan KOCA

ÖNSÖZ

Anadolu ağızları üzerine yapılan araştırmaların Türkiye Türkçesi alanında önemli bir yeri olduğu tartışılmaz bir gerçek. Fakat bu alanda yapılan çalışmaların henüz sonuçlanmadığı da malum. Bizim çalışmamız da Türkiye Türkçesinin bu alanıyla ilgilidir. Üzerinde çalıştığımız yöre, geniş veya dar saha olmak üzere iki şekilde yapılabilen ağız çalışmalarının “dar saha” bölümünde düşünülebilir.

Bu zamana kadar, bildiğimiz kadarıyla, Görele ağızı ile ilgili basılmış bir akademik çalışma yok. Yaptığımız araştırmalara göre Şahin Uzun’un 100 sayfalık bir mezuniyet tezi mevcut (Şahin Uzun, “Görele Ağız İncelemesi: Derleme, İnceleme, Sözlük” İstanbul Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı, 1974). Fakat bu eser de basılmadığı için mahiyeti hakkında bir bilgimiz yok. Lakin şahsın “*gorelehaber.com*” adlı sitede yayımladığı sözlükten faydalandık.

Görele ve çevresinde derlemelerimizi bir plan dâhilinde yaptık. Köylerimizin hemen hemen hepsinden derleme yaptık. Bazı köylerde nüfusun göçten dolayı azaldığına, yaşlı nüfusun ise gurbetteki çocuklarının yanlarına gittiğine şahit olduk. Bu durumdaki köylerden ya derleme yapmadık ya da uygun şartları taşıyorsa köyün muhtarından derleme yaptık. Görele’de birçok köy mevcut. Fakat bunların çoğu birbirinden ayrılarak yeni bir köy oluşturmuş. Birbirine komşu köylerden derleme yaptığımız için haddizatında bizim ulaşamadığımız köy yok gibi. Kuzeyden güneye; doğudan batıya; merkezden iç bölgeye kadar bütün Görele taranmış, her defasında bir sonraki derleme yapılacak köy veya yerleşim yeri soruşturma ve araştırmalar sonucunda belirlenmiştir.

Aslında bu çalışma için geç bile kalınmıştır. Çünkü bazı köylerde ağız özelliklerini koruyan yaşlı nüfusa hiç rastlanmamıştır. Sağlık köyünde, kaynak şahıs olmaya müsait tek kişinin (Gülender DÜLGER) bizim derlememizden bir hafta sonra vefat etmesi daha fazla beklenmemesi gerektiğinin kanıtıdır.

Derlemeler, doğal ortamlarda, film yapımında kullanılan kaliteli ses kaydediciyle yapılmıştır. Kaynak şahıslar daha çok, ağız özelliklerini koruyan, şehirle ve iletişim araçlarıyla fazla haşır neşir olmayan, köydeki rutin işlerle uğraşan bayanlar; bölgeden çok az ve kısa sürelerle ayrılmış erkeklerdir. Kaynak şahıslarla ne kadar çok konuşulursa dil özelliklerinin de o kadar iyi yansıtılacağı düşünülerek bazen iki saate yakın konuşulduğu olmuştur. Aynı zamanda derlediğimiz metinlerde konu çeşitliliğine özellikle dikkat ettik.

Yaptığımız derlemelerin tamamını yazıya aktardık. Dil incelemeleri, yaptığımız derlemelerin tamamına dayanmaktadır. Buna rağmen varlığını bildiğimiz fakat metinlerde geçmeyen dil özellikleri için yeniden saha araştırması yapılmıştır. Metinlerin yazıya aktarılması sırasında, ağız araştırmalarında birliğin sağlanabilmesi bakımından, bölgenin ses özelliklerine uygun ve daha önce bu alanda yapılmış çalışmalarda yer alan çevriyazı işaretlerinden bir seçme yaptık. Ayrıca Türk Dil Kurumu tarafından hazırlanan “Ağız Araştırmaları Çeviri yazı İşaretleri” kullandık.

Bu çalışmamız *Giriş, İnceleme, Metinler ve Sözlük* olmak üzere dört ana bölümden oluşmaktadır.

Giriş bölümünde Görele ağzının dil özelliklerinin şekillenmesinde etkili olduğunu düşündüğümüz coğrafi ve tarihî özelliklerine, etnik yapısına yer verilmiştir.

İnceleme bölümü, ses ve şekil bilgisi araştırmalarını içermektedir. Bu bölümü Görele ve yöresinde yaptığımız derlemeler üzerine temellendirdik. Dilin tarihî gelişmelerini belirleyebilmek için zaman zaman bizden önce yapılan çalışmalardan yararlanılmıştır. Özellikle, Çepnilerin yoğun yaşadığı Balıkesir Ağzı ile karşılaştırma yapılarak bir Çepni yerleşimi olan Görele ile benzerlikleri ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Örnek bulamadığımız konularda araştırma ve soruşturma yapılmış ve bunların karşısında metin dışı derleme (MDD) olduğu belirtilmiştir.

Metinler, Görele ve köylerinde bir buçuk yıl boyunca yapılan derlemelere dayanmaktadır. Yaptığımız çok sayıda derlemeden yeterli olduğunu düşündüğümüz 27 tanesine bu bölümde yer verilmiştir.

Sözlük bölümü, metinlerde geçen ve yaptığımız soruşturmalar yoluyla tespit ettiğimiz kelimelerden oluşmaktadır. Anlamından sonra numara verilmiş sözcükler metinlerden alınmıştır. Yanlarında numara olmayanlar ise soruşturma ile elde edilen kelimelerdir ve yanına metin dışı derleme (MDD) ifadesi eklenmiştir.

Bu çalışmayı yaparken birçok kişi ve kurumdan yardım aldık. Bunların başında, değerli hocam Doç. Dr. Feridun TEKİN gelmektedir. Kendisi tez danışmanımdır ve beni bu konuyu çalışmaya teşvik etmiş, benden yardımlarını esirgememiştir.

Doç. Dr. Beyhan KESİK, benim yüksek lisansa başlamamda büyük emeği olan dostum ve hocamdır.

Tarih Öğretmeni Okan BİLGE, Görele’de idarecilik yapması hasebiyle birçok kişiyi tanıyan ve çoğu zaman benimle köylere gelerek derlemelere yardım eden çocukluktan beri arkadaşım, değerli dostumdur.

Yine Görele Anadolu Öğretmen Lisesinde Edebiyat Öğretmeni Ali Osman DİNDAR da bizden yardımlarını esirgememiştir.

Uzun ve yorucu çalışmalarım boyunca çocuklarım Bengisu ve Barış Ali’nin sorumluluğunu hayat arkadaşım Şeyda KOCA üstlendi. Fedakârlığı unutulamaz.

Kendilerine sonsuz teşekkür ediyorum.

ÖZET

Yapılan bu çalışma, Giresun ili Görele ilçesi ağzını temel almaktadır. Tez, “Giriş”, “İnceleme”, “Metinler”, “Sonuç”, “Sözlük” ve “Kaynakça” kısmından oluşmaktadır. “Giriş” bölümünde Görele’nin tarihi hakkında bilgi vermekle birlikte; bölgenin coğrafi ve etnik yapısı hakkında da bilgiler verilmiştir. “İnceleme” kısmında Görele ağzının fonetik ve morfolojik yapısı incelenmiş; örneklerle desteklenmiştir. “Metinler” kısmında derlenen 27 metin transkripsiyon alfabesiyle yazılmıştır. “Sonuç” kısmında Görele ağzının önemli görülen fonetik ve morfolojik özelliklerine değinilmiştir. “Sözlük” kısmında Görele ağzından toplanan metinlerde geçen, sözlük maddesi oluşturabilecek nitelikte kelimeler açıklanmıştır. “Kaynakça” kısmında ise tez için yararlanılan eserlerin künyeleri verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Ağız, Görele, Fonetik, Morfolojik, Sözlük

ABSTRACT

This research is mainly comprised of accents of the Görele, which is a town of Giresun. The thesis consists of “*Introduction*”, “*Research*”, “*Texts*”, “*Conclusion*”, “*Dictionary*” and “*Bibliography*” sections. It gives the information about the history of Görele in the section of “*Introduction*”, also it gives the information about the geography of the region and the ethnics of the region . In “*Research*” part, phonetic and morphological structure of the accent of Görele is examined and supported by illustrations. in the section of “*Text*” , 27 texts which were compiled have been written in transcription alphabet. In the part of “*Conclusion*” the most important phonetical and morphological features of Görele dialect are stated. In “*Dictionary*” part the words which were collected from Görele dialects that has quality to from a dictionary item are described. In “*Referance*” part the identification of Works used for thesis are described.

Key Words: Dialect, Görele, Phonetic, Morphological, Dictionary

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	I
ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
KISALTMALAR.....	XI
ÇEVRE YAZI İŞARETLERİ.....	XII
GİRİŞ.....	1
1.1. BÖLGENİN COĞRAFYASI.....	2
1.1.1. İlçenin Yeri.....	2
1.1.2. İklim.....	2
1.1.3. Bitki Örtüsü.....	2
1.1.4. Nüfus ve Yerleşme.....	3
1.1.5. İktisadî Yapı.....	4
1.2. TARİH.....	5
1.2.1. Görele Adının Kaynağı.....	5
1.2.2. Eski Çağdan Bugüne Görele.....	5
İNCELEME.....	9
2.SES BİLGİSİ.....	10
2.1. ÜNLÜLER.....	10
2.1.1. Ünlü Çeşitleri.....	10
2.1.2. Uzun Ünlüler.....	12
2.1.2.1.Ses Hadiseleriyle ilgili Uzun Ünlüler.....	12
2.1.2.1.1. Ünsüz Düşmesine Bağlı Uzun Ünlüler.....	12
“ğ” Düşmesiyle Uzun Ünlü.....	12
“h” Düşmesiyle Uzun Ünlü:.....	13
“k” Düşmesiyle Uzun Ünlü:.....	13
“l” Düşmesiyle Uzun Ünlü.....	13
“m” Düşmesiyle Uzun Ünlü:.....	13
“n” Düşmesiyle Uzun Ünlü:.....	13
“r” Düşmesiyle Uzun Ünlü:.....	14
“v” Düşmesiyle Uzun Ünlü:.....	14

VI

“y” Düşmesiyle Uzun Ünlü:	14
2.1.2.1.2. Hece Kaynaşmasından Doğan Uzun Ünlüler	14
-ecek –acak gelecek zaman çekimlerinde “k/ğ” ünsüzünün düşerek ünlü uzatması:	14
-lik / -lık isimden isim yapım ekindeki “k/ğ” ünsüzünün düşerek ünlü uzatması:	15
şimdiki zaman çekimlerinde –yor eki düşerken y’nin tesiriyle önceki hecenin ünlüsü uzar:	15
“f”li hecelerin kaynaşmasından doğan uzun ünlü:	15
“ğ”li hecelerin kaynaşmasından doğan uzun ünlü:	15
“h”li hecelerin kaynaşmasından doğan uzun ünlü:	15
“n”li hecelerin kaynaşmasından doğan uzun ünlü:	16
“r”li hecelerin kaynaşmasından doğan uzun ünlü:	16
“y”li hecelerin kaynaşmasından doğan uzun ünlü:	16
2.1.2.1.3. Ünlü Karşılaşmasından Doğan Uzun Ünlüler	16
2.1.2.2. Vurgu ve Tonlamaya Bağlı Uzun Ünlüler	16
Alınma kelimelerde vurgu ve tonlamaya bağlı uzun ünlü:	17
Türkçe kelimelerde vurgu ve tonlamaya bağlı uzun ünlü:	17
2.1.3. Kısa Ünlüler	17
2.1.3.1. Aslında Uzun Olan Ünlülerin Normalleşmesi	17
2.1.3.2. Aslında Normal Uzunlukta Olan Ünlülerin Kısalması	18
2.1.4. İkiz Ünlüler	18
2.1.4.1. Eşit İkiz Ünlüler	18
i_i:	18
2.1.4.2. Yükselen İkiz Ünlüler	18
i_a:	19
ı_a:	19
u_a:	19
i_e:	19
i_ü:	19
i_u:	19
ü_e:	19
2.1.4.3. Alçalan İkiz Ünlüler	19
a_i:	19
a_u:	19
e_i:	19
o_u:	20
ö_ü:	20

VII

2.1.5. Ünlü Uyumu	20
2.1.5.1. Kalınlık- İncelik Uyumu.....	20
2.1.5.1.1. Alınma Kelimelerde Kalınlık - İncelik Uyumu.....	21
İlerleyici Benzeştirme Yolu İle:	22
Gerileyici Benzeştirme Yolu İle :	22
İlerleyici-Gerileyici Benzeşme Yoluyla.....	22
2.1.5.1.2. Kalınlık - İncelik Uyumunun Bozulması	22
2.1.5.2. Düzlük – Yuvarlaklık Uyumu	24
2.1.5.2.1. Alınma Kelimelerde Düzlük – Yuvarlaklık Uyumu	24
2.1.5.2.2. Düzlük- Yuvarlaklık Uyumunun Bozulması.....	25
2.1.6. Ünlü Değişmeleri.....	26
2.1.6.1. Kalın Ünlülerin İncelmesi	26
2.1.6.2. İnce Ünlülerin Kalınlaşması	27
2.1.6.3. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması	28
2.1.6.4. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi	28
2.1.6.5. Geniş Ünlülerin Daralması	29
2.1.6.6. Dar Ünlülerin Genişlemesi	29
2.1.7. Ünlü Düşmesi	30
2.1.7.1. İçte Ünlü Düşmesi :	30
2.1.7.2. Başta Ünlü Düşmesi	31
2.1.8. Ünlü Türemesi.....	31
2.1.8.1. Başta Ünlü Türemesi:	31
2.1.8.2. Sonda Ünlü Türemesi:	31
2.1.8.3. İçte Ünlü Türemesi:	31
2.1.9. Ünlü Birleşmesi	32
2.2. ÜNSÜZLER	32
2.2.1. Ünsüz Çeşitleri	32
2.2.2. Ünsüz Değişmeleri	35
2.2.2.1. Tonlulaşma :	35
2.2.2.1.1. Ön Seste Tonlulaşma :	35
2.2.2.1.2. İç Seste Tonlulaşma :	36
2.2.2.1.3. Son Seste Tonlulaşma :	37
2.2.2.2. Tonsuzlaşma	38
2.2.2.2.1. Ön Seste Tonsuzlaşma :	38
2.2.2.2.2. İç Seste Tonsuzlaşma :	39
2.2.2.2.3. Son Seste Tonsuzlaşma :	39

VIII

2.2.2.3. Süreklileşme	39
2.2.2.3.1. Sızıcılaşma	39
2.2.2.3.2. Akıcılaşma	40
2.2.2.4. Sürekli Ünsüzler Arasında Değişme	40
2.2.2.5. Süreksizleşme	41
2.2.3. Ünsüz Benzeşmesi	41
2.2.3.1. İlerleyici Benzeşme:	42
2.2.3.1.1. Tam Benzeşme:	42
2.2.3.1.2. Yarı Benzeşme :	43
2.2.3.2. Gerileyici Benzeşme :	43
2.2.4. Ünsüz İkizleşmesi	44
2.2.5. İkiz Ünsüzlerin Tekleşmesi	44
2.2.6. Ünsüz Düşmesi.....	44
2.2.7. Ünsüz Türemesi	46
2.2.8. Hece Kaynaşması	46
2.2.9. Hece Yutumu	46
2.2.10. Yer Değiştirme	47
3.ŞEKİL BİLGİSİ.....	48
3.1. YAPIM EKLERİ.....	48
3.1.1. İsimden İsim Yapma Ekleri:	48
3.1.2. İsimden Fiil Yapma Ekleri:	48
3.1.3. Fiilden İsim Yapma Ekleri:	48
3.1.4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri:	49
3.2. İSİMLER	49
3.2.1. İsim Çekimi:.....	49
3.2.1.1. Hal Ekleri:	49
İlgi hâli eki:	49
Yükleme hâli eki:	50
Yönelme hâli eki:	50
Bulunma hâli eki:	50
Çıkma hâli eki:	50
Vasıta hâli eki:	50
Eşitlik hâli eki:	51
3.2.1.2. İyelik Ekleri:.....	51
3.2.1.3. Çoğul Eki:.....	52

IX

3.2.1.4. Aitlik Eki:	52
3.2.1.5. Soru Eki:	53
3.3. ZAMİRLER	53
3.3.1. Şahıs Zamirleri:	53
3.3.2. Dönüşlük Zamirleri:	54
3.3.3. İşaret Zamirleri:	54
3.3.4. Soru Zamirleri:	55
3.3.5. Belirsizlik Zamirleri:	55
3.4. SIFATLAR	56
3.4.1. Niteleme Sıfatları:	56
3.4.2. Belirtme Sıfatları:	56
3.4.2.1 İşaret Sıfatları:	56
3.4.2.2. Soru Sıfatları:	57
3.4.2.3. Belirsizlik Sıfatları:	57
3.4.2.4. Sayı Sıfatları:	58
3.4.2.4.1. Asıl Sayı Sıfatları:	58
3.4.2.4.2. Sıra Sayı Sıfatları:	58
3.4.2.4.3. Üleştirme Sayı Sıfatları:	58
3.4.2.4.4. Kesir Sayı Sıfatları:	58
3.5. ZARFLAR	58
3.5.1.Zaman Zarfları:	58
3.5.2.Durum Zarfları:	60
3.5.3.Yer-Yön Zarfları:	61
3.5.4.Azlık-Çokluk Zarfları:	61
3.5.5.Soru Zarfları:	62
3.6. EDATLAR	63
3.6.1 Ünlem Edatları	63
3.6.2. Bağlama Edatları	65
3.6.3. Son Çekim Edatları	70
3.7. FİİLLER VE FİİL ÇEKİMLERİ	71
3.9.1. Şahıs Ekleri:	71
Birinci Tip Şahıs Ekleri:	71
İkinci Tip Şahıs Ekleri:	72
3.9.2. Fiillerin Basit Çekimleri	72

3.9.2.1. Bildirme Kipleri	72
3.9.2.1.1. Şimdiki Zaman	72
3.9.2.1.2. Geniş Zaman	73
3.9.2.1.3. Bilinen Geçmiş Zaman.....	75
3.9.2.1.4. Öğrenilen Geçmiş Zaman	77
3.9.2.1.5. Gelecek Zaman	78
3.9.2.2. Tasarlama Kipleri	79
3.9.2.1.6. Şart	79
3.9.2.1.7. İstek.....	80
3.9.2.1.8. Gereklik	81
3.9.2.1.9.Emir.....	81
3.9.3. Fiillerin Bileşik Çekimleri	82
3.9.3.1. Hikâye	82
3.9.3.2. Şart	84
3.9.3.3. Rivayet.....	84
3.8. YARDIMCI FİLLER.....	85
3.8.1. İsimlere Gelen Yardımcı Fiiller	85
3.8.2. Fiillere Gelen Yardımcı Fiiller	86
3.9. EK FİLLER	86
3.9.1. Şimdiki Zaman ve Geniş Zamanı	86
3.9.2. Bilinen Geçmiş Zamanı.....	87
3.9.3. Öğrenilen Geçmiş Zamanı.....	87
3.9.4. Şartı.....	87
3.10. FİLİMSİLER.....	88
3.10.1. Sıfat-Fiil Ekleri:	88
3.10.2.Zarf-Fiil Ekleri:	88
SONUÇ	91
METİNLER.....	95
SÖZLÜK.....	241
KAYNAKÇA	293

KISALTMALAR

AA.	Aybastı Ağzı
Ar.	Arapça
age.	adı geçen eser
agm.	adı geçen makale
agt.	adı geçen tez
BİA	Balıkesir İli Ağzı
bk.	bakınız
Bul.	Bulgarca
BYA	Bartın ve Yöresi Ağızları
C.	cilt
EİA	Erzurum İli Ağızları
Erm.	Ermenice
Far.	Farsça
Fr.	Fransızca
GBAA	Güney Batı Anadolu Ağızları
GİYA	Giresun İli ve Yöresi Ağzı
GTS	Gramer Terimleri Sözlüğü
İt.	İtalyanca
KBAYA	Keban Baskil ve Ağın Yöresi Ağızları
KİA	Kars İli Ağızları
KYA	Kütahya ve Yöresi Ağızları
Lât.	Lâtince
NYA	Nevşehir Yöresi Ağızları
OİYA	Ordu İli ve Yöresi Ağızları
s.	sayfa
S.	sayı
ünl.	Ünlem
Yun.	Yunanca

ÇEVİRİ YAZI İŞARETLERİ

- ā : uzun “a”
â : ince “a”
ǎ : a-o arası “a” ünlüsü.
b : b-v arası “b”
ɸ : b-p arası “b”
ć : c-j arasında telâffuz edilen j ünsüzü
 : ç-ş arası, “ş” ye yakın “ç”
ë : e-ö arası; yarı yuvarlak, geniş, ince “e” ünlüsü
ē : uzun “e”
f : f-v arası, yarı tonlu “f” ünsüzü
ğ : Kalın ünlülerle hece oluşturan, g-k arası, art damak "g" ünsüzü
ĝ : normal “ğ” sesinden daha kuvvetli bir nefes baskısı ve hırıltı ile çıkarılan art damak ünsüzü
ħ : Sızıcı, tonsuz, art damak ünsüzü “h”
ĩ : Normalden kısa “ı” sesi
 : uzun “ı”
 : uzun “i”
î : i-e arası, yarı açık “i”
ķ : genzel “k”
ļ : kalın ünlülü kelimelerle ince telaffuz edilen “l” ünsüzü
ñ : nazal “n”
ō : uzun “o”
 : uzun “ö”
ř : Düşmek üzere olan r ünsüzü

- z : s-z arası “z” ye yakın “s”
t̡ : patlayıcılığını yitirmiş, “d” ye yakın “t”
 : uzun “u”
ū : normalden daha kısa bir “u” ünlüsü
û : u-ü arası “u” ya yakın “ü”
 : uzun “ü”
ǔ : Normal “ü” sesinden daha kısa süre boğumlanan “ü” sesidir.
_ : Ulama işareti

GİRİŞ

1.1. BÖLGENİN ÇOĞRAFYASI

1.1.1. İlçenin Yeri

Görece, Doğu Karadeniz bölgesinde Giresun'a bağlı bir ilçedir. 41° 01' 0" enlem, 39° 00' 0" boylam arasında¹; kuzeyinde Karadeniz, batısında Tirebolu, doğusunda Eynesil ve Şalpazarı, güneyinde Çanakçı ilçeleri ile çevrilidir. 12 mahallesi ve 54 köyü mevcuttur.²

1.1.2. İklim

Görece'de yıllık ortalama sıcaklık 14,5 °C'dir. Aylara göre ortalama sıcaklık 7°C ile 23 °C arasında değişir. Sıcaklığın yıl içindeki dağılımı incelendiğinde 23 °C ile ağustos ayı en sıcak aydır. Ocak ayı ortalama sıcaklığı 7 °C olup en soğuk ayı temsil eder. Görece'de sıcaklık değerleri genellikle mevsim normallerine göre bir seyir takip eder.

İlçe merkezinde yıllık ortalama yağış 1882.2 mm'dir. Nisan ve Mayıs aylarında düşük olan yağış miktarında Haziran ayından itibaren artış gözlenir. Bu durum Ekim ayına kadar devam eder. Ekim, 262.7 mm ile en yağışlı aydır. Mayıs ise 61.6 mm ile en düşük yağış oranının görüldüğü aydır. Yani, Görece'de tipik Karadeniz ikliminin görüldüğünü söyleyebiliriz³.

1.1.3. Bitki Örtüsü

Bütün Karadeniz sahil şeridinde olduğu gibi Görece'de de hâkim bitki örtüsü ormanlık alanlardır. Kıyı şeridinden başlayarak 500 metre yüksekliğe kadar fındık bahçeleri yaygın bitki örtüsünü oluşturur. 500 metreden sonra fındık ağaçları yerini geniş yapraklı ağaçlara (meşe, kayın, gürgen, kestane, kızılçam, çınar, ıhlamur, karayemiş) bırakır⁴

Yörede, Akdeniz meyvesi olan portakal, mandalina, limon hemen hemen her evin bahçesinde mevcuttur. Yine her evin etrafında ve fındık bahçelerinde elma, armut, kiraz, erik, ayva, ceviz, dut, kokulu kara üzüm, incir... yer alır.

¹http://tools.wmflabs.org/geohack/geohack.php?pagename=G%C3%B6rece&params=41_1_N_39_0_E_type:city_region, 18.10.2014

²Ayhan Yüksel, **Giresun Tarihi Yazıları**, Kitabevi Yay., İstanbul-2007, s.245.

³Ali Bilir, **Geçmişten Günümüze Görece**, Kitabevi Yay., İstanbul-2007, s. 29.

⁴<http://www.gorele.gov.tr/genel-bilgiler/cografya-yapi.html>

1.1.4. Nüfus ve Yerleşme

Görelе'nin yüzölçümü 178 km², nüfusu ise 2013 adrese dayalı nüfus sayım bilgilerine göre 29.723'tür. Bu durumda Görelе'de km² ye yaklaşık 167 kişi düşmektedir.

Nüfusun 14,263'ü kırdâ, 15,450'si ise şehirde yaşamaktadır⁵.

1970 nüfus sayımına göre şu an ilçe olan Çanakçı Bucağı ve Çavuşlu Beldesi'yle birlikte Görelе'nin toplam nüfusu 49211'dir ve km² ye 127 kişi düşmektedir. Nüfusun yarıya yakını gurbette yaşamaktadır⁶.

Görelе nüfusunun çoğu hâlâ, ekonomik ve sosyal sebeplerden dolayı ilçe

Bitirilen Eğitim Düzeyi	Toplam	Erkek	Kadın
Okuma yazma bilmeyen	2.953	360	2.593
Okuma yazma bilen fakat bir okul bitirmeyen	4.564	1.986	2.578
İlkokul mezunu	6.312	3.289	3.023
İlköğretim mezunu	4.528	2.234	2.294
Ortaokul veya dengi okul mezunu	1.562	1.122	440
Lise veya dengi okul mezunu	4.262	2.564	1.698
Yüksekokul veya fakülte mezunu	1.536	1.003	533
Yüksek lisans mezunu	61	42	19
Doktora mezunu	11	7	4
Bilinmeyen	1.856	854	1.002
Toplam	27.645	13.461	14.184

2010 Nüfus Verilerine Göre Okuma Yazma Durumu

dışında yaşamaktadır. Giresun'daki genel durum da zaten bu şekilde tecelli etmiştir. Yaş gruplarını incelediğimizde en kalabalık yaş grubunun 2353 kişi ile 15-19 yaş grubu olduğunu görmekteyiz. Daha sonraki yaş gruplarında azalan nüfus 50-54 yaş grubunda tekrar 2.000 'in üzerine çıkarak 2.026 kişiye ulaşmaktadır. Buna göre orta öğretimden sonra genç nüfusun ilçeden ayrıldığı-

⁵ http://rapor.tuik.gov.tr/reports/rwservlet?adnksdb2&ENVID=adnksdb2Env&report=wa_turkiye_ilce_koy_sehir.RDF&p_il1=28&p_ilce1=1361&p_kod=2&p_yil=2013&p_dil=1&desformat=pdf, 18.10.2014

⁶ Mustafa Arslan, **Görelе**, Sarı Matbaası, Ankara-1973, s.4.

nı buna karşın emekli nüfusun bir kısmının da ilçeye dönüş yaptığını söyleyebiliriz⁷.

Giresun Üniversitesine bağlı olarak 2008 yılında Görele Uygulamalı Bilimler Yüksek Okulu ve Görele Güzel Sanatlar Fakültesi açıldı ev okul 2010-2011 Öğretim yılında Bankacılık ve Finans Bölümüne alınan 120 öğrenci ile eğitime devam etmektedir.

İlçe merkezinde 6, köy ve beldelerde ise 9 ilköğretim okulu mevcuttur. 15 İlköğretim okulunda 3.622 öğrenci öğrenim görmektedir. Bu öğrencilerden 1.767'si kız, 1.855 'i erkek öğrencidir. 6. 7. ve 8. sınıf öğrencileri toplamı 1,335'tir.

İlçe merkezindeki 6 ilköğretim okulunda 1.281'i kız, 1.298'i erkek öğrenci olmak üzere toplam 2.516 öğrenci bulunmaktadır.

Ortaöğretimde toplam 6 okul bulunmaktadır. Bu okullarda okuyan toplam öğrenci sayısı 1.740'tır. Bu öğrencilerin 852'i kız, 888'i erkektir.

1.1.5. İktisadî Yapı

Toprağın yapısı ve iklim koşulları Karadeniz Bölgesi'nin önemli bir kısmında fındık dışında başka bir tarıma izin vermemektedir. Fakat orta kuşakta yetişen her çeşit bitki Görele'de yetişir. Sıcak kuşakta yetişen çay da önemli bir geçim kaynağıdır. Bununla birlikte, Görele'nin ana geçim kaynağı fındıktır. Fındık tarımı genellikle küçük arazilerle ve aile işletmeciliği biçiminde, 7134 hektarlık alanda, yapılmaktadır. Fındık ihracatı ülkemize önemli bir döviz girdisi sağlamaktadır. Eylül 2014 verilerine göre sadece Karadeniz'den 9.701,2 ton iç fındık ihraç edilmiş ve karşılığında 91.693.699\$ döviz girdisi sağlanmıştır⁸. Bu ihracatta Görele fındığının da önemli bir katkısı bulunmaktadır.

Halkın ihtiyaçlarına göre sığır, davar, kümes hayvanları; gücünden faydalanılan hayvanlarla diğer evcil hayvanlar yetiştirilmektedir. Bölgemizde geniş meralar olmadığından hayvancılık ileri düzeyde gelişmemiştir.

Her köy evinde sığır beslenir. Sığır yetiştiriciliği küçük aile işletmeciliği şeklinde ailenin süt ihtiyacını karşılamak amacıyla yapılmaktadır.

Görele'de yaklaşık 15.000 hektar ormanlık alan mevcuttur fakat ormancılığın Görele ekonomisine ekonomik katkısı çok azdır⁹.

Görele'nin 10 km'lik sahil şeridi bulunmaktadır. Bir sahil ilçesi olması sebebiyle balıkçılık, Görele ekonomisinde önemli bir yer tutmaktadır. Bu sahil şeridinde hem küçük hem de Kuloğlu gibi büyük balıkçılar avcılık yapmaktadır.

⁷<http://www.gorele.gov.tr/genel-bilgiler/gorele-nufus.html>, 18.10.2014

⁸<http://www.kib.org.tr/files/downloads/turk%C3%A7ehafta3.pdf>, 18.10.2014

⁹www.gorele.gov.tr, 18.10.2014

Ayrıca son yıllarda Kaynak Kullanımı Destek Fonu (KKDF) prim uygulaması ile “kültür balıkçılığı”nda da önemli bir ilerleme sağlanmıştır. 1997 yılı itibariyle il genelinde toplam 65 adet kayıtlı alabalık tesisinin 7’si Görele’de bulunmaktadır¹⁰.

1.2. TARİH

1.2.1. Görele Adının Kaynağı

Görele adı antik çağda bugünkü Eynesil kasabası çıkışında 'Görele Burnu' diye anılan, harabe halinde kalıntılara rastlanan "*Coralla / Koralla*"¹¹şehrinden gelmektedir. Kale harabeleri üzerinde yapılan arkeolojik çalışmalar buranın Ortaçağ Bizans kalesi olduğuna işaret eder ve en geç XIV. Yüzyılda yapılmış olabileceği ihtimalini ortaya koyar. Bu bilgilerden yola çıkarak eski Görele'nin İtalyanca mercan anlamına gelen Coralla olduğu ve Cenevizliler tarafından oluşturulduğu şeklindeki yaygın kanaatin doğru olmadığı anlaşılmaktadır. Şu halde bu adın, Cenevizlilerin Karadeniz'e gelmelerinden önce de var olduğu açıktır¹². Bilge Umar, adın kökenini Pontus'ta konuşulan Luwi dili ardıllarından Kappadokia diline bağlamaktadır ve Coralla'nın anlamını "*Çıkıntılık-çık*" olarak vermektedir¹³.

Dolayısıyla halkın birbirine "*haydi görelim*", yahut "*git gör hele*" demelerinden dolayı Görele adının "*Görhele*" sözlerinden çıktığı ise yakıştırmadan ibarettir. "Coralla/Koralla" Türk telaffuzuna uygun olarak 'Görele' şekline dönüşmüştür¹⁴.

1.2.2. Eski Çağdan Bugüne Görele

Tarihçi yazar Ayhan Yüksel, M.Ö. VII. yüzyılda Karadeniz'de koloncilik hareketlerine girişen Miletosluların bu uygun coğrafi mevkide bir üs kurma ihtimallerinin fazla olduğunu, bu nedenle de Görele'nin tarihinin Ortaçağ'dan daha eski dönemlere dayandığını söyler.

Eski Görele, Trabzon Rum Devleti'nin kurulmasından sonra onların sınırları içinde önemli bir stratejik mevki özelliği kazandı. 1404 yılında Trabzon Kralı İmparator III. Manuel'in (1390-1412) memleketinin sınırları batı sahil

¹⁰ www.gorele.gov.tr, 18.10.2014

¹¹ Faruk Sümer, **Tirebolu Tarihi**, Tirebolu Kültür ve Yardımlaşma Derneği yay., İstanbul-1992, s.9

¹² Ayhan Yüksel, **age.**, s.245.

¹³ Bilge Umar, **Türkiye'deki Tarihsel Adlar**, İnkılap Kitabevi, İstanbul-1993, s. 293.

¹⁴ Yüksel, **a.g.e.**, s.245.

boyunu takiben Giresun'u geçiyordu. Bu eyalette Korilla(Görelle) da Batı Trabzon İmparatorluğu'na aitti¹⁵.

Görelle'nin Osmanlı egemenliğine kesin olarak geçmesi Fatih Sultan Mehmet tarafından gerçekleştirildi. O yıllarda pek muhtemel olarak Görelle, Tirebolu ve Giresun kaleleri Trabzon Rum İmparatorluğu'nun kumandanları tarafından idare ediliyor, buna karşın Kürtün-Dereli-Giresun-Tirebolu-Eynesil arasındaki geniş kırlık kesim de Çepni beylerinin elinde bulunuyordu. Anlaşıldığına göre Osmanlılar Trabzon topraklarına girince Çepni¹⁶ beyleri onlara yardımcı oldular¹⁷.

1486 tarihli Trabzon sancağı tahrir defterlerinde Akçaabad nahiyesine tâbi olan Görelle kasabası 9 nefer Müslüman kale görevlisi, 60 hane, 6 biye (dul), Hıristiyan nüfusa sahip idi. Buna göre Görelle kalesinde 45'i Müslüman, 306'sı Hıristiyan olmak üzere 351 kişinin yaşadığı tahmin edilebilir¹⁸.

1515'e gelindiğinde Görelle'de gene Hıristiyan nüfusun sayıca üstünlüğünü görüyoruz. 7'ye karşın 134 Hıristiyan hanenin varlığı söz konusudur. Bu durumda Görelle'de, dul ve bekârlar da katıldığına, yaklaşık olarak 47 Müslüman 702 gayrimüslim yaşamaktadır¹⁹. Kayıtlardan anlaşıldığına göre Hıristiyan nüfusun % 39.31'i dışarıdan gelip Görelle'ye yerleşmiştir²⁰.

1583'e gelindiğinde 518 civarında Müslüman, 813 civarında gayrimüslim olduğu görülmektedir²¹. Bu durumda ilk nüfus tespitinden sonra, iki tebaa arasındaki sayısal farkın yavaş yavaş kapanmakta olduğuna şahit olmaktayız. Fakat Hanefi Bostan, % 780 olan bu artışı Anbarlu ve Seydi Ahmedler'deki Müslümanların "*Nefs-i Görelle*" içinde değerlendirilmesinden kaynaklandığını belirtmektedir²².

Kazakların 1624 'de yaptıkları baskınlarda Görelle, bilhassa Tirebolu büyük zarar görür²³.

1732'de Görelle kazası Çepnileri yerlerini terk ederek Espiye madeni civarındaki mahallelere yerleşmişti. Ancak bu Çepniler buradan kaldırılarak eski yerlerine iskân olundular. 17. yüzyılın ikinci yarısına doğru Tirebolu- Görelle

¹⁵ Yüksel, a.g.e., s.247.

¹⁶ Çepniler, Oğuzların Üçok koluna bağlı olup önce Türkistan'dan İran'a, buradan da Anadolu'ya göç etmişlerdir. 100 bin kişi olduğu belirtilen bu Çepni boyunun büyük bir çoğunluğu Giresun, Tirebolu, Görelle ve Büyükliman (Vakfikebir) 'a yerleşmiş, bir kısmı da daha batıya hareket ederek İzmit, Balıkesir, İzmir'e iskân etmiştir. XIII. asırda Sinop çevresinde görülen Çepnilerin bilahere Ordu, Giresun, Trabzon ve Rize bölgesinde etkin rol oynadıkları görülmektedir (Hanefi Bostan, **Karadeniz'de Nüfus Hareketleri ve Nüfusun Etnik Yapısı**, Nöbetçi Yay., İstanbul 2012, s. 123-124.).

¹⁷ Sümer, **Tirebolu Tarihi**, s.48.

¹⁸ Mehmet Fatsa, **XV ve XVI. Yüzyıllarda Giresun: Sosyal ve Ekonomik Hayat**, Giresun İl Özel İdaresi Yay., Ankara-2010, s. 82.

¹⁹ Fatsa, a.g.e., s. 83.

²⁰ Hanefi Bostan, **XV ve XVI. Asırlarda Trabzon Sancağında Sosyal ve İktisadî Hayat**, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara, 2002, s. 243.

²¹ Fatsa, a.g.e., s. 83.

²² Bostan, a.g.e., s. 244.

²³ Yüksel, a.g.e., s.248.

çevresindeki Çepni derebeyleri ile Rize yöresindeki Lâz denen derebeylerinin mücadelesi dönemin diğer mühim olaylarından. Hadiseleri önleyemeyen Trabzon valisi Küçük Mustafa Paşa'nın yerine Çeteci Abdullah Paşa tayin edildi. 1789'da başlayan Rus harbine, Soğucak ve Anapa şehirlerini savunmak üzere Görele âyanı Kuğu Oğlu Süleyman Ağa 100 askeriyle katılmıştır. 1809'da ise Batum ve Faş'ın savunması için gönderilen takviye kuvvetin içinde Kuğuzâde Emin Bey'in askerleri de vardı²⁴.

1796 yılında büyük bir veba (daun) salgını oldu ve bu salgında çok sayıda insan öldü. Görele'de pek az insan ve aile kaldı: Güneydoğuda "Emanetler"; kuzey ve batıda "Kukular" ailesi. Bunlardan birincisi ulaklıktan, ikincisi kuvvete dayanarak sivrilmişlerdi²⁵.

19. yüzyılın ilk çeyreğindeki Tuzcuoğlu isyanı Görele'nin içinde bulunduğu bölgeyi de etkiler. II. Mahmud'un 1816'da gönderdiği kuvvetler Eleği (Görele)'ye gelerek kontrolü sağlar²⁶.

1811'de Görele Kuğuoğullarının himayesinde idi ve bu olayların cereyan ettiği eski Görele giderek nüfus bakımından dağılmış, buradaki halk yakındaki köylerde oturmaya ve bir bölümü de daha sonra Elevi denilen yerde yeni Görele'ye yerleşmiş olmalıdır²⁷.

Birinci Dünya Savaşı'nın (1914-1918) başlamasıyla birlikte savaşın etkileri Görele'de hemen görülmeye başlandı. Daha savaşın ilk aylarında Görele halkı açlıkla karşı karşıya geldi. 18 Nisan 1916'da Trabzon'u işgal eden Ruslar Giresun yönüne harekete geçti. Bunun üzerine Görele halkı can emniyeti için Ordu kazasına göç etti. Devam eden Rus ilerlemesi karşısında Türk kuvvetleri 2 Ağustos'ta Görele'ye 24 Ağustos'ta çanakçı deresine çekilmek zorunda kaldılar. Rus ilerlemesini devam etmesi neticesinde Türk kuvvetleri 21 Ekim'de Harşit deresi boyuna çekildiler. Bu arada Görele halkı büyük işkencelere maruz kalarak Rusların elinden kurtarılacakları günü beklemeye başladılar. Nitekim 1917 Bolşevik İhtilali ile Rus kuvvetleri dağılmaya başladı ve 14 Şubat 1918'de Görele, 15 Şubat'ta Vakfıkebir düşmandan kurtarıldı²⁸.

Göreleliler savaş yıllarında büyük sıkıntılar çekmesine rağmen Milli Mücadele'ye sahip çıkan ilk yöreler arasında yer aldı. Görele'nin Rum nüfusu Lozan Antlaşması sonrasında yapılan mübadele ile burayı terk etti.

Görele 1758 yılında Tirebolu'ya bağlı bir nahiye haline getirildi. 1850-1866 yılları arasında, Yavebolu ile birlikte Trabzon'un kazaları arasında gösterilir. 1867 yılından itibaren yalnız Görele'nin ismi zikredilmektedir ve 1868 yılında nahiye olarak Tirebolu kazasına bağlanır. 1871'de Tirebolu kazasından ayrılarak Trabzon'un nahiyesi olmuş, 1874'te tekrar kaza teşkilatına kavuşmuş-

²⁴ Yüksel, a.g.e., s.249.

²⁵ Arslan, a.g.e., s. 39.

²⁶ Yüksel, a.g.e., s.250.

²⁷ Yüksel, a.g.e., s.250.

²⁸ Yüksel, a.g.e., s.250.

tur. 1876 yılında Görele'de belediye teşkilatı kuruldu. İlk belediye reisi Ömer Ağa'dır. Görele, 4 Aralık 1920 günü Giresun'un müstakil sancak haline getirilmesine dair kabul edilen kanun tasarısı sebebiyle Trabzon sancağından ayrılarak Tirebolu ile birlikte Giresun'a bağlı kaza merkezi haline getirilmiştir²⁹.

---

²⁹ Yüksel, a.g.e., s.254-255; <http://www.gorele.gov.tr/>, 18.10.2014

İNCELEME

2.SES BİLGİSİ

2.1. ÜNLÜLER

2.1.1. Ünlü Çeşitleri

Görelle ağızında yazı dilimizdeki a, e, ı, i, o, ö, u, ü temel ünlüleri yanında birtakım ses hadiseleri neticesinde ortaya çıkan ā, ē, ī, , ō, ō̄, ū, ū şeklinde uzun olanları da mevcuttur.

Görelle ağızında bunların dışında sekiz ünlü daha mevcuttur.

â Ünlüsü: Ünlü uyumlarının, inceltici seslerin etkisi ile oluşmuştur³⁰, Türkçe ve yabancı kelimelerdeki ince “a”yı belirtmek için³¹kullanılır. (a/e) arası bir boğumlama gösterir³²: dutallârdı < tutarlardı (1-150),tallâ < tarla (1-118), ullârdan < oralardan(3-466), habullâr< buralar (2-213), dutuşullâr < tutuşurlar (4-220), sarallârdı < sararlardı (2-366),islâh < ıslah (1-189), hatıllâmıyım < hatırlamıyorum (2-133), alâmeti < alâmeti (2-202), ısmallâdım < ısmarladım (2-185), hâlân < hâlen (2-315), niğâh < nikâh (2-106), bekâr (4-87), zollâma < zorlama (3-189), âllâdım < ağırladım (3-200), dallânıyu < darlanıyor(3-236), millâr < milyar (3-271), lâsd ñizi < lastiğınızı (3-513), bekârug < bekâriz (4-175)

â Ünlüsü: Dudak ünsüzünün yanında biraz dudaklılaşmış/yuvarlaklaşmış “a” sesidir³³. (a-o) arası bu ünlüyü yalnızca bâba < baba (10-11)³⁴ kelimesinde görmekteyiz.

ë Ünlüsü: e-ö arası, yarı yuvarlak bu ünlüyü yalnızca yevmiye < yevmiye (12-13) kelimesinde görmekteyiz. Bölge ağızında sık duyulan bir ses değildir.

î Ünlüsü: Normalden kısa olan bu “ı” sesi çoğunlukla ek fiilin kökü olarak karşımıza çıkar³⁵: var_ıdı < var idi (3-15), aşdım_ıdı < aştım idi (3-83), geliy_ıdı < geliyor idik (17-70), yanar_ımiş < yanar imiş (6-274), çaddar_ımiş

³⁰Mukim Sağır, “Anadolu Ağızlarında Ünlüler”,TDAY-Belleten, TDK Yay., Ankara 1997, s. 377-390

³¹Tuncer Gülensoy, **Kütahya Yöresi Ağızları**, TDK Yay., Ankara 1988, s. 19.

³²Efrasiyap Gemalmaz, **Erzurum İli Ağızları I**, TDK Yay., Ankara 1995, s. 74.

³³Gürer Gülsevin, **Uşak İli Ağızları**, TDK Yay., Ankara 2002, s.13

³⁴ bk. Güsevin, **a.g.e.**, s.13’te *bâbam*; Necati Demir, **Ordu İli ve Yöresi Ağızları**, TDK yay. Ankara 2001, s. 56’da *bâbam*; Necati Demir, Özkan Aydoğdu, **Giresun ili ve Yöresi Ağızları**, Giresun Valiliği Yay. Ankara 2009, s.143’te *bâbam*.

³⁵ bk. Demir, Aydoğdu, **a.g.e.**, s.146.

< çatlar imiş (14-3), guya||âr_îmiş < koyarlar imiş (17-26), var_îsa < var ise (4-15), var_îka < var iken (11-28)

“ile” edatı olarak kullanılmaktadır: çay_îlan < çay ile (17-30), daş_îla < taş ile (4-729), ğarıñ_îla < karın ile (8-6), gızım_îna < kızım ile (6-376)

“mi” soru edatı olarak da kullanılır: yalan mîdı < yalan mıydı (4-224), yaşında_mîdı < yaşında mıydı (2-449)

Şimdiki zaman eki olarak kullanılır: yapıyîdım < yapıyordum (16-99), çalışıyîdı < çalışıyordu (6-230)

î Ünlüsü: "i" ile "e" (kapalı e) arasında i + e = i şeklinde kurulan, "i" ile başlayıp "e" ile biten ie = i ses değerinde bir "i" ünlüsüdür³⁶bu ünlü-yü,yalnızcahiç< hiç (6-25)kelimesinde görmekteyiz.

û Ünlüsü: Boğumlanma süresi normalden daha kısa bir “u” ünlüsü. Orta hecede ve kelime birleşiminde görülür: bun_ûla < bununla (3-275), bulgur_ûla < bulgur ile (26-28), şunuñ_ûla < şunun ile (26-29), barbun_ûla < barbun ile (20-42), veriûlar < veriyorlar (18-40), motur_ûla < motor ile (12-85), bun_ûna < bunun ile (6-164), unuñ_ûna < onun ile (6-24)

yayılûdu < yayılırdı (6-133)³⁷, gidiûduğ < gidiyorduk (5-218), yab-miûdum< yapmıyordum (5-209), armud_ûdu < armut idi(6-533), içi_ûdu < içiyordu (5-94), görmüyu müdu < görmüyor muydu (4-244), goñşum_ûdu< komşum idi (4-19), eylenili_ûdu < eğleniliyordu (1-119)

û Ünlüsü: u-ü arası, “u” ya yakın bu ünlüyü yalnızca düşman < düşman (3-342) kelimesindegörmekteyiz.

ü Ünlüsü: Normal “ü” sesinden daha kısa süre boğumlanan “ü” sesidir. Vasıta ekinin ilerleyici ünlü benzeşmesiyle “ü” olmuş ünlüsünde rastlarız: yük_ünen< yük ile (3-189)³⁸

Diğer kısa ünlü örneklerinde de olduğu gibi ek fiilin ilerleyici ünlü benzeşmesiyle ortaya çıkan kök ünlüsünde karşımıza çıkmaktadır: fakir_üdüğ < fakir idik (4-31), ördüdüm_üdü < ördürdüm idi (4-730), müdür_ümüş < müdür imiş (6-356), düz_üdü < düz idi (6-611), ölü_r_ümüş < ölü_r imiş (1-153), bükü-lür_ümüş < bükülür imiş (6-39)

³⁶ Sağır, “a.g.m.”, s. 384.

³⁷ bk. Hüseyin Kahraman Mutlu, “Balıkesir İli Ağızları”, (Gazi Ü. T.D.E.A.D Doktora Tezi, Basılmamış), 2008.s.38’de “Çepni: olüdu‘olurdu’ ”Çepni boyunun yerleşim alanı olan Görele ile Balıkesir Çepnilerinin ağız özellikleri arasında, bu örnekten de anlaşılacağı üzere, yakın benzerlikler söz konusudur. İlerde bu tür örnekler yeri geldikçe verilecektir.

³⁸bk.Mutlu, “a.g.t.”, s.39’da “Çepni: südünen ‘süt ile’ ”.

2.1.2. Uzun Ünlüler

Boğumlanma süreleri normal süreli ünlülerden biraz daha uzun olan ünlüler, uzun ünlülerdir. Görele ağızında, uzun ünlüler yoğun olarak görülür.

Türk dilinde uzun ünlülerin varlığı veya yokluğu konusu tam bir sonuca bağlanmış değildir. Bazı yaşayan ağızlarda uzun ünlülerden “bir kısmı” korunmuş, bazılarında ise başka kelimelerdeki uzunluklar korunmuştur. Hatta bazı ağızlarda aslî uzun ünlülerimiz tamamıyla kaybolmuştur.³⁹Günümüze gelebilen tarihî metinlerin çeşitli alfabelerle yazılmış olması, kullanılan alfabelerin Türkçenin fonetiğini, özellikle ünlüleri, yeteri kadar karşılamayı ve farklı imlâ gelenekleri, uzun ünlülerin tespitini güçleştirmiştir.⁴⁰ Bu nedenle biz bölgemizdeki uzun ünlüleri, metinlerde yaptığımız tespitlere göre ele alacağız.

2.1.2.1.Ses Hadiseleriyle ilgili Uzun Ünlüler

Görele ağızında çeşitli ses hadiselerine bağlı olarak ünlü uzamaları meydana gelmektedir. Bu ağızda uzun ünlüler,

1. Ünsüz Düşmesi
2. Hece Kaynaşma
3. Ünlü Birleşmesi

2.1.2.1.1. Ünsüz Düşmesine Bağlı Uzun Ünlüler

Görele ağızında “ğ, h, k, l, m, n, r, v, y” ünsüzlerinin kelime içinde veya sonunda düştükleri ve düşerken kendinden önceki ünlüyü uzattıklarını görüyoruz. Bu uzamayla hem düşen ünsüzün boşluğu telafi edilmekte hem de mananın bozulması engellenmektedir.⁴¹

Ancak Görele ağızında her ünsüz düşmesi hadisesi, ünlü uzamalarına sebep olmamaktadır. Bazen düşen ünsüze rağmen yanındaki ünlünün uzamadığına şahit olmaktadır.⁴²

“ğ” Düşmesiyle Uzun Ünlü

dēdūme < deđdirme (3-324), bā < bađ (20-5), būdalar < buđdaylar (2-127), ārıdan < ađrıdan (12-70), bāl mış < bađlıkmış(2-135), bālamıyılar < bađ-

³⁹Gürer Gülsevin, “Eski Anadolu Türkçesi Ağızlarında Uzun Ünlüler Üzerine” Dil Araştırmaları, Güz 2009, s. 40.

⁴⁰Cahit Başdaş, “Türkiye Türkçesinde Aslî Uzunluk Belirtileri”, [http://www.turkishstudies.net/Makaleler/894684283_ba%C5%9Fdascahit.pdf]. - [s.l.] : Turkish Studies, 2007. - Cilt 2/2. - s. 91, 12.06.2014

⁴¹ Demir, **Ordu İli ve Yöresi Ağızları**, s. 58

⁴² bk. *günüz* < *gündüz* (2-97), *gağdı* < *kalktı* (2-130), *fasule* < *fasulye* (2-120)

lamıyorlar (6-559), dōru < doğru (4-245), ölüm < oğlum (13-25), reşmen ñ < öğretmeninin (1-26)⁴³, yādı < yağdı (18-16), bā < bağ (8-109), çārıldı < çağrıldı (1-83) ramıyudu < uğramıyordu (18-42), dālardākı < dağlardaki (23-7), bārına < bağına (3-307), bāladı < bağladı (3-417), āzına < ağzına (6-545), ēlençe < eğlence (2-273), raşdı < uğraştı (17-96), yāmur < yağmur (4-178)⁴⁴

“h” Düşmesiyle Uzun Ünlü:

mēmeş < mehmet (3-69), māsusdan < mahsustan (2-149)⁴⁵, sāil < sāhil (6-492), ırātuş < rahatız (2-204), birānē < birahaneye (2-310), isdirād < istirahat (8-171), rāmeddiğ < rahmetlik (10-22), bāşışını < bahşışını (6-423), rāmeddiğ < rahmetlik (10-22), tāsıldarıñ < tahsildarın (12-40), gāvaltılığ < kahvaltılık (6-213), gāve < kahve (1-138)

“k” Düşmesiyle Uzun Ünlü:

şarablīmış < şaraplıkımış (2-141), bālīmış < bağlıkımış (2-135), çubūla < çubukla (2-129), orāla < orakla (17-63), yōdu < yoktu (12-50), çol na çoc na < çolukla çocukla (6-29), ufāka < ufakken (2-441), āşam < akşam (2-488), ēşi < ekşi (7-57), gircēmış < girecekmiş (8-186), zar ril le < zarurilikle (23-35), çōdu < çoktu (6-576), gücc ke < küçükken (2-449), ēs mü < eksigimi (3-435), uşāduğ < uşaktık (23-13)

“l” Düşmesiyle Uzun Ünlü

ōsuñ < olsun (22-10), āsıñ < alsın (4-497)

“m” Düşmesiyle Uzun Ünlü:

biz ne < bizimle (1-57), ben ne < benimle (2-123)

“n” Düşmesiyle Uzun Ünlü:

sōra < sonra (3-96), sōradan < sonradan (5-9),

⁴³ bk. Mutlu, “**Bahkesir İli Ağızları**” s. 41’de Çepni: *ārırmış < ağrırmış; bālarını < bağlarını; bālamış < bağlamış.* s. 42’de *dōru < doğru; ölüm < oğlum; reTmennē < öğretmenlere.* s. 44’te *çocuğl muzda < çocukluğumuzda, d n < düğün*

⁴⁴ bk. Demir, **OİYA**, s. 58’deki sözcüklerle burada tespit ettiğimiz sözcükler bire bir örtüşmektedir.

⁴⁵bk. Demir, **a.g.e.**, s. 58’deki *mēmet, māsus*

“r” Düşmesiyle Uzun Ünlü:

yeylēde < yerlerde (2-142), gadā < kadar (I/32), y mi < yirmi (12-35), sin sel < sinirsel (2-343), öl ken < ötürken (13-34), dēşdür ler < değiştirirler (5-135), ğopādudu < kopartırdı (14-2), vādı < vardı (16-29),

“v” Düşmesiyle Uzun Ünlü:

ġōġuna < kavuġuna (6-324), ġōsuñ < kovsun (4-351), çōřlu’ya < çavuşlu’ya (16-67), çōř muş < çavuşuyumuş (22-60), māzer < mavzer (1-41), d düm < dövüm (1-98)⁴⁶

“y” Düşmesiyle Uzun Ünlü:

b le < böyle (1-29), le < öyle (6-133), biş < bir şey (6-191), l nden < öġleden (24-47), s l nce < söyleyince (24-43), ř < şey (1-68), biş den < bir-şeyden (4-226), ř le < şöyle (22-26), s l erdi < şöylerdi (27-15)

2.1.2.1.2. Hece Kaynaşmasından Doġan Uzun Ünlüler

Görelle aġzında, k, h, n, f, y gibi aşınmaya ve düşmeye elverişli ünsüzlerin başında bulunduġu hecelerden pek çoġunda yanlarındaki ünlülerle birlikte düşerek kelime içindeki hece sayısını azalttıkları ve kendilerinden önceki ünlüyü uzattıkları görölür. Bu durumlarda hecenin bazen tamamen düřtüġü, bazen de heceden bir sesin varlıġını devam ettirdiġini görüyoruz.

-ecek –acak gelecek zaman çekimlerinde “k/ġ” ünsüzünün düşerek ünlü uzatması:

atacādım < atacaktım (1-113), düşürücēm < düşüreceġim (4-709), geycēñ < giyeceksin (8-157), ekec ġ ekeceġiz (2-121) n dec m < ne edeceġim (I/58), ok cen < okuyacaksın (I/98), yapac ġa < yapacaġıza (2-120), ārıdıcāñ < ārırtacaksın (21-34), isd cēdi < isteyecekti (1-49), yabcānı < yapacaġını (5-134), işm cēmiř < içmeyecekmiş (4-373), sürücēmiř < sürececekmiş (4-696)

⁴⁶bk. Mutlu, a.g.t.,s.42’de d dū < dövü

-lik / -lık isimden isim yapım ekindeki “k/ğ” ünsüzünün düşerek ünlü uzatması:

dēşüglū < değişikliği (17-89), oğumuşl m < okumuşluğum (14-6), çocuğl mda < çocukluğumda (13-29), nuhusl muz < nüfusluğumuz (7-12), mezell n < mezarlığın (4-515), genşl nde < gençliğinde (8-75), işcil ni < işçiliğini (7-50), gendil ne < kendiliğine (6-89), çocuğl mda < çocukluğumda (13-29)

şimdiki zaman çekimlerinde -yor eki düşerken y’nin tesiriyle önceki hecenin ünlüsü uzar:

ser < seriyor (1-60), yap lar < yapıyorlar (1-53), biş < pişiyor (1-173), gid du < gidiyordu (1-153), yoll yom < yolluyorum (14-12), çalış k < çalışıyoruz (11-100), d yum < diyorum (11-102)

“f”li hecelerın kaynaşmasından doğan uzun ünlü:

mısdā < mustafa (2-100)

“ğ”li hecelerın kaynaşmasından doğan uzun ünlü:

dēşdi < değiştı (3-332), dē < değil (2-302), kāđda < kağıtta (2-238), ğucāna < kucağına (1-130), tosbō < ğırbā < kurbağa (6-509), demi < değil mi (18-54), bacā < bacağı (4-133), ayā < ayağı (5-59), ekmē < ekmeği (5-118), hasdal < hastalığı (6-12), aşşā < aşāđı (3-230)⁴⁷, ğucāmızda < kucağımızda (2-147), sālīnı < sağlığını (11-102), bebēn < bebeğin (2-114), āç < ađaç (3-357), ğulām < kulağım (6-22), babacūm < babacığazım (1-186), yađrānı < yağrağını (4-242), durā < durağı (4-615), çırān < çırağan (2-503), çırā < çırağa (6-405), ār < ağır (8-178), āşlar < ağaçlar (27-48), yađrānı < yağrağını (20-22), mēr < meğer (5-170), ğırbā < kurbağa (6-509), d n < dūđün (8-86), ēl nī < iyiliğini (8-1), ūdürsūñ < ođđütürsün (17-20)⁴⁸

“h”li hecelerın kaynaşmasından doğan uzun ünlü:

tōmu < tohumu (7-5), sāb < sahip (3-7), mālledē < mahallede (4-121)⁴⁹, lānam < lahanam (8-55), māmmed < muhammet (8-194), māfız < muhafız (10-

⁴⁷bk. Mutlu, **Bahkesir İli Ağızları**, s.43'te **Çepni**: bacā < bacağı, ayā < ayağı, aşşā < aşāđı, ekme < ekmeği, hasdal < hastalığı;

⁴⁸bk. Mutlu, a.g.t., s.44'te **Çepni**: ūdürsūG < ođđütürüz

⁴⁹bk. Mutlu, a.g.t., s.45'te **Çepni**: mālledē < mahallede

17), nebād < nebahat (6-120), tā < daha (1-12), allāma < allahıma (I-67), dā< daha (I-35),

“n”li hecelerin kaynaşmasından doğan uzun ünlü:

bā < bana (5-83), torbāñ < torbanın (8-179), bēmkini < benimkini (3-269), şāta< inşaata (6-188), sā < sana (2-115), bā < bana (2-115), sēdür < senedir (11-96), canñ < canının (11-102) reṭmen ñ < öğretmeninin (1-26)

“r”li hecelerin kaynaşmasından doğan uzun ünlü:

büş rüm < pişiririm (8-138), get rüm < getiririm (5-181),

“y”li hecelerin kaynaşmasından doğan uzun ünlü:

odē < odaya (3-82), dē < diye (2-171), hatıllāmıyım < hatırlayamıyorum (2-133), yabmā < yapmaya (2-94), hasdas m < hastasıyım (2-109), ur < orayı (2-120 urā < oraya (2-185), yarā < yaraya (2-366), l rā < liraya (5-192), gülmē < gülmeye (2-401), duṭmēniñ < tutmayanın (3-172), almēlim < almayalım (4-262), ğaf kafayı (1-21), topl b < toplayıp (7-40), ēl ñi < iyiliğini (8-1), rāz m < razıyım (8-25), s l m < söyleyeyim (13-50)

2.1.2.1.3. Ünlü Karşılaşmasından Doğan Uzun Ünlüler

Ayrı boğumlanmalı iki ünlünün yan yana bulunması Türkçenin ses yapısına aykırıdır. Türkçe böyle bir özelliği kabullenmediği için, yan yana gelen iki ünlü arasında daima bir ünsüz türetir.⁵⁰

Yan yana bulunan aynı veya ayrı cinste ünlülerden birinin düşmesi ile diğerinin uzamasıdır.

rekl di < renkli idi (6-606), şeyl miş < şeyli imiş (2-41), tüll di türlü idi (7-553), l di< öyle idi (4-76), naml di < namlı idi (1-42), terz di < terzi idi (1-89), ol ne< oğlu ile (3-160), gardaş di < kardeşi idi (I-154), gar le < karı ile (I-150), n decen < ne edeceksin (I-133), māne < muayene (2-351)

2.1.2.2. Vurgu ve Tonlamaya Bağlı Uzun Ünlüler

Vurgu, bir kelimedede, bir kelime grubunda veya bir cümlede bir hecenin veya kelimenin diğerlerine oranla daha kuvvetli, daha baskılı, daha belirgin söylenmesidir. Vurgulu söylenen hecenin veya kelimenin üzerine özel bir şe-

⁵⁰ Ahmet Buran, **Keban, Baskil ve Ağın Yöresi Ağızları**, TDK Yay. Ankara 1997, s.27

kilde basılır. Bu baskı, diğer hecelerden veya kelimelerden vurgulanan unsurun ayırt edilmesini sağlar.

Yazı dilinde birden fazla heceli kelimelerde vurgu, genellikle son hecedir. Daha çok konuşma ve konuşan kişiyle alakalı olan bu durumun sebep olduğu ünlü uzamalarına Görele ağzında da rastlıyoruz. Buna rağmen biz alınma kelimelerle Türkçe kelimeleri ayrı ayrı gösteriyoruz.

Alnma kelimelerde vurgu ve tonlamaya bağlı uzun ünlü:

sebāt < sebat (1-94), l ra < lira (3-270), lac < ilaç (6-512)

Türkçe kelimelerde vurgu ve tonlamaya bağlı uzun ünlü:

nerdēki < nerdeki (4-587), nerdē < nerde (4-154), dēze < teyze (3-41), dēyilar < diyorlar (2-463), dē < ta (2-353), bekl yoğ < bekliyoruz (23-64), boyundāni < boyundakini (6-492), toblācāñ < toplayacaksın (17-74), tobl yñ < topluyorsun (7-44), topl yu < topluyor (2-289), dālardāki < dağlardaki (23-7), sālāğ < salak (4-119), ok yu < okuyor (13-53), ānad m < anlatayım (14-20), çent mize < çantamıza (17-50), dēyıma < diyoruma (2-70), köydēki < köydeki (2-97)

2.1.3.KısaÜnlüler

2.1.3.1 Ashnda Uzun Olan Ünlülerin Normalleşmesi

Boğumlanma süreleri normal ünlülerden daha uzun iken kısalarak normal süreli ünlüye dönüşen ünlülerdir. Türkiye Türkçesinde özellikle Arapça ve Farsçadan alıntı kelimelerdeki ünlü uzunlukları kısmen korunur. Görele ağzında ise, Arapça, Farsça asılları uzun ünlülü olan bu kelimelerden bazılarının ünlüleri normalleştirilir:

barabar < berāber (1-164), sade < sāde (1-163), vefad eddi < vefāt etti (2-26), tene < tāne (16-107), teneciğleriñe < tāneciklerine (4-179), zatan < zāten (18-11), tayın edmiş < tāyin etmiş (3-75), yanı < yāni (2-67), adeti < ādeti (5-46), duva < duā (1-1) evlatımsıñ < evladımsın (1-178), ğoya < ğūyā (2-326)⁵¹

⁵¹bk.Mutlu, a.g.t.,s.53'te “**Türkmen, Çepni:ğoya** “ğūyā”,evlatı “evlātı”, tayını “tāyini”, yanı “yāni”, adeti “ādeti”, dovası “duāsı”

2.1.3.2. Aslında Normal Uzunlukta Olan Ünlülerin Kısılması

Normal uzunlukta olan daha kısa sürede ünlülerden boğumlanan kısa ünlüler Görele ağızında çeşitli fonetik sebeplerle ortaya çıkar.

Bu sebeplerden ilki yazı dilinde düştüğü halde bölgenin ağızında korunan “ı” “i”, “u”, “ü” ünlüleri kısılır: var_ıdı < var idi (8-107), onnar_ımiş < onlar imiş (2-139), yakınıyıdı < yakını idi (2-150), para_mıdı < para mıydı (2-186), daş_ıla < taş ile (2-297), var_ıka < var iken (3-166), vaqıdı < vakti (4-71), yük_ünen < yük ile (3-189), goñşum_üdü < komşum idi (4-19), annatüdü < anlatırdı (4-224), şey_ıdı < şey idi (6-79), dēlıdı < değil idi (6-80), cesir_ıdı < cesur idi (6-276), geziyidi < geziyordu (6-284), geldi_mıdı < geldi miydi (7-48), kim_ıdı < kim idi (2-103)

Ünlü türemesi yoluyla alıntı kelimelerin başına gelen “ı” ünlüsü genellikle kısılır: İrahmeddig < rahmetlik (5-168), İrahadsızım < rahatsızım (7-53)

2.1.4. İkiz Ünlüler

“İkiz ünlü” ifadesini, bünyesinde iki ünlü ses bulunduğu halde iki ayrı hece oluşturmayan sesler için kullanıyoruz. İkiz ünlünün oluşması için iki ünlünün de aynı hece içinde bulunması gerekir. İkiz ünlüler, ses uzuvlarının tek hareketiyle, tek nefes baskısı altında telaffuz edilirler.⁵² Türkçemizde ikiz ünlüler ğ, h, v ve y ünsüzlerinin kelime içinde ve iki ünlü arasında erimeleri sonucu oluşur.⁵³

Görele ağızında ikiz ünlüye ender rastlanır. Çünkü düşmeye elverişli olan ğ, h, v, y ünsüzleri düşerken kendilerinden önceki ünlüyü genellikle uzatırlar. Yani iki ayrı heceye ait olan ünlüler, bu ünsüzlerin düşmesinden sonra birleşerek bir uzun ünlü olurlar. Buna rağmen tespit ettiklerimiz de azımsanamayacak düzeydedir.

Görele ağızında tespit edebildiğimiz ikiz ünlüler şunlar:

2.1.4.1. Eşit İkiz Ünlüler

i_i:

demiilar < demiyorlar (6-47), gidiim < gidiyorum (6-316), dutiim < tutuyorum (8-31), geliidu < geliyordu (8-159)

2.1.4.2 Yükselen İkiz Ünlüler

İkinci unsuru birinciye göre daha daha geniş olan ikiz ünlülere “yükselen ikiz ünlüler” diyoruz. Bunların Görele ağızındaki örnekleri şunlardır:

⁵²Prof. Dr. Ahmet B. Ercilasun, **Kars İli Ağızları**: Ses Bilgisi, TDK Yay.,Ankara 1983, s. 61,

⁵³ Yrd. Doç. Dr. Emin Kalay, **Edirne İli Ağızları**,TDK Yay., Ankara 1998, s. 20

i_a:

horia < oraya (16-65), amaliatı < ameliyatı (27-46), uria < oraya (3-218), cian < cihan (16-36)

i_a:

şıalı < şıhali (24-17)

u_a:

babacuazım < babacığazım (3-80), muabbet < muhabbet (11-30)

i_e:

sadmieydim < satmayaydım (3-418), s liememe < söyleyememe (4-46), belie < belaya (4-671), ekseriedde < ekseriyette (5-20), anniemedüğ < anlayamadık (6-196), yie < yiye (6-225), usdie < ustaya (6-403), dālmie < dağılmaya (6-437), s lien < söyleyen (6-448), gomsie < komşuya (6-472), arabie < arabaya (6-493), l rie < liraya (7-40), nerie < nereye (8-85), kimsie < kimseye (13-47), tanımien < tanımayan (18-53), taniemedim < tanıyamadım (20-2)

i_ü:

seviüdüg < seviyorduk (8-78), gidiüsün < gidiyorsun (18-26)

i_u:

bilmium < bilmiyorum (18-52), tansium < tansiyonum (25-7), vermiu < vermiyor (5-145), geliulardı < geliyorlardı (5-127)

ü_e:

müendis < mühendis (4-146), emücüeziñ < emiciğezin (16-51)

2.1.4.3. Alçalan İkiz Ünlüler

İkinci unsuru birinciye göre daha dar ve kısa olan ikiz ünlülerdir.

a_i:

burdaim < burdayım (13-63)

a_u:

tauğ < tavuk (1-197), gaur < kavur (21-47), çauş < çavuş (22-57), daul < davul (24-29), yau < yahu (2-53), allau < allahu (3-196), saure < sahure (6-260)

e_i:

deil < değil (27-19), şeid < şehit (10-26), deişmiş < değişmiş (18-51), ceiz < çeyiz (21-30)

o_u:

çou < çoğu (14-25)

ö_ü:

döüceğ < dövecek (3-161)

2.1.5. Ünlü Uyumu

Ünlü uyumu, bir kelimedeki ünlülerin kalınlık-incelik ve düzlük-yuvarlaklık bakımından birbirine uymalarıdır. Türkçe kelimelerdeki ünlüler, kalınlık-incelik ve düzlük-yuvarlaklık bakımından birbirine benzerler. Bu durum Türkçe kelimelerin ses özelliklerinin en belirgin olanıdır.

Görelle ağızında ünlü uyumu oldukça kuvvetlidir. Görelle ağızında ünlü uyumunu,

A. Kalınlık- İncelik Uyumu

B. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu

diye iki ana bölümde inceleyeceğiz.

2.1.5.1. Kalınlık- İncelik Uyumu

Türkçe kelimelerin ilk hecesinde kalın ünlü varsa diğer hecelerinde de kalın, yine ilk hecesinde ince ünlü varsa ondan sonraki hecelerinde de ince ünlü bulunur. Görelle ağızında, kalınlık- incelik uyumunun bazı eklerdeki durumu şöyledir:

-ken zarf-fiil eki Görelle ağızında hemen hemen istisnasız büyük ünlü uyumuna tabi durumdadır: daşunukannıg < taşınırkenlik (6-253), çalışırkannıg < çalışırkenlik (12-18), yatakankı < yatarkenki (16-31), çalışduruğan < çalıştırırken (16-68), duruğan < dururken (16-109), aşarkannıg < aşarkenlik (19-36)

-ki aitlik eki yabancı menşeli olup yazı dilimizde devamlı ince şekliyle kullanılmaktadır. Görelle ağızında ise kalınlık-incelik uyumuna tabi olduğunu görüyoruz: yatakankı < yatarkenki (16-31), aşādākı < aşadaki (3-310), kırkdākı < kırktaki (7-91), dālardākı < dağlardaki (23-7)

-leyin zarf-fiil eki Görelle ağızında neredeyse hiç kullanılmamakta, onun yerine tam bir uyum sağlayan -cağ, -cāsı, -ası -dan ekleri kullanılmıştır: zabaccağ < sabahleyin (4-350), zabahcāsı < sabahleyin (6-317), zabahası < sabahleyin (23-58), zabağdan < sabahleyin (2-114), zabahcāsı < sabahleyin (19-49), zabaccāsı (23-26)

-daş ekiyle yapılan kelimeler de bu uyuma sokulmuştur: kardaş < kardeş (2-193), ğardaş < kardeş (4-306)

“ile” son çekim edatı, kalınlık incelik uyumuna uyarak ılan / -ilen, -ıla / -ile, -inan, -ına, -ineşekillerinde kullanılmaktadır:⁵⁴

akşam_ınan < akşam ile (2-478), unnar_ına < onlar ile (6-73), kadın_nar_ıla < kadınlar ile (11-34), hounnar_ıla < onlar ile (17-96), unnar_ıla < onlar ile (23-52), ğarıñ_ıla < karın ile (8-6), ayāmız_ıla < ayağımız ile (12-9), arkamız_ılan < arkadaşımız ile (17-2), çaşaf_ınan < çarşaf ile (19-34), da-rağlar_ıla < taraklar ile (23-32), allah_ıla < allah ile (15-9), yetim_ine < yetim ile (24-23), ip_ilen < ip ile (17-57)

-yor şimdiki zaman ekinin uyumu bozduğu örneklere rastlamaktayız. Fakat bir o kadar da ses hadiselerinin yardımıyla kalınlık-incelik uyumuna uydu-ğuna şahit olmaktayız.

işiyidim < içiyordum (13-10), seviyidim < seviyordum (13-22), gidiyidi < gidiyordu (19-44), geyiyidiñ < giyiyordun (23-38), temizleniyidi < temizleniyordu (2-151), yürüyemiyidi < yürüyemiyordu (2-250), geziyidi < geziyordu (6-284)

i- cevheri fiilinin çekimlerde kalınlık-incelik uyumuna uyduğu görülüyor

onnar_ımış < onlar imiş (2-139), yanar_ımış < yanar imiş (6-275), var_ıdı < var idi (3-6), hasım_ıdı < hasım idi (2-463), bālasañız_ıdı < bağlasanız idi (3-416), subay_ıdı < subay idi (4-57), bunnar_ıdı < bunlar idi (5-109), sevi_ıdığ< seviyor idik (8-77), mar_ıdı < var idi (12-51), orman_ıdı < orman idi (14-13), sıñdım_ıdı < sığındım idi (15-8), guyañlâr_ımış < koyarlar imiş (17-26), var_ısa < var ise (19-11), hamal_ısa < hamal ise (4-712), nasıl_ısa< nasıl ise (22-36)

2.1.5.1.1. Alınma Kelimelerde Kalınlık - İncelik Uyumu

Görelle ağızında Arapça ve Farsçadan ya da Batı dillerinden girmiş bulunan kelimeler de Türkçemizdeki kalınlık – incelik uyumuna uymaktadır. Bu uyum ünlüler arasındaki ilerleyici ve gerileyici benzeştirme yolları ile meydana gelmektedir.

⁵⁴ Demir, Aydoğdu, **GiYA**, s.156’da: “Giresun ve yöresi ağızlarında ile edatı bu biçimiyle çok az kullanılmaktadır ve kalınlık-incelik uyumu çoğunlukla söz konusu değildir” demektedir. Lakin bizim tespitlerimize göre ile edatı, bu şekliyle zaten ince sıralı ünlülerden sonra tercih edilmekte ve kalınlık-incelik uyumuna aykırılık göstermemektedir. Kalın sıralı ünlülerden sonra, yukarda da belirttiğimiz gibi, tercih -,inan, -ılan / -ıla,-ına şeklinde olmaktadır: yellerimiz_ile(23-7), siziñ_ile(23-6), señ_ile (2-7), seniñ_ile (2-421.), bēm_ile (3-66) isdēñ_ile (4-519), yeñeñ_ile (11-22)...

İlerleyici Benzeştirme Yolu İle:

avaralığ < averelik (12-78),⁵⁵ ahrında < ahirinde (1-27), vaqıt < vakit (4-161), camı < cami (12-39), zatan < zaten (18-11), habarıñ < haberin (2-417), baccamız < bahçemiz (3-230), bayçamız < bahçemiz (6-494), ille < illa (6-321), mezer < mezar (27-25), rüzger < rüzgar (12-79), televüzünde < televizyonda (1-178), televizyün < televizyon (4-101), yekün < yekûn (12-101)⁵⁶

Gerileyici Benzeştirme Yolu İle :

nuhusda < nüfusta (7-12), nuhusa < nüfusa (8-12), dene < tane (24-23), teze < taze (21-36), esgeri < askeri (3-127), tene < tane (16-107),⁵⁷ ısdambul'da < istanbul'da (2-31), baççayıdı < bahçe idi (I/37), göya < güyā (2-326), şüfer < şoför (8-21)

İlerleyici-Gerileyici Benzeşme Yoluyla

Barabar < berāber (1-164), diremid < dinamit (4-589),⁵⁸

2.1.5.1.2. Kalınlık - İncelik Uyumunun Bozulması

Görelle ağızındaki kelimelerde kalınlık – incelik uyumunun sağlam bir yapıya sahip olduğunu görüyoruz. Buna rağmen hem kelime kök ve gövdelerinde hem de kelimelerin aldıkları eklerden dolayı kalınlık – incelik uyumunun bozulduğu görülmektedir.

Görelle ağızında bazı kelime kök ve gövdelerinde ünlü uyumunun olmadığını tespit ettik:

yēkandıñ < yıkandın (4-476), felan < falan (8-22), normel < normal (21-26)⁵⁹, ğazm ne < kazmayla (6-453), burie < buraya (6-465), ur orayı (3-231), tall < tarlayı (3-234), yaş cağ < yaşayacak (2-344), yaylē < yaylaya (19-29),

⁵⁵ Gülsevin, UİA, s.21'de "avara"

⁵⁶ Mutlu, BİA, s.64'te Çepni: yekün < yekûn, ille < illa, mezer < mezar, rüzger < rüzgar, televizyün < televizyon; Demir, OİYA, s.65, 66'da camısının < camisinin, baççalarına < bahçelerine, habar < haber, mezerinin < mezarının, vakıtlarıma < vakitlerime

⁵⁷ Mutlu, a.g.t., s.65'te Çepni: dene < tane, teze < taze, esgeri < askeri, tene < tane; Demir, OİYA, s.66'da teze, dene, nufusumuz, esgerdeki, tene

⁵⁸ Buran, KBAYA, s. 32'de barabar; Gülsevin, UİA, s.22'de barabar; Demir, OİYA, s.66'da; barabar, diremid

⁵⁹ Mutlu, a.g.t., s.67'de Çepni: felan < falan, normel < normal; Türkmen: yeykanır < yıkanır

göleyine < kolayına (16-86), bāl b < bağlayıp (4-464), āl yu < ağlıyor (4-105),
gıym len < kıyma ile (7-34),

Alıntı kelime köklerinde meydana gelen uyumsuzluklar şunlardır:

pañgiye < bankaya (16-70), hoc < hocayı (4-535), ğaf < kafayı (1-21),
par < parayı (3-220)

Birçok kelimedede kalınlık – incelik uyumuna uyan *ile* vasıta ekinin birkaç kelimedede uyumsuzluk oluşturduğu görülmektedir:

ğar le < karı ile (8-6), un le < onunla (1-123), daşlar le < taşlarıyla (2-239), çalışm le < çalışmayla (4-100)

Soru eki olan ve şart anlamı veren “mi” nin uyum dışı kullanıldığını görmekteyiz:

yıkıdıru m m < yıktırır mıyım (2-240), yaşında m m < yaşında mıyım (3-26), aldı m m < aldım mı (3-256), pur m di < pır mıydu (4-544), bozarm m < bozar mıyım (8-6), otudu m m < oturdum mu (8-122), başladı m di < başladı mıydı (17-22)

Gelecek zaman eki –acak/ -ecek nadiren uyum dışına çıkar.

ğullanm cem < kullanmayacağım (5-140)

Ek fiil eki –idi’nin kalınlık incelik uyumuna nadiren uymadığı görülür:

yaқыııdi < yakıyordu (2-151)

Şimdiki zaman çekimlerinde “y” ünsüzünün düşmediği durumlarda uyum bozulması olmaktadır:

soyiı < soyuyor (12-64), yabmiyiler < yapmıyorlar (12-90), olmiyi < olmuyor (13-16), duriyi < duruyor (13-38), ğaliyi < kalıyor (13-43), āriyi arıyor (15-5), yapıyiñ < yapıyorsun (16-12), raşiyiğ < uğraşıyoruz (17-5), bağıyi < bakıyor (19-32), oliyi < oluyor (1-32), ğaruşduğmiyi < karıştırtmıyor (1-55), raşiyim < uğraşıyorum (2-218), yapıyiñ < yapıyorsun (4-237), yakamiyi < yakamıyor (12-24), ğalmiyidu < kalmıyordu (12-70)

7. Ünlüyle biten ve yönelme durum eki alan bazı kelimelerde kaynaştırma ünsüzü “y” nin etkisiyle “i” ye dönüşen kalın ünlüler sözcüğün kökünü değiştirerek kalınlık - incelik uyumunu bozmaktadır:

lambıye < lambaya (3-306), arabiye < arabaya (3-312), çaşıye < çarşıya (6-234), gomşıye < komşuya (6-471), dersāniye < dershaneye (8-186), kapiya < kapiya (1/81), buriye < buraya (3-21), ğariye < karıya (12-64)

2.1.5.2. Düzlük – Yuvarlaklık Uyumu

Türkçe kelimelerde düz (a, e, ı, i) ünlülerden sonra düz; yuvarlak (o, ö, u, ü) ünlülerden sonra ya dar-yuvarlak (u, ü) ya da düz-geniş (a, e,) ünlüler bulunabilmesi kuralıdır. Görele ağızında düzlük- yuvarlaklık uyumu çoklukla düzleşme eğiliminde karşımıza çıkmaktadır :

Şimdiki zamanın çekimlerinde -yor düzlük – yuvarlaklık uyumu bakımından düzleşme tarafındadır. Çepni ağızında şimdiki zaman ekindeki “o” ünlüsünün daralarak düzleşmesi bu ağız grubu için karakteristik bir durumdur⁶⁰:

geliyi < geliyor (1-65), dikiliyi < dikiliyor (12-98), gidiyi < gidiyor (13-1), işiyidim < içiyordum (13-10), seviyidim < seviyordum (13-22), gidiyi < gidiyor (13-42), geliyi < geliyor (15-25), seviyin < seviyorsun (16-15), yēniyim < yeniyorum (16-26), yiniyi < yeniyor (17-24), eziliyi < eziliyor (17-41), üzülüyi < üzülüyor (17-108), gidiyim < gidiyorum (19-9), bilmiyim < bilmiyorum (20-4), yemiyi < yemiyor (20-39), güvenilmiyi < güvenilmiyor (22-19), geyiyidiñ < giyiyordun (23-38), dakılıyi < takılıyor (1-121), alhyılar < alhyorlar (2-62), varıyi < varıyor (2-90), yabımıyi < yapmıyor (3-108)

Bazı kelimelerde -yor ekindeki yuvarlak ünlünün dar- yuvarlak (u, ü) ünlüye dönüşerek düzlük yuvarlaklık uyumuna uyduğu görülmektedir.

oturuyudu < oturuyordu (4-96), ğazılıyudu < kazılıyordu (4-107), ğorkuyudu < korkuyordu (4-214), çarıyudum < çağırıyordum (4-462), guyuuyudu < koyuyordu (5-78), ğaynadıyuduğ < kaynatıyorduk (6-204), tobl yuduğ < topluyorduk (9-4), oturuyuduğ < oturuyorduk (10-9)

2.1.5.2.1. Ahnma Kelimelerde Düzlük – Yuvarlaklık Uyumu

Bazı yabancı sözcüklerdeki yuvarlak ünlülerin düzleşerek, düşerek ya da dar-yuvarlak u’ya dönüşerek kelimeyi düzlük- yuvarlaklık uyumuna uygun hale getirdiği gözlenmektedir:

televüzünde < televizyonda (1-178), televizyün < televizyon (4-101), motura < motora (12-86), moturuñ < motorun (4-601), dokdur < doktor (4-89), sabın < sabun (6-578), ğabil < kabul (1-28)

⁶⁰ bk., Mutlu, “a.g.t”.,s.79

2.1.5.2.2. Düzlük- Yuvarlaklık Uyumunun Bozulması

Değişim konusunda katı bir özellik gösteren -yor ekini düzlük yuvarlaklık uyumu lehine çeviren Görele ağzı, değişime çok çabuk uyum sağlayan geniş zaman , fiilden fiil yapım eki (-ar, -er, -ır, -ir, -ur, -ür) ve belirli geçmiş zaman ve ek fiil eki (**-dı, -di, -du, -dü**)nde eğilimini düzlük-yuvarlaklık uyumunun aleyhine göstermektedir:

geldük < geldik (2-186), yapduğ < yaptık (1-194), bitürdüm < bitirdim (4-261), ğalduğ < kaldık (2-66), alduğ < aldık (4-450), vardur < vardır (6-461), geddüğ < gittik (6-331), daşduğ < taşıdık (6-375), varduğ < vardık (12-23), ekerdüğ < ekerdik (23-24), çeğdüğ < çektik (23-35), görmedüğlerime < görmediklerime (2-47), yaparduğ < yapardık (2-120), ar yıduğ < arıyorduk (2-210), alurdum < alırdım (6-592), şaşurdum < şaşırdım (6-605), alurdum < alırdım (12-126), içürüdüñ < içirirdin (2-115), sālū mu < sağılır mı (3-419)

Soru eki “mi” düzlük- yuvarlaklık uyumuna uymaz :

kör m di < kör müydü (4-544), pur m di < pur muydu (4-544),

Gelecek zaman eki (-acak/ - ecek) değişime uğrayarak düzlük-yuvarlaklık uyumunu bozar :

Yapacuğ < yapacağız (5-107), ok cağ < okuyacak (8-185), ok cem < okuyacağım (8-193), s l cem < söyleyeceğim (2-7), okudm cēm < okutmaya-cağım (3-351), ğorkıcaēm < korkacağım (6-92)

-lı/-li, -lu/-lü isimden isim yapım eki bazı örneklerde küçük ünlü uyumuna girmemiştir:

Sarımsağlu < sarımsaklı (26-33), imaşlılu < imatlılı (2-32), paralu < paralı (3-19), ağullu < akıllı (3-264), zarallu < zararlı (3-511), hayıllu < hayırlı (4-180), çanağculu < çanakçılı (2-460)

-ıl/-il, -ul/-ül fiilden fiil yapım eki de küçük ünlü uyumuna girmemiştir:

basulu mu < basılır (2-365), sarulu mu < sarılır (2-366), şımartulu < şımartılır (8-7)

Bazı sözcüklerin kökleri, değişime uğrayarak düzlük- yuvarlaklık uyumuna uymazlar:

yazu < yazı (2-248), çaruğ < çarık (12-55), gendü < kendi (1-75), l nde < öğlede (24-47), artuğ < artık (5-24) altun < altın (2-290), delü < deli (3-190), yalañuz < yalnız (2-256)⁶¹

⁶¹ bk. Aydın, AA, s.20’de *artuh, altun, delü, yalañuz*

2.1.6. Ünlü Değişmeleri

2.1.6.1. Kalın Ünlülerin İncelmesi

a > e değişmesi :

telefi < teravîh (6-262), dene < tane (24-23), teze < taze (21-36), tene < tane (16-107), eme < ama (3-139), parîye < paraya (4-720), yaylê < yaylaya (1-63), esgeri < askeri (3-127)⁶² ğarere < karara (1-99)⁶³

a > â değişmesi:

Bu değişim daha çok “l” nin inceltici etkisinden kaynaklanmaktadır.

Zollâma < zorlama (3-189), âllâdım < ağırladım (3-200), çârurlârsa < çağırılarsa (4-102), taļļâsı < tarlası (4-106), ğorğallârdı < korkarlardı (4-208), miļļârı < milyarı (4-505), okallârı < yukarıları (5-5), dođduļļâra < doktorlara (6-13), pancaļļârı < pancarları (8-52), dokuļļârdı < dokurlardı (12-115)

ı > i değişmesi:

Şimdiki zaman çekimlerinde -yor ekinin düşmesi, kendinden önceki yardımcı kalın “ı” ünlüsünün “i” ye dönüşmesine sebep olmaktadır. Bu ünlü değişmesinde düşen y ünsüzünün inceltici özelliği ve tesiri de rol oynamaktadır.

yabmiyiler < yapmıyorlar (12-90), ğaliyi < kalıyor (13-43), âriyi arıyor (15-5), yapıyiñ < yapıyorsun (16-12), raşiyiğ < uğraşıyoruz (17-5), bağıyi < bakıyor (19-32), raşiyim < uğraşıyorum (2-218), yapıyiñ < yapıyorsun (4-237), yakamiyi < yakamıyor (12-24), ğalmiyidu < kalmıyordu (12-70)

Kalın ünlüyle biten sözcüğün, yönelme hal ekini alırken aldığı “y” kaynaştırma ünsüzünün inceltici tesiriyle sondaki ünlüsünün incelendiği görülmektedir:

Çaşıye < çarşıya (6-234), kapiya < kapıya (I/81), ğariye < kariya (12-64)
misir < mısır⁶⁴

a > i değişmesi:

Kalın ünlüyle biten sözcüğün, yönelme hal ekini alırken aldığı y kaynaştırma ünsüzünün inceltici tesiriyle sondaki ünlüsünün incelendiği görülmektedir.

⁶² bk. Buran, **KBAYA**, S. 42: *Bazı yabancı kelimelerdeki ayın (□) sesi de e şeklinde söylenir. askerim “askerim, □□□□”*

⁶³ bk. Aydın, **a.g.e.**, s. 2’de ğarer

⁶⁴ bk. Gülsevin **UİA**, s.33’te misir

Bazen de kelime kökündeki y ünsüzünün inceltici etkisi bu değişime sebep olmaktadır:

arabiye < arabaya (3-312), buriye < buraya (3-21), ğabiye < kabahat (3-131)

u > i değişmesi:

ğabil < kabul (5-242), oliyi < oluyor (1-32), ğonuşmiyiğ < konuşmuyoruz (1-48), giresin'de < giresun'da (3-20)

2.1.6.2. İnce Ünlülerin Kalınlaşması

e > a değişmesi :

Görelle ağızında örneği çok olan bir değişimdir.

daşunukanniğ < taşınırkenlik (6-253), çalışırkanniğ < çalışırkenlik (12-18), yatakanķı < yatarkenki (16-31), çalışduruķan < çalıştırırken (16-68), duruķan < dururken (16-109), aşarķanniğ < aşarkenlik (19-36), ķardaş < kardeş (2-193), ğardaş < kardeş (4-306), unnar_İna < onlar ile (6-73), ķadınnar_İla < kadınlar ile (11-34), ğarıñ_İla < karın ile (8-6), ayāmız_İla < ayağımız ile (12-9), darağlar_İla < taraklar ile (23-32), allah_İla < allah ile (15-9)

i > ı İdeğişmesi :

Ön , orta ve son seslerde görülebilen ünlü değişmesidir:

ısdambul'da < istambul'da (8-192), biraz < biraz (96-128), hızmed< hizmet (8-90), ahrında < ahirinde (1-27), vaķıt < vakit (4-161), camı < cami (12-39), baķçayıdı < bahçe idi (1/37), onnar_İmiş < onlar imiş (2-139), yanar_İmiş < yanar imiş (6-275), var_İdı < var idi (3-6), hasım_İdı < hasım idi (2-463), bālasañız_İdı < bağlasanız idi (3-416), subay_İdı < subay idi (4-57), bunnar_İdı < bunlar idi (5-109), sevi_İdiğ < seviyor idik (8-77), mar_İdı < var idi (12-51), orman_İdı < orman idi (14-13), sıñdım_İdı < sığındım idi (15-8), guyallār_İmiş < koyarlar imiş (17-26), var_İsa < var ise (19-11), hamal_İsa < hamal ise (4-712), nasıl_İsa < nasıl ise (22-36)

e > u değişmesi :

cuvabl m < cevaplayayım (8-2)

ü > u değişmesi :

nuhus < nüfus (7-12)

ö > u değişimi:

ule < öyle (1-131)

2.1.6.3. Düz Ünlülerin Yuvarlaklaşması

Görelle ağızında bu tür değişmelere çok rastlıyoruz.

a > â değişimi:

bâbam < babam (10-11), bâbam (6-460), bâbamiñ (9-3)

a > u değişmesi :

bubañdan < babandan (3-459)

i > ü değişmesi

Görelle ağızında belirli geçmiş zaman ekinin basit ve bileşik çekimlerinde yoğun olarak rastlanmaktadır. Ayrıca sıfat fiil eki -dık -dik'te ve zarf-fiil eki -dıkça -dikçe'de bu ünlü değişimi görülmektedir:

götüdük < götürdük (4-91), geğdük < gittik (3-364), gönderürdü < gönderirdi (10-23), büşürürdüğ < pişirirdik (12-104), ç rürdüğ < çevirirdik (12-104), geddüğ < gittik (4-658), isded ñe < istediğine (1-137), gendü < kendi (9-23), çekd nü < çektiğini (3-279), etdüğce < ettikçe (2-255)

ı > u değişmesi :

Bu değişim özellikle belirli geçmiş zaman eki(-dık)nde kendini göstermektedir. Bundan başka örneklerine de yoğun olarak rastlamaktayız:

çaruğ < çarık (3-473), yapduğ < yaptık (1-194), alurum < alırım (20-46), çalışur < çalışır (4-189), çalışuyuñ < çalışıyorsun (8-182), ğalduğ < (27-29), vardur < vardır (21-13), azacuğ < azıcık (23-57), satun < satın "almak" (3-340), ğaşu < karşı (3-348), altun < altın (16-87)

e>ö değişmesi :

yövmiye < yevmiye (3-68)

e>ë değişmesi :

yëvmiyemiz < yevmiyemiz (12-5)

2.1.6.4. Yuvarlak Ünlülerin Düzleşmesi

Görelle ağızında bu tür değişmelere az rastlıyoruz.

o > ı değişmesi :

olmıyı < olmuyor (22-19)

ö > e değişmesi :

çezdim < çözdüm (3-255)

u > i değişmesi :

fasile < fasulye (1-173)

u > ı değişmesi :

yımırta < yumurta (4-270), yımırta (21-49), olmıyı < olmuyor (22-19), mısdafa < mustafa (6-57)

2.1.6.5. Geniş Ünlülerin Daralması

Görelle ağzında bu tür değişimler yoğun olarak görülmektedir.

a > ı değişmesi :

burıya < buraya (4-37), buriye < buraya (6-495)

a > i değişmesi :

burie < buraya (6-545), antalliē < antalyaya (6-97), uriye < oraya (6-118)

e > i değişmesi :

s l nce söyleyince ( ), l nden < öğleden (24-47), neriye < nereye (8-46), biş < bir şey (13-45), gine < gene (2-322), isd cēdi < isteyecekti (1-49)

o > u değişmesi :

Özellikle yabancı sözcüklerde görülen bir değişimdir:

mutur < motor (17-66), guydum < koydum (3-201), doğdura < doktora (4-140), futuraf < fotoğraf (2-213), pontul < pantolon (12-116), telefun < telefon (13-9), tansiyun < tansiyon (3-43), suvan < soğan (19-64)

Görelle ağzında “o” sözcüğün “u” ünlüsüne dönüştüğü görülmektedir. Ayrıca şimdiki zaman eki –yor’daki geniş ünlü de bazen daralarak “u”ya dönüşmektedir:

unu < onu (15-11), u < o (13-25), undan < ondan (16-10), unnarı < onları (1-181), okuyu < okuyor (3-233), ullârdan < oralardan (3-266), biliyusuñ < biliyorsun (2-195), unda < ondan (3-364), guyuñ < koyun (3-172)⁶⁵

2.1.6.6. Dar Ünlülerin Genişlemesi

i > e değişmesi :

şeherde < şehirde (11-13), getdi < gitti (3-197), b r < bir yere (4-102), ēsini < iyisini (4-494), < iyi (6-13)

⁶⁵ bk. Gülsevin, UİA, s.34’te guy-, unda

u > o değişmesi :

okarınıñ < yukarının (24-13)

ü > ö değişmesi:

yörü < yürü (4-124), böyüğ < büyük (27-21)

2.1.7. Ünlü Düşmesi

Görelle ağzında ünlü düşmesi örneklerine bolca rastlanmaktadır. Tespit edebildiğimiz ünlü düşmeleri şunlardır:

2.1.6.1. İçte Ünlü Düşmesi :

1. Orta hecenin vurgusuzluğundan dolayı orta hece ünlüsünün düşmesi bu ağızda sıkça görülür.

bırda < burada (5-12), aşıada < aşıağıda (2-45), lāna < lahana (6-214), melāke < melaike (8-39), d ne < düğüne (6-322), urda < orada (22-12), hac m < hacıyım (8-112), bacc < bahçeyi (3-231), ünüvesde < üniversite (22-30), ğaynata < kaynata (24-42), dağgada < dakikada (4-664), boyna < boyuna (2-389), buyruñ < buyurun (4-5), ceyran < cereyan (2-328)⁶⁶,

ünlü ile biten kelime, ünlü ile başlayan bir kelimeyle bağlantılı söylenirse ünlü kaybı olur.

sevd m < sevdiğim (19-57), alıc señ < alıcı isen (21-44), tāmirc miş < tamirci imiş (6-396), bahc di < bahçe idi (23-23), nolcağ < ne olacak (6-459)

-ecek / -acak zaman eklerinin çekim esnasında ilk ünlülerinin düşmesi :

atm ceęsiñ < atmayacaksın (1-167), gitm cēdiñ < gitmeyecektin (3-132), içm cēñ < içmeyeceksin (2-44)

Bazen –yor eki “y” ünsüzünü bırakarak düşer:

yapıydım < yapıyordum (5-154), çalışıydu < çalışıyordu (11-45) gidüydük < gidiyorduk (I/68),

Ünlü birleşmesinden dolayı ünlü düşmesi:

nolucak < ne olacak (2-169), māne < muayene (2-351)

Ünlü ile biten bir kelimenin ünsüz ile başlayan bir kelimeye ulanması esnasında sondaki ünlü bazen düşer:

⁶⁶ bk., Mutlu, a.g.t., s.101’de **Çepni**: ceyran, buyruñ, boyna; **Türkmen**: ğaynatası, üniverste, daĒęa; Gülsevin a.g.e., s.28’de dakika, burda

yimbeşe < yirmi beşe (8-97)

Üçüncü teklik şahıs eki –i bazen düşer:

dēşüglū < deđişikliđi (17-89), ekmēni < ekmeđini (1-5)

2.1.6.2. Başta Ünlü Düşmesi

Nadir görölmektedir.

sırđan < ısırđan (23-45)

2.1.8. Ünlü Türemesi

2.1.8.1. Başta Ünlü Türemesi:

Başta ünlü türemesi diğer Anadolu ağızlarında olduğu gibi r ve l ünsüzle-riyle başlayan alıntı kelimelerde karşımıza çıkar. Zira diğer Türk lehçelerinde ve Anadolu ağızlarında r ve l sızıcı ve özellikle akıcı ünsüzleri kelime başında kurallı olarak bulunmaz⁶⁷.

ırakı < rakı (2-194), ıramazan < ramazan (3-9), ıras gel- < rasgelmek (5-198), ıyrada < rüyada (4-97), özger < rüzgâr (3-50), urus < rus (6-57), ırahadsızım < rahatsızım (7-53), ilâzım < lazım (7-60)⁶⁸, ırahmeddig < rahmetlik (5-168)⁶⁹

ısıcağ (19-63): ıısıcağ kelimesindeki ön ses ı'sının ünlü türemesi ile ilgisi yoktur. ıısığ+cağ > ısıcağ şeklindeki değişimlerleaslındaki ı'yıdevam ettirmiřtir⁷⁰:

2.1.8.2. Sonda Ünlü Türemesi:

hemi < hem (12-117), baksana < baksan (1-59), gedmeseñe < gitmesen (4-300), dursaña < dursan (4-339), alsaña < alsan (8-110)

2.1.8.3. İçte Ünlü Türemesi:

ırız < ırz⁷¹ (3-155), fıransē < fransaya (8-46), gurub < grup (2-370), löküz < lüks (6-270), sipor < spor (2-325), masırafını < masrafını (3-289), ğadusduru

⁶⁷bk. Gemalmaz, **EİA**, C. I, s. 143

⁶⁸bk. Gülsevin **UİA**, s.26'da *ilâzım, ırâtsiz*; Buran,**KBAYA**,s.47'de *urusu < rusu, ilazım*; Korkmaz, **NYA**, s. 65'te *irahat*; Demir,**OİYA**, s. 77'de *ilazım, üryada, urus*

⁶⁹bk., Mutlu,**a.g.t.**, s.97'de **Çepni:ırâmetlik**

⁷⁰ bk. Korkmaz, **Bartın ve Yöresi Ağızları**, Ankara-1994, s. 16.

⁷¹Yan yana bulunan iki ünsüzü birbirinden ayırmak için iç seste beliren ünlü türemesine örnektir. bk. Korkmaz, **BYA**, s.16.

< kadastro (8-183)⁷², aletiriğ < elektrik (2-381), tırazbanda < trabzonda (3-40), tırakya < trakya (3-299), tırafiğ < trafik (3-443), edirafi < etrafı (4-727)⁷³

hebisi < hepsi (23-24), neyise < neyse (4-705), yalañuz < yalnız (16-93)⁷⁴

2.1.9. Ünlü Birleşmesi

Ünlü ile biten ve ikincisi ünlü ile başlayan iki kelimenin sözü edilen ünlülerinin kaynaşıp tek ünlü haline gelmesine “ünlü birleşmesi” denir. Ünlü birleşmesinde iki ünlünün birleşip kaynaşması gerekir. Görele ağzında tespit edebildiğimiz ünlü birleşmeleri:

nēṭdiñ < ne ettin (3-194), nēdicēñ < ne edeceksin (2-227), ğar le < karı ile (3-327), sar di < sarı idi (3-357), par di < para idi (2-288)

2.2. ÜNSÜZLER

Görele ağzında Türkiye Türkçesi yazı dilindeki²¹ ana ünsüzden başka şu ünsüzler bulunur: *b, ɓ, ɕ, .f, ğ, Ğ, h, k, l, ñ, r, z, ʃ*.

Bu ünsüzler bölgede yaygın şekilde telaffuz edilip kullanılmaktadır.

2.2.1. Ünsüz Çeşitleri

b ünsüzü :Sızıcılaşma yönündeki ünsüz değişmesinin bir merhalesi olarak, yarı sızıcılaşmış şekilde *b > v* arasında telâffuz olunmaktadır. *b-v* arası *v*'ye yakın *b*'dir⁷⁵. *Baba* kelimesinde görülür. Kararlı bir duruş sergilemez. Aynı kişinin ağzında çoğu kez farklı telâffuz edilir. Kelimenin hem asıl hem de *v*'li şeklini bir arada görmek mümkündür: *babam* < *babam* (16-119), *babam* (19-51)

ɓ ünsüzü: Yarı tonlu "b-p" arası ünsüz, patlamasını kaybetmiş olduğu için *b*'ye yakın bir "p" olarak görülür. Katı-patlamalı-tonlu bir çift dudak ünsüzü olan " p" ile yine katı-patlamalı fakat tonsuz çift dudak ünsüzü olan " p"

⁷²bk., Mutlu, **a.g.t.**,s.98-99'da **Çepni**:*fıransızlar, ğurup, löküs, masırafdır, ğadusdura*

⁷³bk. Gülsevin **UİA**, s.27'de *etiraf, masıraf*; bk. Aydın, **a.g.e.**, s.25 *ediraf, aletirik*; Demir,**a.g.e.**, s. 77'de *letirik, edirafından,hePisi, kadasdura, masarif,tırabızana*

⁷⁴bk. Aydın, **a.g.e.**,s.25 *hePisi, neyise, yalañuz*

⁷⁵Mukim Sağır, “Anadolu Ağızlarında Ünsüzler”, TDAY-Belleten, TDK Yay., Ankara 1997, s.

aynı anda art arda boğumlanabilmektedir. "p" ünsüzüne yönelik ancak b' ye yakın bir sesle duyulan bu ünsüze ağızlarda sıkça rastlanmaktadır⁷⁶: küp < küp (2-133), şarap < şarap (2-135), yapıdılar < yaptılar (2-183), çöpde < çöpte (3-278), dolap < dolap (3-320), yapıduğ < yaptık (4-23), yaprānı < yaprağını (4-242), tapısu (5-33), kâpmam < kapmam (6-44), hepisi < hepsi (12-72)

ç ünsüzü: c-j arasında telâffuz edilen j ünsüzüdür. Sızıcılaşma yönündeki ünsüz değişiminin ara merhalesi durumunda olan, yarı sızıcılaşmış bir ünsüzdür⁷⁷: çocuğların < çocukların (1-60), vicdan < vicdan (1-188), mecbur < mecbur (4-637)

ş ünsüzü : Katı, patlamalı, tonsuz diş eti ünsüzü “ç” ile katı, sızmalı, tonsuz diş eti ünsüzü “ş” arasında telâffuz edilen bir ünsüzdür. Türkiye Türkçesi ağızlarında pek duyulmayan bir sestir⁷⁸: ge di < geçti (3-371) he < hiç (4-101), ge lere < gençlere (19-71), ge dim < geçtim (7-15), ā dan < ağaçtan (4-211), ā ağaç (17-55)

f ünsüzü: “f” ile “v” arası, yarı tonlu “f” ünsüzüdür: sınıfında (13-57), telefon (15-6), herifimlen (16-92), taflan (17-14), tarafında (20-6), telifun < telefon (20-34), şefim (22-53), ufağ (23-12), çaşafına < çarşafına (24-33)

ğ ünsüzü: Kalın ünlülerle hece oluşturan, g-k arası, art damak "g" ünsüzüdür. Çoğunlukla kalın ünlülerle, bilhassa da "a" ünlüsü ile kullanılan bir art damak ünsüzüdür⁷⁹. İnce ünlülerle de kullanıldığı görülür: leğat < rekât (1-1), ğurban < kurban (1-5), kırğ < kırk (1-7), ğalmış < kalmış (1-12), ğaf < kafayı (1-21), rağ < irak (3-127), ğaşuğu < karşıki (2-493), ğonuşduğ < konuştuk (2-506), yoğ < yok (3-108), mağdabı < matkabı (3-106), ğaşı < karşı (3-112), banğada < bankada (4-505), artuğ < artık (5-24), ğulām < kulağım (6-22), ğalan < kalan (13-51)

ğ ünsüzü: Normal “ğ” sesinden daha kuvvetli bir nefes baskısı ve hırıltı ile çıkarılan art damak ünsüzü. Ön damak bölgesinde boğumlanan "ğ" ünsüzünden gırtlığa kayması ile ayrılır⁸⁰. Görele ağızda sadece bir kelimedede tespit edebildik: delüğanni < delikanlı (4-484), delüğanlı (4-482)

h ünsüzü: Sızıcı, tonsuz, art damak “h” ünsüzüdür. Tonsuz, sızıcı, nadi-ren hırıltılı, boğaz boşluğu sesidir. Hem ince hem kalın ünlülerle kullanılmaktadır. Çoğunlukla k > h değişimi olarak karşımıza çıkmaktadır: birağıldı < bırakıldı (1-98), bēhi < belki (2-18), hacınıñ < hacının (3-13), bağ < bak (3-46),

⁷⁶Sağır, a.g.m.,s.392

⁷⁷Sağır, a.g.m.,s.393

⁷⁸Demir, Aydoğdu, GİYA, s.172

⁷⁹Sağır, a.g.m.,s.396

⁸⁰Sağır, a.g.m.,s.397

hamsıları < hamsileri (3-59), nāpac h < ne yapacağız (3-134), kırk < kırk (3-146), dereguçculu'da < derekuşçulu'da (6-131), hızmaç < hizmet (12-7), bahçemize < bahçemize (12-6), vah (3-286), guçculudasıñ < kuşçuludasın (6-26)

ķ ünsüzü: ķ-ğ arasında boğımlanan, süreksiz, yarı tonlu bir arka damak ünsüzüdür. ķ > ğ yönünde değişme ile oluşmuştur. Ağız bölgemizde yaygındır: yoķ < yok (1-43), çukulata < çukulata (1-68), çıkarķan < çıkarken (1-84), daķular < takılar (1-106), diķmen < dikmen (2-14), hısımuķ < hısımız (2-34), baķalım < bakalım (2-46), ğaķ < kalk (3-10), biraķūdum < bırakırdım (3-64), daķicām < dakacağım (4-529), ğarınınķı < karınınķi (5-73), portaķal < portakal(6-119), yataķanķı < yatarkenķi (16-31), yeķācāñ < yıkayacaksın (17-38)

l ünsüzü: Kalın ünlülü kelimelerle ince telâffuz edilen l ünsüzüdür. Kalın ünlülü kelimelerde bulunması ve yumuşak olarak nitelendirilmesi, sesin ayırıcı özelliğidir⁸¹. Görele ağızında, istisnası olmakla birlikte, -rl- > -ll- değişiminde bu sese rastlıyoruz: ullârdan < oralardan (3-266), miļļâr < milyar (3-271), bıļļârda < buralarda (26-19), hatıļļâmıyım < hatırlamıyorum (27-133), taļļâsı < tarlasını (4-106), baļļı < bari (4-299), andıļļârdan < andırlardan (4-309), yarallârdı < yararlardı (6-499), habuļļârda < buralarda (20-11)

ñ ünsüzü: Genzel art damak “n”sidir. Aşağı yukarı bütün Anadolu ağızlarında görülür. Akıcı, patlayıcı, tonlu bir geniz ünsüzüdür: çoçuğlarıñ < çocukların (1-60), unuñ < onun (1-5), biliyusuña < biliyorsuna (2-58), oturuñ < oturun (5-4), biñ < bin (5-6),eviniñ < evinin (6-34), bilmezsiñ < bilmezsin (7-10), el ñi versiñ < iyiliğini versin (8-10), edmesiñ < (10-8)

r ünsüzü: Düşmek üzere olan r ünsüzüdür: çarşıda < çarşıda (16-26), ğadağ < kadar (23-19), ğarınını < karnını (6-257), ğollağını < kollarını (5-46), dıñağları < tırnakları (4-692), ěfkēseñ < erkeksen(4-676), yeteğ gider < yeter gider (4-638), çakırçobangilden < çakırçobangilden (2-292), okienneğ < okuyanlar (1-15)

z ünsüzü: s ile z arası “s” ünsüzüdür. Yarı tonlu, sızıcı bir ünsüzdür: o2suñ < olsun (1-99), nefez < nefes (3-48), se2_edme < ses etme (3-72), ha2da < hasta (16-66)

ç ünsüzü: Yarı tonlu, d ile t arası, kısmen tonlulararak “d” ünsüzüne yaklaşan bir ünsüzdür: façma < fatma (16-69), üstüne < üstüne (17-45), meçre < metre (18-21), façülçesine < fakültesine (19-43), çançta < çanta (20-12), devleç < devlet (21-17), yurtçdu < yurtlu (1-4), reçmen ñ < öğretmeninin (1-26). duçmaz < tutmaz (2-75), dörç < dört (2-95), yaç < yat (3-30)

⁸¹Sağır, a.g.m.,s.211

2.2.2. Ünsüz Değişmeleri

2.2.2.1. Tonlulaşma :

Görelle ağızında görölen başlıca tonlulaşma örneklerini üç grupta inceleyeceğiz:

2.2.2.1.1. Ön Seste Tonlulaşma :

k- > g-

gişi < kişi (10-12), geçi < keçi (19-33), güccüğ < küçük (26-24)

ķ- > ğ-

ğadar < kadar (2-214), ğazannarda < kazanlarda (26-28), ğadem < kadem (27-2), ğabul < kabul (2-388), ğapı < kapı (3-5), ğafaña < kafana (2-484), ğadusturu < kadartro (2-490), ğabağ < kabak (2-491), ğardaşı < kardeşi (3-9), ğaşuntu < kaşıntı (3-15), ğalıyu < kalıyor (3-52), ğarılara < karılara (3-364), ğaynanam < kaynanam (3-381), ğaynım < kaynım (4-57), ğazıyuğ < kazıyoruz (4-106), ğara < kara (6-363), ğazma < kazma (6-380), ğayrula < karyola (6-365), ğāvaltı < kahvaltı (8-160), ğāve < kahve (1-138), ğānında < karnında (3-431)

t- > d-

dēze < teyze (3-41), daş < taş (1-16), daş c düğ < taşıyacaktık (1-16), dar yudum < tarıyordum (1-24), daşuları < takılar (1-109), dane < tane (2-23), daşılmadan < takılmadan (2-82), davun < taun (2-234), dabanca < tabanca (3-257), dörbedden < tülbentten (7-45), dınnāñ < tırnağın (4-694), daşırdım < taşırdım (12-125), daşağ < taşak (18-6), daş yom < taşıyorum (19-6), darağda < tarakta (23-27)

p- > b-

bazara < pazara (3-239), barmā < parmağı (3-287), bişürüdüğ < pişirdik (23-43), biřürüsüñ < pişirirsin (1-164)

s- > z-

Çok yaygın değildir. Yabancı kelimelerde görölr.

zebzedden < sebzedden (17-10)⁸², zabağdan < sabahtan (17-31), zabaccāsi < sabahleyin (23-26)

ç- > c-

Çok yaygın değildir. Yabancı kelimelerde görölr.

⁸²bk., Mutlu, a.g.t.,s.122'de **Çepni:zebzeleden**

cehiz < çeyiz (4-167)⁸³

2.2.2.1.2. İç Seste Tonlulaşma :

-k- > -ğ-

anıtgabiriñ < anıtkabirin (27-6), bađđaldan < bakkaldan (4-732), bağgada < bankada (6-161), anđarē < ankaraya (3-15), bařđa < başka (1-72), ğavđa < kavđa (3-150), dağdı < taktı (2-214), dağdudum < taktırdım (4-131), dađđada < (dakikada (4-664), budağlı < budaklı (21-29)

-k- > -g-

pañgiye < bankaya (16-70), asgere < askere (6-56), esgi < eski (27-6), keşge < keşke (9-20)⁸⁴, esgiden < eskiden (16-106)

-f- > -v-

muıvağ < mutfak (5-184)

-f- > -f-

-f->-v- değişimi Gōrele ağzında daha çok yarı tonlu -f- > -f- şeklinde gōrölür:

seferki < seferki (3-139), herifiñ < herifin (3-162), küfür < küfür (3-245), tarağa < tarafa (3-299), masırağı < masrafı (3-322), nüfus < nüfus (4-17), sefer < sefer (4-51), mudfağ < mutfak (6-120), ıfç di < ıttığı idi (6-123)

-t- > -d-

zabaddan < sabahtan (6-489), hasdalığa < hastalığa (7-52), ısdambul'da < istanbulda (2-31), usdura < ustura (6-240), musdafa < mustafa (1-146), fısdığ < fıstık (3-193), meddub < mektup (6-71), doğdur < doktor (6-89), annadıcañ < anlatacaksın (2-229), edirafı < etrafı (4-727)

-t- > -ı -

Yarı tonlu t- > ı – şeklinde de değişim gözlenir.

annaığım < anlattım (2-483), aıımiş < atmiş (4-354), faıma < fatma (16-69), yaımadım. < yatmadım (16-90), rahaı < rahat (16-111)

-ç- > -c-

Seyrek olarak gōrölen bir tonlulaşma şeklidir. Gōrele ağzında tespit edebildiğimiz örnekler şunlardır:

⁸³bk., Mutlu, a.g.t.,s.122'de epni:ceyiz

⁸⁴bk., Mutlu, a.g.t.,s.126'de epni:asgere, esgi, keşge; Manav:bañgiye

kebce < kepçe (19-62), işçiler < işçiler (5-153), guhculu < kuşçulu (6-433), beğce < bekçe (1-96), gücc ke < güçükken (2-449),

-p- > -b-

Görelle ağızında iç seste -p- > -b- değişimi çok yaygın değildir. Hatta giresun yöresi ağızında da durum böyledir⁸⁵.

hebisi < hepsi (2-53), yabdım < yaptım (5-185), çabdım < çarptım (18-9), toblarsıñ < toplarsın (17-37), ibliğ < iplik (12-111), tobrağ < toprak (4-577)

-p- > -b-

Yarı tonlu -p- > -b- şekline de rastlıyoruz:

yaşamıyiler < yapamıyorlar (12-90), taşudan < tapudan (2-220), gaşğara < kapkara (2-450), yaşımıy < yapmıyor (2-493), çırpmē < çıpmaya (3-78), gopdu < koptu (3-158),

2.2.2.1.3. Son Seste Tonlulaşma :

-k > -ğ

bardağ < bardak (3-56), pıtdağ < pıtlak (3-420), paddağ < patlak (3-447), gündağ < kundak (6-559), zoñguldag < zonguldak (22-8), tobrağ < toprak (4-577), ibliğ < iplik (12-111), çoğ < çok (4-590), fıdığ < fındık (4-592), dayağ < dayak (4-602), artuğ < artık (5-19), gaçağ < kaçak (5-33), yatalağ < yatalak (6-12), bağ < bak (16-4), yapıyoğ < yapıyoruz (17-12), güccüğ < küçük (26-24)

Son seste görülen *k > k̄* yarı tonlulaşma örnekleri:

evlülük < evlilik (21-26), tağ < tak (23-57), bağ < bak (27-32), çoğ < çok (1-186), indük < indik (2-75), gız_ıduğ < kız idik (2-79), gelmedük < gelmedik (3-427), sālīk < sağlık (4-11), yüğseğ < yüksek (4-58), gağ < kalk (4-580)

-k > -g

Seyrek görülen bir tonlulaşma şeklidir.

asgellig < askerlik (6-66), ēleniceg < eğlenecek (3-388), ēliğ < iyilik (3-402), geldig < geldik (4-35), ilg < ilk (5-73)

-t > -d

hızmad < hizmet (12-75), dāmad < damat (4-553), āmed < ahmet (4-555), hōkümed < hükümet (4-728), zahmed < zahmet (6-217), māmmed < muhammet (8-194), rahmed < rahmet (10-26), ğıyāmed < kıyamet (14-2), sūd < süt (8-129), dōrd < dört (8-191)

⁸⁵ bk. Demir, Aydoğdu, **GİYA**, s.181

-t>-ṭ

Yarı tonlulaşma şeklinde görülür.

duṭ < tut (1-24), hızmaṭ < hizmet (12-6), faḡaṭ < fakat (12-79), cevdeṭ < cevdet (16-78), eṭ < et (1-77), milleṭ < millet (1-124), serṭ < sert (1-133), hidāyeṭ < hidayet (1-189), taṇṭ < tanıt (2-1), ḡapaṭ < kapat (2-8), yaṭ < yat (3-30), ama-liyeṭ < ameliyat (3-68)

-p> -b

gelib < gelip (12-91), alıb < alıp (14-11), çalıb < çalıp (17-43), silib < si-lip (23-28), tālib < talip (4-534), yapılıb < yapılıp (6-246), tayıb < tayyip (10-7), ayıb < ayıp (16-14), ḡayıb < kayıp (2-297), hesab < hesap (12-13)

-p- > -ḡ-

y ḡ < yiyip (17-33), küḡ < küp (2-133), şaraḡ < şarap (2-136), heḡ < hep (2-201), geliḡ < gelip (2-205), sāḡ < sahip (3-101), ḡalıḡ < kalp (3-213), sebeḡ < sebep (4-470), toḡ < top (6-107), y ḡ < yiyip (17-33)

-ç > -c

Daha çok tek heceli kelimelerde ve ulamalar sırasında görülür.

hec < hiç (1-12), on üç < on üç (2-51), ḡac < kaç (2-66), ac < aç (3-10), gılıc < kılıç (3-305), sonuc < sonuç (4-36), suc < suç (4-719), lac < ilaç (6-512), muhdac < muhtaç (13-47), ēlac < ilaç (14-19)

felc oldu < felç (2-74), tobac oldum < topaç (3-6), genc osman < genç (4-566), genc adamı < genç (21-34)

2.2.2.2. Tonsuzlaşma

Tonlu ünsüzlerin kendi karşılıkları durumundaki tonsuz ünsüzlere dönüştürmeleridir. Görele ağızında tonsuzlaşma örnekleri nadir de olsa görülür:

2.2.2.2.1. Ön Seste Tonsuzlaşma :**d- > t-**

tikenini < dikenini (12-7), tükān < dükkan (16-41), tükānına < dükkanına (6-335), tā < daha (15-13), dāmātım < damadım (3-9)⁸⁶

b- > p-

püsgüvüd < bisküvi (13-19), paḡla < bakla (3-452), sopa < soba (2-266)⁸⁷

⁸⁶ bk. Gülensoy, a.g.e., s.57 dāmātım < damadı

⁸⁷ bk. Gülensoy, a.g.e., s.57 sopa

z- > s-

sanediyuduñ < zannediyorsun (4-212)

2.2.2.2.2. İç Seste Tonsuzlaşma :

-c- > -ç-

ēlençe < eğlence (12-94), gelinçi < gelinci (1-39)

-v- > -f-

efan < evham (3-51), terefiye < teravihe (6-262)⁸⁸,

2.2.2.2.3. Son Seste Tonsuzlaşma :

-z > -s

dokus < dokuz (10-1)

2.2.2.3. Süreklileşme

Süreksiz ünsüzlerin sürekli ünsüzler haline gelmesi hadisesine süreklileşme denir. Sürekli ünsüzler, kendi aralarında sızıcı ve akıcı olmak üzere ikiye ayrıldıklarına göre süreklileşme hadiselerini de sızıcılaşma ve akıcılaşma olarak ikiye ayırabiliriz⁸⁹.

2.2.2.3.1. Sızıcılaşma

ç > ş :

Yaygın bir süreklileşme şeklidir.

āş < ağaç (12-125), bigaş < birkaç (2-502), ğaş < kaç (12-127), hiş < hiç (5-45), üş < üç (9-23), arduş < ardıç (2-265)⁹⁰, çegüş < çekiç (3-190), aşlığ < açlık (3-168), ğaşdı < kaçtı (1-97), bişdim < biçtim (6-467), genşler < gençler (2-143), güçşden < güçten (20-32), işdi < içti (8-75), ihdiyaş < ihtiyaç (22-52)⁹¹

k, k̄ > ğ, ğ̄ :

çoğunu (1-148), yoğum < yokum (2-89), yoğ_usa < yok ise (2-103), vara yoğa < yoka (3-314), çocuğa (20-32), delüğanlı < delikanlı (4-481)

k, k̄ > h̄ :

⁸⁸bk., Mutlu, **a.g.t.**, s.139'da *terefisini* < *teravihini*

⁸⁹Ahmet B. Ercilasun, **Kars İli Ağzları**: Ses Bilgisi, Ankara, 2002, s. 111

⁹⁰ bk., Mutlu, **a.g.t.**, s.183'te **Çepni**: *birkaş* < *birkaç*, *ğaş* < *kaç*, *hiş* < *hiç*, *üş* < *üç*; **Manav**: *ardış* < *ardıç*

⁹¹bk., Mutlu, **a.g.t.**, s.181'de **Çepni**: *tiyaşlarını* < *ihtiyaçlarını*, *işdim* < *içtim*, *güşlü* < *güçlü*, *genşleri* < *gençleri*, *ğaşdı* < *kaçtı*, *aşlık* < *açlık*

kıh< kırk (3-146), baḥ< bak (3-166)

c > j :

çojuḡlarım < çocuklarım (13-25), çojuḡ < çocuk (17-79)

c > ğ :

Yarı sızıcılaşma özelliği görülmektedir.

çoġuġlarıñ < çocukların (1-60), viĉdan < vicdan (1-188), meĉbur < mecbur (4-637)

2.2.2.3.2. Akıcılaşma

Akıcılaşma örnekleri, sızıcılaşma kadar çok ve yaygın değildir.

k, > ñ :

diñeliyi < dikiliyor (262)

d > n :

şinni < şimdi (5-226)

2.2.2.4. Sürekli Ünsüzler Arasında Değişme

r > l :

Bölgemizde yaygın olan bir ünsüz değişmesidir.

köplü< köprü (6-439), baḡlı< bâri (4-299)⁹², tüll di< türlü idi (6-554), ġadallıġ< kadarlık (6-574), sinill di< sinirliydi (8-35), pancallârım< pancarlarım (8-53), berâbell miz < (8-89), fenellen< fenerle (10-9), şüküller< şükürler (10-19), yecbelliġ< rençperlik (11-3), devilleri < devirleri (12-36), atallârdı < atarlardı (12-86), diġelleri < diġerleri (13-36)

l > n :

Bölgemizde yaygın olan bir ünsüz değişmesidir.

çaşafına< çarçaf ile (24-33), siyah ına < siyah ile (1-138), hanım ne < hanımıyla (4-630), pakeş ne < paketiyle (1-71), ġab ne < kabıyla (3-346), hayillus ne < hayırlısıyla (5-607), zor ne < zoruyla (5-25), arkadaşlar ne < arkadaşlarıyla (6-95), görümümne < görümcemle (6-300), unnar < onlar (17-78), haunna < onunla (27-29)

⁹²bk. Aydın, a.g.e.,s.31'de *bâli* "bâri", *köplü* "köprü"

n > ñ:

baña < bana (4-417), yalañuz < yalnız (4-596), añmam < anmam (6-243), bañğadan < bankadan (13-28), hañğı < hangi (18-3), heñ < en (6-28), deñiz < deniz (13-65)

m > n, ñ:

ğoñşular < komşular (7-20), doñuz < domuz (12-90), şindi < şimdi (12-98), şindiği < şimdiki (13-41), nusğa < muska (5-97)

r > n:

ğannındā < karnındaki (4-560), zunna < zurna (26-15)

s > z:

zabahı < sabahı (1-118), zabaddan < sabahtan (6-486)

s > ş:

herkeş < herkes (16-151)

ğ > v:

suvan < soğan (19-64), duval < doğal (1-156)

2.2.2.5. Süreksizleşme

Sürekli ünsüzlerin süreksiz ünsüz haline gelmesidir.

Bölgemiz ağızında pek yaygın değildir.

j > c, ç :

Alıntı kelimelerdeki j ünsüzü kurallı olarak c'ye dönüşür⁹³:

candarma < jandarma (4-674), ğaracına < garajına (3-444), ciledde < jilette (5-46), cipi < jipi (6-411)

h > d :

iddiyācı < ihtiyacı (8-23)

h > c :

baccamız < bahçemiz (3-230), bacc < bahçeyi (3-231), zabaccağ < sabahleyin (4-350)

2.2.3. Ünsüz Benzeşmesi

⁹³bk. Aydın, a.g.e.,s.32 “j > c değişimi”

Ünsüz benzeşmesi, ünsüz değişmesi hadisesidir. İçseste yan yana iki ünsüz bulunan yerlerde veya söyleniş bakımından aynı durumda bulunan komşu kelimelerin son ve ön sesleri arasında, bazen iki ünsüzden birinin kendisine yakın boğumlanma niteliği taşıyan öteki tarafından büsbütün veya kısmen benzeştirilmesi olayıdır⁹⁴.

Diğer Anadolu ağızlarında sıkça rastlanan ünsüz benzeşmelerine⁹⁵ Görele ağzında da rastlanır. Ünsüz benzeştirmesi, ilerleyici ve gerileyici olmak üzere iki şekilde ortaya çıkan bir ses hadisesidir.

2.2.3.1. İlerleyici Benzeşme:

Kelime içinde yan yana bulunan ünsüzlerden öncekinin sonrakini kendisine benzetmesidir. İki şekilde gerçekleşir:

2.2.3.1.1. Tam Benzeşme:

Oluşum noktaları bakımından ortak noktaları bulunan veya benzer hiçbir noktaları bulunmayan ünsüzlerin tamamen birbirine benzemesidir. Bölgemizdeki örnekleri:

-nl- > -nm-:

Giresun ili ve yöresi ağızların en genel özelliklerinden birisidir⁹⁶. Görele ağzında da oldukça çok örneği mevcuttur.

unnarı < onları (1-181), annat < anlat (2-3), dinner < dinler (4-350), çobannığ < çobanlık (9-3), olannar < oğlanlar (9-24), günneri < günleri (17-99), perişannığdan < perişanlıktan (4-73), annıyo < anlıyor (27-10), başkanığda < başkanlıkta (4-483), çimennığ < çimenlik (2-397)

-ly- > -ll-:

millon < milyon (2-416), millar < milyar (3-318)

-mv- > -mm-:

gızım_mar < kızım var (6-571), tavalarım_mar > tavalarım var (7-42)

-sl- > -ss-:

tessim < teslim (6-238), assında < aslında (2-183), ussuları < usluları (11-35)

-sy- > -ss-:

⁹⁴Zeynep Korkmaz, **Gramer Terimleri Sözlüğü**, Ankara-1992, s. 162

⁹⁵bk. Ahmet Caferoğlu, “Anadolu Ağızlarında İçses Ünsüz Benzeşmesi” Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten-1958, s. 1-11.

⁹⁶Demir, Aydoğdu, **GİYA**, s.187.

sossal < sosyal (27-17)

-şl- > -şş-:

çavuşşu'da < çavuşlu'da (8-14)

-yr- > -yy-:

ayyıldı < ayrıldı (11-7)

2.2.3.1.2.Yarı Benzeşme :

İkinci ünsüzün birinciye etki ederek ona kendi özelliğinden birini veya ikisini vermesi veya onu yalnız bir veya iki özelliği bakımından kendisine benzetmesi demektir.

-ml- > -mn-:

enişdemnen < eniştem ile (13-66), arkadaşımna < arkadaşımlla (6-265)

2.2.3.2. Gerileyici Benzeşme :

Bir kelime içinde yan yana bulunan iki ünsüzden ikincisinin birinciye kendisine benzetmesidir.

-rl- > -ll-; -ll-:

doğdullâra < doktorlara (2-442), gelüller < gelirler (3-12), ömüllerini < ömürlerini (3-18), mezellig < mezarlık (3-23), köllendüg < körlendik (3-164), zollâma < zorlama (3-189), tall tarlayı (3-219), hayullusunu < hayırlısını (3-483), ayall yu < ayarlıyor (4-27), doğduļlar < doktorlar (6-170) , yapalļardı < yaparlardı (6-256), geyelļerdi < giyerlerdi (6-324), tallâsı < tarlası (4-106)

-rn- > -nn:

ğannımız < karnımız (20-21), zunna < zurna (26-15)

-ht- > -dd-:

zabaddan < sabahtan (I / 43)

-hç- > -cc-:

baccamız < bahçemiz (3-230), bacc < bahçeyi ( )

-ls- > -ss-:

ossa < olsa (7-18), satabissem < satabilsem (21-19), assaña < alsana (21-37)

-kt- > -tt-:

elettir < elektriği (2-372)

2.2.4. Ünsüz İkizleşmesi

Ünsüz ikizleşmesi, bir kelimedede çeşitli sebeplerle bir ünsüzün iki defa boğumlanmasıdır. Görele ağızında rastladığımız ikizleşme örnekleri aşağıda gösterilmiştir:

aşşā < aşağı (3-230)

emme < ama (7-18)

eşşeg < eşek (4-215)

güccüg < küçük (4-702)

daşşām < taşığım (18-47)

2.2.5. İkiz Ünsüzlerin Tekleşmesi

Arapçadan geçmiş bâzı ikiz ünlülü kelimelerdeki ünsüzlerden birinin gevşeyerek erimesi sonucunda olmuştur. Pek fazla örneği yoktur:

evel < evvel (15-24), evelden < evvelden (21-23)

guvediñ < kuvvetin (13-47)

hakım < hakkım (4-413)

tükaniñ < dükkanın (6-336)

sıhatım < sıhhatim (11-20)

2.2.6. Ünsüz Düşmesi

Türkiye Türkçesi ağızlarında olduğu gibi Görele ağızında da ünsüz düşmesi hadisesine pek sık rastlanmaktadır. Bölgemiz ağızında durum şu şekildedir:

d düşesi:

günüz < gündüz (15-4), günüzkü < gündüzki (8-120)

k düşmesi:

yōdu < yoktu (12-50), āşam < akşam (16-103), alicāsañ < alacaksan (21-44)

l düşmesi :

ğak < kalk (3-350), ğakıyım < kalkıyorum (6-10), ānar < anlar (3-51), ānamaz < anlamaz (3-51), nası < nasıl (6-408)⁹⁷

y düşmesi:

b le < böyle (5-202), le < öyle (6-51), s le < söyle (11-65), fasile < fasulye (12-91), ş le < şöyle (23-22), sēreṭ < seyret (3-113), sēredi < seyreldi (6-519), şēd < şey et (8-179)

ğ düşmesi:

ērüllerdi < eğirirlerdi (12-113), dērmende < değirmende (6-221), mēr < meğer (5-170), akcēr < akciğer (4-201), tamircil ne < tamirciliğine (I / 24), ölüm < oğlum (5-210), ekmēni < ekmeğini (1-5), ayāna < ayağına (4-146), ašāda < aşağıda (4-163), l nden < öğleden (24-47), dēldi < değildi (1-140), y rduğ < yoğurduk (6-251), bālı < bağlı (7-11), dā < dağa (12-60)⁹⁸

n düşmesi:

işallah < inşallah (4-498), sōradan < sonradan (4-725), bēm < benim (5-25), ge liğde < gençlikte (5-215), reğli < renkli (6-80), ödüş < ödünç (4-502), bēz yi < benziyor (2-459)

h düşmesi:

bāşişinde < bahşişinde (6-426), ğāve < kahve (1-138), müendisi < mühendisi (8-51), intāma < imtihana (4-548), allā < allaha (8-154), şērde < şehirde (3-365), lānadan < lahanadan (6-208), vallā < vallahi (8-177), dā < daha (2-165)

r düşmesi:

meşebē < maşrapaya (2-283), gideken < giderken (4-222), edeke < ederken (3-366), vērüm < veririm (16-72), çāşuda < çarşıda (2-131), götüdüler < götürdüler (2-104), yedürü içürü < yedirir içirir (2-115), ğonuşuyo < konuşuyor (2-124) yimbeş < yirmibeş (5-178), gada < kadar (4-484)

z düşmesi:

gı < kız (3-11), acuğ < azcık (1-92)

t düşmesi:

raslamadım < rastlamadım (6-283), çif < çift (6-454)

v düşmesi:

d düm < dövdüm (1-97),

⁹⁷bk. Mutlu, a.g.t.,s.152'de **Çepni:nası** "nasıl"

⁹⁸bk. Mutlu, a.g.t.,s.152'de **Çepni:dā** "dağ", **bā** "bağ"

2.2.7. Ünsüz Türemesi

Kelime ön, iç ve son seslerinde kelimenin aslında olmayan bir ünsüzün türemesi olaydır⁹⁹. Çeşidi ve örnekleri bölgemiz ağzında pek azdır:

h türemesi:

hen < en (6-373), hōrā < ora (12-72)

y türemesi:

yerişmiş < erişmiş (4-653)

k türemesi:

şindik < şimdi (3-372)

v türemesi:

duvā < dua (4-143)

m türemesi:

isem < ise (5-170)

2.2.8. Hece Kaynaşması

Anadolu ağızlarında bol örnekler veren hece kaynaşması olayına sebep olan ünsüzler, g, ğ, k, y, ñ, v, r, h ünsüzleridir. Bu ünsüzler bazı fonetik olaylar sonucunda yavaş yavaş eriyip kaybolurlar ve iki veya daha çok komşu hecenin kaynaşıp tek hece görünümü kazanmasını sağlarlar¹⁰⁰:

dūn < düğün (16-131), geddūm < gittiğim (16-54), dēmende < değirmende (17-20), dēl < değil (20-8), bildūmū < bildiğimi (17-101), bōle < böyle (17-106), isdēnim < isteyenim (24-39), gelecēdi < gelecekti (26-10), dēşdi < değişti (27-3), yōrēmedim < yürüyemedim (27-45), bēnmiş < beğenmiş (2-81)

2.2.9. Hece Yutumu

Bir kelimedede yan yana bulunan ve sesleri boğumlanma nitelikleri bakımından birbirine eşit, benzer veya aynı olan iki heceden birisinin eriyip kaybolması ve böylece söylenişte tek hece görünümü verilmesi demek¹⁰¹ olan hece yutumu, bölgemiz ağzında pek yaygın değildir. Metinlerimizde rastladığımız örnekler:

-ne-‘li hecelerden birinin yutumu ile:

⁹⁹bk. Korkmaz, **GTS**, s. 163.

¹⁰⁰bk. Gülensoy, **KYA**, Ankara 1988, s. 68.

¹⁰¹bk. Gülensoy, **a.g.e.**, s. 68.

yanda < yanında (16-29), önde < önünde (6-451)

2.2.10. Yer Değiştirme

Göçüşme adı da verilen yer değiştirme, özellikle iki komşu ünsüzün bir-biriyle yer değiştirmesidir. Görele ağızında pek örneği yoktur. Tespit edebildiğimiz örnek aşağıdadır:

-br- > -rb-: kirbid < kibrit (12-25)

-lv- > -vl-: yavlaralım < yalvaralım (4-350)

-ry- > -yr-: uyramda < rüyamda (16-97)

ğayrula < karyola (6-365)

-ln- > -nl-: nālet < lanet (3-257)

-tk- (-dğ-)> -ğd-: mağdabı < matkabı (3-106)

-ml-> -lm-: çölmeğci < çömlekçi (20-9)

-ry- > -yr- : ceyran < cereyan (2-327)

-cl- > -lc- : melcis < meclis(2-375)

3.ŞEKİL BİLGİSİ

3.1. YAPIM EKLERİ

Yapım ekleri, kelime kök ve gövdelerinden yeni kavramları yansıtan kelimeler türetmek için kullanılır. Görele ağızda yapım ekleri yalnızca ses bilgisi özellikleri bakımından yazı dilinden ayrılır. Biz burada böyle farklılık taşıyan yapım eklerine yer vereceğiz:

3.1.1. İsimden İsim Yapma Ekleri:

-lıg, -liğ, -lık, -lik, -lük-nıg, -niğ, -niğ: Türkiye Türkçesi ağızlarında olduğu gibi Görele ağızda da en çok kullanılan isimden isim yapma ekidir: aylıgımışım < aylıkımışım (19-21), havesliğle < heveslikle (19-56), yıllıg < yıllık (22-32), sālīg < sağlık (22-50), sālīg < sağlık (4-11), ge lik < gençlik (3-205), evlülük < evlilik (21-26), gelinniğ < gelinlik (21-28), çobanniğ < çobanlık (23-11), ilenniğ < ilenlik (12-22)

-lu, -lü: gıruğlu < kırıklı (22-32), sarımsağlu < sarımsaklı (26-33), sevgülüsüne < sevgilisine (1-14), evlü < evli (3-31), namlusu < namlısı (1-184)

-cük, -ciğ, -cuğ, -cüğ: Görele ağızda bu ek yuvarlaklaşma eğilimindedir. tãnecük (16-51), teneciğleriñe (4-179), azacuğ (4-202), gencecüg (5-21), incecüg (8-146)

-cağ: Bu ek bir örnekte tespit edilmiştir. ısıcağ < sıcak(19-63)

-cuvaz, -cuaz: anacuvazım < anacığazım (1-12) babacuvazım < babacığazım (1-84), babacuvazım (3-80), adamcuaz < adamcağız (4-632)

-ğan: delüganu < delikanlı (3-219), cumurbaşğann nda < cumhurbaşkanlığında (4-554)

3.1.2. İsimden Fiil Yapma Ekleri:

İsimden fiil yapma eklerinde herhangi bir farklılık tespit edilememiştir.

3.1.3. Fiilden İsim Yapma Ekleri:

-mağ, -meğ: almağ < almak (5-85), çığardmağ < çıkartmak (7-15), okumağdan < okumaktan (16-73), böyüdmeğ < büyütmeğ (13-14), içmeğ < içmek (15-13)

-uğ, -üğ, -uğ, -üğ: artuğ < artık (4-10), bulaşuğ < bulaşık (3-151), dönüğ (2-39), bozuğ < buzuk (5-49), dēşüğ < değişik (5-200)

-ğun: yorğunnuğdan < yorgunluktan (8-111)

-ağ: uçağda < uçakta (3-47), bıçağ < bıçak (3-176), gâçağ < kaçak (5-33)

-ğü, -ği: açğu < açkı (6-222), seçği < seçki (2-32)

Sıfat fiil ve zarf fiil ekleri de fiilden isim yapma ekleridir. Bu eklere “*filimsiler*” başlığı altında yer vereceğimizden burada yer vermiyoruz.

3.1.4. Fiilden Fiil Yapma Ekleri:

-u: Bu ek, *-r* fiilden fiil yapma ekinin değişken şeklidir. Ekin ünsüzü düşmüştür. gâçudular < kaçırıldılar (13-54), yatudular < yatırdılar (2-443)

-du / -dü; -dur / -dür: İşlek ettirgen çatı eklerinden biridir. Görele ağzında yuvarlak ünlüdür: çalışdudum < çalıştırdım (16-18), aluşdudu < alıştırdı (16-117), yapdudum < yaptırdım (2-214), galdudum < kaldırdım (2-400), dēşdürec ğ < deġiştireceġiz (3-36), s ledürsüñ < söyletirsın (5-84), devām eddürecēm < devam ettireceġim (5-90), geydürüdüm < giydirirdim (6-385), yabduruyüdu (6-412)

3.2. İSİMLER

Canlı, cansız bütün varlıkların ve mevhumların adları olan kelimeler diye tarif edilen isimleri Görele ağzında almış oldukları işletme eklerini yazı dilimize göre gösterdikleri ortak veya bölgeye has özellikleri ile inceliyoruz:

3.2.1. İsim Çekimi:

Cümlelerin çeşitli öğeleri arasında geçici anlam ilişkileri kurmak üzere isim veya isim soylu kelimelerin hal ekleri alarak girdikleri çekim¹⁰² isim çekimidir.

3.2.1.1. Hal Ekleri:

İlgi hâli eki:

İlgi hâli eki, isim veya isim görevinde kullanılan kelimelere eklenerek eklendiği kelimenin başka bir isme bağlanmasını ve tamamlanmasını sağlar. Görele ağzında bu ekin şu şekilleri vardır:

-iñ / -iñ, -uñ / -üñ, -niñ / -niñ, -nuñ / -nüñ : muhdarınıñ (6-433), muhdarınıñ (6-436), eviñ (6-438), galesiniñ (6-527), unuñ (6-538), çocuñ (6-560), köyüñ (7-29), gücünüñ (11-43)

Bu ekin hece kaynaşması sonucu tek ünsüze düşmüş biçimleri de vardır: babāñ < babanın (18-25), āñ < ağanın (2-11)

¹⁰²Korkmaz, GTS, Ankara-1992, s.88.

İlgi hâli eki ilgi grubu kurarken eklendiği sülâle ismindeki dört hece kaynaşarak bir hece hâline gelir: ğaracoñ gız m (16-25), ğodalõñyahyanıñ (1-41), dedõñ osman (2-30), hallõñy nis (3-173)

Ayrıca ekin ünsüzü edat grubu içerisinde erir: un ne< onun ile (3-116), bun ne < bunun ile (4-632)

Yükleme hâli eki:

-ı, -i, -u, -ü: Çoğunlukla yazı dilinden farksızdır: bizi (5-17), unu (5-52), evi (5-185), olanı (6-152), köyü (6-429)...

Hece kaynaşması sonucu şu şekildedir: al oyal m < aliyi oyalayayım (6-427), deĝm vurdu< tekme yi vurdu (1-131), çoc yaşadduĝ < çocuĝu yaşattık (4-92)

Bazen ilerleyici ünlü benzeşmesiyle bu ekler –ā / –ē’ye dönüşür: bıçā çıĝarurdu < bıçaĝı çıkarırdı (10-11), uşā bıraĝduĝ < uşaĝı bıraktık (17-71), çörē ĝene āşamdan mayalarsıñ < çöreĝi ĝene akşamdan mayalarsın (17-83), bi eĝmē una mı göndercēm < bir ekmeĝi ona mı göndereceĝim (21-19)

Yönelme hâli eki:

Yaklaşma, yönelme bakımlarından ismin karşıladığı nesneyi fiile bağlayan hâldir. Görele ağızında ekimiz yazı dilinde olduğu gibi –a / –e şeklindedir: cümlemize (21-22), gırmızıya (21-29), ağılıma (21-33), ĝişiye (1-63)

Hece kaynaşması sebebiyle –ā / –ē şekliyle de sıkça karşılaşılmaktadır: urā < oraya (2-2), sā < sana (2-3), görelē < göreleye (2-72), lisē < liseye (2-76)

Bulunma hâli eki:

Ekin ünsüzü Görele ağızında –de / –da şeklinde tonludur. Görele ağızında bu ekin tonsuz şekline rastlanmaz: şeyde (2-32), kürtünde < Kürtün’de (2-36), aşāda < aşāĝıda (2-45), yolumuzda (6-399)

Çıkma hâli eki:

Bu hâli bildiren ek Görele ağızında –dan / –den şeklindedir. Ekin tonsuz şekline ağız bölgemizde rastlanmamaktadır: ĝapıdan < kapıdan (4-196), ā dan< ağaçtan (4-211), allahdan (4-531), ortalıĝdan (8-159), işden (20-32), yimbeşden < yirmibeşten (7-58)

Vasıta hâli eki:

İsmin belirttiği nesnenin vasıta olarak kullanıldığını, fiile vasıta olduğunu belirtmek için kullanılan hâldir. Görele ağızında kullanım şekli:

-nan / -nen: yamal nan < yamalık ile (3-441), unnan < onun ile (8-135), bunnan < bunun ile (16-28), çır nen < çıra ile (3-441), enişdemnen < enişem ile (13-66), nelernen < neler ile (16-19)

-inan, -ünen: çaşaf_inan < çarşaf ile (19-34), yük_ünen < yük ile (3-189)

-ina, -ine: uşānız_ina < uşağınız ile (3-153), olan_ina < oğlan ile (4-481), gardaşım_ina < kardeşim ile (6-135), gızım_ina < kızım ile (6-377), adamlar_ina < adamlar ile (21-5), señ_ine < senin ile (21-35), yetim_ine < yetim ile (24-23), siz_ine < sizin ile (1-190)

-ıla: babañ_ıla < baban ile (4-379), daş_ıla taş ile (4-729), ayāmız_ıla < ayağınız ile (12-9), allah_ıla < allah ile (15-9)

-ılan, -ilen: arkamız_ılan < arkamız ile (17-2), süt_ülen < süt ile (8-145), tereyā_ilen < tereyağı ile (8-144)

-lan, -len: barmālan < parmak ile (16-21), ayl lan < aylık ile (16-72), gaş lan < kaşık ile (7-63), argadaşlarlan < arkadaşlar ile (10-23), hanımım lan < hanımım ile (13-44), ğarıs len < karısı ile (3-455), yöreğ len < yorek ile (6-546), gıym len < kıyma ile (7-34)

Eşitlik hâli eki:

İsimlerde ve isim soylu kelimelerde nitelik ve nicelik bakımından karşılaştırmaya dayanan eşitlik gösterme hali ekidir. Bölgemiz ağızında eşitlik eki olarak -ca / -ce'nin yanında "hine ve gene" de bu ekin görevini üstlenir. Hatta bazen gene'nin -ca ekiyle birlikte kullanıldığı da görülür:

beğce hine < bek gene < bekçe < sertçe (1-96), fazlaca (17-16), yıllarca (2-75), anca (6-351), eşdahlıca < iştahlıca (8-128), b le gene (1-110), ē gene < iyi gene (2-342), güzel gene (2-394)

3.2.1.2 İyelik Ekleri:

İsim tarafından karşılanan bir nesnenin veya varlığın kime ait olduğunu belirten eklerdir.

Teklik 1. Şahıs: -m, -ım, -im, -um, -üm: Türkiye Türkçesi yazı dili ile benzerlik gösterir: ismim < ismim (1-3), ölüm < oğlum (1-8), anam < annem (5-172), adım < adım (7-8), kolesdürüm < koleterolüm (15-16)

Bazı kelimelerde hece kaynaşması görülür: er m < eriğim (27-50), yürēm < yüreğim (1-135), uşām < uşağım (5-34), gelinn m < gelinliğim (6-607)

Teklik 2. Şahıs: -ñ, -iñ, -iñ, -uñ, -üñ¹⁰³: Türkiye Türkçesi yazı dilinden farklı olarak ñ'li şekil görülür¹⁰⁴: ayranıñ olur < ayranın (17-29), haberiñ var < haberin (20-35), yörduñ olur < yoğurdun (17-29), çorbañ < çorban (17-29), gözüñ < gözün (4-544)

Bazı kelimelerde hece kaynaşması görülür: bildüñ < bildiğin (17-64), eġmēñ < ekmeğin (17-72), vardüñ zaman < vardığın (17-109), dinnāñ < tırnağın (4-694)

Teklik 3. Şahıs: -ı, -i, -u, -ü, -sı, -si, -su, -sü: Türkiye Türkçesi yazı dili ile benzerlik gösterir: ismi < ismi (1-115), āzına < aġzına (1-125), gurub yolu < grup yolu (2-370), dolabın ... gözünde < dolabın ... gözünde (3-388), ġavurması < kavurması (3-408), öteberisi < öteberisi (3-435), tapusu < tapusu (5-33), vergüsü < vergisi (5-144)

Ünsüz düşmesi ve hece kaynaşması teklik üçüncü şahısta da görülür: dēşüġlü < deġişikliği (17-88), gend < kendisini (21-15), çoc < çocuġu (21-17), üzüm bāl < üzüm baġlığı (2-141)

Çokluk 1. Şahıs: -mız, -miz, -muz, -müz: Türkiye Türkçesi yazı dili ile benzerlik gösterir: us limiz < usulümüz (2-150), ihdiyācımız < ihtiyacımız (4-179), ölumuz < oġlumuz (4-594), günümüz < günümüz (6-576)

Çokluk 2. Şahıs: -( )ñız, -( )ñiz, -( )ñuz, -( )ñüz: Çokluk 2. kişi iyelik eki, teklik 2. kişide olduġu gibi ñ'li şekil korunur: işiñizi < işinizi (18-14), canıñızın < canınızın (23-60), yoluñuzu < yolunuzu (3-513), gözüñüz < gözünüz (4-543)

Çokluk 3. Şahıs: -ları, -leri: Türkiye Türkçesi yazı dili ile benzerlik gösterir: bi kızları var < bir kızları var (4-560), gendüleri < kendileri (4-308)

3.2.1.3 Çoġul Eki:

İsimlerin çoġul şekillerini yapar. Görele aġzında da çoġul eki -lar/ -ler'dir. Fakat sonu -n olan kelimelere gelen ek, ilerleyici benzeşme yoluyla -nar/ -ner şekline dönüşmektedir: köylerde (11-25), yaşlılar (11-28), bunnar < bunlar (12-107), günner < günler (17-1)

3.2.1.4. Aitlik Eki:

İsimlerden zamir ve sıfat olarak kullanılan isimler yapan, içinde bulunma, baġlılık ve aitlik görevleri taşıyan +ki eki¹⁰⁵. Kalın sıradan kelimelerden

¹⁰³bk. Mutlu, a.g.t., Ankara 2008. s.231.

¹⁰⁴Bizim tespit ettiğimiz bu aġız özelliğine Demir ve Aydoġdu, GİYA'nda yer vermemiştir. Teklik ve çokluk II. şahıs eklerini Türkiye Türkçesi aġızlarıyla aynı göstermişlerdir. Oysa bu şekil BİA'nda Çepnilerde de aynı özelliği göstermektedir.

¹⁰⁵Korkmaz, GTS, s.6.

sonra kalın, ince sıradan kelimelerden sonra kurallı olarak ince ünlülü ek gelmektedir¹⁰⁶: herkeşiñki < herkesinki (17-98), benimki (29-3), şindiki < şimdiki (21-26), dālardāki dağlardaki (23-7), aşādāki < aşağıdaki (3-310), yukarkı < yukarki (11-12), deminki (12-13), u zamankı < o zamanki (22-10)

Bir örnekte *-kü*'lü şekline rastladık: günüzkü < gündüzki (8-120)

3.2.1.5. Soru Eki:

Bölge ağzında soru eki yazı dilinde olduğu gibi hem fiil hem de isimden sonra gelir. Görele ağzında da soru eki *mu/ mi/ mu/ mü* şeklindedir: Günay mı (3-504), beşe mi (3-460), gece mi (4-105), yoğ mu < yok mu (4-183), kötü mü < kötü mü (4-417)

3.3. ZAMİRLER

Nesneleri temsil veya işaret suretiyle karşılayan ve ismin yerini tutan kelimelerdir.

3.3.1. Şahıs Zamirleri:

Şahısların yerlerine kullanılan zamirlerdir. Görele ağzında zamirlerin çekişi şöyledir:

	1. Tekil	2. Tekil	3. Tekil	1. Ço-ğul	2. Ço-ğul	3. Çoğul
Yalın hâl	ben	sen	o, u	biz	siz	onnar, unlar, unnar
Yükleme hâli	beni	seni	onu unu	bizi	sizi	unları unnarı
Yönelme hâli	bā, bana baña	sā,sana saña	una ona	bize	size	unnara unlara
Bulunma hâli	bende	sende	onda unda	bizde	sizde	unnarda unlarada
Çıkma hâli	benden	senden	ondan undan	bizden	sizden	unnardan unlardan
İlgi hâli	benim, bēm	seniñ sēñ	onuñ unuñ	bizim	siziñ	unnarıñ unlarıñ

¹⁰⁶ Demir; Aydoğdu, GİYA'nda "Hem kalın sıradan hem de ince sıradan kelimelerde kurallı olarak ince ünlülü ek gelmektedir." ifadesi yer almaktadır. Bizim tespitimiz tersi yöndedir.

3.3.2. Dönüslük Zamirleri:

Görelle ağızında dönüslük zamirinin ilk sesteki ünsüzü k>g değişimi sonucu “g” olmuştur. Ayrıca son seste Eski Anadolu Türkçesindeki yuvarlaklık korunmuştur¹⁰⁷:

	1. Tekil	2. Tekil	3. Tekil	1. Çoğul	2. Çoğul	3. Çoğul
Yalın hâl	gendüm gendim	gendün	gendüsü kendi, gendi gendisi	gendümüz gendimiz	gendüñüz	gendüleri
Yükle-me hâli	gendümü	gendüñü gend	gendüsünü gend	gendümüzü	gendüñüzü	gendülerini
Yönel-me hâli	gendüme	gendüñe	gendüsüne gendüye	gendümüze gendimize	gendüñuze	gendülerine
Bulun-ma hâli	gendüm- de	gendüñde	gendüsün- de	gendümüz- de	gendüñüz- de	gendülerin- de
Çıkma hâli	gendüm- den	gen- düñden	gendüsün- den	gendümüz- den	gendüñüz- den	gendülerin- den
İlgi hâli	gendü- müñ	gendü- nüñ	gendüsü- nüñ	gendümü- züñ	gen- düñüzüñ	gendüleriniñ

3.3.3. İşaret Zamirleri:

Nesneleri işaret ederek, göstererek karşılayan kelimelerdir. Görelle ağızında yazı dilimizdeki işaret zamirleri ve onların ses değişimine uğramış şekilleri kullanılır:

bu: bu < bu (6-253), bunu < bunu (6-346), bunuñ < bunun (6-391), bunun < bunun (6-391), bunu < bunu (12-131), buna < buna (24-47), bunda < bunda (2-448), bundan < bundan (5-74)...

şu / haşu: şu < şu (7-5), şunuñ < şunun (26-29), şunu < şunu (2-453), şuna < şuna (24-47), şundan < şundan (27-50), şurdan < şurdan (2-355), şurda < şurda (4-628), haşuriya < şuraya (7-28), haşunu < şunu (7-57)

o: o < o (2-428), onu < onu (5-246), onuñ < onun (12-111), ondan < ondan (17-19), onda < onda (5-152), ona < ona (8-100)

u: u < o (4-77), unu < onu (8-104), undan < ondan (8-107), unda < onda (2-364), unuñ < onun (5-88), una < ona (6-543)

bunlar / bunnar / habunnar: bunnar < bunlar (13-16), bunnara < bunlara (18-45), bunnarı (21-21), bunnardan < bunlardan (12-47), bunnarıñ < bunların (12-72), habunnarı < bunları (21-21), habunnara < bunlara (6-365)

¹⁰⁷ Balıkesir Çepni ağızında ilk sesteki ünsüzde görülen tonlulaşma Görelle ağızıyla aynı özelliği göstermektedir. Fakat son sesteki yuvarlaklığa rastlanmamaktadır. Bunun için bk. Mutlu, **a.g.t.**, Ankara-2008. s.269.

şunnar: şunnar < şunlar (7-1), (7-22)

onnar / unnar: onnardan< onlardan (26-27), onnar < onlar (27-56), unnarı (1-181), unnardan< onlardan (1-182), unnar< onlar (1-198), unnarı < onları (2-50), unnarıñ < onların (2-64), unnara < onlara (2-172)

3.3.4. Soru Zamirleri:

Varlıkların yerini soru yoluyla tutan zamirlerdir¹⁰⁸:

kim: kim < kim (2-315), kimi < kimi (2-408), kime< kime (4-56), kimde (5-171), kimle < kiminle (18-4),

ne / ni: ne< ne (1-181), neyi < neyi (2-3), ney < ne (2-10), nere < neresi (2-23), neler < neler (2-53), nerde < nerede (2-81), nirelisiñ < nerelisin (6-125), nirde < nerede (6-16), nirden < nereden (16-69)

hārda: hārda < nerede (20-12)

hangı: hangısı< (hangisi (3-311), hangını< hangisini (4-250)

3.3.5. Belirsizlik Zamirleri:

Varlıklar belirsiz bir şekilde karşılayan zamirlerdir. Ağız bölgemizde görülen belirsizlik zamirleri şunlardır:

başğası: başğası < başkası (3-160), başğasına < başkasına (4-411), başğasıñ < başkasının (1-53)

hebsi / hebisi: hebsi< hepsi (5-20), hebsini < hepsini (5-150), hebsiniñ < hepsinin (19-6), hebisi < hepsi (2-217), hebsini < hepsini (4-639)

herkes / herkeş: herkeşiñ< herkesin (5-171), herkeş < herkes (5-195), herkeşi (17-52), herkes < herkes (2-385), herkese < herkese (6-49), herkesiñ < herkesin (7-22)

öteki: öteki < öteki (3-83), ötekine < ötekine (3-175)

biri: birine < birine (2-308), biri < biri (2-326), birisi < birisi (2-395)

kimi, kimse: kimi < kimi (4-258), kimse gelmiyu (4-276)

başğa: başğası < başkası (1-49), başğa< başka (2-72), başğasına < başkasına (4-411)

birbirine: birbirine < birbirine (8-151), birbirimize < birbirimize (11-50)

millet: çoğ gedmesiñler milletiñ üsdüne < milletin (4-590), millet garannuğda ğalmasıñ < millet (5-13)

¹⁰⁸ Prof. Dr. Ahmet Topaloğlu, **DilBilgisi Terimleri Sözlüğü**, Ötüken Yay., İstanbul-1989, s. 131.

bırazı¹⁰⁹: bırazını < bırazını (17-35), bırazı < bırazı (3-389)

bi şey, bir şey¹¹⁰: bi şey bilemiyüdüğ (6-192), bi şey çığdı (8-76), ağlıña geliyu mu bir şey (4-39)

falan,felancı, filancı, pişmancı: yaylacı falan dëlüdüğ (2-61), filancı bunu b le dedi (6-44), pişmancı unu dedi (2-203), felancı nerde (3-481),felanc alalım ölüm (4-643)

her şey: her şeyegağdandüğ(4-40), her şeyi yapıyuduğ (4-174)

öteberi: öteberi getürüyü (4-715)

şey, şe, biş : şey gada ağlım olsa (5-139), her şe vardı (1-68), biş almış (1-108)

şu bu:şu bu alur (3-411)

3.4. SIFATLAR

Varlıkları niteleyen ve belirten kelimelerdir. Sıfatlar, niteleme ve belirtme sıfatları olarak iki bölümde incelenmiştir. İsimlerden önce kullanılan bu kelimelerin bölgemiz

3.4.1. Niteleme Sıfatları:

Varlıkları durum, biçim, renk vb. bakımlardan niteleyen sıfatlardır.

ayni yerde (6-221), ayrı bi yerde (11-36), böyüğ medebde < büyük mektepte (13-51), esgi zaman (16-3), gırmızı beşiğ (6-538), göca bi kutu (1-71), güccüğ ölanı < küçük oğlanı (4-698), orta şeye (19-63), sıvı yā ile < sıvı yağ ile (8-132), temüz yağı < yemiz yağı (3-387), uzun boylu (12-131), gara bez (6-363), teze pancar < taze pancar (21-37), ince çorba (1-169)...

3.4.2. Belirtme Sıfatları:

İsimleri işaret, soru, sayı, belirsizlik yönlerinden belirten sıfatlardır.

3.4.2.1 İşaret Sıfatları:

İsimleri işaret yoluyla belirten sıfatlardır. Bölgemizde çoğunlukla *bu, şu, o/u*şeklinde kullanılmaktadır:

bu:bu yan (1-179), bu çocukları (1-195), bu tarafda (2-16)

şu: şu hoturafı < şu fotoğrafı (2-218), şu an (4-13), şu bacağıdan (4-130)

¹⁰⁹ bk. Mutlu, a.g.t.,s.267 Çepni: *bırazı*

¹¹⁰bk. Mutlu, a.g.t.,s.267 Çepni: *bi şey, bir şey*

o/u: o kadına (6-48), o arkadaşımna < o arkadaşım (6-265), o yana (6-529), u beş < o beşiği (6-540), u gızıma (6-571), u sebeddere < o sepetlere (6-580), u zaman (8-17)

hō: hō etiğeti < o etiketi (17-109), hō fasülenin < o fasulyenin (20-45)

3.4.2.2. Soru Sıfatları:

İsimleri soru yoluyla belirten sıfatlardır.

hangı, hañğı: hangı birini (4-315), hañğı kanal (18-3), hañğı araba (24-4)

ğac, ğaç, ğaş: ğac yaşında (27-22), ğaç seneler (2-55), ğaş kilu < kaç kilo (8-45), ğaş tüllü < kaç türlü (1-170)

ne, ni: ne iş yapıyı (2-474), ne kemal dēyılar (2-462), ne işler yabdıñ kini (4-469), ni zaman geldiñ (20-26)

3.4.2.3. Belirsizlik Sıfatları:

İsimleri kesin değil, belirsiz olarak gösteren sıfatlardır. Ağız bölgemizde rastladığımız belirsizlik sıfatları:

başğa, başğa bi: başğa ğarı almā (19-16), başğa bi işimiz (22-16), başğa alaydaydı u (27-14), başğa ādet (1-73), başğa tüllü (1-185), başğa bi yer gösderdiler (4-405)

bāzı: bāzı mācerālar (2-52), bāzı şeylere (2-360)

bi ğaş, bi ğac: bi ğaş gişi (12-127), bi ğaş dene (2-502), bi ğac gişi (6-128), bi ğaş ğarı (6-436)

bi: bi ğarı goluma girdi (18-8), bi ğarı ğoca var_ ĭmiş (2-455), bi ğaşuntu var_ ĭdi anasında (3-15), bi ğaşuğ su (3-206)

bir: bir şey (4-39), bir fıdığ (4-592), bir an (4-736), bir arkadaş edinmedim (5-178), bir fabrikada çalışdı (9-23), sayılan bir kişiyim (10-4), bir tāsıldar (12-39), bir vatandaş hasda olsa (22-40)

bir iki: bir iki ay sōra(4-133), bir iki çırağla (6-411)

bin bir: bin bir çeşid yapılıyı (6-228)

biraz, biraz: biraz ğavurması biş si var_ ĭsa atarım (3-408), biraz ilerde (6-124), biraz şeyi var_ ĭmiş unuñ (8-61), biraz haşlığ alırduğ (12-62)

bütün: bütün kızlar 1 di (4-76), bütün şeyidderimizi rahmed eylesiñ (10-26)

çoğ: çoğ ötebiri saddım (4-266), çoğ şey ge di başımızdan (4-315), çoğ esgileri heş ğaruşdumañ (4-433), çoğ çilesi olcādı (4-550)

felan, felancı: felan işi yapıñ d yum (8-22), felan yerden geçege (22-40), felancı gızı alalım (4-644)

her: her zaman (4-39), her yeri gezdim (4-10), her şeye gağdandug (4-40), her rengi severim (4-82), her taraf (5-12), her vağıd (5-112)...

hic, hic bi, hic bir: hic bi yerde (12-92), hic bir kimse (12-88), hic kimse bağmaz (19-1), hic kimsem (19-10)

3.4.2.4. Sayı Sıfatları:

Varlıkların sayılarını bildiren sıfatlardır. Sayı sıfatları varlıkları adet, derece, bölük bölük, parça halinde veya topluluk olarak belirtirler.

3.4.2.4.1. Asıl Sayı Sıfatları:

Varlıkların sayılarını adet olarak belirten sıfatlardır

bi kutu (1-71), *bi* l ra iki l ra, *üş* l ra, *elli* gurus, *yeğmiş* gurus (1-128), *kırđ* para (2-286), *kırđ* yağında (3-12), *elli üç* yağında (4-566)...

3.4.2.4.2. Sıra Sayı Sıfatları:

Varlıkların sayısını derece ve sıra olarak belirten sıfatlardır.

birinci sınıf, *ikinci sınıf* (6-159), *beğinci* sınıf (8-5), *sekizinci* senesi (2-440), *birinci* boğaz köbrüsünüñ (2-495)

3.4.2.4.3. Üleştirme Sayı Sıfatları:

Varlıkların sayısını bölük bölük, paylaştıarak ve dağıtarak belirten sıfatlardır.

birer gad (5-34), *ikişer* çocuğ (6-196), *üçer* dene çocuğlardan (8-48)

3.4.2.4.4. Kesir Sayı Sıfatları:

Varlıkların tam sayılarının bir parçasını gösteren sıfatlar.

yarım sādđa (12-71)

3.5. ZARFLAR

Fiillerin, sıfatların, sıfat-fiillerin ve görev bakımından zarf niteliğindeki kelimelerin anlamlarını zaman, ölçü, niteleme, yer-yön gibi çeşitli bakımlardan etkileyerek daha belirgin duruma getiren veya sınırlayan kelime türü¹¹¹ne zarf denir.

3.5.1. Zaman Zarfları:

Birlikte kullanıldığı kelimenin anlamını zaman açısından belirleyen zarflardır. Ağız bölgesinde tespit edebildiğimiz zaman zarfları:

¹¹¹ bk. Korkmaz, GTS, s. 178.

ağşama birağmaz (5-40), *ağşamcağ* dedim (6-312), geçen *ağşamı* eve geldi (16-124), *ağşamdan* mayalācağsıñ (17-86), *ağşamdan* geliyu (19-48), *akşamları* nāpar m ğ (8-106), *akşamdan* da yapardug (8-121), *akşamdan* yağı dolabdan çıkarurum (8-143), *āşam* halis emimi gördüm (2-395), *āşam* beni aradı (2-488), dün *āşam* biṭdi (4-150)

sabah gaşda giderdüg (6-457), *zabah* bi imeci sātimiz var_ıdı (6-458), yālaşı iderdüg *zabaḥdan* ğağd ni (17-31), annem de *zabaccāsı* gün hemen ölüyo (19-49), *zabaccāsı* da imeci ederdüg (23-26), *zabahası* ölüsü bulunudu adamıñ (23-58), *zabaṭdan* ğalḳardıñ (2-114), bunu *zabaccag* ğösuñ (4-350)

ombeş gün *sōra* da ölüyu (19-47), *sōra* bi bā pırasie vermişler unu (20-7), *sōra* ne ozsuñ (26-22), *sōra sōra* dedi para yög (2-97), *sōra* işde annaşdılar (2-105), *sōra* doğdura geddım (6-26), *sōradan* gene aldım (6-611)

şimdi yürüyemiyurum (4-30), *şimdi*, *haşindi...* dible yer (5-115), öldü *şimdi* (6-261), bi ev alcağlar *şimdi* (16-122), *hāşindi* birinciliğlen ok yılar (16-148), *şindi* vazge dim (16-150), *şindiğ* ğapı baca heb odun oldu (17-3), beşige sarıyuğ *şindiğ* (17-55), *şini* yalan söliemem (5-175), *şini* meselâ bez olmasa bu hanımı baḳamam (13-15)

yarın unu baḳıcām (16-53), *yarın* kesmesem (16-109), unnar *bōn yarın* okur (16-153), *yarın* emeğli olurum (19-12), *yārın* yeymiyē gidicēm (19-68)

bugün gidin (16-145), *bōn* de şeye şengül'ü yolladım (16-71), *bugün* gidin (26-10), *bugün* yörēmedim (27-45)

depuları temüzler *eveli* (6-182), *eveli* anamıñkını y kârdım (6-597), *evel-den* çok çıḳıydım (7-39), *eveli* bulub yēmedim (15-29), *eveli* odun daşımē giderdüg (16-22), *evelden* sevgi nird di (21-23), *evelden beri* siyah ına ğāve renkiye gidiyum ben (1-138)

anca ge di burdan (1-180), *anca* gösderd m (2-216), *anca* diñeld m yerde oturuyum (2-406), *anca* çığduğ sümer'den (6-338)

bu gece rād gene uyu (2-392), *bu geceliğ* dursuñ (4-350), *gece* geldim (5-152), *u gece* yaddım (6-473), *gece* yemeğ hazıllârdug (8-116)

demin televüzyun gösderdi (12-63)

dün hōrda biri oturuyu (2-421), *dün* öldü (3-489)

gündüz çalışiyum (4-104), *günüz* gid m (4-48), *günüz* akşama ğada odun daşmyısıñ (6-230)

l nden *sōra* giderüg (24-47)

geldi **geçen** yanıma (2-496), **geçen** mezelliğ yana geçdim (3-88), **geçen gün** öldü (3-209), **geçen sene** ben admış altı milyon vergü verdim (5-143)

esgiden òle yapıyuduğ (17-24), **esgiden** birbirimizi ar yıduğ (2-210), **esgiden** d nner cumā günden başlardı (2-269), **esgiden** b le sacıñ üsdünde büşürüyüdüğ (4-23)

allah bilür **artuğ** (4-147), mezer üsdüne gidiyu **artuğ** (4-341), uşağ böyüdü **artuğ** (6-162), gelmesiñ**artuğ** (11-23), **artu** günümüzü dolduma bekl yoğ (23-62), **artu** sekseniñ merduvanına dayanduğ (23-2), **artu** şey geriyiler (2-281)

hamur mamur gıyallârdı **bâzen** (2-363), **bâzi** kötü lafğonuşmuşdurum(4-474), eme **bâza** çoğ isde (4-502), **bâzi** çegişüdüğ, **bâzi** d şüdüğ (8-121), **bâzan** olur işde, **bâzan** olmaz findığ (12-61)

ara sıra olursa oluyu (22-28), **ara sıra**ğaçar (3-304)

daha sād bire geldi (3-475), **daha** nāpicāñ (4-638), **dā** veremem (5-88), u **dā** bahalı (7-23), siz **dā** ē bilüsüñüz (12-10)

gec yörür dedi (6-85)

hālân üzülyum (2-307), **hālen** u ğar le duruyu (4-68), **hālen** babañ yaşıyu mu (4-365), **hālentür** le işde (6-8), **hālen** tā aş m göcama (8-78), hālihazır gelmediler (26-10)

3.5.2.Durum Zarfları:

Hâl ve tavır bildiren zarflardır. Birçok niteleme sıfatı, eşitlik ve vasıta eki alarak durum zarfi olarak kullanılmaktadır. Tespit edebildiklerimiz:

birdenbire atm ceğsiñ (1-167), **aslā** yadmadım (5-179)

aşā ukarı yimbeş kilometre (22-17)

aynan bi şeye benz yu (22-20), **ayni** le devam eddürüyüm (8-163), **ayrı** gidiyu (3-135), **şişeyle barabar** içerdı (13-20), **beraber** yerdüğ içerdüğ (10-23)

boyna unu düşünüyom (19-69), **boyna** laf lafi açıyı (2-389), **devamlı** içi_üdü (5-94), **devamlı** dursun'u soruyu (6-106)

b le olmyı (6-253), uşağlar ok yı, **ş le b le**. (6-313), **b le** s ledi (6-353), **b le** götürürdüğ (12-84), **h le** oldu (16-34), **h le** dizdim unnarı (2-217), **le** dediler (2-240), **le** annatamazdım (4-208), bağdım **ş le** kadına dōru (4-633), **ş le** zollûğ çegdim (13-26)

böyüg gelmişdi bana (4-25), *çōna* doğdura götürüllerdi (1-151), *çōnca* dible yapardım (5-115), *dōru* s l yuñ (4-246), *dōru* d yu (5-226), *ē* bilüsüñüz (12-10), *ē* sadmıñ yāu (12-35),

ekseri çanağcılı da çoğ evleniyu (4-183), *heb* ğanserden geğdi (4-200), *hep* hırsızl la yapıldı (4-453), *hic* başına usdura vurdurmadım (6-240), *hec* ağılmıza gelmezdi (6-281), *heş* görmedim unnarı (9-19)

geneē dēlim (14-23), *gine* de muşsuz (2-322), *tekrar* oğarda imam evi yabdırdığ (11-14), *yeniden* ünvesdē gediye (8-190), *yine* uzun ömüllü yaşadsıñ (17-51), *gene* giddiler (17-105), *bi tā* gelüseñ (16-126)

güzelce bi dōrarım (4-242), *güzel* olur (4-251)

hemen ne bulusa hazıllardı (8-128), *hemen* cebiñe indüme (18-34)

incecüg açiyuğ (8-146), *dōr* yom unu *ince ince* (20-43), *ne* güzel dōrbedden süzüyuñ (7-47)

gızcāz ğaliye *yalañuz* (13-43), *tam* da ağılm dengem yerimde d l (4-38), *tam* ölmesin diye (8-136), *yavaş yavaş* yürüyebilsem d yum (4-532), *zor* ēledim (13-55), *çoc* yaşadduğ *zor hâl* (4-92)

3.5.3.Yer-Yön Zarfları:

Hareketin yönünü gösteren zarflardır. Ağız bölgemizde tespit ettiğimiz ter-yön zarfları:

bu *yukarı* seyim'e de çıkıcañız mı (6-528), soydu *çoc* , *ukarı* soydu (6-52), *ukarı* gel (6-115), yirmi üçü *okarı* geçmedim (8-97), *aşā* in (4-689)

beri geldi (1-133), gel *beri* demiş (2-399)

geri gödu (2-173), tā *geri* dönmez (6-503)

içeri gel (2-6), *içeri* bağdı (2-407)

dışarı bırağmış (3-318), eğmeğ alan *dışarı* çığardı (10-13)

3.5.4.Azlık-Çokluk Zarfları:

Azlık-çokluk, derece ve ölçü bildiren zarflardır. Ağız bölgesinde kullanılan azlık-çokluk zarfları:

en ahrında tā burda tirebol'da oldum amaliyeğ (4-137), habu *en* böy çoçuğlarıñ (4-256), *en* son maydunuzunu dōrarım (8-135), *en* küçc nūñ adı ğalil (15-3), *hen* böyüg gızım (16-56), *hen* küçüg gızım (6-373), *hen* son gün (6-444), köyüñhen turçuluğ biberi (7-29), *heñ* sifdi bellerdüg (6-453), bu *heñ* böy (6-28)

daha esgisinden ben, yol parası verüdüm (12-37), *daha* ēsini gonusurug (12-132), *daha* ē oluyu yāni (17-21), u *daha* gōlay (17-42), *daha* gōlayıma geliyu (20-43), *daha* da uzun ömür olacāna ağlım kesmiyu (26-4), unnarıñ urda *dā* çōdu (2-165), u *dā* bahalı (7-23), *dā* güzel oluyu (7-51), *dā* ē bilüsüñüz (12-10), ayran içmeğ *tā* ē edi (15-13), şindi *tā* güzel mi (16-8), ğuran *tā* ēyidi (16-143), *tā* beri geldi (1-133)

peğ ağlımda biş yoğ (2-4), *peğ* bilmiyum (4-291), *peğ* nārin (6-510), *peğ* yoğ benim (11-6), *peğ* de güvenilmiyi (22-19)

babam *çok* ēyidi (1-186), *çok* nādir olūdu (2-125), *çok* meraklı di (2-225), *çođ* güzel bi yer (2-340), *çođ* ğorkuyum (3-132), *çođ* acıdım osman'a (3-140), *çođ* gezerdi herif (4-185), *çođ* ğoğdum (5-37), *çođ* beğleme (6-114)

ne güzel ki<*çok* güzel...(6-560)

az mı isdedi (6-425), *az* ğaldı (7-58), *az* da duzunu atarım (8-135)

biraz ş rum bozuldu (10-27), *biraz* haşlığ alırdığ (12-62), *biraz* aldım (16-71), *biraz* idāre idiceğ (16-86), *biraz* da çorbañ olur (17-32), *biraz* üzülüyi insan (17-108), dible *biraz* zor (20-44), *biraz* da seni gonusdusuñ (21-39)

fazla verdim eđmē (4-25), bi sene *fazla* yabduğ (11-18)

bayā ārım ğayıbold di (6-506), *bayā* t reki (12-25)

ep yeri vardur (4-416), *ep ce* geddi urdan (4-556), *epm* çirgin_imiş (4-633), aramız da *ep* var (6-268), *epm* yaşar gene (3-118)

3.5.5.Soru Zarfları:

Fiilin ifade ettiği hareketi soru yoluyla belirleyen zarflardır. Ağız bölgesinde tespit edebildiğimiz soru zarfları:

nası olmasıñ (5-132), *nası* old se (5-228), *nası* yerseñ ye (6-320), *nası* geldim ben (6-442), okuması *nasıl* oldu (18-2)

neden öld nü bilm lar (1-153), *neden* aldıñız öluñuza (4-21)

nerde bulcādıñ < nasıl bulacaktın (4-206), *nirde* yör yım < nasıl yürüyorum (6-16), anam ğumaşı *nirde* bulucāñ < anam kumaşı nasıl bulacaksın (6-328)

ne bakıyıñ dedi< niçin bakıyorsun dedi (1-112), *nē* birinciliğ alamadım (2-436), *nē* verdiñ dedim (3-216), *nē* gabiyet ediyuñ (3-342), *nē* aldıñız beni öluñuza (4-21), sen *nē* sorduñ (7-65)

3.6. EDATLAR

Yalnız başına bir anlam taşımayan, ancak isim ve isim soylu kelimelerden sonra gelerek sonuna geldiği kelimeyle cümledeki başka kelimeler arasında anlam ilişkisi kuran gramer görevli müstakil kelime¹¹². Görele ağızda bazı ses değişimleri hariç, doğal olarak yazı dili ve aydın konuşmasıyla paralellikler göstermektedir.

3.6.1 Ünlem Edatları

Kendi başlarına anlamları olmayan his, heyecan, sevinç, üzüntü, nefret gibi ruh hallerini; tabiat seslerini; seslenmeleri; tasdik, ret, sorma, cevaplama ve gösterme ifade eden kelime türleridir.¹¹³

aman

aman otuz beş yaşında (24-23)

hā

hā sen tā bizim ünsal'dan (2-155), hā bahdiyara demem gibi (2-198), hā ben çölmeği'denim (20-8)

keşge, keşge

keşge b le hayad yaşamasamdı (9-20), keşge amiliyed olsam_ıdı (6-15)

ōf, ōh

ōf, kötü bi iş mi yapıyu gidib (4-387), geṭmedi ōh. anası öldü geṭdi (3-178), oh dedim dört dördüğü (2-328)

oho hohoy

eğmēni yimēn yoḡ. oho hohoy (1-43)

vay

vay anasını yā (18-27)

ey gidi

ey gidi ōlum (1-19), ey gidi ōlum dünya b le işde (2-156)

ey, hey

ey yārabbi yā resulallah (2-302), hey yarabbim nāpac ğ (4-667)

yā, yāhu

¹¹²bk. Korkmaz, *GTS*, s. 51.

¹¹³M. Ergin, *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak Yay. İstanbul-1992

yā resulallah (2-302), yā rabbi (4-643), sen hōkūmeṭiñ mühdūsüsüñ yāhu (4-166), yāhu alımdāların hebsini bilürüm (5-151)

anam, baba, dēze, yeñge, bacı:

Buradaki isimler hitap olarak kullanıldığı için tür değişikliğiyle ünlemleşmişlerdir.

anam urdan tā beri geldi (1-133), uy anam kepāze olduğ vallā (4-314), ura baba sen demiş bā yalvarıyuduña (4-161), dēze dedi geliniñ var mı dedi (3-43), dēze, şelē bırağ dedi (3-254), yeñge yab dedi (2-264), bacı hoş geldiñ (7-22)

ura

ura baba sen demiş bā yalvarıyuduña (4-161), ura ölüm geleceğ (20-39), ura ender evlenm ye nōlucaę şindi (3-74), ura herif dedim (4-348)

haydi, hadi, hişt

haydi dedim (3-362), haydi ğuzum çalışmiye (6-258), hadi ğüle ğüle geğ (2-47), hişt, hişt. aşā in (4-689)

ula

ne d yuñ ula (8-102), ula küdüğ gördüm eme geğ habar al d cem (3-293)

acab, acabā, aca, ace

şeye ğabızlığa mı ē acab (8-102), aca dōru mu (4-575), nirden alıyu un-nar acabā (18-34), aca ē mi kötü mü (6-333), ace yannişim mar mı (6-342)

hani

hani kimiñ arabası (1-179), hani y mi bin nira adama gediye mi (2-331), hani kim yoğ (5-2)

eved, eveğ, hē, he, hı hı, tabi, tab , tamam

Tamamı onaylama bildiren ünlemlerdir.

otuz dörd dōml m. eved (5-7), eveğ. ben yedmiş yedi yaşdayım (13-3), eved. çoğ seviyim unu (15-32), eveğ. habu gızım da galb hasdası (16-104), hē peynir guyaġġâr_İMİŞ (17-26), hē çoğ has oldu çoğ (1-103), he olaylar çoğ oldu da (2-73), he ceneze var_İdi (3-110), saşda, hı hı (23-43), evet tabi (1-5), tabi tabi babam muhdar_İdi (2-85), tab . undan sōra giresuna gönderdiler unu (2-176), tab edirafi çevrölü (4-727), tamam ama dedi (3-457), tamam teşegęür ederim (4-1)

yoğ, hayır, yoğ, yō

yoğ hayır öldü (4-11), hayır efendim (4-48), yoğ, yoğ öle yoğ (16-106), yoğ ölüm. hōrē yola dōru bile gidemiyusuñ (21-43), yoğ faprika yoğ (22-25), yoğ unda biş yoğdu (2-364), yō onnar şindiğ (2-228)

aha

aha bağ esgiler (2-4), aha sor goñşular görmüş mü hec (3-326), aha le de bi ölüm mar (5-38)

dē,dā,tā

urdan dē vurdu musluğa (1-133), dē uylârdan oğarı gidcēñ (2-353), seniñ dē dedeleriñden (11-27), dā aşāda evde (5-197), tā vucağlığa ge di (1-132)

işde

işde benim olan (2-17), işde bun_üdu gelceğ olan (5-69)

tağ

Ses yansımali ünlemdir.

gideni tağ eddürüb vuruyulardı (23-57)

3.6.2. Bağlama Edatları

Söz içinde iki kelimeyi, aynı değerde iki cümle unsurunu, iki yargıyı birbirine bağlayarak aralarında çeşitli yönlerden ilgiler kuran ve söz içindeki iki kavram veya düşünceyi bütünleştiren görevli kelimelerdir¹¹⁴

dA, dA...dA

olan da unuñ yanda çalışıyı şindiğ (6-178), depumuza da fāre düşdü (6-181), dōrmuşuğ da dōrmuşuğ (6-198), şu da pezüğ tōmu (7-6), sor da ben de cuvabl m (8-2), yemeğ yapıb da yēmezduğ (9-8), isdesen de olma (9-17), asgerde de rāddım (10-24), beş de bundan var (11-5), b le sen de yab unu (12-28), bi de ilğokul vardı (13-6), āmed de alıyı mēmed de alıyı (16-74), anam da öldübabam da öldü (26-23)

ile(īna, ma, ne, le, ĩla, ũla, le, la, ne, na)

ğarılar_īna ben laf edeke (3-365), siyah ma ğāve rengiye gidiyum ben(1-138), gız ma olan arasında annaşamadılar (6-418), gız ne torununu getüdü ısdambul'dan (3-381), haunna ikimiz ğalduğ haburda (27-29), un le biz dēl yāni (2-419), şeheriñ adam le köylünüñ adamı tanınıyıdı (12-120), annemle babam da öldü (19-40), annes le babası zāti ölmüşlerdi (19-41), aha benim babamla

¹¹⁴bk. Korkmaz, GTS, s. 18.

babaannem bu (27-24), giresun_üla tırabzon'uñ arası (8-154), d nnerde kadın-
nar_üla erkekleri (11-34), esgi hayādla barabar şindiği hayād bir olumu (13-9)

ve

ve ye geddi (12-48), undan sōra yiyeceğ ve içeceğleri işde (19-56)

veyahud

ölumuz nazalġlandı veyahud işde büyük adamlar nazalġlandı (22-42)

ya...ya

ya sâ imeciye ya bā imeciye (2-115), ya ölürüm, ya galurum (4-134), ya
balıga geddi deriye d yım ya dā toþ oynamē geddi d yım (6-107), ya imecide
olucādıñ ya s rda olucādıñ (8-116), ya bir ay sōra ya iki sōra (13-42), ya gidib
sırğan toblācāñ, ya ... (17-74)

bāzi... bāzi, bāzan... bāzan

bāzi çegişüdüğ, bāzi d şüdüğ (8-121), bāzan olur işde, bāzan olmaz fin-
diğ (12-61), bāzi oluyu bāzi olmıyı (22-18)

kimi...kimi, kimisi...kimisi, kimisi...kimi

kimi ġucāna, ġolunuñ altına bi eğmeğ veriyu kimi bi musaf veriyu (1-
130), kimi āmir kimi mēmur (4-258), kimi zoñguldağ'da kimi isdambul'da (26-
7), kimisi essah kimisi yalan (3-5), kimisi öldü kimi... (2-164)

hem...hem

hem şenniğ yapıyim hem yemeğ (1-112), hem evi ediyu, hem iki dene
inē bakıyu (3-109), hem yapıyular hem y yular (4-15), hem seni düver hem
beni demiş (4-191), hem ġız var hem ōlan var (4-559), hem arpa götümüş hem
b da götümüş (6-250), hem ok çağ hem çalışçağ işde (8-185)

ne...ne

ne depiyu ne kakıyu (3-418), ne cin gördüm ne peri gördüm (4-210), gi-
demiym, ne bahçiye ne yere (4-397)

ama, eme, emme

ama çocuğa da aziyed (6-563), eddi ama nābcağsıñ (8-75), ama şindi lise
mēzunu ġada ġafam çalışıyı (8-5), ama unnar da beni aramıyı (15-5), yaparım
eme belim yoğ (15-20), eme burdan gideni de çoğ seviyı, y yo (15-27), eme eñ
fazlaca findığa döndü iş (17-16), eme şindiceğ ġızlar ōlannar ġörüşüyü ġonu-

şuyu(21-24), emme bu le dēl benim tahm nim (2-458),emme teze olsa nōlcağ (21-36)

fağad, fağaṭ, faқаṭ

fağad u da oluyudu (12-69), fağaṭ rüzger de olurdu (12-79), fağad nerē giderseñ ged çalışıcağsıñ (12-93), fakad bunnarıñ heḫisi yalandur (12-72), faқаṭ heç biri bi masā oturub da ırakı içmesiñner dedim (2-194)

gerçe

gerçe bunnar benden böyüdü (17-104)

mēr_ isem

mēr_ isem gece imiş (5-170)

yalañuz

yalañuz unuñ da işcil vay yāni (12-62), yalañuz habu üş dörd gündür, bi hafdadur eve geldi (16-93), yalañuz köy muhdayl na aldım bināyı (2-256)

yoğsa, yoğsama

yoğsa şindiki gibi ben göluna gir m (27-36), baқalım akli başında mı gönuşuyu, yoğsa tam aқlı dengesi yerinde mi (4-737), ben usil le diye endim yoğsama ben (6-428)

eğer

eğer yarma ilen sarıyısam (8-137), eğer dizimiñ dibine (1-98)

mādem

le ya bēn mādem ē dēlim (4-22), anneñ sāl nda raşsa ya mādem (4-391), mādem dedi böyüg olan (6-155), sen başdan s leseñ_idi ya mādem (1-101)

çüñgü

çüñgü bez var çaşıda (13-15), çüñgü köyde yetişdümüz üçün (19-57), çüñgü kabı goñşum var benim de. (20-22), çüñkü südü alan yoğ yügseğ yer old üçün (22-24)

belki, beki, bēki

belki galabilülerdi eme (22-36), bil siñ belki duyduñ (2-73), aslan'ı tanır-sıñız belki (3-181), artuğ bilmiyum, belki de beglemez (5-19), beki dedim, seni dedim, dinner dedim (4-349), beki yöne getürürük (4-363), bēki babasından ep yeri vardur (4-416), bēki görmüşdürsüñ (2-287)

ki, kini, kine¹¹⁵, kinelik

bi de bağıdım ki (1-110), adam yoğıdu ki mahallede (2-98), babam dedi ki (2-140), dedim ki gel unnarı d ne çāralım (2-176), doğıdura d yu ki (3-7), allaha şüğüller olsuñ ki (4-71), demek ki ğafada sorun var (5-146), herkes d ki sıva içini (6-185), görmedim ki āşığ olsam (9-13), babacuazım demiş kini (3-80), el der kini (3-315), çalışıyım kini yorgunum (4-104), benim babam bırağımadı kini (5-103), dedim kine baba dedim (2-139), ben dedim kine (2-241), u diyumuş kine (4-69), dedi kine (6-99), ağılıma gelmez kinelik (21-34)

hani, hanı¹¹⁶

hanı barışalım marışalım ğaydamız var_ıdı (2-174), hani herkeş isded gibi ğonuşuyu (2-187), hanı onarmasını isdedim (2-243), hani şeye verdi (6-176), hani suyumuz var (6-186), hani dere sōğ olurdu (6-375), hani şe yapac ğ (22-27), hani hasda olanıñ b le doğıdura gidib (22-47), b reğısiz bayramım geçmez. hani geçürmem (8-142), hani işim de ēidi (13-29)

işde (yani)¹¹⁷

işde b le gendü çocuğl mda şeyim ēidi (13-29), işde h le oldu (16-34), işde bundan sōra günümüze biñ şükür (17-98), işde ğaldım düzde (19-1)

tabi¹¹⁸

tabi madd durumlar (22-47), tabi görmüşler (5-47), tabi unu herkes annar yāni (6-53), tabi ineğ yabduğ (1-193)

yani, yāni, yāni¹¹⁹, yanı

yāni yıllardur geziyuğ (2-22), iş güc çoğıdu yāni (17-111), yāni ağılımda bile ğalmamış (2-107), yāni ğar almağ isdemiyudu (4-61), yāni bunun ğardeşleri de genc öldü (5-58), yāni dörd sene ğaldı (6-70), yanı undan sōra cezaevi (2-67), yanı uşāñ işi ē (2-496), yani harb var_ıdı eme (6-74), yani çoğ rāddım (10-19)

zatan, zaten, zāten¹²⁰, zāti, zātı

zāten araba yōdu (12-87), zāten le d yo (27-23), zaten köyde idüğ u zaman (2-79), zatan annama ğābiliyeti de ğıt (18-11), moralim yoğ zāti (19-7), beşiğde imişim zāti (19-39), findığ yoğıdu zāti (2-126)

¹¹⁵bk. Mutlu, a.g.t.,s. 279. **Çepni:**ğāveciye de kine

¹¹⁶bk. Mutlu, a.g.t.,s. 279. **Çepni:**hani d cēm böyle işde, hanı böyle gelmişler

¹¹⁷bk. Mutlu, a.g.t.,s. 280. **Çepni:**işde bi buçuğ sene

¹¹⁸bk. Mutlu, a.g.t.,s. 280. **Çepni:**o zaman tabi çadır zamanı

¹¹⁹bk. Mutlu, a.g.t.,s. 280. **Çepni:**yāni bu şekilde, yani evde kimse yoğ, yāni ğoreneKler böyle

¹²⁰bk. Mutlu, a.g.t.,s. 281. **Çepni:**zāten kendi çārır, zaten bi şeye yaramas, zatan yōdun

mesela, meselā, meselâ

mesela ğadinnar olūdu erkekler olūdu (2-359), meselâ doğdura götürüyü-
duğ (4-85), mesela bi okul yapılacağ (11-54), meselâ ben (12-37), meselâ bez
olmasa (13-15), meselâ turçu (17-17)

ğoya¹²¹ (ğüya)

ğoya bu sene bitürüceğ (2-326)

bile

annem bile keten doğurdu (1-141), yanıña bile gelmezler (2-481), böyüdü
bile haşindi (3-432), gelse bile unutuyum (6-8), firansē bile geddi (8-46)

dA

u da aldı (1-31), doğdurda da ğabıyeş var (3-211), pişman da oldum (4-
26) taşusu da yoğ (5-33), ölüm da öldü (22-13), bā baçce de verimli (8-67),
d nner de ğalabalığ oluyodu (11-32), bēm de vardur köyde (12-115), allahıñ
tağdiri de b le imiş (16-34), ikimiz de ğaf yidüğ (1-21)

dA..dA

rakı da içmez zığara da içmiyudu (4-201), masal da annaturduğ oyun da
retüdüğ (4-205), çoc da bakıyı bebeğ altı da açıyu (4-238), vodğa da var bira
da var (5-42), yālı da alūdu kızlar yāsız da alūdu (6-226), zollûğ da çeğdim
ğolaylığ da çeğdim yēnim (13-60), anam da öldü babam da öldü (26-23), sen
de s le ben de söyl cem (2-193), cin de yōdu peri de yōdu (4-212), y ceğ de
çoğ geviceğ de çoğ (6-371)

ki, ku¹²², ği, ği

sen yete ki ē ol (1-94), adam yoğdu ki mahallede (2-98), demek ki ğafada
sorun var (5-146), doğdura d yu ki (3-7), dedim ki herife (4-324), ğardaşım
demiş ği (6-439), ğarı dedi ği (3-443)demiş ği (2-82), demiş ği (16-30), una
dedim ği (1-44), hoca d yu ku oluñ bakıcağ (3-206)

ya¹²³

başdan s leseñ_idi ya mādem (1-101), hanı yol yōdu ya u zaman (2-
350) le ya esğiden s lemesi ayıb (2-146), ceneze ğağmadan geşdi ya (3-147),
besbelli yarın sali ya dedi (5-166)

¹²¹bk. Mutlu, a.g.t.,s. 281. **Çepni:**mağbılmış ğoya

¹²²bk. Mutlu, a.g.t.,s. 284. **Çepni:**daşı ğoymayı bilen yoğ ku

¹²³bk. Mutlu, a.g.t.,s. 284. **Çepni:**bayram var ya bizim, didim ya...

3.6.3. Son Çekim Edatları

Görev bakımından çoğunlukla hâl eklerine benzemektedirler. Bazı fonetik değişikliklerin dışında yazı diliyle paralellik gösterir. Görele ağzında tespit edebildiğimiz örnekler:

beri

esgiden beri (16-114), dibinden beri (24-9), evelden beri (1-138)

başğa

benden başğa (3-434), yemēnden başğa (6-229)

dē, diye

uşağa dādıcağ dē (2-300), ne aıdı bu dē bağıdım (3-305), benim hocam dē (2-430), düşerim dē (3-137), babam beni döüceğ dē (3-161), beğmez çoğ çığısıñdē (7-54)

ğadar, ğada, ğadan, ğadalılığ

lisē ğadar bitüdü (1-76), bu ğadar (2-102), u ğadar (2-132), elimden geld ğadar (2-196), na ğadar yorgun oluduğ (8-115), okuyasılığ ğadar (17-109), habı ğadar (23-36)

om beş güne ğada (16-102), yeter bu ğada (24-45), zumbuğ ğada (1-71), ne ğada (2-330), haurē ğada (3-23), zabaha ğada (3-61), bu ğada (4-80), ölene ğada (5-90), om bire ğada (5-153), uruslar haşıd'a ğada (6-58)

ısdana ğadan (6-377)

ısnana ğadalılığ (5-376), inene ğadalılığ (6-374), gidene ğadalılığ (6-407)

gibi

siziñ gibi (13-38), bēm gibi (21-15), şındaki gibi (27-36), bebeğ gibi (1-23), bild müz gibi (2-148), kedi yavrusu gibi (3-98), dayıları gibi (4-411), bild n gibi (5-105), suya gider gibi (6-66), seniñ gibi (7-20)...

göre,

una göre (12-133), bize göre (17-6), ğafaña göre (2-484)

için, içün, üçün

tobrağ için (4-477), unuñ için (2-8), yaşad m için (2-206)

bunuñ içün (2-211), houle eıd için (3-63), herkeş isdifādesi için (4-14), okumad için (5-67)

unuñ için (5-88), gış için (6-205), hizmed için (10-15), oynamaması için (11-34), unnar için (15-4)

keri¹²⁴, geri

ben ölerden keri (3-324), arabadan enenden keri (3-157)

undan geri (1-73), bişenden geri (1-174), ölerden geri (2-196), ben çalışandan geri (3-46), y randan geri (6-223), gışıya geçendengeri (6-431), allah verdüğden geri (7-27), undan geri (23-28)

dōru

derinine dōru (2-161), urā dōru (2-216), yola dōru (4-332), bağıdı durdu gözüme dōru (6-317), kepez yollara dōru (12-128), uzağdan dōru (19-37)

āri¹²⁵

geliyo ordan āri (2-208), urdan āri şey_ütüdüğ (2-466), ullardan āri tanır-dursuñ (3-466)

3.7. FİİLLER VE FİİL ÇEKİMLERİ

Fiil çekiminden cümle içinde fiilin kip, zaman, şahıs ve sayı belirtmek üzere değişik biçimlere girmesini anlıyoruz. Fiillerin bu kip, zaman ve şahısları ifade etmek için aldığı eklerle de fiil çekim ekleri diyoruz.

3.9.1. Şahıs Ekleri:

Şahıs ekleri çekimli fiillerde işi yapan veya oluşa konu olan şahsı bildiren eklerdir.

Birinci Tip Şahıs Ekleri:

Birinci tip şahıs ekleri, şahıs zamiri menşelidir. Şimdiki zaman, geniş zaman, gelecek zaman, öğrenilen geçmiş zaman, istek ve gereklilik çekimlerinde kullanılır.

Teklik 1. Şahıs: -m, -ım, -im, -um, -üm

Teklik 2. Şahıs: -n, -sın, -sin, -sun, -sün

Teklik 3. Şahıs:

Çokluk 1. Şahıs: -z, -ız, -iz, -uz, -üz

-iğ, -uğ, -uğ, -üğ

Çokluk 2. Şahıs: -sız -siz -suz -süz -sınız -sınız -sunuz -sünüz

Çokluk 3. Şahıs: -lar, -ler

¹²⁴ bk. Mutlu, a.g.t., s. 272. **Çepni:** *sōradan keri, soñradan keri*

¹²⁵ bk. Mutlu, a.g.t., s. 273. **Çepni:** *aray; Türkmen ve Yörük: āri*

İkinci Tip Şahıs Ekleri:

İkinci tip şahıs ekleri, iyelik eki kaynaklıdır. Bilinen geçmiş zaman ve şart çekimlerinde kullanılmaktadır.

Teklik 1. Şahıs: -m

Teklik 2. Şahıs:-n

Teklik 3. Şahıs:

Çokluk 1. Şahıs: -k, -k

Çokluk 2. Şahıs: -z, -nız, -niz, -nuz, -nüz

Çokluk 3. Şahıs: -lar, -ler

3.9.2. Fiillerin Basit Çekimleri

3.9.2.1. Bildirme Kipleri

3.9.2.1.1. Şimdiki Zaman

Yazı dilinde kullanılan *-yor* şimdiki zaman eki *-yoru* “yürümek” fiilinin *yoru-r* geniş zaman şeklinden çıkmıştır¹²⁶. Görele ağızında genel olarak şimdiki zaman ekleri şunlardır: *-yor, -yo, -yō, -yi, -yı, -yu, -yü, -*

Teklik 1. Şahıs:

yaşıyorum (4-11), diyorum (2-434)

isdemiyom (3-39), düşünüyom (19-70)

bilmiyim (20-4), hatıllāmiyim (2-133)

s l yum (2-200), görüyüm (3-436)

gonuş m (8-113), ben bak m (13-49)

Teklik 2. Şahıs:

biliyosuñ (11-13), araşduruyosuñ (20-36)

biliyoñ (3-41), bişiriyoyñ (22-42)

ediyisiñ (2-157), geyebiliyisiñ (6-372)

Teklik 3. Şahıs:

¹²⁶ bk. Gülensoy, *Kütahya ve Yöresi Ağızları*, Ankara-1988, s. 102.

yāyo (8-165), geliyo (2-208)
 d yi (2-214), yabmıyı (3-108)
 inkar eṭmiyu (2-114), oturuyu (6-479)
 yapıil (1-160), ēsini bil (4-4)

Çokluk 1. Şahıs:

yörüyemiyoruz (4-10), yaşıyoruz (27-47)
 yapıyoğ (17-12), daş yoğ (22-25)
 devürme d yüğ (6-256)

Çokluk 2. Şahıs:

Çokluk 3. Şahıs:

vermiyorla (4-497)
 satıyolar (20-10), diyolar (27-53)
 le dēyōlardı (22-60)
 inanmıyılar (2-330), dutamıyılar (3-346)
 veriyilar (6-3), ar yilar (2-358)
 bilm lar (1-153), ver ler (5-135)
 gıuyuyular (6-208), uyduruyular (4-160)

Olumsuz: dutamıyılar (3-346), bilm lar (1-153), vermiyorla (4-497),
 yörüyemiyoruz (4-10), inkar eṭmiyu (2-114), yabmıyı (3-108), isdemiyom (3-
 39), bilmiyim (20-4), hatıllāmıyım (2-133), inanmıyılar (2-330),

3.9.2.1.2. Geniş Zaman

Geniş zaman kipinin eki *-r* ünsüzdür. Bu ses çok kolay düştüğü için geniş zaman çekiminde değişik şekiller karşımıza çıkmaktadır.

Teklik 1. Şahıs:

düşerim (3-136), severim (3-247)
 atarım (8-135), sararım (8-136)

y rurum (8-145), alışurum (19-13)

bülürüm (23-10), beğletürüm (6-112)

raşırım (4-392)

vururum (3-178), çıkarurum (4-244)

verürüm (3-289), bilürüm (5-150)

Teklik 2. Şahıs:

guyarsın (17-22), atarsıñ (2-266)

toblersıñ (17-37), tanırsıñ (1-115),yamarsıñ (17-83)

yersıñ (3-193)

gedersıñ (5-225),gidersıñ (14-19)

gelürsüñ (5-45),bilürsüñ (6-551)

ağdarusuñ (1-166), olusuñ (6-14)

süzdürüsüñ (8-110), bilüsüñ (2-63)

Teklik 3. Şahıs:

ep yaşar (3-118), beni tā arar (4-672)

dutar (12-8), satar (4-326)

düver (4-191), yüzer (6-337)

atılır (2-309)

yapabilir (4-317)

belli olur (1-33), alur (3-411)

bilür (4-417), ölür (6-147)

Çokluk1. Şahıs:

Geniş zaman birinci çokluk şahsın çekimi Görele ağzında farklı bir durum arz etmektedir. Yazı dilimizden rastlayabildiğimiz *-ız, -üz* ekleri ve bölge ağzında değişikliğe uğrayan *-ıg, -uq, -uğ, -ük* ekleri çokluk üçüncü şahıs ekleridir:

haşlarız (4-241)

görüürüz. (1-204)

gırarıg (12-7),

āruruğ (2-179), aluruğ (2-289), sayıluruğ (8-169)

alışıruğ (12-2)

yaparug (12-6), yaparuq (15-1),bakaruğ (3-204)

ğonuşuruğ (12-132)
 goyaruğ (19-63)
 oynamışduruğ (23-10)
 dikerük (12-98)

Çokluk2. Şahıs:Bölgemiz ağzında örnekleri azdır:

d nersîñiz (5-122)
 gülersîñiz (6-249)
 tanırsîñiz (3-181)
 annaşusuñuz (6-112)
 bulabülüsüñüz (4-673), bilüsüñüz (12-10)

Çokluk3. Şahıs: Yazı diliyle paralellik gösterir. Şahıs ekinin sesi olan *-l*, çoğunlukla gerileyici ünsüz benzeşmesiyle *-r* sesini kendisine benzetir. Bazen de geniş zaman eki *-r* düşer:

olular (2-194) ğaçudular (4-49)
 derler (6-47)
 paylaşırılar (20-22)
 ederler (3-490)
 verüller (2-438), gelüller (3-12)
 gideller (19-22)

Olumsuzu: Geniş zaman olumsuzluk eki *-mAz'* da yer alan son ses *-z'* nin düşme eğiliminde olduğu görülür: yapamasîñiz. (12-31), bilmesîñiz (4-487), tanımasîñiz (3-181), alamam (3-459), tanımasîñiz (3-181), yapamasîñiz (12-31), satamam (6-154), ğonuşamam (6-353), çāramam (8-112), inanmasîñ (2-388), duramasîñ (6-157), bilmeyüğ (5-205), aramayüğ (5-121)

3.9.2.1.3. Bilinen Geçmiş Zaman

Yazı dilimizde bilinen geçmiş zaman ekimiz *-DI, -DU'dur*. Bölgemiz ağzında ekin ilk ünsüzü kurallı denebilecek şekilde tonlulaşır:

Teklik 1. Şahıs: Yazı dilimizle paralellik göstermektedir. Bölgemiz ağzından seçtiğimiz örnekler:

olmadım(5-148), yabdım (5-184)
 geddim (3-258), s ledim (15-36)

unuddum (1-19), otudum (2-241)

gördüm (1-32), büyüdüüm (7-22)

Teklik 2. Şahıs:

çıkydın (2-281), bulamadın (3-478)

geddin (3-147), vazge din (16-150)

yamadıñ (17-87), aldıñ (18-13)

ezdiñ (17-44), s lediñ (1-179)

duyduñ (2-15), sorduñ (7-65)

döndüñ (2-2), öldüñ (4-319)

Teklik 3. Şahıs:

ğartdaşdı (2-153), ğaşdı(3-147)

demedi (4-329), yeddi (6-568)

uyudu (3-161), ğoyuldu (17-44)

döndü (1-82), öldü(14-20)

Çokluk1. Şahıs: Genellikle düzlük-yuvarlaklık uyumuna uymamaktadır:

almadığ (5-77), yabdırdığ (11-14)

geddiğ (3-188), geldiğ (4-486)

çalışduğ (11-24), gadduğ (12-52)

çeğdüğ (1-67), ğaybeğdüğ (2-409)

alduğ (2-445), ğonuşduğ (2-506)

indüğ (2-75), geddüğ (12-23)

Çokluk2. Şahıs:

darılışdıñız (3-139), aldıñız (4-21)

hoş geldiñiz (4-6), geğdiñiz (4-98)

ğoriyuduñuz (4-20), ayrıluduñuz (4-194)

ğötüdüñüze (4-340)

Çokluk3. Şahıs:

bırağdılar (1-62), yazdılar (18-14)

geldiler (2-80), giddiler (17-105)

yatudular (2-443), ğaçudular (13-54)

götüdüler (2-104), düşdüler (3-168)

Olumsuz: göndermediler (1-11), duđmadıñ (3-175), çığmadı ya (3-449), olmadı (4-136), açmadıñız (4-580), yaşamadım (9-3), gedmedim (9-9), edmedim (11-9), d şmedim (13-44)

3.9.2.1.4. Öğrenilen Geçmiş Zaman

Öğrenilen geçmiş zaman eki, yazı dilinde olduğu gibi –mış, -miş, -muş, -müş'tür. Zaman ekinde herhangi bir ses olayı tespit edilmemiştir. Şahıs ekinde ise değişikliklere rastlamaktayız:

Teklik 1. Şahıs:

yabmışım (12-90), ğalmışım (8-66)

gelmişim (1-81), gedmişim (16-67)

dōmuşum (8-11)

Teklik 2. Şahıs:

s lem cēmişñ (3-26), gelmişñ (6-478)

sorucāmışñ (3-152), sadmışñ (12-35)

gurtulmuşñ (4-125), aşıyomuşñ (19-24)

görmüşñ (2-396), çürüdmüşñ (6-478)

dādmışın (16-124)

Teklik 3. Şahıs:

demiş (16-130), demiş (2-436)

almış (1-109), yapılmış (2-139)

duğmuş (3-429), dōrmuş (4-176)

görüğmüş (2-402), ölmüş (6-164)

Çokluk1. Şahıs:

dōrmuşuđ (6-198), y rmuşuğ (6-252)

muhabet edec müşüğ (2-5), çeğmüşüğ (6-229)

Çokluk2. Şahıs:

almışñız (MDD)

demişñiz (MDD)

dōrmuşuñuz (MDD)

görügmüşüñüz (MDD)

Çokluk3. Şahıs:

yabmışlar (6-310), daşlamışlar (4-222)

çegmişler (4-309), isdemişler (5-55)

oymuşlar (2-139), guymuşlar (4-561)

sürmüşler (3-244), ölmüşler (19-25)

Olumsuz: ğarışmamış (1-12), vermemiş (3-291), göndermemiş (4-4), vermemiş (6-144), ğarışmamış (1-12), olmamış (6-13), duramamış (20-6), olmamış (8-12), annaşmamışlar (6-426)

3.9.2.1.5. Gelecek Zaman

Görelle ağzında birinci teklik ve çokluk şahıslarda zaman ekinin son sesi -ğ kurallı olarak erimiş ve hece kaynaşması sonucu çoğunlukla uzun ünlü meydana gelmiştir.

İkinci teklik ve çokluk şahıslarda çoğunlukla hece kaynaşması veya hece yutumu görülmektedir.

Teklik 1. Şahıs:

annadıcam (2-3), yıkanıcam (16-94)

s l cem (2-7), ğullanm cem (5-140)

yapdurucām (2-246), alcām (4-666)

nedicēm (3-391), düşürücēm (4-709)

Teklik 2. Şahıs:

götürücēn (4-195)

içm cēñ (2-44), vercēñ (8-2)

ğuyucāñ (1-176), mayalācāñ (17-87)

soracağsıñ (1-30), olacağsıñ (11-8)

atm ceğsıñ (1-167), gidiceğsıñ (6-163)

Teklik 3. Şahıs:

ok cağ (2-203), olacağ (15-17)

getüreceğ (2-300), verceğ (24-48)

Çokluk1. Şahıs:

bırakıcāz (24-6)

devridicēz (24-6)

ekec ğ (2-121), verc ğ (6-159)

nāpac ğ (3-311), satac ğ (22-27)

Çokluk2. Şahıs:

yapıcāñız (2-4), çıkıcāñız (6-528)

dönücēñiz (2-4), ğabiyeṭ edicēñiz (3-498)

Çokluk3. Şahıs:

ğuyacağlar (4-558), alcağlar (16-122)

dem ceğler (2-431), öldürüceğler (4-65)

Olumsuz: atm ceğsiñ (1-167), ğullanm cem (5-140), dem ceğler (2-431), ğoğm ceğsiñ (3-261),daşım ceğ (4-190), ğirm ceğsiñ (4-321), ğelm ceğdi (5-46), duym ceğsin (6-21),içm cēñ (2-44)

3.9.2.2. Tasarlama Kipleri

3.9.2.1.6. Şart

Şart çekimi yazı diliyle paralellik göstermektedir.

Teklik 1. Şahıs:

yaşamasam (2-207), hasda olsam (19-1)

ğelsem (3-131), çeğmesem (4-401)

Teklik 2. Şahıs:

sorsañ (4-69), alsañ (4-193)

ğörseñ (1-120), deseñ (2-451)

Teklik 3. Şahıs:

kesise < kesilse (2-368), öldüse (3-71)

olmasa (3-225), raşsa (4-391)

Çokluk1. Şahıs:

alsağ (MDD)

gelsek (MDD)

Çokluk2. Şahıs:

bālasañız (3-416)

getüseñiz (3-416), getüseñize (5-1)

Çokluk3. Şahıs:

sorsalar (6-26), ğalsalar (22-36)

deseler (2-500), verseler (6-429)

Olumsuz: çeğmesem (4-401), yaşamasam (2-207), olmasa (3-225), ölmese (4-95), kesmesem (16-110), çeğmesem (19-72), aṭmasañ (1-173), açılmasa (2-257), olmasa (4-194), çalışmasañ (4-227)

3.9.2.1.7. İstek

Görelle ağzında birinci teklik ve çokluk şahıslarda işlek durumdadır. Diğer şahıslarda işlekliliğini yitirmiştir.

Teklik birinci şahısta çoğunlukla istek eki ve yardımcı ünsüz düşmüştür. Ekin görevi kurallı olarak – sesine yüklenmiştir.

Teklik 1. Şahıs:

ne deyim < diyeyim (2-499)

sōl m (20-24), isd m (23-64)

Teklik 2. Şahıs:

sorasñ (2-482)

bilesñ (MDD)

Teklik 3. Şahıs:

yapa (MDD)

gele (MDD)

Çokluk1. Şahıs:

gonuşalım (2-6), alalım (4-244)

gidelim (2-336), verelim (18-34)

Çokluk2. Şahıs:

alasıñız (MDD)

gelesiñiz (MDD)

Çokluk3. Şahıs:

yapalar (MDD)

gideler (MDD)

Olumsuz: sadmiyelim (6-165), bağımyalım (MDD), okumiyesiñ (MDD), uyumiyelim (MDD)

3.9.2.1.8. Gereklilik

Görelle ağzında, yazı dilimizdeki *-malı –meli* gereklik kip ekine hiç rastlanmamıştır. Hatta Giresun ağzında bu ek neredeyse hiç dir¹²⁷. Tespit ettiğimiz kelime olmadığından bu kipin çekimlerine yer vermiyoruz.

3.9.2.1.9. Emir

Teklik ve çokluk 2. ve 3. şahıslar için çekilir¹²⁸.

Teklik 2. Şahıs:

Eki yoktur.

bak (2-152), gel (18-37)

Teklik 3. Şahıs:

baksın (5-68)

yardım etsin (1-17)

olsun (8-51), saolsun (10-28)

gelsiñ (11-23), geysiñ (12-123)

olmasıñ (11-54), yaşadsıñ (17-52)

olsuñ (1-47), allah görusuñ (1-190)

ölsüñ (4-304), düşünsüñ (4-311)

Çokluk2. Şahıs:

Çokluk2. Şahıs:

alıñ (3-350), ğakıñ < kalkın (5-169)

geliñ (4-1)

buyruñ (4-5), soruñ (4-211)

getürüñ (6-337)

¹²⁷ bk. Demir, Aydoğdu, Giresun İli ve Yöresi Ağzları, s.250.

¹²⁸ Gemalmaz, EİA, s. 345.

Çokluk3. Şahıs:

çığsınlar (19-19)
 evlensinler (24-38)
 dolansıñlar (3-103), adsıñlar (4-587)
 beğlesiñler (3-350), ilişmesiñler (3-468)
 saolsuñlar (2-505), guysuñlar (4-565)
 yürüsüñler (4-591), görsüñler (4-699)
 atsınnar (1-46), yapsınnar (20-36)
 içmesiñner (2-194)

Olumsuz: ilişmesiñler (3-468), ayırmasıñ (1-36), allah sizi şaşumasıñ (3-159), duymasıñ (3-489), içmesiñner (2-194), ėlmesiñ (2-363), gelmesiñ (2-481), ilişmesiñler (3-468)

3.9.3. Fiillerin Bileşik Çekimleri

Basit zamanlı çekimli bir fiilden sonra cevher fiilinin bilinen geçmiş zaman, öğrenilen geçmiş zaman ve şart şekillerinin getirilmesiyle oluşturulur. Bölge ağzında bileşik çekimlerde ünlü ve ünsüz düşmesi sık karşılaşılan ses olaylarındandır.

3.9.3.1. Hikâye

Görelle ağzında şimdiki zaman, geniş zaman, öğrenilen geçmiş zaman, gelecek zaman ve şartın hikâyesi işlektir. Bilinen geçmiş zaman, isteğin hikâyesine ise seyrek rastlanmıştır; gerekliliğin hikâyesine ise hiç rastlanmamıştır.

Şimdiki Zamanın Hikâyesi:

gönderiyudum (1-24), oliyudum (1-25)
 aliyuduñ (4-81), gılıyuduñ (4-162)
 ğırılıyudu (2-151), isdemiyyudu (4-61), gumanda edi_idu (16-152)
 yakiyuduğ (4-60), oturuyuduğ (6-398)
 görüyuduñuz (4-20), biliyuduñuz (4-20)
 geliyulardı (2-465), satıyulardı (26-19)

Geniş Zamanın Hikâyesi:

severdim (4-82), derdim (4-301)
 giderdiñ (2-115), dinnerdiñ (4-154)

derdi (1-93), döverdi (2-129)
giderdüg (2-146), içerdüg (5-204), yapardıķ (4-231)
bakardıñız (4-194)

Bilinen Zamanın Hikâyesi:

verd di (6-349), gedd di (3-15)

gümrüg mēmuru old di (4-33)

ğazandırdı (8-190)

Öğrenilen Geçmiş Zamanın Hikâyesi:

almışdım (4-24), dōmuşdum (19-20)

ayrılmışdı (4-96), yaşlanmışdı (6-238), bitümüşdü (4-549)

çärmışlardı (1-75), yalaşmışlardı (2-375)

Gelecek Zamanın Hikâyesi:

atacādım (1-113), ğonuşucādım (3-160), ğaçıcağdım (5-27)

durucādıñ (3-132), bulcādıñ (4-206)

yapılıcādı (2-327), vurucādı (4-123)

alıcağlardı (6-225)

Şartın Hikâyesi:

edsem_idi (3-250)

s leseñ_idi (1-101), sēredseñ_idi (12-64)

yats di (3-216), ols di (3-6)

İsteğın Hikâyesi:

Ağız bölgemizde işlek değıldir.

sadmieydim (3-418)

Gerekliliğın Hikâyesi:

Ağız bölgemizde gereklilik kip ekine rastlanmamıştır; haliyle bileşik çekimli örneğini de göremedik.

3.9.3.2. Şart

Görelle ağzında şimdiki zaman, geniş zaman ve gelecek zamanın şartı işlek olarak kullanılmaktadır. Bilinen geçmiş zamanın şartı pek işlek değildir. Öğrenilen geçmiş zamanın şartına ise ağız bölgemizde rastlayamadık.

Şimdiki Zamanın Şartı:

yapamıyusam (15-19)

bilmiyosañ (20-15), atıyusañ (4-250)

isdiyusa (4-93), geçiyusa (4-206)

seviyusañız (4-473)

Geniş Zamanın Şartı:

isdersem (4-463)

derseñ (2-254), isderseñ (3-409)

gelülürse (2-178), giderse (2-453)

çārurlârsa (4-102)

Bilinen Geçmiş Zamanın Şartı:

Ağız bölgemizde bu çekim pek işlek değildir.

buld se (2-44), gelmed se (2-180)

Öğrenilen Geçmiş Zamanın Şartı:

Ağız bölgemizde şart kipinin bu bileşik çekimine rastlanmamıştır.

Gelecek Zamanın Şartı:

alıcāsañ (21-44), şēdicēseñ (21-45), gedm cēseñ (6-156)

olacağsa (11-15)

3.9.3.3. Rivayet

Şimdiki zaman, geniş zaman ve gelecek zamanda az da olsa örnek tespit edildi. Fakat şart, istek ve gereklilik çekimlerinde derleyerek yazıya geçirdiğimiz metinlerde örnek yer almamaktadır.

Şimdiki Zamanın Rivayeti:

diyumuş (4-69), d şüyumuş (4-305)

gidiyimış (2-447), yapıyımış (20-29)

görüşüyülmüş (2-474), ğalıyularmış (19-38)

Geniş Zamanın Rivayeti:

içümüş (3-14), götümüş (3-292), söger_imiş (3-167)

getümüşler (4-657), dellermiş (16-20)

Gelecek Zamanın Rivayeti:

s lem cēmişin (3-26), sorucāmişin (3-152)

yenicēmiş (2-479), d şücēmiş (3-443)

öldürüceğler_imişler (4-66), deller_imiş (16-19)

Şartın Rivayeti:

Bölge ağzında şartın rivayetine rastlanmamıştır.

İsteğin Rivayeti:

Bölge ağzında isteğin rivayetine rastlanmamıştır.

3.8. YARDIMCI FİLLER

Görelle ağzında yaygın olarak kullanılan yardımcı fiiller *et-* ve *ol-* 'dur diyebiliriz. Bu fiiller daha çok yabancı dillerden alınmış kelimelere gelmektedir.

3.8.1. İsimlere Gelen Yardımcı Fiiller

et-: allah *yardım etsin* (1-7), allah yoluñu iziñi *açuğ etsiñ* < açık etsin (1-86), allah bizi urdan *uzağ etsiñ* < uzak etsin (1-182), allah *islâh etsiñ* < ıslah etsin (1-189), bu da *mefâd etdi* (2-33), canım *musâde etdüğce* < müsaade ettikçe (2-255), canım *musâde etdüğce* < müsaade ettikçe (2-388), *gabiyet ettin* < kabahat ettin (3-343), *idâre ederim* < idare ederim (4-1), *târif ed m* < tarif edeyim (4-260), aqsı *tēsir eddi* < tesir etti (5-101)

eğ-: fakir fikâre çocuğlara *yardım eğm* baş < yardım etmeye (2-420), *sünneğ eğdiler* < sünnet ettiler (2-448), halama *telifun eğ* < telefon et (2-497), ömürünü *uzun eğsiñ* < uzun etsin (3-7), *ses eğmeñ* < ses etmeyin (3-10), *muane eğdi* < muayene etti (3-35), *işmar eğdim* < işmar ettim (3-100), *inkar eğmiyu* < inkar etmiyor (3-114), ben una *küfür eğnem* < küfür etmem (3-245), kime *ēliğ eğdiñ* ise < iyilik ettin (3-400), *delülüğ eğdüğ* < delilik ettik (3-508), *hesab eğ* < hesap et (1-72)

ol-: *emeğli olmağ* için < emekli olmak (5-219), allah *râzı oluñ* < razı olsun (5-247), *sa oluñ* < sağ olun (5-247), *amiliyed olsam_ıdı* < ameliyat olsam (6-15), akciir *ğanseri oldu* < kanseri oldu (8-74), *redmen olmağ* isderdim < öğretmen olmak (9-12), uludere'de *şeid oldu* < şehit oldu (10-26)

öz-: *memnun ozsuñ* < memnun olsun (1-99), allah *razı ozsuñ* < razı olsun (1-205), allā *şügürler ozsuñ* < şükürler olsun (4-263), *nāleṭ ozsuñ* < lanet olsun (4-265)

3.8.2. Fiillere Gelen Yardımcı Fiiller

Görelle ağzında fiillere gelen yardımcı fiillerden yaygın olarak kullanılanı yeterlidir. Bunun dışında fiillere gelen yardımcı fiiller pek kullanılmaz.

Yeterlik: *yapabiliyusañ* < yapabiliyorsan (15-19), *ğılabiliyiñ* < kılabiliyorsun (16-30), *ğalabilülerdi* < kalabilirlerdi (22-36), *atabilür m m* < atabilir miyim (2-220), *sorabilüseañ* < sorabilirsen (3-151), *yanaşabiliyuñ mu* < yanaşabiliyor musun (3-165), *yapabilir misin* < yapabilir misin (4-317), *ırganabilü müsün* < ırganabilir misin (4-491), *ğullanabiliyu* < kullanabiliyor (4-603), *yāmızla ğavrulabiliyuğ* < kavrulabiliyoruz (8-14), *idāre edebilüseañ* < edebilirsen (2-344), *gelebiliyuñ mu* < gelebiliyor musun (3-162), *yörüyebiliyum* < yürüyebiliyorum (4-131)

Olumsuz: *gidemedim* (4-147), *giremesin* < giremezsin (4-307), *veremem* (4-423), *s liyemem* < söyleyemem (4-554), *bilemem* (5-148), *basamıyım* < basamıyorum (3-377), *alamam* (3-459), *dōramam* < doğrayamam (4-243), *ğarışamam* < karışamam (4-559), *satamam* (6-114), *mēzun olamam* (8-191), *açamam* (9-22), *başamam* < bakamam (13-15)

3.9. EK FİİLLER

İsimleri fiilleştirerek onların fiil gibi çekilmelerini sağlar. Görev bakımından yazı dilinden farklılığı yoktur. Şekil bakımından ise bazı ses hadiseleriyle karşılaşmaktadır.

3.9.1. Şimdiki Zaman ve Geniş Zaman

Teklik 1. Şahıs: *burdayım* (27-3), *emeğliyim* < emekliyim (27-17), *hasdayım* < hastayım (3-39)

Teklik 2. Şahıs: *çanağcılısıñ* < çanakçılısın (5-245), *ğuşçuludasıñ* < kuşçuludasın (6-27), *gençsin* < gençsin (6-171)

Teklik 3. Şahıs: *yarıyışlıdır* < yarayışlıdır (12-117), *annatırdır* < anlatırdır (4-216)

Çokluk 1. Şahıs: *hangı aydayiğ* < aydayız (18-37), *üş giş ğ* < üç kişiyiz (6-336), *çanağcı'ya bāl ğ* < bağlıyız (7-11)

Çokluk 2. Şahıs: *hangı köydensiñiz* < hangi köydensiniz (13-40), *neredensiñiz* < neredensiniz (3-143), *siz lesiñiz* < siz öylesiniz (3-395)

Çokluk 3. Şahıs: Bu kullanıma rastlanmamıştır.

3.9.2. Bilinen Geçmiş Zamanı

Teklik 1. Şahıs: gülender'in *yand dim* < yanında idim (3-113), ben de ifādım < ufaktım (4-291)

Teklik 2. Şahıs: sen oral diñ < sen oralıydın (2-71), nerd diñ < nerde idin (3-128)

Teklik 3. Şahıs: dairemiz var_ıdı < dairemiz var idi (2-327)

Çokluk 1. Şahıs: babamızıñ iki kız dik < babamızın iki kızı idik (2-49), var_üdüğ< var idik (4-182)

Çokluk 2. Şahıs: akıll ñiz < akıllıydınız (MDD)

Çokluk 3. Şahıs: arkadaş_ıdılar < çok akıllı idiler (6-135)

3.9.3. Öğrenilen Geçmiş Zamanı

Teklik 1. Şahıs: ben üç aylıgmışım < ben üç aylıkmışım (19-21), beşiğde imişim < beşikteymişim (19-20)

Teklik 2. Şahıs: evl mişin < evliymişsin (MDD)

Teklik 3. Şahıs: var_ımiş < var imiş (3-167), yēn miş < yeğeni imiş (4-66)

Çokluk 1. Şahıs: varmışuğ< var imişiz (MDD)

Çokluk 2. Şahıs: gencimişin < genç imişsiniz (MDD)

Çokluk 3. Şahıs: Bu kullanıma rastlanmamıştır.

3.9.4. Şartı

Teklik 1. Şahıs: yōsam < yoksam (MDD)

Teklik 2. Şahıs: sen de çanağcıl señ < sen de çanakçılıysan (17-54), gıziñ akrabās señ < kızın akrabasıysan (3-466), ēfkēseñ < erkeksen (4-676)

Teklik 3. Şahıs: zabağdan ğalkardıñ uşāñ *var_ısa* < sabahleyin kalkardın uşağın var ise (2-114), nesi varsa < nesi varsa (3-220), yeşil fasile *zamānise* < yeşil fasulye zamanıysa (6-284)

Çokluk 3. Şahıs: yōsağ < yoksak (MDD)

Çokluk 2. Şahıs: yōsañız < yoksanız (MDD)

Çokluk 1. Şahıs: yōsalar < yoksalar (MDD)

3.10. FİİLİMSİLER

3.10.1. Sıfat-Fiil Ekleri:

Sıfat-fiil yapma eklerinde herhangi bir farklılık tespit edilememiştir. Kuruluşunda dar ünlüler bulunan eklerde özellikle dar yuvarlak ünlüler tercih edilir: bild müz < bildiğimiz (2-148), ded müz < dediğimiz (2-180), arad m < aradığım (3-418), old muz < olduğumuz (4-10)

-an, -en: gelen de alıyı, giden de alıyı < gelen de alıyor giden de (16-74), burā gelen rumlar < buraya gelen rumlar (2-141), yapılan biköyü s ledi < yapılan bir köyü söyledi (2-263)

-ası, -esi: Örneği pek yoktur: etiğeti okuyasılığ < etiketi okuyasılık (18-109)

-acağ, eceğ: gene ünnü kaçacağı olan < gene ünlü kaçacak olan (24-41), tāsıldarıñ alacağı old para < tahsildarın alacak olduğu para (12-40), dikileceğ ocağ yelleri var_İsa < dikilecek ocak yerleri varsa (12-76)

Bu ekten sonra ünlüyle başlayan başka bir ek geldiğinde son seste bulunan *k̄ (ğ), k (ğ)* sesleri kurallı olarak erir ve hece kaynaşması olur:

bu günneriñ bōle olacāmı < bu günlerin böyle olacağını (17-107), bu hāle geleceñi de bilmiydi < bu hale geleceğini de bilmiyordu (17-107),

-maz, -mez: Yazı dili ve aydın konuşmasıyla paralellik gösterir. Yörü-yemez halda < yürüyemez halde (MDD), daha çalışamaz vaziyedd ğ< daha çalışamaz vaziyetteyiz (MDD)

-ar, -er: Fazla kullanılmayan bir ektir: yanıñda ānar adam olucağ ölüm < yanında anlar adam olacak oğlum (3-51), güler yüzlü (MDD)

-mİş: unu okumuş adamlar_İna gonusucāñ < onu okumuş adamlar ile konuşacaksm (21-5)

-dİk, -dİk: tanıduğ bi yüz göremedim < tanıdık bir yüz göremedim (MDD)

3.10.2. Zarf-Fiil Ekleri:

Görelle ağızında, yazı dilindeki zarf-fiil ekleri büyük değişikliklere uğramış ve sayısı da artmıştır. Zaten genel olarak Türkiye Türkçesi ağızlarındaki zar-fiil eklerini sayısı da oldukça fazla ki daha önce bu konuyla ilgili olarak

çalışmalar yapılmış¹²⁹. Yazı dilimizde kullanılan zarf-fiil ekleri, ağız bölgesinde aynen kullanılmaktadır. Biz burada kısmen veya tamamen yapı değişikliği gösteren zarf-fiil eklerine yer vereceğiz:

-ib, -ib, -ub, -üb, -ip: gelib < gelip (12-108), alıb < alıp (14-11), bulub < bulup (15-29), götürüb < götürüp (17-70), çevürüb < çevirip (23-29), geliþ < gelip (2-205)

arağ, -ārağ, -arağ, -ereğ, -ereğden: ğalarağ < kalarak (16-23), olārağ < alarak (22-12), bilereğ < bilerek (24-36), severeğ < severek (8-79), diyereğden < diyerek (5-159), olarağ < olarak (2-324)

(-, -) mınıcıgl mınıcıgl < mınıcıklaya mınıcıklaya (19-62)

-ğan, -ğen, -ken, -kan: yapağan < yaparken (4-311), çekeğen < çekerken (4-719), gelüken < gelirken (17-68), gideken < giderken (18-28), çıkarken < çıkarken (26-22), varuğan < varırken (4-67), çalışduruğan < çalıştırırken (16-68), duruğan < dururken (16-109)

-düğce, -duğca: etdüğce < ettikçe (2-255), sürüglēmedüğce < sürükleyemedikçe (4-707), gelmedüğce < gelmedikçe (6-190), vurduğca < vurdukça (6-279)

-d ndan: -inca/-ince; dığı için anlamında kullanılmaktadır: harb old ndan < harp olduğundan (6-69), yasağ old ndan < yasak olduğundan (6-209)

-ana ğada, - ana ğadalılığ, - ana ğadan, - ene ğadar, - ene ğada, - ene ğadalılığ: guyulana ğada < koyulana kadar (3-132), ğaķana ğada < kalkana kadar (3-204), varana ğada < varana kadar (4-412), ısınana ğadalılığ < ısınana kadar (5-376), ısıdana ğadan < ısıtana kadar (5-377), lene ğada < öğleye kadar (3-216), ölene ğadar < ölene kadar (10-7), bēnene ğada < beğenene kadar (4-374), evlenene ğada < evlenene kadar (6-231), inene ğadalılığ < inene kadar (6-374), gidene ğadalılığ < gidene kadar (6-407)

-d gibi, - d gibi: bulamad gibi < bulamadığı gibi (13-46), olmad gibi < olmadığı gibi (3-27), durd gibi < durduğu gibi (5-158), isded gibi < istediği gibi (2-187), yürüyemed gibi < yürüyemediği gibi (6-526)

-d zaman, - d zaman: -inca / -ince anlamı taşımaktadır: ded zaman < dediği zaman (3-134), bind zaman < bindiği zaman (24-40), geld zaman < geldiği zaman (1-127), old zaman < olduğu zaman (2-188), ğocad zaman < kocadığı zaman (4-374), vurd zaman < vurduğu zaman (6-280)

¹²⁹Leylā Karahan, "Anadolu Ağızlarında Kullanılan Bazı Zarf-Fiil Ekleri", Türk Dünyası Araştırmaları Prof. Dr Zeynep Korkmaz'a Armağan, Yıl XXXII/1-2 (1994), Ankara, 1996, s.205-236

-işin:-*ınca* / -*ince* anlamındadır: gelişin (4-304)

-dı m m,-di m m, -di mi di, -dı m di, -dı mı, -di mi: -*ınca* / -*ince* anlamı taşımaktadır:aldı m m < aldım mı (6-593), geldi mi di (7-48), başladı m di (17-22), geddi m m< gittim mi (20-46), dağdı mı < taktı mı (2-466), geldi mi (3-409), biğdi mi di (4-274), aşdı mı < ağtı mı (6-268)

SONUÇ

Giriş bölümünde tarihine, coğrafi ve etnik durumuna temas ettiğimiz; ses ve şekil özelliklerini incelediğimiz ve sözlüğünü hazırladığımız Görele ağzı bizi şu sonuçlara ulaştırdı:

Görele ağzı genel olarak, Karadeniz ağzlarının Samsun, Ordu ve Giresun ağzlarından oluşan Orta Karadeniz grubuna girer.

Görele, Giresun'a bağlı bir ilçe olması hasebiyle ağzı da bu ilin ağzları içerisinde değerlendirilebilir. Zira Trabzon'la iletişimi sıkı olmasına rağmen Trabzon ağzıyla hiçbir benzerlik göstermemektedir.

Bir yöreye yerleşen etnik unsurlarla o yörenin ağzı arasında sıkı bir ilişki mevcuttur. O nedenle Görele ağzının şekillenmesinde bu bölgeyi Türkleştiren Çepnilerin rolü büyüktür. Bu çalışmamızda, Balıkesir ilinde yaşayan Çepnilerin ağzıyla Görele ağzını Hüseyin Kahraman Mutlu'nun hazırlamış olduğu "Balıkesir İli Ağzları" adlı doktora tezinden hareketle karşılaştırdık. Gördük ki kilometrelerce ötede yaşayan aynı etnik grupların dili büyük oranda benzerlik gösteriyor. Bu benzerlikleri, inceleme sırasında dipnotlarla göstermeye çalıştık.

Yaptığımız incelemeler, Görele ağzının tek bir bölgeden oluştuğunu göstermektedir. Güney ve dağlık kesimle sahil kesimi arasında fonetik bakımdan herhangi bir farklılığa rastlanmamıştır.

SES BİLGİSİ

1. Görele ağzında yazı dilimizdeki ünlülerin dışında, *â, ă, ě, ĭ, į, ů, ǔ, ů* ünlüleri de mevcuttur.

du^tallardı < tutarlardı , bâba < baba, yëvmiye < yövmiye, var_ıdı < var idi, hiç < hiç, unuñ_üna < onunla, düşman < düşman, yük_ünen < yük ile

2. *ğ, h, k, l, m, n, r, v, y* ünsüzlerinin düşmesi ve hece kaynaşması sonucu sekiz ünlünün uzaması sıkça görülür.

bā < bağ, māsusdan < mahsustan, şarablımış < şaraplıkmış, ōsuñ < olsun biz ne< bizimle, sōra < sonra, öl ken < ölürlen, ğōsuñ < kovsun, b le < böyle

3. *ğ, h, v ve y* ünsüzlerinin kelime içinde ve iki ünlü arasında erimeleri sonucu oluşan eşit, alçalan ve yükselen ikiz ünlüler azımsanamayacak düzeydedir.

cian < cihan, babacuazım < babacığazım, dālmie < dağılmaya, bilmium < bilmiyorum, müendis < mühendis, burdaim < burdayım, tauğ < tavuk, deil < değil, çou < çoğu, döüceğ < dövecek

4. Görele ağızında hemen hemen bütün ünlüler birbiri ile değişme göstermektedirler.

5. Bölge ağızında kalınlık-incelik uyumu sağlam bir yapıya sahiptir. Hatta alınma sözcükler de büyük oranda uyuma sokulmuştur.

6. Düzlük-yuvarlaklık uyumu, kalınlık-incelik uyumu kadar kuvvetli değildir.

7. Görele ağızında “o” ünlüsü yerine “u” ünlüsü tercih edilmektedir. Ayrıca şimdiki zaman eki –yor’daki geniş ünlü de çoğu zaman daralarak “u” ya dönüşmektedir.

suvan < soğan, guydum < koydum, undan < ondan

8. Yazı dilinde büyük ünlü uyumunu bozan -ken, -ki, -leyin, -daş ekleri Görele ağızında tam bir uyum göstermektedir.

9. Görele ağızında yazı dilimizdeki ünsüzlere ek olarak *b, ƀ, ç, , f, ğ, ĝ, ħ, k, l, ñ, r, z, t*. ünsüzleri de bulunur.

10. Ön ve iç seste ünsüz tonlulaşmasını kurallı olarak görmekteyiz.

11. Görele ağızında kelime başlarındaki *k / k* ünsüzleri *g / ğ*’ye dönüşür.

gişi, geçi, ğadar, ğazannarda, ğabul, ğardaşı, ğabağ, ğapı

12. Yine kelime başlarındaki *t*’ler *d*’ye dönüşür

dēze, daş, dane, davun

13. Aynı cins ikiz ünsüzler genelde tekleşir.

evel, guvediñ, hakım, sıhatım, tükanıñ

14. Görele ağızı genzel ñ’yi muhafaza etmektedir.

unuñ, biliyusuña, eviniñ, biñ, bilmezsiñ, ēl ñi verssiñ, edmesiñ

15. Anadolu ağızlarında sıkça görülen –nl- > -nn- benzeşmesi Görele ağızında da yaygındır.

unnarı, annat, dinner, çobannığ, günneri

16. Yine -rl- > -ll-; -ll- benzeşmesi de çok yaygındır.

doğdullâra, gelüller, ömüllerini, mezelliğ, yapallârdı

17. Ünsüz ikizleşmesi pek görülmez.

aşşā, emme, eşşeg

ŞEKİL BİLGİSİ

1. Görele ağzında ilgi hâli eki, ilgi grubu kurarken eklendiği sülâle ismindeki dört hece kaynaşarak bir hece hâline gelir: ğaracoñ gız m, ğodalõñ yahyaniñ, dedõñ osman, hallõñ y nis...

2. İlgi hâli ekinin hece kaynaşması sonucu tek ünsüze düşmüş biçimleri de de görülür: babãñ, ãñ< ağanın...

3. Vasıta hâli eki genellikle -nan – nen / -ılan, -ilen / -ına, -ine şeklindedir. -la, -le şekli pek nadir kullanılmaktadır.

çaşaf_ınan, unnan, uşãñız_ına, señ_ine

4. Birinci grup şahıs ekleri içerisinde yer alan çokluk birinci şahıs eki genellikle -ıg,-uq,- uğ, -ük şeklindedir.

5. Şimdiki zaman eki çok fazla fonetik değişikliğe uğradığı için çeşitli şekillerde karşımıza çıkar: -yo,-yõ, -yi, -yı, -yu, -yü, -

6. Görele ağzında, yazı dilindeki zarf-fiil ekleri büyük değişikliklere uğramış ve sayısı da artmıştır.

7. Şahıs zamirlerin yönelme hâli eki eki almış, tekil şekilleri yaygın olarak bā, sā şeklinde kullanılmaktadır. Fakat bu zamirlerin yönelme hâlindeki aslı genizsi ñ'li şekilleri de kullanılmaktadır.

Çayan, çise, çöten, evmek, ırgamak¹³⁰ ... gibi birçok sözcüğün bulunması, Görele ağzında Kıpçak Türkçesi tesirini akla getirmektedir.

---

¹³⁰ Can Özgür, “Doğu Karadeniz Ağzlarında Kıpçakça Üzerine Tespitler”, Türk Dünyası, Say. 13, s. 119-124

KARADENİZ

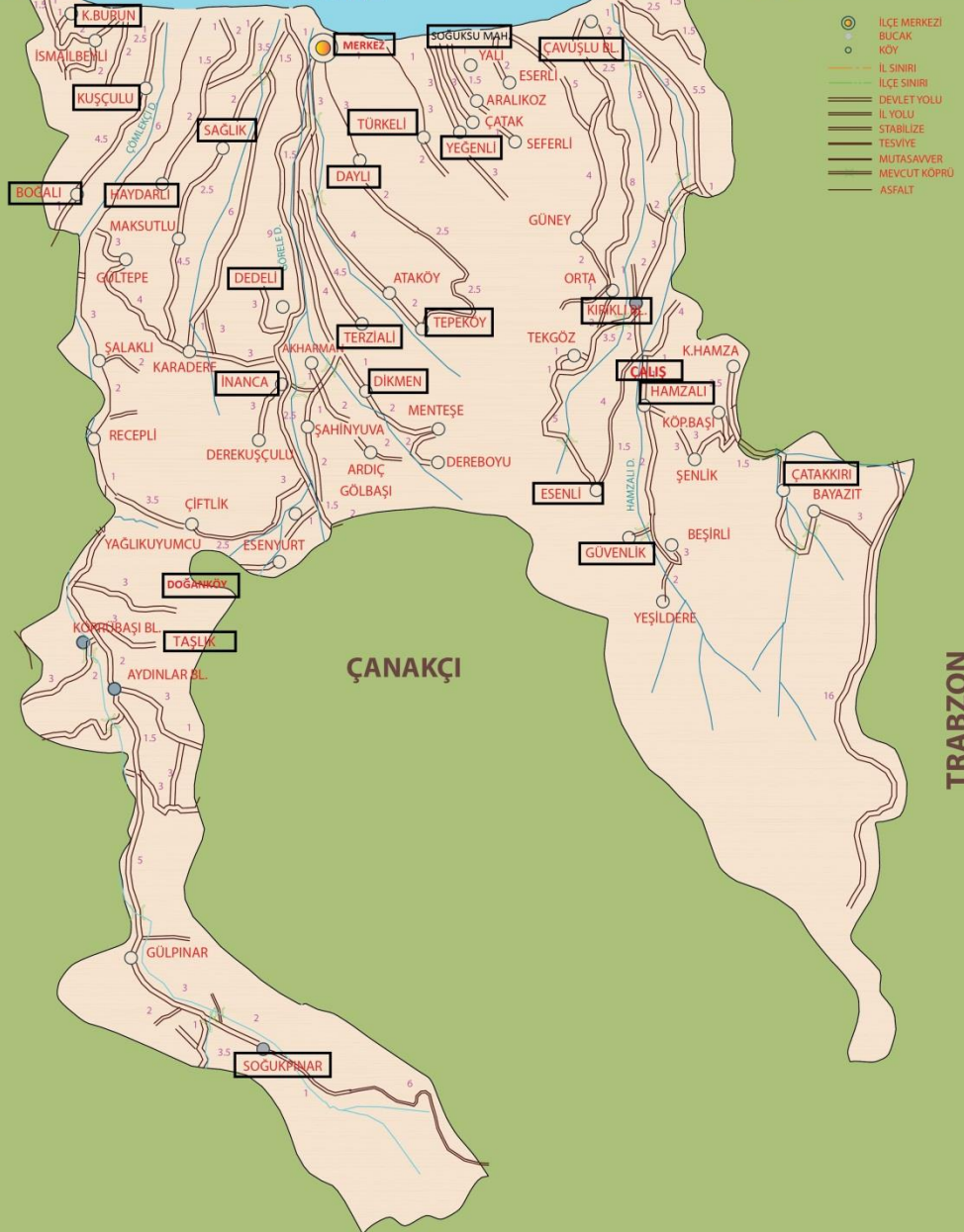

ÖLÇEK : 1/100000
GÖRELE İLÇE HARİTASI

TİREBOLU

GÖRELE

EYNESİL

Görele'de metin derlenen yerler 1

METİNLER

ADI SOYADI : Safiye KODAL
DERLEME YERİ : Dedeli
YAŞ : 70
TAHSİLİ: : Okur Yazar Değil
KONU : Âdet, Gelenek Görenek

1

unnara iki leğat namaz gildiruyum. duva eddürüyum ğazuğbelinde ğazuğbelinde.

benim ismim sâfiye kodal...ben dedeli köyü... imaddı gızıim, dedeli gelin m.ğodalı yahyâniñ gelin m. esgilerden, çoğ yelli yurtıdu bi adamıñ gelin m. 5 unuñ ekmēni...evet tabi, unuñ ekmēni yimēn yok adına ğurban ol m. ğuy birağ habirē.

yedmişe girdim, kırğ dörd dōml m hesab ed.

ölum okiemedim, işe vurdular. babaannem bizi okudmadı nāp m.bilm m ölüm,bilm m nāp m. bilm m eme işimi gene yüzdürüyum, sora sora her yere gidi- 10 yum. hasdānē de gidiyum. yapdur m ğonuşam sem...

iş işi var _ıdı ya iş. okul vardı eme göndermediler bizi. babaannem yimmi üç yaşında dul ğalmış, babam hec ğarışmamış tā. anacuvazım dul şey eddi dēn. babası yoğmuş. babam bizi una vermiş artuğ. babaannem de ğız ğısmı okumaz, sevgülüsüne meğdub yazıcağ, telefon edeceğ... işde eşğiden le idi ölüm. eşği 15 işler le idi. okiennef ... dalın aıdarında ocān aıdarında meğdub yaz lardı.findığ tobl lardı. le. bizde iş çōdu...arkamızda ifağ şeleg daş daş c düğ, çalı tobl c düğ. iş çoğ... iş çoğ ölüm iş çoğ. allah yardım etsin sâ, cenābı allah yardım etsin. allah yardımcıñ olsun.

bild mü de unuddum ben bild mü de.. ey gidi ölüm, unuddum... benim 20 eğim yandı, ğaynanam yandı, bunuñ anası yandı.benim beyim bu. anası yandı, biz undan sōra ikimiz de ğaf yidüğ. çoğ çoğ üzöldüğ, çoğ mafolduğ. ev yansıñ hadi eme.

ben ğaynanamı çoğ bağdım, bebeğ gibi bağdım. unu okullara gönderiyudum, saçlarını dar yudum ğızım.anadıñ mı. reñmen ñ sözünü duğ ē mi. 25 tamam ana diyüdu bā...ben unuñ anası oliyudum.yaşlı, çoğ yaşlı di. tamam.

reṭmen ñ sözünü duṭ ē mi ğızım. seni okula gönder m, seni saçlarını dar üdüm.
 çoğ bağdım da ölüm. ğaynanam ahrında tüb paṭdadı yandı da geṭdi. anadıñ mı.
 ben bild mü de unuddum. namaz ğıl m bitā namazı ğıl m, allah ğabil edsiñ
 unud m bi tā, başl m ğılmē. unutġannıġ var esgiden... unu b le ğafası sālam
 30 olannara soracaġsıñ sen.

hec biribirimizi bulmaduġ, babası buldu u da aldı. görücü us le eme...

bunu ben gördüm mısdafanıñ yanda ... yoğ be yoğ. oliyi eme le biş yoğ.
 adamıñ gözünden belli olur. seġiz dene çoc muz var, dörd olan dörd ğız. elli iġi
 sene oldu ya.

35 ben on yedi yaşında evlendim... aynı, aynı bi seneniñ çocuġlar ġ... allah
 ayırmasıñ. yıllar ayırsa bile biz ayrılamayız; yıllar ayırsa bile biz ayrılamayız
 gülüm, gülüm...

zaten eveli d n ānadıñ mı üş ġün üş gece d n oliyüdü, ānadıñ mı gece.iki
 ġün üş ġün d nümüz oldu. gelinçi ġünü, ġına ġünü, ġına gecesı d nneri oldu.
 40 ġaynatam çifde davul... bunuñ anadıñ mı şey tüfeġle ne bile hō böyüġ tüfeġlere...
 māzer tüfeġleri. millet ānadıñ mı d n d n... ġodalōñ yahyanıñ ölunuñ d nü bu.
 ġodalo yahya olan everiyu. heb meti şanı ortal dutucaġ... çoğ naml di. eġmēni
 yimēn yoġ. oho hohoy.

bunuñ omuzlarında tüfē ata, ata, ata anadıñ mı. una dedim ġi ura essa gene
 45 seni bi sār ġulaġ diyıldardı ama essa mı ġulāñ sār señ dedim una...seniñ omuzuñda
 da atsınnar da edi u tüfē edi, señ ġulāñ sār olmaz dedi bā bu anadıñ mı. le ifaġ
 uşadı.tā ifaġ uşadı, ifaġ uşadı.televüzunda varsıñ olsuñ televizunda şe edm ġ biz
 ködü ġonuşmiyiġa.

isdemē gelib, ġaynatam geldi isdedi görücü usulü. başġası isd cēdi beni,
 50 babaannemin bacısı, u da unu...eltimein annesi, s l yu bizim fadime'de var bi
 torunu var, fadime'niñ urē ġidiñ diyu. urda var bi has ġız d yu. anca u yarar size
 d yu. ufaġ d yu ama d yu anadıñ mı. le gene geliyi ġaynatam da unuñ üsdüne
 vuruyu, başġasımıñ üsdüne vuruyu isdemesin dēn. eveli işi yapıyı gelib yap lar.
 babaannem de veriyu yeri yurdu. andır ġalsındı u yer yurt... babaannem verdi.
 55 babam ġarışmiyi ölüm, babam ġarışmiyi. annem var, annemi de ġaruşduṭmiyi,
 babaannem verdi. babaannemiz verdi. hec ġarışmiyi.

hē u da biz ne barābar babam, babaannem, annem ....,anadıñ mı.

le işde oldu bu işler. adına ğurban ol m. çoğ şükür dedi ğaynatam geldi. çoğ şükür dedi anadıñ mı, çoğ şükür dedi. unu da everdim dedi... kızır baksana
60 dedi, anadıñ mı edi. başğası olsa şeder mi dedi. çoçuğlarıñ yatağları nası ser , nası güze, nası güze uyduruyu, nası güze şe yapıyi dedi.

ey gidi beni bırağdılar on yedi yaşında, ğızı da gendüsü ğarısını aldı da yaylê çığdı. ben on yedi ğişiye yemeğ yabdım. arkamda şeleg, on yedi ğişiye. andı ğalsıñ yer..

65 el, el; başğası geliyi findığ döşümê. amele..findığ toblamê amele geliyu ,getürüyu. ey gidi öl hey. zengün işde zengün dēn, u yer andır ğalsındı, hōle yer yurt. çoğ çeğdüğ çoğ. çoğ güzel...

çuçulata da geldi, lokumlar geldi anadıñ mı. hebsi, elbiseler, her şe vardı gene. lokum geldi. yoğ, lokum geldi. lokumun kutusu yerinden ğakmiyüdü b le.
70 ağır oliyüdü. ağır olsuñ dēn ağır oliyüdü. lokum zāten ağır ol ya. bağ şindi... pakeç ne geldi. ğoca bi kutu. üsdünde zumbuğ ğada süs. süsü de var üsdünde. hesab eç. anadıñ mı. hē süs var. süs var_ıdı süs var ıdı. başğa ne isd yiñ işde...

adeç, başğa ādeç... işde le. geldiler, adam sıfdin söz oldu. undan geri nişan ğuyuldu. ğaş ğişi vardı... gendü, gendü köyünüñ adamlarını getümüşlerdi
75 heb. hē gendü köyünü çārmişlardı. yemeğler yapıldı, yemeğler yindi. yemeğler yapılyı mis gibi. u yemēñ kokusu... eveç eveç. haberleşiyiğ tabi, haberleşiyiğ.dolmalar sarılıyı, eçli dolmalar, eç yemekleri bişiyi. ğuru fasiye yemeğleri bişiyu. kokusu yedi dağa vuriyu. şindiğiler, şindiği yemeğlerin kokusu mu var. u zaman heb dovaldı, şeydi. çok güzel_ıdı anadıñ mı.

80 ben de nāp m ölüm, babaannemiñ işi çoğ avır dēn işsiz yere gidiyim dēn ben de seviniyim. ğocā gidiyim dēn. āh öl. sem heb işli yere gelmişim... yemeğler yendi. herkeş vedālaşdı, döndü geldiler. anadıñ mı, undan sōra d n şeyleri, d nner çārıldı. davul geldi, zunnalar geldi. gümbür, gümbür, gümbür, gümbür... anadıñ mı hec unudmiyum. babacuvazım esiğden çıkarқан boynuna
85 sarıldım babamıñ da allah gızım dedi, size işiñizi ras getüsün, güle güle geç gızım dedi. allah yoluñu iziñi açuğ etsiñ gızım güle güle... size dedi esği manusa da, evelden manusa vardı,esği manusa da aldım_ısa edi geydiñiz. ben bunu geymiyom, ben unu...manusa var_ıdı evelden. bizim zamānımızda meğdeb şeyleri. annem terz di ya babam getürüdü. bez, manusa bez, duva eçdibā,
90 getüdüm. ben geyemem baba demediñ, ben geyemem ana demediñ, geydiñiz dedi. ben memnunum allah da memnun olsuñ.

benim babam, acug bi_şeye gaynatam daruluyudu, beni göndermiyudu.
benim babam ne derdi biliyumuş. kızım sen bizi kötüle. benim babam da kötü
anam da kötü. sen e ol derdi. sen yete ki e ol... le ene sebāt eğdüg ölüm. sarb
95 eğdüg. nāpalım selāmet bulduğ. segiz dene çoc m mar çoğ memnunum. allah da
memnun olsun. dörd ölüm dörd kızım var. çoğ memnunum. tā bi keren beğce hine
yüzüme dōmadılar. anadıñ mı. d d mü d düm, d med m ğaşdı. d len d ldü.
eğer dizimiñ dibine ... bıraħıldı d ldü anadıñ mı. çoğ memnunum allah da
memnun o2suñ. nāpalım hep bu dünya bi ğarere dēl. hızanıñ huyunu dōrmiyusuñ.
100 hepsiniñ ayrı ayrı huyları var. d n çoğ has oldu. d nüm çoğ has oldu.

e sen başdan s leseñ_idi. sen başdan s leseñ_idi ya mādem... sen habunuñ
başına, habunuñ içine ğuyuyusuñ her lafları. canım benim hē... e oldu çoğ has
oldu, hē çoğ has oldu çoğ. mülāsımim çoğ çoğ oldu. çoğ güzel oldu, çoğ güzel
oldu d nüm, çoğ güzel oldu. yedi köyden d n çārıldı. yedi köye d n çārıldı. yedi
105 köye, yedi köyden d n çārıldı. geldi milled. d n, davul, zunna geldi. milled
dağular geldi.

ablamiñ biri dağu atıyu, böyüg ablam... dağu atacağlar varmış bēm, unu da
s ledi, varmış bēm sand mdan bi omuz biş almış. havlisinden, yaygusundan,
çaşafından... benim sand mu aşmış, dağuları almış bēm üsdüme...bi de bağdım
110 ki b le gene bağdım omuzuma dōru, bi de bağdım ki ... çoğ ağıll di u ablam. gız
abla he... dedim. heb bēm öteberim, heb benim havlim, çaşafım, yaygum. heb, bu
yana bağdım. ne bakıyıñ dedi. anadıñ mı dedi. d nünde hem şenniğ yapıyım hem
yemeğ ... hem de dağu mu atacādım sē edi. sēñ dağuñu atdım. işde sē edi bā , sēñ
dağuñu sē ağdım dedi. cehizlerimden, cehizlerimden. le bi akıll di, le bi akıllı.

115 ismi fağma yöndem. yöndemleri tanırsıñ sen habuda. habuda yaşar yöndem
mar, yaşar yöndem unuñ annesi. yaşar yöndemi tan in mi, rahman yöndemi
tan umusun burda.

nası zabahı hē ağılma geleni ğonuşiyum. ağılma geleni ğonuşiyum ölüm. e
oldu çoğ has oldu. nası mı eylenili_üdu. kemeñçe var, davul var. millet oynadı.
120 horan, horan, horan, horan, horan, ğöfseñ halğum anadıñ mı. dağular toblaniyu,
altunnar dakılıyı...

halğum hē, halay, horan. hē halğum d yuğ. biz horana halğum d yuğ.
biribirine halğum. bizim köyde hē. biribirine keneğdeniyiler tā un le.

ō ata ata. gelini içerden çıkarқан ata ata ğaynatam ata.millet billendi
125 ğapınıñ āzına. ata, ata, ata...tā ben ifağ uşağ, le biş mi gördüm_üdü.

gelin var_ıķan yoğ. ata gene, daul, zunna geliyu, çıķadiyılar. at ler he unu,
geld zaman... ōlan evine geld zaman gelin. para ağdılar. ğaynatam, iķi kilu
vardı çeş para. bi l ra iki l ra, üş l ra elli ğuruş, yetmişğuruş le... ağdardılar
āmedin başından, bēm başımdan le. ağdılar geline. e adeş. fındığ dök lar. hē
130 berekeťli olsun dēn. kimi ğucāna, ğolunuñ altına bi eğmeğ veriyu, kimi bi musaf
veriyu ule gidiyu. eşiğ dibine bi sān bıraķ lar. değm vurdu mi... vucaklığa
geçiyu. yabdılar, vurdum. tā vucağlığa ge di.. zāten yer üsd di, yer üsd miş ev.
urdan dē vurdu musluğa. anam urdan tā beri geldi. serť gelinim. allah iyiliğ versiñ
sā.

135 sen şindi acuğ da hō neneñi s leşseñe. esgilerden s leş. bēm yürēm tükendi,
tā ānatamıyom. namaz ğılmadım namaz. gidiyuğ, eve gidiyuğ.

beyazdı hē. nişann m siyah_ıdı. duvaķ... siyah, ğāvereñği, isded ñe ğöre,
beyaz. her reğden oliyudu. evelden beri siyah ina ğāve renkiye gidiyum ben. ben
le seviyim... millet de heb. u zamanķı çamaşur tā ēyidi. b le şindikiler... naylon
140 dēldi ki heb. naylon dēldi. keten doķuma idi heb. heb doķuma idi.

vardı. benim annem bile keten doķurdu. çaşaf ları keten doķurdu benim
anam. terz di. babam ina ikisi terziliğ yapardı.gelin elbisesi dikerdi annem. heb
pul diker yakalarına. ikisi berāber terz di.

hasdalanınca var_ıdı gene doğdur. bizim zamānımızda var_ıdı. esgiden
145 yoğmuş da bizim zamānımızda var_ıdı. doğdura ğötürüdü ğaynatam. acuğ çojuk
hasda olsa doğdura ğötürüdü... muhammer bey var_ıdı, musdafa çakır var_ıdı
tırabzanda anadıñ mı. ğönül var_ıdı. erdem... hele de erdem doğdur, erdem
doğdur. çoğunu erdeme geliyiduk...

unnarı yara otu, işde yara otu ezellerdi. çoğ düşeniñ dizlerine sarallardı yara
150 otunu. hē ot var_ıdı... sarallardı. yanan içün sōğ suya dutallardı. sōğ su dutallardı
yanana. le çoğ şe_yabmazlardı. eme çōna doğdura ğötürüllerdi. çōna doğdur.
doğdur işi. bizden eveliki zamannar çoğ şey_imiş anadıñ mı b le gısıdd miş çoğ
doğdur yoğmuş anadıñ mı. hasda ölür_ümüş neden öld nü bilm lar ... le gid du.
le gid du millet. eme şindi le mi. şindi her taraf inceldi. her taraf gelişdi.

155 ölüm her yemeğleri yapardug. su b reğlerini açardug, yımirtalı, peynirli gene. gendümüz duval yapardug, inēmiz vardı. peynirleri atardug. peynir atardug ineğden sütden, sütden. duval, duval.

duval demeğ işde günnerin şartı.bizim günümüzde le yapıyuğ diyudum sã b le d yum. günümüzde le yapıyuğ d yum sã... unun için. duval demem bizim 160 günümüzde le yapil d yum. anadıñ mı şindi. he, eveç. yemeğlerimiz çoğ ēyidi ne bil m ben.

sütdaş yapardug, sütdaş süt_ülen. sütdaş çoğ güzel olıdu sütdaşımız.sütdaşı, acug su gıyarsıñ. sade sütüñkü serç oluyu. acug su gıyarsıñ. suyuna barabar bişürüsüñ pirici. undan sōra , u bişenden sōra südünü ağdarusuñ, 165 unu ğaruşdura gene. inceğ zamanda şekerini atarsıñ ğaruşdura, ğaruşdura, ğaruşdura, ğaruşdura unu büşürüsüñ. sağız gibi olur. ağdarusuñ ğablara. ifağ ğablara, donar süddaş. şekerı atıusuñ inceğ zamānı. hemen birdenbire atm ceğsiñ şekerı, dibini aliyi. ama...bişsiñ piriciñ undan sōra at suñ. hē çoğ güzel ...

pancardan dolma yap duğ, pancar çorbası yap duğ, ince çorba yap duğ, 170 pancarıñ ğaş tüllü... sen dibleniñ tārifiñi ver m sã. ince gene, bağ ince gene pancarıñı, pancar d yuğ dē mi, lāna dōr isuñ. suyuñ ğayniyi ocağda vaħır vaħır. at suñ içine. bi bā pancarıñ ğaynēnden sōra bulgurunu at suñ, piricini neyse içine at suñ. u da unne biş . fasile aṭmağ isderseñ fasile de at. dāne fasile. aṭmasañ, undan sōra unu bişenden geri süzüyüsüñ. süzenden sōra sovanını yağını güzel 175 ğavur suñ. süzd ñ dibleyi unuñ içine ağdar suñ. ğarışdur suñ, aha sã bi dible. yā gıyucāñ tabi. ne için ğavur suñ, sovanı ğavur suña. sade suvanı mı ğavur suñ. tamam.

bunu ben televüzünde duyucağm m şindi. le eṭme ölüm.sen evlatımsıñ. herif o yan bu yan... s lediñ mi āmeç. kimi s lediñ. hey kimle gıdiyu. hani kimiñ 180 arabası. tã yaşarı çārsana. yaşarı çār yaşarı. anca ge di burdan.

başğa ne olsuñ yavrum... yoğ tã unnarı boşver. esgiler heb naml miş. vurgun taraflarını bırağ artuğ. allah bizi urdan uzağ etsiñ, unnardan uzağ etsiñ. allah bizi unnardan uzağ etsiñ boşver.

köyün namlusu ğaynatam_ıdı. he dedeli köyüle... ğaynatam_ıdı, ğaynatam. 185 nāmı işde godalon yahya zeñgün. adı zeñgün, yer zeñgünü. işde oydu. başğa tüllü dēldi u. he yer zeñgünü. eme babam çoğ ēyidi. babacümçoğ ēyidi... babam gibi hec kimse gelmez dünyē. babam çoğ ēyidi, çoğ taṭlı bi babam vardı.

babañ duriyı mu. allah cenābı allah ölüm vicdan versiñ. hidāyet versiñ.
 allah islāh etsiñ hidāyeť versiñ. allah hidāyeť versiñ. allah mehyremeť versiñ içine
 190 mehyremeť. neden öle şey mi ediyi, kötü mü ğonuşiyi siz_ine barabar. allah
 ğorusuñ , allah ğorusuñ, allah ğorusuñ. adına ğurban old m allah ğorusuñ.

var_ıdı var, inēmiz çoĝdu. yedi dene inēmiz var_ıdı. geldim gene inēmiz
 çoĝdu burdan anadıñ mı, var_ıdı inēmiz. ayrıldıĝ gene tabi ineĝ yabduĝ.
 ayrılardan sōra çok yabduĝ. yapduĝ, ineĝ yabduĝ. ama çoćukları nası böyüddüĝ
 195 ölüm. bu çoćukları nası böyüddüĝ, u seĝiz dene uşaq. eveli b le bolluĝ yōdu ya.
 yoĝ babamlarda ğatırımız var_ıdı. burda le biş yoĝdu.

yoĝ bizde le biş yoĝ. tauĝ yapıyuĝ, ĝuzu bakıyuĝ, tauĝ bakıyuĝ. unnar
 yoĝ. yılan, zarar veren yılan... yoĝ, unnar yoĝ .domuz tallālârimıza giriye ama,
 giriye . şindi bile giriye, şindi bile.

200 mısır ekiyuĝ. mısır çoĝdu.fasile, mısır, salatalıĝ, her şey. yid m şeyleri
 domadis... her bi domadislerimiz habule oluyi bizim. bakıye, bu çok bakıye.

aha gidiyuĝ.

sen de saol.

hadi ğörüşürüz.

205 allah razı o2suñ.

ADI SOYADI : Zennure RESULOĞLU
DERLEME YERİ : Dikmen
YAŞ : 74
TAHSİLİ: : Okur Yazar Değil
KONU : Âdet, Gelenek Görenek

2

aleykim selam. nası muhabbet ediceğ. señ gendüñü tanıť eveli undan sōra. eliñe bi şey aldıñ urā döndüñ ama. sinan ğoca. çanağcıda ğocalar urda oluyu zāten. evet annat bakalım. ben sā neyi annadıcam ama ben. benim eşgilerden peğ ağılmda biş yoğ... şey yapıcāñız. eşgiye dönücēñiz. haşindi çeķiyiñ tabi. aha bağ

5 eşgiler ... benim ölüm bu. bi muhabbeť edec müşüğ eşgiler muhabbeti. gel buyur içeri gel u zaman. ankeť dēl. gel buyur. evet otu şindi ğapad azacuğ da ğonuşalım seniñ ile. çeķiyse. sen şindi hoca dediñ de unu s l cem sā. yoğ señ_ile agrabā çıkacuğ da unuñ için dedim ur ğapať dē.

10 ğocalar çanağcı şeyde kürtünnü. şeyi tan yıñ mı? bizim şeyi tan yıñ mısıñ . ney unuñ adı. served ğoca'yı. served ğoca, ğaynanam da ğocalı.....iñ üsdünden siziñ şeyden serveť ğoca şeyiñ agrabāası. ne onuñ adı? salim āñ.salim āñ bi emisiñiñ ğızı, ğaynanam bi de u. hani eşgiyi annať dediñe bā agrabā çığduğ gördüñ mü?

15 biz diķmen muhdayl ndanuğ. diķmen habu bu tarafda. çanakcı bu tarafdan siz gidiyiñiz, bu tarafdan biz gedyuğ. eveť, eveť, eveť. sen şeyi duyduñ mu? ... depebaşı. depebaşı bu tarafda. annadım. zenn re resulōlu. sen duymuşdursuñ. halis resulōlu duymuşdursuñ. bu işde benim olan.

20 yaş yetmiş dört. āmin āmin. bağ beyim urda. bēhi tanuduđlarıñ var mı urda. var mı heş tanud ñ. yoğ tabi bizim şey agrabālardan, beyim var, babam var, ğaynatam mar, daha sevd müz şeyler var.

muhdar, muhdar. yoğ bende yoğ. ben çoğ gezdim ölüm. okumam yazmam yoğ ama biraz gene annatamad m şeyler de var annadıñ mı? biz yāni yıllardur geziyuğ. işde ankara, çankırı nere gelüse. altı dane bi gız beş olan var. yedi gar ... altı gardeş yediye birisi öldü. rahmetdiğ oldu.gız var bağ urda kenarda. 25 çocuğ hē. şindi naibolar var daha gıyısındağı naibō kenarda. naibō halil. ğapāt. kenarında bak. hē u da vefad eddi. āmet yılmaz var tanırsıñ āmedi. siziñ uralı bağ. dedō. bağ şu. yoğ u deil u deil, u osman dede. bağ şindi āmet yılmaz şu. gene çanağcul tanıd m sā. şu. hē neyse yazmışlar aha. bu benim hō böyüg ölüm ısdambul'da, bu ğaynım_ıdı öldü. bu kemeñeci yazmış urā picō osman eveğ, bu 30 atatürğ biliyuñ, bu benim beyim. bu da benim.hani ayrı ayrı hoturaflar. bu dedōñ osman, bu şey sen söyle emriyet müdür di ısdambul'da cemal dandin esgilerden şeyde imağlulu habu subileriñ ağrabāsı. işte hebüle seçği adamlar var. bu benim dayım ısdambul'da öldü bu da mefād etdi. hasan gel. hasan gel. he ısdambul'dan. bu da dayım. bu esği sülāle ayru ayru. gel hasan. ol hoş geldiñ gel. hısımuğ. benim, yoğ ğaynanam tarafı anam da uralı anam da ura gızı. anam da şey var tanır 35 mısıñ bilmem. unu diyemecem sana. ğolsuz tayib var_ıdı tayib dayı. kürtünde öz kürtünde oğarda.

yaylamız alistira. hē alisitra. heb u taraıdanuğ. bu benle ğonuşma yapıyu hasan. esğilere dönüğ. bu da benim. bu da benim ört hō ğap . bu da benim şeyim 40 genelde çoc m gibi aile dosdum. anadıñ? yabancı yoğ. sen ne sorarsañ ben unuñ sā cüvābını verürüm. arkadaş şeyl miş. çanağcılı.

şindi beyim ile nası tanışdım ben. beyim ile nası tanışdım, beyim ile ben çocuğdum aynı köydeyidiğ.on üç yaşında idim.ben çocuğdum on üç yaşındaıydım. bu beni nası buld se buldu geldi. şansa bağ. şansa bağ yā. çay içm cēñ 45 mi? ne zaman gidiceñ? b n mü gidiyiñ? ged aşāda ğörüşürüg besbelli. eger gel-meseñ. ē tamam l se geğ bağalım güle güle geğ. hic ben biliyim mı d nū? yoğ bu hafda, bu hafda... urda ararsıñ. hadi güle güle geğ. selam s le ğörmedüğlerime.

beyim ile nası tanuşduğ. beyim ile.küçcüg on üç yaşınd dim ben. biz babamızıñ iki gız dik işde allahıñ nāsib ğismet di üç sene nişannu ğaldım ben. üç 50 sene soñunda işde evlendüğ. on altı yaşında... yoğ üç sene nişannu ğalduk. üç... yoğ on üç yaşında idim ben nişannand mda. tabi on altı yaşında avlendüğ üç sene nişannu ğaldım. on altı yılıñ üstüne ğuyucañ. undan sōra bazı mācerālar oldu, bilmem neler oldu. ya hebisi unlarıñ annatılmaz, unnar annatılmān şeyler. yau... şindi biz unnarı... kitabhāline ğetürüyuñ sen. ş le... hasım sāhibi olduğ u arada,

55 biliyñ işde tā hē. hasım sāhibi olduĝ yıllarca raşduĝ, dē ğaç seneler... unnar emanetōları, emanetōları eve. bunuñ içinde.

olay nası başladı, olay nası başladı. olay, bizimkiler halĝ partili. unnar adalet partil di. ilĝ partiden başladı. cahill ñ alāmeti bunnar. biliyusuña cahill ñ alāmeti. ilĝ partiden başladı undan sōra ne oldu, gız, gıza şey dāvāsı yayla dāvāsı oldu. yoĝ şeyde, köyde. yoĝ yoĝ u dēl, burda köyde yaylada, ĝışınkı yayla dāvāsı. u zaman biz yaylacı falan dēlūdūĝ. ĝışınkı yayla dāvāsında bi d ş oluyu. genşleriñ biriniñ elinden dabancasınıalıyılar, atınıvuruyular, bizimkileriñ. yakındılar zāta, arka arkā idi. sen bilüsün zıvāyi, zıvāl . le gene başladı bu. senelerce devām eddi. tabi unnar, bi teĝ biz dēl hasmı. unnarıñ gene var_ıdı. yıl ĝaşdı, biz ğaç yaşında evlendūĝ, biñ dokuz yüz on altıda evlendūĝ. on altıda. aşā oĝarı yirmi yaşında emiñ cezaevlerine düşdü, hesap eĝ. yirmi sene. ğaç sene ĝalduĝ. dōrt beş sene, yanı undan sōra cezaevi, vurulma, ĝırılma... le gene bu iş. on yedi sene, on altı senede evlendūĝ, on yedi, on seĝiz, on doĝuz, yirmi. yirmi sene, dōrt sene berāber hani huzursuzluĝ ĝalmamız, uygun ĝalmamız. undan sōra. hē hē biñ dokuz yüz 70 ellide. elli altıda dēyıma biz evlendūĝ. undan sōra çocuĝlarımız oldu. aynan hasımlık le devām eĝdi habu parti dāvāları. le old di. sen oral diñ ben bural dim. işde bunnar başladılar birbirine ĝuřşun aĝmā. dālarda. le le düşdüĝ burē görelē indūĝ. e emiñ vuruldu, bil siñ belki duydun. he olaylar çoĝ oldu da. yoĝ. u zaman vuruldu ğaç sene otuz sene sōra öldü. vuruldu, burdan vuruldu felc oldu. belden 75 altı duĝmaz oldu. yıllarca yaĝdı. çıĝdı işte burā indūĝ köyde idūĝ u zaman burā indūĝ. çoluĝ çocuĝ okula geĝdi. lisē ĝadar bitüdü. e ĝolay dēl bu işler. işde d nümüzü m nümüzü eĝdüĝ, olannarı everdüĝ.

biz ayn köyde_idige. halis emiñ gördü beni urda. nası gördü? halis amcañ işde. gördü beni. babamıñ da iki gız_iduĝ zaten köyde idūĝ u zaman. le isdemē 80 de geldiler ĝaynanam var_ıdı u zaman, ĝayınnarım var_ıdı. emiñ, emiñ canım emiñ bēnmiş. nerde görmüş? ben şindi çoc m ya emiñ biraz şey_idi. anadıñ mı? haşarı yāni ĝızlar peşinde idi. demiş gi hec demiş ben bu kimsē daĝılmadan buna daĝıl m, kime daĝıldım_ısa geliyi ben_ le demiş, anadıñ mı. yāni hebsini bā ĝonuşduma. le gene işde beni isdemē geldiler. istedi, undan sōra aşĝere geĝdi.

85 isdemē, köy isdemesi nası olucaĝ. ĝaynım maynım ĝaynanam geldi. tabi tabi babam muhdar_ıdı hemi de. babam muhdar_ıdı eveĝ. ayn eve geldiler isdediler. ĝaynanam_ıla ĝaynım. ĝayınnarım var_ıdı. öldüler, bi ĝaynım ĝaldı zāten. ayn gene, nası isdeneceĝ. allahıñ emri peygamberiñ ĝavliyle ĝızıñızı isd yuĝ. bu

b le oldu. ben yoğum ben urda yoğum. babamlar var, biz esgiden biliyiñe, esgi-
 90 ler.. urā ğız milleti ullâra varıyı mı. yoğ, yoğ, yoğ, yoğ. biz üç sene nişannu ğal-
 duk. hic ğonuşmaduk, ğörüşmedük. lē. asgere geŧdi, iki sene asgerde ğaldı. u
 zaman sene iki sen di asgerliĝ. nirde yabdı? ısdambul ... tekirdā mı u tarafda bi
 yerde yapdı. le ĝene geldi. üş dörŧ sefer. d n dēl, beni afidesiñ çeĝdiler aldılar. u
 zamandapara yōdu d n yabmā. para var mīdi? hē unuñ için çeĝdiler aldılar. seni
 95 dutuyular sür gene götürüyilar. tab . tabi dörŧĝiş di. vura gene. duŧd ñ yerde kese
 gene. tabi. e tabi direndim bilmed ñ şeyi. üç sēdür nişannusuñ. d n olucaĝ yerde
 çeĝiyilar. sōra sōra dedi para yōĝ. köydēki evde gendü baba evind dim. yōĝ, yōĝ
 günüz. günüzüdü hē. bu mahalle adam yoĝdu ki mahallede, mahallede kimse
 yoĝdu.

100 aleyküm selam mısdā dayı. nāber? iyi olmā çalış k. sen nassiñ? allah ē
 eŧsiñ. allah ē eŧsiñ. çoĝ şükür allah'a. çoĝ şükür. sende nası? buna şükür. bu bu
 ğadar olur. can ñ sāl nı d yum, can ñ sāl nı d yum dur. işde le gene geŧdük. ĝay-
 nım var_ıdı, emisiniñ oĝlu..., gendü var_ıdı kim_ıdı, birisini unuŧdum yoĝ_usa
 s lerim. ne atı çeke gene götürdüler haydi ğaŧdılar önüne de. gendü babasınıñ evi-
 105 ne. yoĝ d yım ayn köyd ge. sōra işde annaşdılar, annaşdılar. akşam oldu işte
 adam gönderdiler le gene barışdılar. sōra, tabi tabi tabi paldır küldür bi niĝâh bi
 bilmem ne evlendük. h le gene evlendük. bu bu ğadar. unuñ çōnu, yāni aĝlımda
 bile ğalmamış ğalannar bu ğadar, ğalannar bu ğadar. e ğalannar bu ğadar tabi. ben
 şeker hasdas m hemen de unutuyum. u da var bende. esgiler çoĝ ölüm çoĝ
 110 mücādele eŧdi. esgiler çoĝ çile çeĝdi. yimē yoĝ, içmē yoĝ, esgiler çoluĝ çoc ñ
 var. perimperışan. bi teĝ ben dēl yāni. biz gene babam muhdar muhdar_ıdı da ben
 iç güveydiĝ biz babamda babamıñ ölu yoĝdu ya. ya babam, biz gene rahat_ıduĝ.
 çoĝ acına ölenner oldu diĝer köylerde u zamanda. tabi. ĝolay dēl bu işler.

bi günüñ nası geçerdı. zabaŧdan ğalkardıñ uşāñ var_ısa bebēñ mebēn
 115 yedürü içürü, inēñi yedürü içürüdüñ tallā giderdiñ. ya sā imeciye ya bā imeciye.
 bi imeci işi var_ıdı esgiden şindi u yoĝ. şindi yeymiye işi var. şindi yeymiye işi
 var. sen bā, ben sā yardım_ıdı esgiden. şindi yeymiye vermediñ mi kimse kimsē
 gelmiyi tā. tallā belle bellerdük, eşerdük s lemesi ayıb bahçe çıkaruduk. yemē
 eĝmeĝ yoĝ. var_ıdı, findıĝ var_ıdı ama çok ş le şey vardı bakımsızdı findıĝlar.
 120 tallāda ne yaparduk bel bellerdük, eşerdük ur tallā yapac ğa. daru, mısır, fasule
 unnarı eĝerdük başĝa ne ekeç ĝ. kemre götürüdük. imeci us lü bahçelere. u za-
 man gübre yōdu ya. behçelere gübre, kerme götürüdük. zor_üdu be ölüm. aha

ölüm, muhdar olan geldi. bu çanağcılı. göcalardan. arif ālarıñ köyünden. ben ne
 bu şindi eşgileri ğonuşuyo bırda. tarihten eser alıyı eme benim ağlımda hebsi
 125 yoğ. bi çay tā içersiñ. işde bu b le. mısır olüdü, fasüle olüdü, fındıg çok nādir
 olüdü. fındıg yoğdu zātı dōru gene. tabi. hē eşgiyi ğonuşuyoğa. sen nirde sen tā...
 tabi b dalar oluyudu. unnar ... tabi b da yapallardı yani şeyden evel çocuğl mda
 b da yapallardı. b da olüdü bizim köylerde. s lemesiayıb böyüğ harmannarımız
 var İdi. yaşlı adamlarımız çub la döverdi onu. b d . eveğ var İdi. sōra sōra b da
 130 ğağdı mısıra döndü heb mısıra döndü. gurbeğ başladı. gurbeğ.

burda olüdü köyde olmuyudu. çaşuda olüdü. mandalin portakal burda
 olüdü. köylerde olmuyudu köylerde yoğ. köyde armud, elma nevar İsa. u ğada-
 rolüdü. çoğ esg hatıllāmıyım ben. daşlarda küp var halâ. tabi. ben dedim gi bu
 ney İmiş dedim daşlardākı dedim ben. dedi ki babam İrahmeğdig bana. gızım dedi
 135 eşgiler bura babam da bilmezdi bāl mış dedi. şey üzüm bağ mış. urda şarap yapı-
 yular İmiş. şarap yapallār İmiş artuğ bilemiyim ki. yoğ, yoğ şeyler rumlar işde.
 rum, rumlar rumlar yapardur unu. var İmiş tabi var İmiş var İmiş... babam-
 dan duyd m bunnar. ben bi ğale şey gördüm b le. eveğ eveğ eveğ. yerleşim on-
 nar İmiş. dedim kine baba dedim bahçede bi şey var dedim daşın ortasını oymuş-
 140 lar da bi küp var dedim. babam dedi ki gızım dedi. bizden evelkiler dedi. şeyler
 burā gelen rumlar dedi. bur bālīg yabmışlar. üzüm bāl dedi. şarabl mış dedi. çok
 yeylède parça parça daşlar şeyler çıkardı. küp parçaları. e sōra sōra, sōra sōra
 böyüyen gençler. yerişen her evde beş dene altı dene uşağ var. yoğ yoğ hec ol-
 mamış, hec olmamış. undan sōra herkes gurbeğlere dāldı. kimiñ ne old kimiñ ne
 145 eğd tā belli dēl.

çoluğ çocuğ ğalabalaşdı. le ya eşgiden s lemesi ayıb bel bellemē gider-
 düğ unu s l yuma sā beşig sırtımızda. ğazma ğucāmızda. hendeğlerden sırğan
 tobl yuduğ. mendeğ tobl yuduğ. ... eşgiden ayn şindiki bild müz gibi siz nası
 yapıyuñuz şindi. annadım annadım māsusdan sord ñu. nası biliyuñ mu ayn gene
 150 ayn iş. ayn bu bu us limiz gibi gene. ayn yapulüdü. kimisi süzerdi. yıkanıyıdı,
 temizleniyıdı, böyüğüler İse ğırılıyudu ucu. yağıyıdı eme mecburuğ ne yapıcāñ,
 mecbursuñ. dē mi? ey ğidi yanmaz mı ey ğidi ğarğdaşdı. şindi b le bak şindiki
 eller gibi bu .... hep ğarğdaşdı çalışa çalışa. sırğan adamıñ elini yakıyı mı tā. ey
 ğidi ölüm ey.

ğac yaşındasıñ. hā sen tā bizim ünsal'dan habu anca girip çıkandan da
 155 ifağsıñ. ey ğidi ölüm dünya b le işde. çoğ çileler tabi milleğ çileli böyüdü. ben sā

unu s l m. giresundaymış. ne güzel yapıyuñ vallaha. ē ediyisiñ, ē ediyiñ, ē biş ediyiñ. bilgin mi? bizim uğur mu? ha unu tanımam. uğur odabaş. tanımaz ki. bağ dışada dolaşuğa, bağ bağ hısım mısıma geliyi bırā. ben ğapıda dikiliyidim. lesi-
 160 ne. lesine geldi. bağ görüyiñ mi? gene tanış. hem de ağraba da çığduķ. işde ölüm zaman dünyāniñ işleri b le. ben ilerisine, derinine dōru girmēlim, hec boş ver uraları. yoğgirmēlim boş ver. hatıllāmālım teğrar unu. sen benim zamanımdan birazını avni biliyi avni de s lesiñ arada. nirē gidiyiñ? al da gel.

işde le işde ğayınnarım var_ıdı. kimisi öldü, kimi... heb ölme, bi dene
 165 vuruldu. bizim şeyden bi bizden bi ğişi vuruldu. unnarıñ urda dā çōdu unnardan çoğ vuruldu. tabi. soñ annatmamız işde soñ şeyimiz. emiñe rahmetdik emmiñe dedim ki. ya dedim ki de bi kere demedim bunu ye günnerce s ledim. bu cahill ñ alāmeti. siziñ çileñizi nē ge ler çeğsiñ. di mi. bunnar okula gidicek. e sen u tara-
 170 fa geçemiyin, unnar bu tara fa geçemiyi. herkeşiñ dabanca elinde geziyi, atıyı. e nolucak bunuñ sonu nōlucak. derke derke yumuşatdım rahmetd . ğaç kere adam- lar geldi baruşduralım sizi dē. u bizim işimiz dedi. biz dedi u bizi vuruyu biz unu vuruyuğ dedi rahmetdiğ emiñ. ben barış marış istemiyim dedi. şeyden erzu- rum'dan geldi komutanlar geldi. unnarı bile geri ğōdu. sōra b le gene biz.. biz un le ğonuşuyuduk hanı barışalım marışalım ğaydamız var_ıdı un le bile. dedik
 175 bizim olan bi ğız çeğdi. habu cırımōlarından. habu osman var_ıdı petrolcü, unuñ bacısını çeğdi. bu sefer d n edec ğ biz. dedim ki gel unnarıd ne çāralım dedim. tā barış marış yoğ ortada. gel unnara bi d n kartı yollālım unnara dedim. bi de unnara bi lokanța dutalım. çāşuda... lokanța tuıduğ u zaman. unnar dedim ge- lülürse undan sōra barışa çāruruğ unnarı dedim. geldiler. d ne geldiler, urā geldi-
 180 ler, ded müz yere. daķu gönderdiler şeye, gendüleri gelmed se de. bebeğ, gelin bi hafdal dı işde. ben ğağdım haber ismallādım unnara. gelin yōğ canım. gelin, de- dim e ali osmaniñ bacısı. cırımōlarından. ya sōra unnardan oldu gibi unnardan ğız aldı gibi şey s letinibile yaptılar, televüzünde. assında unnardan dēl. ves le ben hani d ne çāralım dedim bu ğadar. çāralım mı çāralım. le gene ben şey götüdüm.
 185 haber ismallādım urā gelec ğ dē. gelini olanı aldım. ben gendüm. geıtdim urā. urda işde baruşduķ. işde unnar şey eıduķ. dedim ki bak bunu biz burā geldük. bu dedim, barış burda sālansiñ. sālansa. hani herkeş isded gibi ğonuşuyu. sen bi yerden bi laf old zaman gelib hālīs emiñe sor diyim bahdiyara ben. halīs emiñ biş sord old zaman sana sorsuñ. bu ortadā pislīğ ğağsıñ dedim. herkeş is-

190 ted gibi ğonuşuyu. sen essah sanıyıñ, ben essah sanıyım, hasım b leliĝle devām
 eğdi dedim una. bayılıylara. eveğ. le gene bu iş düzeldi. bunnar emiñ memiñ bi
 yere vardılar otudular yemeĝ yediler. b le gene bu iş burda biğdi. yalañuz dedim
 unnara, işde bahdiyara. sen de s le, ben de söyl cem. barışdılar, arkadaş olular,
 195 arkadaş gibi olular façağ heç biri bi masā oturub da ırakı içmesiñner dedim. ırakı
 yerinde biliyusuñ her şey azıyı. le gene bu iş biğdi. aha otuz sene oldu. çoĝ şükür
 allaha. biñ kere şükür. yani elimden geld ğadar sālāmā çalışdım. emiñ ölerden
 geri de az çoĝ idāre eğdim bu ğadar bu zamana ğadar halā hazır bi şey de olmadı.
 uşaĝlar daisdambullarda. kimi burda. yā ge ler de tabi böyüyenner... hā bahdiya-
 ra demem gibi. bahdiyar dedim, eger dedim bu iş devām edecēse hepiñiz, halis
 200 emiñe de s l yum ben dedim una başıñıza birer daş bālañ varıñ isgeleden altına
 atın gendüñüzü. ge lere bāri ilişmeñ dedim yā. hep acı, cahill ñ alāmeti bunnar.
 yalan mı? okul yoĝ, biş yoĝ, ney u dāda ineĝ yayıyıñ, dāda ğoyun yayıyıñ. e bu
 çoluĝ çocuĝ ok caĝ dedim ya. nābıcaĝ d şüceĝ. felancı bunu dedi pişmancı unu
 dedi. çoĝ şükür biğdi yāni. biğdi. ĩrātuĝ şindi. undan yana ĩrātuĝ. unnarda ĩrāt**ı**biz
 205 de ĩrāt. geliş gidiyılar habullāra. çay may içiyuĝ berāber. gendü gendüme diyım
 ki ey gidi esgiden hem de le miltancaĝ bilmem ne. hani bunu yaşad m için
 s l yum ben. yaşamasam s ler m m? yaşaduĝ . yoĝ olsa da bile eşgiler... yāni
 eşgileriñ hatālarını cannanduruyum gözümde ānadiñ mı? geliyo ordan ārı uşaĝ
 hep berāber hep berāber tokalaşıyılar, y b içiyılar, çay içiyılar, bilmem ne edi-
 210 yular. ey gidi dedim esgiden birbirimizi ar yıduĝ,vurmaĝ için. le ya ar yıduĝ.
 çoĝ şükür şindi çoĝ ēyüĝ. ölüm allah ē eşiñ. yani bi teĝ bunuñ için dēl, ĝene
 görelē geldiñ mi ĝene gel yanımıza. gene gel. gene gel yavrum. işde bunu bunnar
 habullārda dāmađdān foturaf_ıdı ben bunnara habir boyatđ m zaman urā bille-
 dim unu, bi şey yapdudum. ben ölene ğadar dursuñ. ben öld ni atıcaĝ atm ceĝ. bā
 215 d yi ki canlılar var içinde unnarı çıkaralım d yi. avni bā. avni'niñ ölu u sünnet
 şeyi. emiñ çoĝ severdi unu. ĝıyısındā adil'iñ ölu. hō anca gösderd m ölumuñ ölu.
 urā dōru işde h le dizdim unnarı. arkadaşları markadaşları hebisi var. ni yap m?
 goya yaşađmā raşiyim. anadiñ mı? tarihi yaşađmā raşiyim. şu hoturafı şu hotu-
 rafı ölmeden on beş gün eveli hō yazmışa urā, on beş gün eveli ald di. ölmeden
 220 gendü. cengiz var, cengiz tabuda çalışıyı, taşudan aldumuş u hoturafı. e ben şindi
 u hoturafı atabilür m m?

on üç sene oldu. on üç sene oldu. evet. e burda bi denge. yā picō osman
olsuñ, esgi tarih derdi bu derdi. sen nası tarih ar yuñ u tarihleri arardı. bağ ğaş
dene atatük var urda. yoğ ben türkü işim olmaz benim. bağ ğaş dene, bağ osman ā
225 var. atatürk üle gene osman ā var. bunnara çok meraklı di u. çok, aha bağ ğaşuda
şey şey var. atatürk var. yani b le şeye çok meraklı di çok.

evde ne var, nāpardug u zaman. ılığ yoğ ışık yoğ. s lemesi ayıb mahallē
gidersiñ, dediğodu idersiñ, tā nēdicēñ. televüzunuñ yok, radyoñ yok. yō onnar
şindiğ, erkekler bi tarafda kadınlar, ne masalı annadicāñ nedediğodu. yok, _lebiş
230 yoğdu esgiden. esgilerde yoğdu köyde. sōra sōra tab , esgiler de biğdi. le şeyler
olmadı.

eveğ. beddualar nası olur. s lemesi ayıb yāni allah seni, allah belañı ver-
siñ. allah seni le eğsin, b le etsiñ. hani beddualar bu. öl, geber. allah başña püs-
güllü belā versin. le ya. bunnar bunnar işde. başğa ne olcağ tā. davun dutsuñ.
235 esgileriñ lafi unnar. ne yapicāñ ölüm.

le birisi tā geldi sordu bā burda ama seniñ gibi şeyin gibi dēl, başğa biş
sordu. u tarihten sordu gene. e şey oldu, bizim urda şey medrese var mı? medrese
varmış, elindē kâğda var. medres yıgmışlar, ta babamlar zamānında. babam muh-
dar_ıdı ya. medres , okul yapılmış daşlar le bile. benim şindiği aklımla olsa ben u
240 medres yıkdıru m m? le dediler. ama medres biliyim ben, yıkuğ hālını biliyim.
yıkuğ hālını biliyim. içinde otudum ifağ uşādım, inek yayarğa. de mi. buralı dēl
ama. eveğ. zayıf bi olan. eveğ. şimdi bana dedi ki, ben dedim kine, ölüm bağ ben
şey isdedim. okuluñ dedim, hanı onarmasını isdedim. niye onarmasını istedim.
tarih bi eser gibi köyümüzde ğalsiñ dedim. bunuñ içinde de dedim, una ayn si
245 bunuñ içinde de dedim. işde u medreseniñ daşı var dedim. ben ş le döğdürücēm
unuñ dışını dedim. dışını döğdürücēm indirücēm. güzel bi yapdurucām dedim.
hani şeyim de olusa dedim. ğac senedür raşiyim. bağ ğac senedür, vāliliğe ğac
kere yazı yazdım. ben de muhdaylığ yaptım da unuñ için assında. muhdaylığ,
gendüm yapmadım da, olan öteki olan yapıydı beceremedi, idemedi. rahmeğdik
250 em ñ zamanında da u yürüyemiyidi ben yapıydım zātan. vāliliğde, ankarada, urda
burda ben geziyidim. sōra, dedi ki bana, gel yenge dedi, ben seni vāliye, ben
s l m, ayni seniñ gibi ifāde alıyı benden. vāliye ben de s l m, u daşı meydana
çıkartalım dedi. sā yardımcı olur dedi, vāli dedi. hani medreseniñ daşı yıkıldı burā
geldi derseñ dedi. ben de yaz m dedi. dedim ki tamam dedim ama olan, şey vāl
255 aldılar urdan. le gene ğaldı. ama gene de güzel, canım musāde etdüğce ur yab-

durasım var. ş le bi köy gönā olarağ. şeyi, yalañuz köy muhdayl na aldım bināyı. köy okulu, köydē okulu. köy muhdayl na devraldım. açulusa. devlet şeyiñ. açıl-masa köy muhdayl niñ. hē, ben ş le şey yapalım dedim içine, güzel onaralım temüzlēlim, bi köy odası, köy gönā olarağ yapalım. bi tarafda mutfağ gibi bi yer
 260 yapalım. urda işde, d n olur, bayram olur, atıyım, bi mevlüd olur. ısdambul'dan gelenner oluyu, cenāze zamāni, içine giremiyusuñ. el gidiyu, erkeğleriñ bi yeri var, ğadınnar ğapıda diñeliyi. hani le bi yer olu dedim, ama beceremedim. bece-remedim. u da dedi bā, yapılan biköyü s ledi ayn , ama unuğdum köyü. bi yerde yabmıñlar dedi bana u, dedi bana. yeñge yab dedi, ben sā yardımcı olucām dedi bā
 265 ama. evet. arduşda da var, arduş da yağdı. dē mi dē mi? ya herkeş eşyasını ğul-lanmad nu urā verür. ne güzel olur bi sopa atarsıñ içine. ama benim düşüncem gibi dēl tā, esgisi gibi gezemiyım ölüm. tā esgisi gibi gezemiyım. ne bil m işde, tā benim s l cem bu ğadar.

esgiden d n. esgiden d nner nası olüdü? esgiden d nner cumā günden
 270 başlardı. cumā gün silah atıladı d n başladı dē. undan sōra fırınnar yanardı. mısır eĝmē bişerdi fırınnarda. köylerde fırınnar var a. darı fırınnarı, unnarda bişerdi, iki gün üç gün. undan sōra, cumartesi gün d n gene başlardı. cumartesi, pazar gün sona ererdi. u köyde, d n ēlençe olüdü, başğa ne olcağ. yemeğler bişerdi, ye-meğler yenüdü, köyde milleğ gelüdü, gece devām ederdi yatusuya ğadar, neyse
 275 gec sāte ğadar. bi gün iki gün d n olüdü, yāni iki gün olüdü. rahat. kemeñce daul unnar çōğ. atan yıkan u zaman bellü dēl_ıdı ki. zunna daul hebisi var İdi, hebisi var İdi. sōra sōra şehellere döndü artu.

gelin içeri girerke ne yapılı? kimisi, gelin şeyden çıkardı esgiden çoğ es-giden. afuruñ kepēnden oğarı içeri. evet. kepeğ var_ıdı afurda esgiden b le benim
 280 çoğ çocuğl mda. ğarı var_ıdı köyde geçen gün una, dēyim una sen afurdan oğarı çıkdım ben de seniñ peşiñd dim dedim. sōra sōra da artu şey geriyiler, ipliğ gerel-lerdi ğapınıñ āzına, gelin gırıcağ, deĝmüğ vurucağ su ğuyallardı. suya dekmüğ vurucağ. berekeğ gelceğ. sāna bi sāna, bi meşebē neyise. le gene gelin gelü gi-rerdi. şey findığ atıylardı geliniñ başına. gene bağ aĝlıñda ğalmıñ seniñ. para
 285 ğuyuyulafdı find ñ içine şey para çec para, delüğ paralar var_ıdı. delüğ paralar. kırğ para mīdı yüz para mīdı, neydi bilmem. delüğ delüğ paralar var_ıdı. içi çiñemeli paralar vađ_ıdı. sen unu hatıllamasıña ama bēki görmüşdürsüñ. di mi. bule çiñemeli paralağ vađ İdi. ğac par di, yüz para mīdı? yüz para mīdı, kırğ para

mıdı? var_ıdı var. atiyıldır le, herkeş çocuğlar toplı yu ğapılarda. sōra aluruğ hē.
290 altun olu urda. hikāye.

bizim bi ğocağarımız var ıdı, kimsesi yōğdu unuñ. çakırçobangilden_ıdı,
zıvādan. çakırçobangilden. babamıñ, şey anamın anası ölmüş. unuñ bacısını gelin
almışlar. u da bacısınıñ yanda duruyu u zaman, evlenmiş çığmış evinden, saf da bi
ğar di, dilenü döşürüdü gelü habullārda gendül ne göre, unuñ kırğ parası çoğ
295 olüdü, rahmeğdik ğarınıñ. egmē bağ, azacuğ azacuğ eğmeğleri, demeg el veriyi-
muş unnara. biz ğoca ğarınıñ parasını ararduğ ğapılarda. unu essah da gömerdi u.
habüle gene daşdanyapardı, gıyılarını daş_ıla yapardı ğayıb iderdi unu. bi gün
bulduğ parasını, tabi unnar geçmez olandan geri paralar. ağduğ saşduğheb
unu,varsıñ dursuñ ne saçıyıñ. d yim a ben çoğ dallıg var_ıdı, dallıg çōdu eveli yā.
300 çōdu çoğ. u ekmeğ getüreceğ de uşağa dādıcağ dē uşağ beğlerdi yolunu. ekmeğ de
hebile hebile habu sofralardan ğāğan gırintular, verilen. şindi u ağılıma geliyi da,
ey yārabbi yā resulallah. e uşağ bisürü var, bi dene dē ki. herkeş beğl yi fadime
yenge gelceğ dē. ey gidi hēy. hourda ilerki gün bi ğarı önüm sıra gediyi. apartu-
mandan indi. inan geldi çöpe bi torba biş ağdı. bak şindi. ben şindi tabi yanaşdım.
305 ben le şeye çok zıtım. yanaşdım ne ağdı bu dē bağdım ekmeğ dolu şeyiñ içi çan-
tanıñ içi heğ. elimle hebile uzağdım çant duğdum, inan tāze ekmeğ. yarım da var,
kesilmiş kesilmiş ekmeğler var. inanı mısıñ? inan allah ğul señ, hālân üzülyum.
birine dedim de unuñ ğocası dediler bana, şey fırıncı dediler. ne olusa olsuñ
eğmeğ atılır mı? yanda iki dene de çoc ñ var. d yim a şindiği millet ekmeğ de-
310 lüsü. yāni le. eveğ. ne? şeye ğiğdi. birānē ğiğdi. eme le olması lāzım. sen şindi
eğmēni bi yerde ben le ediyidim eveli, şindi eğm m teğ başıma duruyum ben.
eşğiden, ğalan egmēmi buzdolabı şeye atiyidim ben fırına. fırında ğur yudu,
ufal ð de. bağ fırına ğuyuyudum, fırından unu aliyidim, ufal yidim ğavnuza ğuyu-
yudum, çorba morbaya atarğa bi elmeğ içine atiyidim. e şindi adam yoğ yanım-
315 da, ben egmē azacuğ alıyım ama. çoğ hālân üzülyum o ğarınıñ egmēne, kim bile
ğaç kere ağdı unu. şindikiler b le böyümedi ki ölüm, le böyümedi ki.

ğac çocuğ var? bi kız bi olan. hō ğarı çalışıyı mı? çalışıysa zor. bi dene tā
eğ d cēdim de. zor biliyim ben biliyim. şindiki işi zor. esgiden bebeğleri. e bi dene
tā yaparsañ ē olur. bā bağ o böy yu bē.u, un le hō ötek le böy yu. evet. unuñ rız-
320 gını cenābı allah un le veriyi. ben sā unu sul m. de mi. hayır, fağillıg bağ. fağil-
liğle. yoğ bağ fağill le böyüyen adam tā olgun oluyu. ben sā unu sul m. paranıñ
içinde yüzen adam tā er cēm dē delürüyu. le mi? tabi. gine de muğsuz.

bizim şeyiñ bi ölu var. bizim avni'niñ habunuñ. hau işde, şey sünneñ olan.
 u şindi şeyi ğazandı. ısdambul'da ğocaeli ünüversesini ğazandı. şey olarak. ne,
 325 sipor hocası olcāmiş. sekiz senedür ok yu. az buz dēl bağ, seğız senedür. ok þ da,
 şey dēl hā, ğafası çalışan biri. ama okulu bitümeğ isdemiyi herif. ğoya bu sene
 bitürüceğ. babası una, bi dairemiz var_ıdı ısdambul'da yapılcādı geñdi yapıdı. unu
 u dairē de aldı. oh dedim dört dörtdüğ, para istedi gediyyı. yakıyyı, urda ceyran pa-
 rası gediyyı. doval ğaz parası gediyyı. bu ölan okur mu tā dedim una. yāni.
 330 s l yum ben eme inanmiyyılar ki. adamdan da para isteke ne ğada isd yı biliyyñ
 mı? y mi l ray mi bin nira. maksuz yapıyyı una, hani y mi bin nira adama gediyyı
 mi? deyim, uşağ seniñ demeñ gibi, ancak demen gibi. şey delüsü,bi gızıvar ok-
 yu bağ gızuğadar dēl. gız şeyde ok yu, maladya'da ok yu, diş doğdull ok yu.
 bi gızı bi ölu var. gızıñ üçüncü senesi bağ. gız lis bitüdü u gidenden geri. üçüncü
 335 senesi şindi de. he sen mi çalıřdıñ? dē mi? maladya'da ok yu u. hec gidemedim
 ben. bi gün gidelim dedim yazın, ha şindi avni'ye. hē bi gün gidelim dedim heþ
 berāber dedim. unuñ hanımı da çalışıyyı, burda hasdānede. avni'niñ hanımı. izin
 alamadı, biş ler oldu. findığa çıķduğ biliyisine. he findığa çıķduğ. eveñ baharda
 güzel olur. eveñ güzel olur. eveñ l miş hē. eveñ eveñ. çoğ güzel yer dedi. gız da
 340 dedi. hau avni ğiñdi ya. çoğ güzel bi yer dedi. biz şindi ısdambul'a gideciğ,
 d nümüz var. ölüm vaķıñ yoğ, şeker hasdas m ben. hemen aniden ne olcām belli
 olmuyı. bi çıkıyyı şeker, bi düşüyyı, iniyyı. bu şeker ē gene kötü. allah düşmanıma
 da vermesiñ. bi de sin sel bu. an den seni yoğ ediyi. hec s lem ceñ lafı s lediyi
 sā. idāre edebilüseñ uzun yaş çağ. hē sinir hasdası ya. diğğañ edebil sa. e seniñ
 345 s lemeñ gibi. bi yatağ uşağ. herkeñiñ bi derdi var. nirde bitiyı u? baba da yoğ,
 anada bitiyi. babañ duruyı mu? öldü mü? ē allah sālığ versiñ. nöldü? bu da ğay-
 nımıñ ölu. tan yñ mı bilmiyyim. sen bullāra gelmemüşdürsün ki. dedim hō adil'iñ
 yanda hoturafı var urda. şu oķarda. eñ böyyüğ ğaynım uyudu.

köyde mi? köyde çoğ hasdaland ni. sırtıda mırtıda, işde sala vurup çaşuya
 350 getirüyulaşdı gene. hanı yol yōdu ya u zaman. var_ıdı doğdor... burda olmasa
 tırabzon'a yoll yudu, bur māne ediyi seni olmaz gibi olusa tırabzon'a yoll yudu.
 var da b le araba yōdu, yani gidiş şeyi yōdu ısdambul giresun'a,tırabzon'a iki gün
 sürüyüdü üç gün sürüyüdü. öle basıñ dēldi gidib gelmek. yollar ē dēl_ıdı. dē
 uylārdan oķarı gidcēñ, araba bulamiyusuñ... zor_üdu çoğ zor_üdu. şindi gideķe
 355 hōrdan yol var d yim uşağa, şurdan oķarı gidiyuduğ d yim. işde bi günde geçiyu-
 duğ, bi günde gidip gelemiyuduğ. çoğ zor_üdu. çoğ zor_üdu esgiden. şindiye çoğ

ğurban olsun yanı. vara sen ne dediñ rahaṭdık ar yılar tā, rahaṭdık ar yılar. bu rahaṭd ğabul edmiyılar tā.

köylerde var_ıdı. köy mesela ğadınnar olüdü erkekler olüdü. bizden le
 360 tanıd ñ biri benim. anam mı? babam mı? anam bakardı. hanı bāzı şeylere anam
 bakardı. şey ğuyallardı sen s le. sarallârdı. ne bil m b le tā hartama gibi biş . sen
 de bilüsün unu hartama gibi. hebüle gene, burdan ğuyallârdı burdan ğuyallârdı
 ħlmesiñ dē. hē içine içine içine hamur mamur ğuyallârdı bāzen. hamur ğuyallârdı
 365 undan sōra sarallârdı. yoğ unda biş yoğdu. unda biş yoğdu. he unu gendüleri işde
 şey idellerdi.ne una? tütün. tütün basallârdı ğoya. tütün basulu mu hic yarā. undan
 sōra sarallârdı. tütün ğaraṭmaz_ımiş. eme ğoca yaruğ kesüğe tütün sarulu mu? he
 tütün ğuyallârdı unu bil m, ben de bil m, tütün ğuyuld nu. undan sōra bāl yıladı.
 yol yapılandan geri habu barmāñ ucu da kesise herif çasıya geliyi hemen fırt dē...
 tabi, tabi. çok çok..

370 rahmeṭdik emiñ yaḫdı u yolları. aşā okarı gurub yolu geçiyi diğmen gurub
 yolu geçiyi. on üç on dört külümetre yolu u yaḫdı. yabduṭdu yāni yaḫdı da gendü
 yaḫmadı yaḫduṭdu. elettir alduğ. inyemin elettir alannar bizim köyler oldu. ça-
 nağcıdan sōra. çanağcıdan sōra tabi. çanağcı... çilesiz var_ıdı u zaman. yoğ yılını
 bilem cem. çilesiz var_ıdı giresun'da u zaman miledvekil di. ğaynanam_ıla da
 375 ğan yalaşmışlardı. ğaynanam ankara'da melcisde atatürk'ün şeyinde ğaldı inö-
 nü'nün odacıs di. tab . undan sōra giresuna gönderdiler unu. ğaynanamla ğan
 ğardeşi olmuşlardı çilesiz, yalaşmışlardı. ğan kesmişler herkeş ğan yalamışlar,
 ğardeş olalım dē. çilesiz dedi ki yēnim dedi bizimkine, çanağcı'ya dedi şey gidiyi
 dedi. ceyran gidiyi dedi. ceyran gidiyi dedi. gel dedi seniñ habule gene habu dere-
 380 den okarı seniñ köyüne de alalım yapalım dedi. yoğ dedi emiñ. benim köyüme
 hepisine yaḫılusa yaḫdururum dedi. ben bi tek köyüme özelliğe dedi aleti-
 riğçeğdüm dedi. çeğdümedi. çeğdümedi. hepisine bir dört, altı köye bir alduğ
 biz. suyu var_ıdı onuñ yapılcağ sis dağında bi su var ıdı. suyu duymuşdursuñ
 belki. sis dağında suyu otuz sene raşdı. inanu musuñ? şeyini falan yaḫdı. alama-

385 dı. u ölerden geri yaḫtudum ben yaḫdudum. sekiz köye su bālaṭduğ. sekiz köye.
 herkes suyunu içiyi şindi. herkeş rād. bizim su çoğ güzel. dādan geliyi tā. sis da-
 ğından geliyi. eveṭ eveṭ dereniñ suyunu içiyuğ. ya ğolay dēl ölüm çoğ raşduğ
 çoğ ... ama allah ğabul etsiñ. millet isder şey eṭsiñ isder inanmasıñ allah görüyu.
 suyu yaḫdım hec unutmuyım bağ. boyna laf lafi açıyı. suyu yaḫdım. şeye
 390 okuluñ yana mokuluñ yana caminiñ ğapısına su bālaṭdım. bi boru da em ñ yana
 ğadar mezerliğem ñ yanı,caminiñ ğapısında. urā bağlaṭdım. ucuna da bi şey

dağdudum. ğunna. dedim ki aşdım ğunn . onuñ üsdüne dōru duğdum. dedim ki bu
gece rād gene uyu dedim una otuz sene ğraşdıñ bu su üçün, aha suyuñu yağdım
dedim inanu musuñ? aşdım, ısladım güzel gene mezerini. üş dört gün sōra birisi
395 geldi. aleştiriğci birisi var tan yı beni. yenge dedi. ben dedi bu āşam halis emimi
gördüm dedi bā. ben de ē ya dedim una görmüşüñ tā dedim, nası gördüñ? bi ē
gördüm bi ē gördüm ki dedi, bi çimenniğde dedi. old yer de çimenniğ ha, yağd
yer. bi çimenniğde dedi diñeliyidi geyim guşam dedi. dedi ki bā dedi -salif adı-
salif, hō otuñ arasında bi boru var. var çıkartđ da al da gel beri demiş. una, borunuñ
400 yana geğdim. bor bi ğaldudum. bir su akıyı dedi, borudan dedi. b le, faşır faşır
akıyı dedi. ben ğülmē başladım. noldu yenge dedi bā. ya bağ dedim, bāğörüğmedi
sā görüğmüş dedim. b le b le oldu dedim salif. yıllarca raşduğ dedim. suyu ben
getüdüm. yana da akığdım dedim. demek ki dedim, sā göründü, ayān oldu, bā
olmadı dedim. anadıñ? çoğ isd yıdı. he hayıra çoğ yakın_ıdı. bi fakir olsa u fakire
405 yardım iderdi.

birisi geldi, ölendengeri, üç ay sōra hō ğapıda oturuyom hōrda ben, anca
diñeld m yerde oturuyum. ğapı daaçuğ, iğeribağdı. ğapıya bağdı. ötē beri bağdı.
dedi ki adam. kimi bağdıñ yēnim dedim ben. halis ābi vardı, una bağdım dedi bā.
ben dedim ki, ölüm dedim. sizlere ömür, halis emiñi ğaybeğdüğ dedim. üç ay oldu
410 dedim. anam, herif gend hō ğapıya atasıñ. başladı bārmā ğapıda. benim hō
uşağlar da geldi sürüye gene bunu ağduğ içer. ğap de ğapağduğ. nası āl yı. oy,
ben unuñ hayrına dē bilmem yaylaniñ biş yerinden_imiş. çatağ biş var_imiş. oy
ben unuñ hayrına beş dene uşağ böyüğdüm. oy, ben le eğdime, ben babam öl-
müşe. benim nē haberim yoğ herif. hani benim bilmed m şeyler çoğ var. habu
415 subhi d yuğ haurda bi bağğal var. borcu var mı diye sordum una biliyñ mı bakar-
sñ borcu olur birisine. subhi dedi ki bā var yetmiş millon dedi bana. subhi dedim
ben dedim burdan hec biş almadım, ne parası bu dedim una. seniñ habarıñ yoğ
dedi. halis emim, öt ber alıdu benden de dedi, arab de çārudu da dedi gōnde-
riyıdı dedi. unnar geğdi un le biz dēl yāni. biz yōğ artu. dünya hep b le ölüm.
420 eliniñden geld ğadar hani ok yuñuz. uşāñız var ama fakir fikāre çoçuğlara yar-
dım eğm bağ . u gideceğ seniñ_ile. çoğ olmasa da... ben şindi dün hōrda biri
oturuyu da hebile geneliğ elimde beş milyon var, cebimde. hebile gene urdan una
el görmeden eliniñ içine ğısdudum. hani yetim mi? dēl. fakirler. hemen aldı ağdı
cebine. ba d ki ne verdiñ d yi adam. verdim biş , ne vericēm dedim ben de. sevin-

425 cine uşdu ama gözlerinden annadım yāni, anna. uşağa ne verüseñ ver uşāña
verd ñ seniñle geţmez. anadıñ? bu işler b le ölüm.

ğretmencüğ var. unu demē çalışıyım. eveţ, eveţ, eveţ. āferim ē, ē. tağdir
alıyorum de. o lâzım ölüm. di mi? şindi bağ sen reţmen olduñ ama talebeliğden
olduñ. nası old nu da biliyusuñ. ben bilmem, annamam. çocuğ hocasınıñ yana
430 girerke nası gird nü benden ē biliyusuñ. hanı habu benim hocam dē eliñe ayāña
sarılan olcağ. hō hoca geliyi gene nāpacuğ dem ceğler. hani de ki kötüsü de olu
bunuñ ēsi de olur ölüm. hebisi okumaza dört dördüğ. e bizim avni’niñ bağ olan
okumuyu. gız giresun’da üç, dört sene okudu, dört sene birinciliğ aldı. altun aldı
bağ ne diyorum dört sene. haşindi üç senedür de urda, bu sene ikinciliğ almış.
435 okulu içinde. elezır’da gız. diş doğdull ok ya. bağ üç senedür, iki senedür şey
almış, ikinciliğ almış. d yi kine, demiş ki anasına ben nē birinciliğ alamadım. yā
yeter dedim ald bunuñ. bu işler gölay basıţ dēl. yazın burdadurmadı biliyu mu-
suñ? yazın izine geldi, bi on gün sōra geţdi, çalışcām ben dedi. bā zayıf verüller
çalışmasam dedi. yāni bu le, eme öteği herif de okumuyu.

440 sekizinci senesi bu sene. hava cıva de mi. şindi bi de ters olan. bi de bu bi
hasdalığ geçüdü ufāka, bilemedüğ biz bunu. ikide bir, bir ayda iki ayda bi bayıldı.
şey götüdüğ u ğadar doğdullāra. hec biş ne çāre bulamadılar. ankarā götüdüğ hec
bi hasdalığ yok. beyin şeyi çeğdiler yok. bi gün dedim kine, gene hasdānē yatudu-
lar tirebolu’ya. gel bunu dedim ĩrahmeddiğe, tırabzon’a götürelim. bu ayalandan
445 geri buna doğdur biş bulamıy. hasd ke götürelim dedim. alduğ hasdāneden götü-
düğ. idrar yollarında şey ğalıyımış. dar_ımış idrarı, yolu. sidiğ ğalıyımış. u zaman
şeye gidiyımış. ğana ğarışyımış. allahıñ işi hē. u hasdal la bulundu. neyise bunu
sünneţ eţdiler. undan sōra ayaldı. ayaldı ama bi asāb liğ var bunda. işde üç ya-
şında_mıdı ne ğadadı? tabi tabi gücc ke. ikide bi ölüyu, ölüsünü atıyuğ tirebo-
450 lu’ya. el ayağ gidiyi bitiyi. ğağğara ğararıy. undan sōra u haser ğaldı unda. şindi
bu biş deseñ hemen, yabmam dedi ya sā tamam, işiñ biţdi. hocalar buna gıcığ
olmuş, hasdānede, şeyde okulda. bi denesi gene bizim bural di. una ben telefon
aşdım. gızım dedim şunu yollañ da burdan çıkarıñ da nirē giderse geţsiñ, asğere
mi gidiceğ. evleniceğ mi? le ya, bu ğac senedür ok yu dedim. u geçidü, benim
455 ded m unu geçüdü. öteği, bi ğarı ğoca var_ımış urda reţmen. unnar geçümüyü.
şindi bu da ters d yim, bu ē demiyim. bu da hocalarına göre saygısız davranudur.
e ben gendü görüşüm bu. e ne ğada ē lafla yılanı del nden çıkaru. ne ğadar efendi

olusañ. u zaman, u ğadar... okumasañ da sen ğazanusuñ. emme bu le dēl benim
 tahm nim. yani tahm nim bu. var var bi damar var anasına bēz yi heral, anasınıñ
 460 damarı, çanağculu ya anası. şeyiñ var, polis ali var_ıdı. şeyden gızılıcineğden.
 polis ali, tan yıñ mı bilmiyim. öldü ya. e ısdambullardadır, burda değöldürler. bu
 şey var_ıdı. ne unuñ adı. unlarla hasım sâhib di bunnar. kemal vardı ye. ne kemal
 dēyılar, tonyalō. tonyalō kemallarla hasım_ıdı. benim geliniñ babasını vurdular.
 vurdular. bi gız dāvāsından ārı. başğa bi ğarıdan ārı emisini vurdular. ... biz de
 465 gidiñ geliyulardı, biz de le gene bu da okudu. Şeyde, hemşireliğ okuluna geñdi
 yatulu. urdan ārı şey_üñdüğ. anası aynan le. anası bi şeye damanı dağdı mı ta-
 mam. una aynen anası. anası tonyalō gızı. anadıñ mı? anası tonyalı. şeyiñ anası.
 geliniñ anası. aynen unnara bēz yı d yım ben. damarı duñdu mu dutuyu. var dē
 mi? nēdiceñ ölüm işde.

470 gızıñ var oluñ var. her yerden bi şey oluyu. aha bizim aydın gız verdi, işde
 hō böyüg ölüm. cumartesi gün d nū var. d ne gidcēm ben. tanımiyim nereli. ben
 tanımiyim. erkekler... şey, gızlar buluyu. mecbur veriyisuñ. olaniñ işi ēyimiş,
 gızıñ da gız da havālanında çalışıyı. bilmiyim. şindi yalan söylem m. biliyim di-
 sem yalan olur. ne iş yapıyı ne ediyılar. iki üç senedür de görüşüyılarınmiş heralda.
 475 tanışiyılar besbelli birbirini tanıdılar heralde. ben bilm m hec, d n de bilmiyim
 nerden old nu. avn le gidectüğ, u biliyi. ğadıköy'de mi üsgüdar'da mı nerde
 old nu bilmiyim. olaniñ babası ölmüş de d n de dēlimiş bu. niğâh_ımiş. niğâh
 akşam_ınan mı yemeğ, yemeğli miş. günüz niğâh_ımiş heralda. d n demem una
 ben. d n demem. yemeğli, yemeğli d nümüş. bi otelde yemeğ yenicemiş. ben
 480 geñmem d yım de sen babaannesiniñ gidiceñ... hebüle gene gidicēm, inañ dē mi
 d yım. habu ğarı dirençi dē hec yanıña bile gelmezler diyi bā. gelmezse gelmesiñ.

yavrum bu işler b le. biş sorasıñ var_ısa tā sor. ben bild m ğadarını an-
 nat m sâ. bild mü annağdım. içinden seçer seçer yazarsıñ. dē mi seçer seçer yazar-
 sıñ. her ne ise sen unu ğafaña göre çıkarusuñ. önemli dēl. her zaman gel burası
 485 aha rendiñ. bak şindi akrabāyık.

bizim şeyler var urda. bak m sâ s l cem şindi. üs n üs n var. ali var.
 emürōlarından. ankarada oturuyulâr. burdalar şindi burda bacısı macısı var gelmiş
 e, āşam beni aradı. hala evde misiñ ne zaman giñcēñ ısdambul'a dē. ankaradā
 olan. ben de ölüm çarbamba gün geñicēm dedim. ali. ali emürōlu. üseyin emirōlu
 490 var. üseyin şey. ne annad m sâ. ğadusturu müendisi. özel ama heralde. u geliñ
 gediyi. ileki gün gene geldi, yanıma geldi burā. bā ğabağ mabağ getümüş. un

getümüş. anası burda ya. anasını gışın alıyılar. yarucuları var. gene siziñ köyde. gaşuğu köyde. kimiñ ğarısı. hec biş yapmıyı unnar. ev hanımı, üs n'inki de ali'ninki de. şey bekâr ğalibā hasan var bi dene ankarada u bekâr. bi de ısdambul'da var. bu birinci boğaz köbrüsünüñ altında ormancı, u da fıdannıg midan yetüşdürüyü urda. urda da müdür u da müdür urda. u da geldi geçen yanıma. yanı uşāñ işi ē. olan, gızlar var iki dene. gızlarıñ biri gelmiş de halama telifun eç demiş de āşam. urda mı nerde köye mi geçdi demiş. dedim burd m dedim. yanıña geleceğler hala dedi bā. e ben de unnarı sev m. yani ne deyim unnar beni sev , kimse niñ kimseden bi şeyi yoğ. allah rāzı olsunar. alō deseler yetiyi. anadıñ mı?. alō deseler yetiyi.

şindi var le biğaş dene bi gız var. bayag yōdu bırda. gelmiş babası hasd miş. yanıma geldi. çırān sarayında çalışıyı gız ısdambul'dan. şindi bā telifun açıyı urdan. hemen çıkaramıyıma sesini. hau vara diyi, mānevi gızıñım ben diyu. u zaman tan yım. allah razı o2suñlar. çoğ saolsuñlar.

ben de memnun oldum. çoğ sa ol. allah rāzı o2suñ. ē kötü ğonuşduğ işde. çoğ sa ol. allah rāzı o2suñ ölüm senden. geldiñ mi gel. gel öp m seni gel. görüşürüg yavrum.

ADI SOYADI : Gülender DÜLGER
DERLEME YERİ : Sağlık Köyü
YAŞ : 86
TAHSİLİ: : Okur Yazar Değil
KONU : Âdet,Köy Yaşamı, Gelenek Görenek

3

- üçü kız, ikisi olan. sen de otur, siz de oturuñ ölüm.bâ bağ, su vermē adamım
yoğ şindiğ. b le olduğ. āh ben bâ bağ, ben türkū çarıyum ayaç çekiyo hōuna, ama
olmuyu le de olmuyu. veriyi bilgisayara mı biş ye. otu ölüm otu ğaşuk n yanı-
na.neriye canıñ isderse. uy ben anca geldim ğırandan. bir iki ğarılar_ıla ş le b
5 le.kimisi essah, kimisi yalan. ğapı açuğ. unu ben böyütdüm de. ben gezemiyum tā
ben tobac oldum.hō ikisini bir ols di ya gızı yanınd di ya. bēm kimim
var_ıdı.allah bâ sâb çıkanıñ ömürünü uzun eṭsiñ. doğdura d yu ki bunu köye gö-
tüm ceñiz d yu. çaşuda durucağ d yu. is n usda var a, tanıyıñuz mu, is n usda var
çaşuda, ıramazanıñ ğardaşı.u benim dāmātım.
- 10 biri geldi ğağ ac baçalım, u kim bağ. du baçalım. olsuñ ölüm olsuñ, se-
seṭmeñ. kim, abıla mı, abıla otu. gı ben bunnarı tanıımıyım kim. enderiñ mi. en-
der ğac yaşında, kırğ yaşında, tā evlenm ceğ. çeķicēķ öy nāpac ğ.cüc ñ yandan
gelüller_imiş. ey_ıdı osmanım, çoğ acıdım eme nābim öldü. eger bâ bağ. hacō
hacınıñ bi ğardaşı var, tan yum unu ben eme, u gelmiş osmana içümüş, olanı bı-
15 rağmış da, anası da anğarē geddi bi ğaşuntu var_ıdı anasında, u hō eviñ ğapı-
sındā merduvannardan düşdü de öldü. hasdalığa ğaldı başları. kimseden ğokmuyu
daha. herif der_imiş ği al bu arab burdan. sen tan yıñ mı gı bunnarı, yoğ.
- allah ömüllerini uzun eṭsiñ gene, hec ses edme. cüc ñ yandan... kütüğ,
ben, anam öldü de sırtımda ben böyüddüm unu. tiriboluda oldu u, ben paralu yer-
20 de oldum giresin'de. eme bi ırıb edüyülar. bi tā giresin'e ğid m... doğdura,
ğaşumda perende atamazmış. bureye biş eṭdi. burda, burda damar var. buriye
fidil saldı. ğapıda oturuyum hasda gene, unu aldım uradan da ura ēledi. undan geri
tā bunu götüremiyom. beş dene ğişi geldi mezelliğ yana, haurē ğada varamadım.
çoğ şükür hamd olsuñ...

25 cücüg, adı ney biliyñ mı cücüg. allah hällere gid m. başsindi... bēm adım
gülender. ğac yaşında m m, s lem cēmişñ yaşñı. seğsen altı, allah'a çoĝ şügür
hamd olsun. yoĝ. okumam olmad ğibi zararım çoĝ.nāpalım. olmaz olu mu, ol-
maz olu mu... habu ğada su vermē adamım yoĝ. on geliniñ olsa neolüdu.azacuĝ,
30 ğoñşu mu, ğoñşum gene ehil. bēm yanına bi musāfir gelür_ümüş de u şindi uy-
du der_imiş. gel bizde yaĝ der imiş ğariye... gene ğoñşum ehel... gene de vallaha
le d yu baĝ.... ısdambulda çalışıyu, evlü, bi ölu bi ğızı var. olan fabriĝanıñ mü-
dürü . ğız, bildır kemalñ öluına beñz yo hou. bu, çaşudan mısıñ. sen bunnarı tanı-
yuñ mu şindi. baĝ aha tanımyu. bēm soyadım dülger.

erdem'i biliyoñuz mu, erdem dülger'i. muaniye geĝdim m dedim ki, bi kese
35 param var dedim. heb yörd parası dedim. muane eĝdi beni, borcum ne ise al de-
dim. dedi ki senden para alusam dedi adımızı dēşdürec ğ dedi. tā çalışamıyım
beni kim baĝıcaĝ.

essa mı tanıyoñ. işde u geliyu yanına yöreme tā kimse yoĝ. ğariya sözü
geçmiyu unuñ ğariye. ısdemiyom le ğar hasdayım ben, baĝ ben hasdayım baĝ,
40 biş d cem sâ aĝlım ğidiyu. yatıyım gözümden amaliyeĝ oldum tırazbanda, dedi
ki doĝdur bā, hē dēze dedi, görele'de iş çoĝ dedi sen ne biliyoñ dedim, ben bili-
yum dedi. habu od sübürüceĝ ben bilmiyum da sen ne biliyu... biliyum dedi.
dēze dedi geliniñ var mı dedi. añma tansiyun y miye çıĝıyu dedim. sübükesini
kürēni aldı geĝdi. gelin oturucaĝ da ben çalışandan geri -sen uşañ da var, beş can-
45 ben seni ned m. çaşıda ölüm dāire aldı da oturuyu. i nāpalım şindi, ben tan yum
d yu baĝ.

uçaçda ğidiyum, hasda oldum da uçaçda geĝdim ısdambul'a uçaçda. uçañ
bi dōma ğapısı var, ben nefes alamıyum dedim. ben nefez alamıyum burda nası
durucam şindi dedim. biri aşādan ayn bu ğibi. aşādan biri b le eĝdi sezeĝme d .
50 sezeĝmedim, geldi hemen, uçañ penceresi var_imiş aşdı.bi özger geldi, azacuĝ
efan oldum. yanıñda ānar adam olucaĝ ölüm, ānar..ānamaz olusa başñı derde
ĝalıyu. işde bu.

biri ar yu baĝ.ĝac yuldur mu, evlendim evleneli burd m. bu evi de bēm
adamım yaĝdı öldü. mādende, on beş sene oldu. ĝendüne baĝmadı. dōĝ damardan
55 eller eller amaliyet oluyu ēl yu. ĝendü baĝmadı, geĝme çaşıya dedim gene geĝdi.
balkonda bi dilim eĝmeĝ yer bi bardaĝ çay içesiñ dedim, yoĝ. ben sēñ öluñ dēlim
dedi. geĝdi çaşıya ĝelüke yolda öldü. nāp m yaĝsñ şindi urda. ĝāve urada şindi

gāve urada. gāve urada. gāveden çıgmıyu. baq̄ vallāhi b le beğmezler, yōr̄tdar,
 60 zabaha gada. eṭderi gāvurdum, hamsıları duzladım ısdambul'a geṭdim yanına ev
 yaptım dedi. herif eve bi halı almamış, bi kilim almamış, bi sandāle almamış. sēñ
 gibi tanış geldi iki dene. iki dene uşaḡ var, bi de ben üç, bi de u dōrṭ. zabaha
 gadaadam bekl yum .. allah seni ködüye de yazıyu ēye de. şindi allah'ına
 mıçeğiş m.

hē gacıb aldım, almadım. adamıñ bi denesi, allah houle eṭd içün ısdam-
 65 bul'da galdı ölüsü. s lemem, ben adamı yālar, duzlar tereğ altına biraḳūdum. işde
 biṭdi. tā çeğmed m mü var ura, çekmed m, t be t be t be t be. ē ki ölmedim, ē
 ki ölmedim, çoğ şükür. gafadaylārım heb öldü bēm_ile yaşid olannar, heb öldü.
 nāpalım raşıyuğgene işde yeter gider. ben gelin d lim. gelin şeyde oturuyu. dōrṭ
 70 gün yatamadım yanında bu bacakdan amaliyeṭ oldum da dōrṭ gün. sēñ neñe gerek,
 gelü bērden mēmeṭ dülger, mēmeṭ temel var çaşuda. oñ yedi, oñ yedi yaşında,
 yaşım da duṭmadı, işe geṭdi adam, urdan burē habar geldi, işde undan geri...
 seṭ_etme dur allah seni öldüse tā ē. āş nuñ da gözüne sıç bilmem nesiniñ de. dur
 seṭ_edme dur. yōk, gözü kör olmañ.

ikiñiz de bekarmısıñız evlü müsüñüz. vallā mı. yalan diyular, yalan. essa mı
 75 d yuñ yalan mı. ura ender evlenm ye nōlucağ şindi. bā bağ ender'iñ bi sevdası
 var_ımiş aşāda hē ısdambulda hemenceğ ender'i el buriya şey edmiş, tayın edmiş,
 biri birinden ayrılmışlar gız gedmişdür. enderse evlenmiyu, işde b le.

yālar duzlar tereğ altına biraḳūdum. yanında adam old nu ne bil m unu da
 80 s leseñ_idi ya. vallāhi b le, bir şeleḡ çamaşura bu, sali gün çırpmē gidiyuğ. ya-
 nındaḳı başladı bā vurmiye.

babacuazım demiş kini gacıb da geliceğ d , gözüm yolda galdı demiş. e he-
 85 rif d ceğ kini şindi, habarı var_ıdı geṭdi d ceğ. başl yı beni d miye başl ceğ.
 geṭdüğ āzā yana geṭdük. āzā idi adam urē birağdılar. e bizi bi odē aṭdılar b le.
 öteki beni alıcağ olan -soba yanıyo- çoğdan aşdım_ıdı bur , hemen uyumiye baş-
 ladı. tā gelemiyum. babam çaşuda, iki dene gardaşım mar_ıdı, çaşud di. siz unu
 beğlemediñiz dē, olana milletiñ içinde bi sürü dayağ aṭmış. gardaşım. oṅy, du
 seṭetmeñ öluma dolan m. yuva düzmesi çoğ kötü. aha gözümü yumdum mudfām,
 evim barkım, olancası gene bi ola yeter. gendü alıcağ old nu alur.

bulgar kemal'in öluna benz yu biraz, biraz benz yu. geçen mezelliğ yana
 90 geğdim bi kere de. hē biraz benz yu. gözl çıkağ gözl çıkağ. hē hē biraz benzemi-
 yu mu ... gız ne d nü ura, d nü kim ediceğ. hē ey, dēmenimiz ... fağır, sānına
 ğazanınaşıç m fađiriñ, günahı nabalı boynuna olsun. yörd satıcañ, ineğ böyüdü-
 yuñ yal ğabı mı alıcāñ, arkaña şeleg mi alıcāñ. yemeğ y çēñ, tava mı alıcāñ, tesbi
 95 mi alıcāñ, sān mı alıcāñ. ey gidi ölum, gene dunyanın eşini ediyum, zabah namazı
 ğağıyum.

ğaynanam mēli aldı da gene arkalarım vuruyo. haurda ğoñşunuñ çiti var -
 burē evi biz yabduğ sōra- hōnu duğma da yığdım darınıñ içine. vağdım var_ıdı.
 toğad_ına dedim, şindi gözünü şışür mi dedim. benim gücüm mar. teğ burası, ha
 bule bakıyo, kedi yavrusu gibi altından oğarı, gene vurmadım. burda yemeğ
 100 yiyuğ, adama d yu ki gızı, baba d yu, nenem ine anam d şdü diyu. herif d yu ki
 hanğısı d dü, diyo. hanğısı d dü diyu. anam d dü. gıza hemen işmar eğdim, gız
 sesi kesdi. anam d dü dese, el anasına sāp çığcağ, le dē mi, el gızından ne olucağ
 dolu. eme şindikiler le dēl. ğarı, ğarı bağ nası gülüyü. ben le ğar isdemiyum
 105 çoc m. sā dolansıñlar ölum, bi gışlığ odunum var gene bi gışlığ. tā yabandan to-
 runu torbası var temel'imiñ ğarısınıñ. temel'i tan yum diyu bağ. habu ğada çalı
 alıb da yola götümez. leleri bize yaramaz eme temel ğarı oldu.

temel mağdabı götürüyu dörđ dāne ğazuğ elinde, ğazma bi elinde, hayad
 müşdereğ d mi, i ğar getüseñ de bunuñ birini götürse ya. ölse de acımam le de
 şindi. yalan yoğ. şindi ğarılar iş yabmıyı d mi. bi iş var d ğocā gidilü mü? habuna
 110 sor, hem evi ediyu, hem iki dene inē bakıyu, nerde ceneze var, nerde d n var urē
 gider. middadınkı bu tanırmasıñız bilmem he ceneze var_ıdı, ğacarōgiliñ keyfanı
 öldü.

sen āmed ğacar'ı ne biliyuñ. ne biliyuñ unu. yanına vardıñ mı. ahā ğaşı ge-
 çede. gülender'in yand dim de, bağ bağ, gülender'in sā selāmı var de, sēređ, ğac
 115 yaşındasıñ diyum, yüz diyu, yüz diyu. inkar eğmiyu ki. ifağ uşādım, İrahmeddiğ
 anam hamile, üş dene ölān eğdi bi ğarından, öldü geğdi. unuñ yerinden alaf alı-
 yom, yaykin alafı, geçim mar. ne alma alafı dedi iki değmüğ ağdı bā, anam un ne,
 anam unnarıñ gızı. almadım, almadım alafını bırağdım. geldim anama dedim,
 anam un ne ğonuşmadan öldü. u şindi gene burē pirmiz dağdılar da ep yaşar gene
 120 inkar eğmiyu. yüz yaşında. yaşar, yaşar. yüz yaşınd m diyu. ısdambul'da bi ğarı
 var zivā'dan, unda da var. ğarı habur ağd b gidiyu. kim, anası dedi kini, işde le

125 adam adam besbellü. ğarı marı añamayuğ derdi. i gene erkege ilāzım. le d mi. evde anañ babañ da var eme olucağ, ğarıñ öldü mü evlenicēñ. mesele yoğ işiñ içinde, yoğ. hē ben evlenmem bizde tā var haburie dōru, emine'm, fadime'm heb duruyu. allah allah.

samannığ dolu saman
gel gidelim bi zaman
rağ esgeri ğağdı
nerd diñ u zaman

130

135 yā, mālīke var_mıdı cenezede. geĉen cenezē geĉmediñ mi hec. e olmadı iş- de, sende ğabiyet oldu. arañızdan su gecmiyudu, ceneze varığa sise oğarı gitm cēdiñ. mezerliğe guyulana ğada durucādiñ, sam m diñ. ğacarōgil ğaşıda. çoğğorkuyum ölümden, nası olcağ şindik. oturuyum ben de ğorkuyom, allah çoğğorkuyom... ğaynan isdemiye gelinner nāpac h. getüme ded zaman ne hal- da gidiceğ, ne halda gidiceğ, hec. hem de yuĉduğları ayrı gidiyu hemen bozuş. ne giderim, u da gelmesiñ, biĉdi. hē, düşme mānalığ oldu düşme. ğorğuyum, düşerim dēğorğuyum. ...

140 sen aldudum su. biri birine tāca fağir var ānadiñ mı, una s lediler. şindi ğaş- diñ sen, sen ğa diñ, bu seferki iş ben. nāpac ğ. geĉdiñ eme darılışdıñız tā. nāpa- lım heb ölec ğ. osman'ı tanıyumūduñuz, cüc ñ ölunu. çoğ acıdım osman'a, os- man yēnim idi, çoğ acıdım. her gün geddi süd elinde her gün geddi. insanōlu hil- lebaz demiş, kimse bilmez fendini. miĉdadı tanıımıyan yoğa, bunnar tanıımıyu. siz neredensiñiz unu dēñ bā. sen çanağcı'dan. çanağcı'dan bizim ğıdı ğızını òllarını tan yuñuz mu. ğıdı ğız bēm dayımıñ ğızı, dayımıñ ğızı. esas dayımıñ ğızı, òlları... çoğ kötü köy. benfalcıya geĉdim de, sen neredensiñ dedi. ğacallunıñ beri geĉe.. hou köyden dedi, habule köy yoğ dedi herif bā. habu adamlar ne yanında dedi. kıĉ para vermedim. sis'e geddin ki ğaşıdı dediler. ceneze ğağmadan geĉdi ya şindi ğabiyed sende. hē, işde b le uşāma dolan m. nāpalım nedelim

150 herif der_imişkini, u cücügleriñ eviniñ başında, arabañı burdan al demiş. alicām derke, almamışlar, urda bi ğavğa edmişler. osman'ıñ ğardaşları, bi denesi demiş ki osman'a, sā sorucām, sorabilüseñ demiş. erkek de bulaşuğ, erkek niye s lüyu. bā sorucāmıñıñ diyu osman. sormasañ diyu bilmem... heşğoğmazdı bi zaddan. bi teĝ zanaatı ırağı. işmeñ uşām. hec işmeñ.parañızı y ñ evde uşāñız_ına duruñ ırağı içmeñ. zehir, haburda bizim bi içenimiz var da, ırağı içiyu, meze ur- dan başl yu mālīye dōru, ırız yoğ tesbeĝ yoğ tā. herif içümüş mü, herif bunu

160 içümüş mü, haurda bırağmış mı arabada. le ya, dedi gi herif, u dedi arabadan
endi mi teker tosmag gidiceğ. sanki habur balt leyardıñ, arabadan enenden keri
düşmüş eve varuğa. gıyāmeṭğopdu. çekiyu bah. işde bu uşāma dolan m. allah
meslēñizi artusuñ, allah sizi şaşumasıñ, paralarıñız çoğ olsuñ, hırıñızına hızanıñı-
zına oturuñ. biraz ğonuşucādım bulğar'ıñ öl ne eme, başğası var_ıdı yanda.

165 neyi, oy uyudu ğacsam gelsem gelicēdim. babam beni döüceğ dē habarı var
şindi d, tā gelebiliyuñ mu, herifiñ tabēti kötü. ğaldım arada d mi. kimi, ura
goñş ge. bağ bayılıyu, çeğiceğ çilem mar_ımiş, çeğiceğ. ayru yerde. ben, uyuma
nirde bende...nāpac ğ, köllendüĝğaldıĝ ha. neriye. gıgelmedim e, d n eṭdideĝo-
ya, bir iki de, çitderden oğarı geldim hāuriye e sōra, tā yanaşabiliyuñ mu. u da
d ceğ seni şindik, le gendünün babası evermiş, bi ğarı var_ıka, bi tā almış. bah
ğarı var_ımiş dul ğarı. ğarınıñ varmış eviniñ dıvarını söger_ımiş, öteki ğar de
alıcağ. eveli iş yoğtur ölüm, aşlıĝ bı yandan, düşdüler ğarı peşine. allah belasını...
170 e bi kere evlendiñ le dē mi. parça yılkı..

175 eveṭ çāşu, habu çāşuda, siziñ gibi iki uşag var_ımiş geṭmeñ ölüm der_ımiş
babası. aklıñızdadur, uşag gene gider_ımiş. ikisi de öldü. ikisi de evlü. ğarıya
giderdür, ğarı der_ımiş ki öy beni de guyuñ yanına. söz duṭmēniñ yana nābmē
gidiceñ. ş le adam söz dutacağ. bağ, hallōñ y nis dedi ki osman'a -şeye-
miṭdad'a bi boğlu deyneğ, bu gızıñ yana yanaşma dedi. söz duṭsañ_ıdı ya, niye
duṭmadıñ. bi yatağ hızanıñ babasını vurdu. ötekine de aṭdı eme, unu öldüremedi.
bıçağ var_ımiş burda, bıçağ habule ēlmiş. herif saati.. söz dutucañ.

180 bizim osdō hasan var ğaşuda, usda hasan, ölü demiş ki -öll - gelme anamıñ
cenezesine seni vururum demiş. geṭmedi öh. anası öldü geṭdi, u yaş yu gene ev-
lendi de. söz dutucāñ, söz duṭmadıñ mı ğarışısıñ. söz dutucāñ. müslüman olan
azacuğ söz dutar. sebep olduñ bi yatağ... bā bāşla demiş ğaynı. bi dene de buna
atmış u öldü. herifde ğabiyet yoğ. aslan'ı tanırıñız belki, hallōñ aslan'ı. tanıma-
sıñız. siz nirdensiñiz şindi. çanağcıdan gıdı gızları tan yuñuz. hē gıdığlar mı, gıd ñ
ğocasını da tanıyum ben öldü. unnarıñ ölları şişman küṭüĝ gibi, geldi b le bi dene
185 b le ge di. iti ğayıb_oldu, iti ğayıboldu dayımlarıñ ölunuñ, ben dedim gi, u ça-
nağcı'ya geṭmişdür dedim. essa da ledür dedi. valla çanağcı'yait az_ıdı. habule
aşdı da, it ürerke ölan çeğdi heṭ. it u gün ğayıb_olmuş. unnar u gün b le ge di,
aldı iti ge di geṭdi çanağcı'ya. ne olucağ.

geddiğ öldüm, öldüm... tā hayad mayad yoğ. s lemed m günaf yoğ, hec
 190 ses_edme, zollâma beni hec. adani'ye geddım, üç çuval yük_ünen gelin yana. bu
 aca delümüdüm. habu başıma bi çegüş vurmē adam yoğ müdu. neler alda geğdim,
 uşâm, ölüm acına ölüceğ d . bi çuval fisdığ var sen de bā torunum mar, dünya
 güzeli gibi. babaannem dedi dolu geldi de boş gidiyu dedi. bi goşma findığ ver,
 fisdığ ver habu ğada, gırar yersiñ d . el d l görümümüñ gızı. dāire aldı da aşāda.
 195 ney fabriğada çalış ya. ğāvede, nēđdiñ. beni köye ađdıñ, çalışıyuñ her gün.vallāhi
 yemē ...söyu, herif geliceğ d beğl yum.herif geldi ceğedi... ğarıda ğabiyed var
 le mi.işde le ğarılar üş dörd ğocē gediyu. d ne. allau eğber dedi aşāda herif
 cāmıda. ceğedi asd yerden aldı da çay işmeden getdi. varget. var get, ben de mi
 ğabiyed. sen ğāvede ne geziyuñ çaluşd ñu herif eliñden aldı, ğāveci. k m, var
 200 tabi. allah dedim, bağ eme ş le var.

gecenıñ beşinde ğağdım, inēmi āllādım, sādım, ğabıma guydum, şelege lān
 guydum, üsdüne muşamb guydum, bebē üsdüne yatudum, şelēñ āzını demür gibi
 bāladım, zabāñ beşinde inēmiñ ğapısını kiğdedim. görüm de var, ğaynanam da
 var evde. bi tamda duruyum hourda. döndüm yola, sağmiye. ğaynana demiyu ki
 205 bebē bā bırak. şişede mişede biz bakarug... unnar ğağana ğada sağıp geliyum.
 dizde can var, gidiyum, ge lik. geçdi tā edemiyum biş . nolcağ şindi, beni kim
 bakıcağ. hoca d yu ku öluñ bakıcağ, ölüm gidiceğ de üş günde bi geliceğ de bā bi
 ğaşuğ su getürüceğ. ne olcağ şindi. ölüssem yatağda öldüm ğaldım. işde biğdi. bu
 iş burda biğdi. gızım mar ısdambul'dan geldi. bi ğağ y b yek b gediyu. bā yemeğ
 210 büşürüyu. unuñ da ğaynanası geçen gün öldü. dünyaları deñiz oldu. ğarı ölücēni
 bile – habu evde dayma adam duru mu, aşāda evde duran- gezseñe, señ gezseñe
 evde ne oturub geziyuñ. sıklıdı ğarı. doğdurda da ğabıyeğ var. ğarıda, şindi doğdu-
 ruñ ded nū duđm ceñ, ne bulusañ y ceğsiñ. vallaha y ceğsiñ bağ. ğarıya yā vermi-
 yu meyva vermiyu. ğarıda ğalğ var_ımiş. sende ğalğ var demiyu... ğarıya makın
 215 dağdı. makıne biğdi ğarı öldü. beni babamıñ anamıñ yana guyuñ dedi. nē guyduñ
 dedim ğardaşıma. ğardaşımiñ ğarısı. sen bizim mezellige yaticāñ, ğarıñ da yanıña
 yats di ya, urē nē verdiñ dedim. e ğarı dedi, lene ğada dedi, beni anamıñ baba-
 mıñ yana guyuñ, babamıñ anamıñ yana guyuñ... sormadı dedi. ben de dedi uria
 ded nū duğdum, guydum dedi. işde bu. guyuldu ğaldılar. gızım burda şindi. ölu
 220 var delüğünu. ok yu tiribolu'da. tall una verdüğ bu yıl. eğdi diğdi, nesi varsa
 alsıñ dedük. ğocası māş alıyu, ğaynatası da māş alıyu, bunnar par billedi, ısdam-

bul'da beyguz'da- havadar yer, ehel- iki dene evi var kirâcısı var. iki dene. sâ ne
d m. uranıñ yerini sadun aluyular. gene geçen gün, azaddım par dedi bā. borcu
225 azaddım dedi. azadusa olan. ısdambul'dan buria sürdüler, okumiye olanı, tiribo-
lu'ya. bi ölu var gızımıñ, bi ölu. ğarı çoğ ēyidi. ğarı çoğ ē eme āniyene bi zad
demesiñ. gelin olmasa ne olusa olsun. ānamiyene dem cēñ mi, habunu habura ed
d .

ben mi, hē. üçü gız, üçü... şindi d ne, ölumsuñuz ikiñiz de. bağ bağ. ölüm-
suñuz. gızı baba ğazandı da, olanı baba ğazandı da gızı baba ğazanmadı mı. hec
230 isdemiylar gızları, olanar. vericem. yer bölüceğ dē. herif ne dedi bağ. öldü, ben
de varicām. bi böyüğ baccamız var aşşatarafda. vallaha mālīke le dedi. üç gız
dedi ur alsıñ dedi. olanıñ biri bur alsıñ, biri altıngı bacc alsıñ dedi. ben eşiddi-
me, gelmezler, bi teğ bi gız vardur haşindi bu çiği eken ısdambul'da tallâsı daşı
yoğa .unuñ da ğocasınıñ māşı var, ölu okuyu olanıñ yüzünden, olanıñ yüzünden-
235 geziyu. bi dōma hā, bu yıl eğdi tall yeñiden ... çaşudan oğarı gele gide buñaldı.
şindi üçüde erkek, gendü de var, ğaldı evde işde tā. allah ş le var. beteriñ beteri
var. essah, yalan d l. essah. canım dallāniyu. size çay da edmedim ölüm. çay ed
midi. size dolansıñlar ölüm.

gıdı gızıñ uşā bēm öluma ğoñşu ısdambul'da, devled hasdānesine yakın.
240 unnar yeñi evlenmedi mi. ğarıyı da almış bazara gedmiş. hırsız beğlerimiş, hırsız
içeri girmiş pencereniñ demürünü kesmiş. gız gumam ol ğarı beleki, gelin gibi
gumam ol beleki. haburē biles dağd ñ gibi, üsdüne hırkañı gey, ya mantuñu
gey. d mi. bilesükler burda dursuñ. sahaç yerde, para ğasası yerde ...yeñi evlü ya
ağıl yoğ, tā ağıl yoğ, yeñi evlü. unnar gidiyu. hırsız aldı geğd . gördüñ m . d şü-
245 cemiş fabriğada olanı görseñ ölumu. torun, sürmüşler üsgüdar'a. bağ haburda bi
ğoñşu var da anañı sik m dese bā, ben una küfür eğmem diyu. u allahından bulu-
cağ diyu. i seviyum olanı. öteğiniñ belasını verdi. hec uymaz. nāt, nāt, hec uymaz.
eğm ceñ enderiñ emücesi. hē hē hec uymaz çoğ ē . severim evlatım ğada. bi bakı-
250 yu anasını. siz saru arabada mısıñız beyazda mı. bi münübüs geldi, bi de saru
geldi. öle mi. arabañız var mı burda. hē olsun ölüm.

eme çay edsem_idiye size. adıñıza dolan m. bağ şindi. gıdı gızları tan yular
bağ. gıdı gız bēm dayımıñ gızı. du bakalım. uşağlarım m. ura ben uşağ gördü
m m. uşağ gurbete çığdı da gendüleri evlendi. böyüdü ifacuğken nēğdiñ de. ğapıdā
harmana bırağdım da yabana oduna geğdim.

255 señ gibiniñ biri dedi ki dēze, şelē bırağ dedi. bakalım ne var içinde dedi.
şelē bırakdım, āzını çekdim, bebē gördü. herif habule eddi. heb alicam pancarıñı

dedi. sen bebē sırtıña al dedi. bebē sırtıma aldı m m. pancar bālu.heb aldı mı. şelēñ dibinde dabanca ōlağ gibi mi, nālet olsun. şindi evde bırakıcām, biri çalıcağ. aldım belime soğdum ki.. d r, yörť vermē geddım ğarıye çaşubaşı'na. ğarı yördu
 260 boşaduğa dabanc gördü. ğarı dedi ki, tā bā yörť getüme dedi. mālige, ğarı dedi ki, tā bā yörť getüme. başlarıma gelenner. yalı yulu şeyden ğoğm cēñ. hec hec. hec biş , hec ğoğm ceğsiñ ineğ yoğ şindi ineğ. ōluma dolan m bağ. habu ev de bēm habu. şindi habunuñ odası..

hızarc ñ metin'i taniyuñuz mu, siziñ adamiñız. ura ğarısı d yu ki bēm ōlu-
 265 ma . keyfaniya ilişme diyu, u bēm adamım diyu. çoğ ē metin çoğ ağıllu herif. çanağcı'nıñ ineğleri de ē. dayımıñ zehre ineğ aldı da gülender dedi, bi tencere südü var dedi bā. ğarıya d yum ki metin bā bi ineğ getüsüñ ułlârdan diyum. biri bā bi ineğ getüdü de ōlan bāladı afura da beş dene danasınısaddım. ben malı, baka- rım inē. bunda iki dene var, bi dene vermiyu bā. bā dana veriyu, danayemez bēm-
 270 kini. bir oda, bir oda oğ var_ıka afurda dolu, habu yeñi eviñ afuru. gelmiş de oğa tarafdı bi ğarı dörť yüz l ra. bi külek yördu ğaça veriyuñ dedim. on l ra dedi. burda ne ğada ot var dedim. sekiz yüz, bi miłlâr verüseñ verdim sâ dedim. vermi- yi gendü parası gıymeğdü. duriyu yeygü. ōlan da diyu ki şindi, sen bakam cēñ diyu. afurda inē bakama m m haurda.

ben mi, ne yālar satđım bilseñ. tā ne satılcağ, yörť satıyuk tā. ne dedi. tā
 275 bun_ula raşamıyım. şindi yördu yağdı m m vallāhi billāhi, bazara bırakıyım, sōğsu'dan herif geliyu eme behlü yerim var. hec āzı.. ğarılar heb diziliyu. u d yu bēñkini al, u d yu bēñkini al. satamad gibi. hec āzımı açmadan yördu alıb gidiyu. yördüm ehel oluyo. eller çöpde büşürüyu ben aygazda bişürüyüm, temüz oluyo

oy başlarıma gelenner, ey gidi ōlum, aca allah diyu ki çekd nū unudan bēm
 280 gulum dēl diyu. öldüm eme, öldüm biğdim. unu ben böyüddüm. anam öldü sırtımdı. cücüg ded ñüz sırtımdı. ura demiş urdan birine sen bā sorucāmıñıñ demiş osman. sormasañ bilmem neñe göm m demiş hec ğoğmazmış zāten. çoğ āl cēdim, ōlum bā ālama dedi ... kim ne d ceğ d haburda ölü öldü mü... tā
 285 diñelemiyüm uşāma dolan m.

kimiñ. cücüg vermedi. ben verdim, ğocamdan düşeni iki ōlana verdim, ver- dim eme sâ habu ğada su vermez ğarısı. vañ. iki ōlum mar, üç dene yoğ ki eme. ben ğocamdan düşen hağı iki ōlana verdiñ mi verdim. bas barmā burē dedi, bas- dım. hebā mebā eğmedim eme. danışdım geğdim. dönüyü yeriñ dedi, dönüyü ye-

290 riñ dedi ... masırafinı verürüm yeri çevürürüm. oldu benim gene eme heslendim
 gızıñ birine. ğaynanamıñ bi odunn var ötegi tarafda on l ra vermiş gızına -gızı
 ısdambul'da ğocada- on l ra vermiş ğaynım, beşini anama ver, gene hec vermemiş
 ğocasına götümüş. ğaynanam üş, dörd òlana yeri verdi. ne odun var bilseñ. çoğ
 zollu. bizinkiler aldı iki hisde, iki hisde var. ula küdüğ gördüm eme geç habar al
 295 d cem, biri keser de, biri keser de habar almad ñ yerden. tiken olur. aha ötegi
 geliceğ allah izin verüse.

ne bulusam, lāna, fasüle, pilaf, sā ne deyim. ne gelüse. ben amalēt oldum da
 ğarılar yürüyemiyu. d yu ki òlanıñ biri -doğduruñ adamı- sen pancar çorbasını çoğ
 yemişñ d yu. eme bu bacāna olum, bi çitiñ pancarını diğdim heb, inēmi de
 300 bağdım. sen, bi ğarı var ıstdambul'da suyu bi tarafa gelē bi tarafa. tirakya yolun-
 da doğdoruñ biri bā dedi ki ğara lāna yiyuñuz mu dedi. hafda seğiz dedim, hafda
 seğiz dedim. dedi ki bilmez_ike biz de seviyuz dedi. bilmez_ike dedi biz de se-
 viyuz dedi. baş baş. hep d n yu hōndabař. allah baş baş baş. bunuñ ğaş dene uşā,
 bunuñ da var mı. e tā eřme vallahi tā eřme, inan ikidene yetiyu.şindi buna versem.
 305 u gene le desiñ gene. ara sıra ğaçar maçarsa, nāpac k unnar bēm ölüm.

lamba d m. bağ şindi, gılıc geliyu televüzüne, yanında iki üş dene herif
 var.bēm gibi çeğişiyu meğişiyu geçib gidiyu. d yı ki lambıye sen heş bi denesiniñ
 bārına diyu bi çengel ne dağdıñ mı d yu. eme herifiñ biri de diyu ki etmeñ gılıcıñ
 eline vermeñ diyu. nāpacuğ beriki, ben ne bil m, ē ğumanda ediyu besbelli ura
 310 ölüm. e bizim òlan ölüyü herif var d . bēm öteki ölüm şeye aşdı. gılıc mı unuñ adı
 ney. hē una aşdı öteki aşādākı bi denesi una atıyu eme e ğazandı mı u yoğ. gene
 beriki ğazandı. nāpac ğ ben ne bil m. allah hanğısı hayıll se. öle d mi ölüm,
 hanğısı hayıll se u gelsiñ. vallā b le. ben yürüyemiyum da beni arabiye atıb da al
 da gedyu mezelliğ yana, meğdebe.

315 yāvu türķü mürģü çāriyu da haunnarı dutuyum. vara yoğā aşmıyım ölümüz
 öldü de, el der kini ölüsü öldü de ğayda çalıyu der. ura ben okumuşl m yoğā.
 adıña canıña dulan m çaşuda sēñ gibi pañgada bi òlan var. otuz beş senedür
 burd m dedi. òluma dedi ki sā bi çeğ kādı çıkad m dedi, bu gelmesiñ gocağarı
 dedi. sen al buna ver dedi. e şindi bi millar altı yüzü yaturucağ m m uriye. dışarı
 320 bırağmış. unuñ gibi bi ölüm mar aşāda geldi deftardan okumuşl m yok, aklımına
 geziyum. sōra çeğmiş almış. ana dedi aha çeğmiş almış dedi. iki dene dolab var
 evde birini gırdı daha kapıda yatıyu, biri de bu muhdara bağdudum. gülender dedi

- elli l ra masırafı var otamaŧ yoğ dedi. ben ver m ellü l ra dedim, sen yab. yapıcağ... ucuzluğ var_ımiş, var urda bi dolab alu gelü mü. sen ver par , ben de
 325 diyum ki allah ben ölerden keri diyum bi kimseniñ elini burē dēdüme d yum. ben
 ölücem unñar geliceğ, köyde iş var. yeri de verdiñ d mi. hazıra çaŧdı el. tā el
 oturmaz mı. aha sor goñşular görmüş mü hec. beni ceneziye vardım da olan beni
 aldı getüdü şeye demiye. cenezede ğar le çeğişiceğd . hec sesedemiye. pangada bā
 hec sesedemiye. iki yüz l ra. ura bā hab adlı da gız mālige, üç aylığ hab adlı da
 330 yüz l ra aldı ya. yüz de aletiriğ telefon parası verdim e. on beş, on beş otuz l ra ya.
 on beş l ralığ su yapıyum, ğapıda sanıcım var. ben çamaşurumu urda y yuma. e
 sen polis emeklüsüsün, sēñ parañ var a. oy nālet olsuñ b le adamlara dersiñ. ölüm
 mōlum yoğ. herkeş arkası yana atan var mı. gözüñü aç. işler dēşdi. gülme, heb
 evlüsünüz. ğarisından ğarı, erkekler evlenenden geri.
- 335 s ledim tā türkü çoğ s ledim bilgisayar a ge di. türkülerim:
 sis dađınıñ başında
 kene yayarım kene
 ğaldı başım beliye
 ğarı geldi ya gene
- 340 cenezede var_ımiş u. allah her şeyiñ hayullusunu versiñ. eme namusuñu
 sen satun alcañ tā napalım. başa gelmedüğ hal yoğ, başa gelmedüğ hal yoğdur. tā
 türkü s lem m, hasd m de yoruluyum bađ... şindi bađ. le eme dūşman oluyum
 herkeşe. el ē de ben kötüyim.hēy, eŧme gabiyet nē ediyuñ. nē gabiyet ediyuñ niye,
 gabiyet ettiñ mi.
- 345 doğdura da geŧmiyum, ben can çekiyum ölüsem nōlcađ şindi. ura ölüceme,
 habu bacağahec yörüyemiyuma. ura habu çaşıya doğdura geŧdim de habu ba-
 cağdan, ne ğab ne beş ğab su alduduma. beni bırağdılar beni ki dā dutamıyılar
 hasdānē dōru.
- 350 kesicēdim unnarı, iki dene hou ğaşı geçeden hou ğaşı geçeniñ yolundan
 otuz yüg çal habu ğapıya getüdüm. tā bēm canım olu mu. demiye ğaynana ki
 ğak, bu ğarıye bi yüg odun alıñ demiye. hayır da eŧmem biş de beđlesiñler haur-
 da hayır. gene heri fiñ parasını y yum, heri fe ğuran okuduyum. okudm cēm. gelin
 aldıñ mı daha. kim için. yoğ yoğ, cücüg mü. demez le. vallahi unuñ ğocası mı.
 zabbah namazı dan aldım, halkavalada saŧdım. unuñ ğocası, habu bacāma u ārı

355 vurdu. unuñ gocası ğaldudu beni arabiye b le. dan el gelene ğada satdım, bizden
geri dana doldu bazallığ. yüze veren, doğsana veren, le nāpalım ölüm. ğocaman
inēdi, bağdım. beş dene danasını aldım. sōnrakı dana çoğ has_ıdı, yağı mağı sab-
sar di eme gıç atıyu. d yu kini muhdar haburiya habu ğolum gibi diyu bi aç vursuñ
360 diyu, tā bacānı ğalduramaz d yu. vurıyu mu olan vurıyu mu. mayalarım, ğıbgır-
mızı habu halda gider...

köyümüz kötü, bulaşuğ. ne zaman bu. e esğidende ne bulusañ şindi uşāğ
var mı heş para yoğ. kıl para yoğ, yemeye darı yoğ. ğardaşım var_ıdı. burda bi
aþduraman var, hocanıñ ölu, darımıñ kilusunu seğsen diyu, vermiyu. haydi dedim,
nayıbōnu tanır mısıñız bilmem. ilerde tiribolu'nuñ bu yanında yeri var. undan darı
365 alalım unda vardur dedim. burdan geþdük ta uriye. ğarılara dedim ki burda mı ta
tiribolu'da mı dedim. tiribolu'da evi var şerde. burda dediler. ğarılar_ına ben laf
edeke eşiþdi oþardan. gülender hoş geldiñ dedi. sāol dedim. geldi aşā. ben beğl
ceğ dēlime urdan binib burē gelec k. ğoşması bōle. üç çuval darı var olmēne ve-
riyum habunu dedi, olmēne veriyum. on iki ğoşma darı verdi. bi ğot var_ıdı, bi
370 ğot. aldım getüdüm. gelüğe dēmende biraz tdüm. tamdaduruyum habu arkada
tamda. sacım mar, hemen yamadım sacıñ sırtına uşāğ yidi yālı eğmeğ ne geziyu.
eğmeğ ne geziyu. ne faķilligler ge di, çoğ şükür. yalamaca atıyum, ineğ yoğ. ke-
di, it, batıyu ğapıda bacada. i nāpalım ölüm şindik e işde bu iş b le. tā ger birağ.

fındığdan geri gene amaliyet olucāmiş cenezede benden kötü. hā bule ğidi-
375 yu, eme baķ ... eğer baķalım, ben de olucām. giresin'de ol m baķ ne dicēm
doğdura. burada damar yeri var, bek yer. ur herif oymuş, oyd ğibi urē pa-
muğdan fidil atmış. kabılarda uturuyum. e bacak. bu ēledi. bi çiþ pancarı diğdim,
inē de bağdım, sālan inē. buna basamıyım tā şindik. buna basamamağ geldi. unnar
ediyu bu hıyānedd. doğdur çoğaldı, gene gidecüg, gene para alacuğ. iki ğarı
380 amaliyet oldu bizim burdan, ikisini, bi bacānı torunnarı bağdı, beni kim bakıcağ.
ben eliñ yanda.. geliniñ yana geþdim, geliniñ yana geþdim, üç gün de çığdım da tā
gedmedim. hasda le bakılmaz. ğaynanam hasda oldu da gız ne torununu getüdü
ısdambul'dan. bēm işimi etsiñler dedim, ben bakıyım, bağ unnar gibi mi bakıyum
dedim. iķi dene malım mar.bak bakalım inē, her ğarı inek bakamaz. oturuķa ineğ
385 bakılmıyu. sen le sanediyuñ yay yayarım.. damla çölu çöbü olmaz. bi denesine
verdim. işgücünüñ biri ğapıdan pağlaları çanğalları heb kesdi de bēm ğapıma y dı.
yay yaydudum gızıma bu yağı sağladım. ısdambul'da şindik. verdim olana, aldı
geþdi. gene isd yu. temüz yağı isdemez mi el. ğaymak yağı. hem daþdu olıyu.
āmed efendiniñ şüğrü var çarşuda, pasdacı. dolabın diyu, üs gözünde ēleniceğ

390 ğaymağ diyu. her adam yayamaz. yōrdu satıyuk, yā olmuyu. bu sefer birazı
yōrduñ üstünde gidiyu. öte beri ehel olucağ, unu bunu bilmem. yeter gider, ben bi
ğocağar m. ben golt büf nedicēm öle d mi. boşver

çanağcı'dansıñ le mi. aca gıdı gızıñ ölü biş si mi. vallaha, ben ne bil m,
belki ledür. tan yım gıdı gızıñ ğocasını, biliyum yalañuz, ölunu gördüm. başı
395 ğambağ böle ge di. kim dedim, ğacarō üs niñ dāmātı dediler bā. böy böy . bağ
nası gülüyu bağ, bağ uşağlar. ura essa siz lesiñiz hē, essa essa. beni şey eṭmeñ,
eṭmeñ, ben ğocağarı ... habu ğarı ne ğada yōrd sūd götüdü uriye.

insanōlu hillebaz

400 kimse bilmez fendini

kime ēliğ eṭdiñ ise

undan ğoru gendüñü

ēliğ sıñmıyu adama, kim olusa olsuñ. şindi gıdı gızıñ bi gelini var, saru ge-
ne, ehel çarşuda gördüm hasdānede bi kere. emine hatun dedi ki gıdı gızıñ gelini
405 dedi. e ben ne bil m hırı hızanı vardur, ğocası var, nāpıcağsıñ. şindi hasda baka-
maz ineğ dana olan adam. zor oluyu hasd bağması. allah başa vermesiñ.

le ben iki bölmem. e nası yapıyum. suyum ocağda, yarmam da bulgur.
lāhana. yarma çekemiyum. dēmenim mar içerde. yarma çekemiyum ölüm, bul-
gurdan atıyum. bi baş suvan dōrarım. gene biraz ğavurması biş si var_İsa atarım.
410 biberi. isderseñ biber at. ğavunuza çaşu biberi var ölüm geldi mi bā eṭdümez. sen
ge me ben iderim dir. hau ısdambul'dā ölüm sıbartdar ğolunu gendü eder yemē.
çaşudan fasile, şu bu alur; gendü eder. ben sevincime uçuyum. le. şindi çamaşu-
runu y yu, yemēni de ediyu. ğarı nediye evde. suvanı guydum, bulgurunu sōra
atıyum. pancar biraz bişiceğ. le suyu bi tarafa, goyusu bi tarafa dēl. bişürd ñ
415 yemē yenicek. eme de kini bā, haşindi yakında çorba eṭdiñ, eliñ ne veremem.
gendüm kötü kömseleğ yerim d mi. tamam. nāpac ğ.

siz bā bi ineğ getüseñiz de habu afura bālasañız_İdi ya. avniniñ ölü getüdü
de afura bāladı ğocaman inē. vallaha bağdim, beş dene danasını aldım. teşge
sadmieydim. ne depiyu ne kakıyu. yavrum, bēm arad m gibi. dana... depiyu.
420 gızıma sādıyum. beş günde ineğ sālu mu ölüm. meşeb duṭ diyumğıza has gene.

ham düve eme, bi pıtdağ südüvar.ölüsüne sıç m ... bulğar kemal'ıñ öluna
benz yi, heş şaşmiyi heş. ura aca u mu, aca u mu. essa benz yu essa. ğara yağublar
aldı gızını unuñ aldı. allah hallere gid m. olan geldi. ne diyu, aca ne diyu. neyi
aldı diyu.baḥ ānēmiyıma gene haşındıg.

- 425 he he ses eṭme. egeri unnar bā ... gız haule eṭmese almazlar_ıdı. hec ses_
eṭme, ehel oldu. uydular. i olan, on yedi yaşınd miş, gız hamile çıgmış. ğarı
hasdāneleri yıgmış –anası- ç ra ç ra. şındıg eve aldılar uydular. tübcü geldi, tüb
dēşdüdüğ. ben sordum, nası. uydular dedi. e uysuñlar. adamıñ başına gelmedüğ
hal olmaz... ayn olan. hemen götürüyular doğdura. olanıñ ğanı manı heb dutuyu.
- 430 benz yu olan, benz yu biraz. bā bağ, ğanı manı duṭmuş işde, uydular. gene le
olsuñ ölüm, adam başına gelmedüğ... utandılar eme, yıgmış ğarı ç ra ç ra
hasdāneleri. āzıña sıç m belekime, deseñe. ğānında bebek...gı hem de u ölüsüne
sışd m olan_ımiş olan, olan. gız dediler. böyüdü bile haşindi biraz. allah hāllāra
gid m. seviyu uşā eme ölüm, sōra nası olucağ bilemiyiñ d mi. allah babasına
- 435 anasına ehel olsuñ. şindi bağ nahat. anasını baқыıy. d ki bendenbaşğa uşāyoğ mu
bunuñ. çoğ ē severim. oh, her gelen torununuñ öteberisi var. bi ēs mü ben görü-
yüm nāp m. tā başğa yok. bēm gibi para harcasıñ da unu gör m. torunu unuñ me-
hendis. dāmatı. bi torunu var aşāda. şahin mēmeṭ var a öldü. unuñ bi torunu var, u
mehendis. mehendisler ne alıyu ayda. beş millar mı alıyu. alur d mi ha. allah razı
- 440 o2suñ. her geldi bā çıra getürüyü. habuda çıra duruy. ğafam aṭdı, ğafam aṭdı. sen
bā bir oğğa çıra getürücēñ, kimsiye de s leme d mi. isdemez. ben çır nen eşgi
yamal nan sobamı yaқarım. herif ēl, ködü diyemem eliñ ölunu. cihannu, cihannu.
cihandan.

- ben adanē geṭdim, ölüm oturuğu da. ölüm urda tırafiğ polis di. ğarı dedi ği
445 -tırazban ğarısı- seniñ öluñ, yolda olmasa dedi, ben seni polis ğaracına götürücēm
dedi. tırazban'dan gelen. hēmen varduğ adana'dan ğağduğ, cihana yanaşuka araba
böle eṭdi. hataylular_ımiş. bağdım olanı tanıdım. urada ēledi, ana dedi hamsı
getüdün mü dedi. bi paddağ duzladım dedim. bayıldı. yoğdur urada ānadiñ mı.
urada. eme arabacılar her birini b le alıyu. tırazban'a geçiyu, tırazban'da var
- 450 hamsı. bu yıl çıgmadı ya, niye çıgmadı. öle mi. bağsaña. işde nāpalım ölüm.

size çay da eṭmedim, çay edsem_ıdi ya. adıña dolan m beleki nāpac k öy.
şindi inek ar yum ben bi inek. baқamasıñ diyu olan bā. nāpac k. hazır atıcām

öñüne. baq, baq, baq. darı samanı, bağla gecini, hau oda dolu, hau oda. pağla,
 fasile vara. gecini içerde var, haurda asulu. urda var bi çuval,balkunda var biraz.
 455 bunnar temüzlüg, ineğ temüzlüg. haunnarı hep y ceğ. şindi şey getümüş mandara,
 ğarıs len ğocası alcāmiş yeygümü. habule eğdim penceredenārı. sizi kim getüdü
 burē dedim. oluñ dedi. dedim ki olumuñ ğarısı dedim bi peşdamal od yolmuş
 mu.heş, tamam ama dedi, usul gene geğdiler. bi millârlıg yeygü var. şindi, bezene
 samannarın da guydum. a furda yoğ ineğ şindi, ineğ yoğ. bi ğocaman olsa, ura
 460 ölüm. dana alamam bubañdan dana. iki dene. duğdu. bi düve var, düv ver dedim.
 beşe mi vericēñ, dörde mi, düv al m dedim. satası gelmiyu düv çarşuda. hep
 behlü bunuñ yeri. buna miğdağ diyuğ bizim haburada. muhdarıñ āzāsı, muhdarıñ
 āzāsı. unuñ ğarısı u. çoğ alda geğdi, yalan diyemem. hep gördük. hasdiye çoğ alda
 geğdi süť. ahırında bozuşdular.bulaşuğ köy, allah başa vermesiñ, bulaşuğ. gedme-
 465 dim üş dörd gündür ullâra dōru. ne gidicēm.

biri şeyden emeğlü oldu. ğoruma polisi mi. hem emeğlü de. sen belki gıdı
 gızıñ aqrabās señ ullârdan ārı tanırdursuñ. yoğ deme, devlet hasdānesiniñ yanda
 unnarıñ evi. gıdı gızıñ gızı var. dellerimiş ki, u ğarı sıçak dellerimiş bēm için. ölü
 der_imiş ki, ilişmesiñler de sıcumasıñlar derimiş. anası dedi bā hasdānede. gıdı
 470 gızıñ gızı bence ē. e, gıdı gızıñ gızı anasını bağdı. gıdı gız öldü. ğocasını da tanı-
 yum. gaç ölü var emebilemem. buriyē geldi bi dene gördümşişman, başalan, saru-
 ca gene, has. bā ğacarō üs niñ şeyi dediler, torunu dediler. ğacarō üs n bēm da-
 yım. e nāpalım ura uşac m. bak vire, vire yazıyu kitaba urda harıf.

çaruğ. allaha inanu gibi inan. çar ñ bağını edenden geri sanduğa sakla-
 475 dım, inanu musuñ. sanduğa sakladım, kimse alıb geymesiñ d . şindi lasdik. ş le
 b le geyiyuğ nāpalım, buñalma bazarı. nedelim uşām. daha sād bire geldi.

ne rengi. sen elbüse soruyuñ. ne bulusañ geyiyuñ. fakıllıgden ölüyuñ. biş
 ne geziyu. tükaniñ birinden alıyum bi basma. geldi adamıñ biri. sen d yu tā
 başğa tükān bulamadınmı diyu. haburdan mı alıyuñ diyu. bırağdım. tā nāp m d
 480 mi. bırağdım nāp m. işde b le, öluma dulan m. tā biş cüg bilmiyum. çoğ s le-
 dim de bilgisayar ge di ,bilgisayara ge di. heb darıldılar, heb darıldılar. i çāşu-
 ya gidiyuğ, ğarı giyinmiş ğuşanmış, bizim ine gediyo. ölüm soruyu, felancı ner-
 de d . u uy yu d yu. u gediş, ğarı gecmiş gedmiş giresin'e dōru. bağ, dā altı gün
 meydanda yoğ. allah her şeyiñ hayillusunu versiñ, her şeyiñ hayillusunu versiñ.
 485 hec ses eđmeñ. uşāma dolan m. yeter kabať, yeter.

uy bağ çeğdim hızarı

geleyi sarı sarı
türkiye’de görmedim
unuñ gibi bi ğarı

490 el der ki bize türkü çarıyu der. ölü, dün öldü ses eñmeñ. ura duymasın eme
zarallıg ederler, zarallıg.

elimdegi ğalemim
hece yazarım hece
ĝağdı rağ esgeri

495 nerde diñ u gece.

biñdi ye. ĝağdı rağ esgeri nerde diñ u gece. u babasının āzına gevur işe-
siñ, bi torunum mar. nāpacuğ, nāpacuğ. tā yoğ, tā yoğ, ses eñmeñ. gülenderiñ
yanda heri/ler d ceğler. tā bilemiyum, tā bilemiyum. eme varicāñ bi yerede
ĝabiyet edicēñiz, eñmeñ, eñmeñ. uşāma dulan m. heb hırıñız hızanıñız var.

500 bizim osdōllarından bi olan öldü de b le. beytullah adı. ĝanserden. ey gidi
hābu dedim, sıf ĝarısı güzel dedim. buriya araba getürüyu. adam getürüyu.
ĝarıñı tanımiyuma, bā da salıg edseñe dedi.dedi ki, ben tanıdım da sen tanımasañ
nolcağ dedi. ne zahmeñder_ine öldü. ölü doğdurumuş. doğdull ĝazanmış ölü.

505 bizim mezellige guydular. ölüm... ıraķı iñer_imiş biraz, ıraķı. ura ben biliyim m,
ĝaşuda osdōllarından. beytullah adı. soyadı mı. osdōllarından günay mı, adı ney.
tā ben ur biliyum m. osdōllarından. usda’dur unnar hep. şeyi tanıyuñuz mu.
osdōñ hasan’ı. hasan vara, evlü ya. bi yerelerden. iki de hızanu ĝar aldı da. iki
hızan var, iki de gendü, dōñ ĝişi. bağ, bağ, bağ, bağ. sağın öle etmeñ. tā uşāğ ol-
masıñ. iki uşāğ yetiyu. bilemedüg, işde delülüg eñdüg. kabad ölüm, ele demeñ.
510 size dolan m. oy uşāma dolan m.

allah ömrüñüzü uzun eñsiñ. zarall ñ yana varmañ. bağ vallāhi zaralluğ
bağ. ısdambul’dan beri geldi. una dedim ki, zarallu maddenin yana varma. ke-
sinnigle dedi bā. severim, ehel adamı severim.eñmeñ uşāma dolan m. hadi güle
güle. allah, yoluñuzu iziñizi açuğ eñsiñ. lāsđ ñizi almasıñ it. it lasđ alıyu. azacuğ
515 sōra oluyu. olsa bi çanta alıñ, geliñ. olmad zaman, ged bağ da. dadı olmadı. ha-
bu findıg içinde oluyu. hadi güle güle gediñ.

ADI SOYADI : **Fadime KAHVECİ**
DERLEME YERİ : **Merkez**
YAŞ : **75**
TAHSİLİ: : **Okur yazar değil**
KONU : **Evlilik, Çocuklar, Gelin, Âdet**

4

hoş geldiñiz. geliñ bakalım. ěyim ölüm, idāre ederim. tamam teşegğür ederim. sa_ol. sa_oluñ hoş geldiñiz, sefā geldiñiz, allah allāh. şindi bēmile ne gonusmağ isdiyusuñuz siz... köye götüseyidi ye, köyde ğaynanası vara şeyiñ...seğsen yaşında doğsan yaşında ğarı vara, unnar tā ěsini bil ya. urē nē göndermemiş hay-
5 redd n. buyruñ bak m.

ve aleynā aleyküm selām. hoş geldiñiz dedüğ. şindi esgilerden ne sormag isdiyusuñuz bana. çeğme kamaraya. kamaralığ iş yoğ. fadime kahveci işde ismim u. varım yedmiş dört yedmiş beşdeyim. bēm okumam yazmam yoğ. yōğ. heb burad m ben. çoğ gezdım dışar de. izmir'de de oturdum, ankara'da da oturdum.
10 her yeri gezdım bir gağ. şindiğ tā yürüyemiyoruz artuğ. old muz yerde galdığ. sālık köyünden. eveğ ben burda yaşıyorum... allā şügroşuñ yedi dene. yoğ hayır öldü. çoğdan öldü. var yedi tāne. hebisi evlendi geddi. mēmur, āmir oldu geğdi... ben teğ yaşıyorum şu an. allā şügroşuñ. bunnar kızlarım. gelin yoğ burda. yardım ediyular, herkeş isdifādesi için raşiyu. allah allāh, ne ...herkeş kendi için raşiyu.
15 yu. biş var_İsa, olan var_İsa derib tobl b haydi alıb, götürüyular. hem yapıyular, hem yular. nāp m...

vallā ben bilmiyum evlend mi, nüfus cüzdanım bile yōdu evled mde. ey gidi ölüm hey. fazladurum on beşden, le ya vardurum ep vardurum gene. ben, ğapı goñşum_üdu herif. ğapı goñşum_üdu, tanıma manıma yoğ. heç, beni zāten
20 görüyular_ıdı, sōradan kötü olduğtab ki. beni görüyuduñuz, kötü old mu biliyuduñuz, neden aldıñız öluñuza. neden aldıñız öluñuza soruyurum şindi sā. nē aldıñız beni öluñuza. soruyurum sā. le ya bēn mādem ē dēlim. hec sorma goñşuluğ yağduğ b le işde. le b le. sōra eğmeğ aldım ödüç. esgiden b le sacıñ üsdünde büşürüyüdüğ eğmeğleri eğmeğ almışdım, ödüç ekmek almışdım. unnarıñ eğmē
25 biraz böyüğ gelmişdi bana. ben biraz fazla verdim eğmē verüken ödücümü. yāni hağğı ğalmasıñeliñ bende d . pişman da oldum verd me de, undan sōra. bā bağ.

āile tarafı yaꣳmiyu bunu herif görüyu gene, alıcağ olan adam. ayall yu işi, bēm habarım yoğ ya. olan oldu biṭdi işde. ge di geṭdi. ge di hayātımız nāpalım. gezdüg eme, öle b le bu hāle geldüg. bureye geldüg eme, biz de biṭdig tab ki. biz de
30 biṭdüg ölüm nāp m. şimdi yörüyemiyurum.

çoğ kötü, ne yaşamı var_ıdı, para yōdu, pul yōdu. ac_ıduğ ac, fakir_üdüğ. ölüm ben yalan ğonuşamiyum ki. fakilligvar_ıdı. eğmeğ yōdu yemiye. geymiye çamaşur yōdu. herif mēmur oldu ge di geṭdi. işde gümrüg mēmuru old di, ge düğ geṭdüg. izmil'lerde biraz galduğ malduğ. hē, bu yüzden urē geṭdig. urdan
35 ankare'ye gursa geldüg. altı ay, yedi ay da urda durduğ. le geldig geṭdüg. nāpalım. bu iş sonuc burē geldi iş. burası da atasınıñ dedesiniñ yer miş, zor hal, d ş çekiş, burıya oturduğ biz.

başımızdan neler ge di eme. nası yāni... ölüm, tam da ağılm dengem yerimde d l bēm de, her zaman da ağılıña geliyu mu bir şey, u an içün, gelmez. esgi-
40 lerden le işde. her şeye gaṭdandug oturduğ.

hē, d n ne ar yu, d n mü var_ıdı. ne sandıñ. el sā d n yapıyu mu, yatağ yorğan bile vermiyu. ald nu da verdi, aldılar elimden. sen, neler ge di bu başdan ki. el verd nü de aldı, verd nü. eveṭ, d n yoğdu ölüm yoğ. d n nerde. ben, gaçır dılarda aldım ben. nāp m. babam da çoğ dayağc di biraz. durmadan d y du. da-
45 yağ yem m d gaşdı aldım herifi işde. eh, biraz gurtulmağ içün dayağ yem m d . gaşdı da geṭdim, yalan s liememe. heş biş nası gaçıcām. görümcem var_ıdı geldi aldı bir bohcam var_ıdı haule gene de ben. gece olur mu, gündüz. niye gece gaç m canım. hayır efendim. nē gece, nē günüz gid m. pencereden aṭdiyen de var, çoğ. var tabi. görümcem, pencereden gaçudular görümcemi. d n oldu una,
50 d n oldu, u pencereden gaşdı. ğardaşı vermiyu. d n oldu, ğardeşi vermiyu bu sefer. ğardeşi rāzı d l, gızıñ. gaşmadan yapıldı d n canım. hē. gene pencereden gaçıruyular.

nāfiye. houriye gidiñ, hourda mahallede, u kadın oturiyi. u tā ē biliyi esgileri. çoğ çeğdim allah oñdumiyesiceden. u bēm görümcem. allah unu oñdumasıñ. neler yabdı ki. görümceliğ yabsa ēyidi, ğaynanalig yabdığaynanalig. kime, yoğ bē, ben dūn mūn görmedim. bā bağ, bana yapılmadı bilmiyurum emeğaynım evlendi ğaynım. ğaynım iki çocuğlu ğar aldı. subay_ıdığaynım. ğaynım iği çocuğlu ğar almış. bunnar büyüye gidiyu. dē yügseğ köyde bi kadın var_ımiş. büyü

yaþmē geþdiler hebsi de. benne bil m eliñ nē yabdūnu. ben ne bil m. atişe atuyular
60 da dumanını koğladiyular. esgiden b le ocağda atiş yakiyuduğbiz. şindiunnar,
yāni gar almağ isdemiyudu ğaynım. gar almağ isdemiyu ğaynım. kadını almag
isdemiyu iki çoc var. billiğde uşag da ğazanmış pesevek. bi dayağ, bi dayağ.
bēm gocam böyüçler di. bēm gocam niye almıyū. tābi ğardeşi subay. sen nē var-
dıñ eliñ ğarısınıñ yanına d essahdan çoğ d ş oldu. ğaynanam da birağmıyū. geþ
65 geþ geþ ölumu öldürüceğler geþ geþ geþ geþ. kim bu kim. ismet inenö'nüñ yēn miş
de, öldürüceğler_imişler. şu imiş de, bu imiş de. ben ğarışma sen dedim eliñ işine,
sā bu ğarınıñ yanavaruğan sordu mu?ğarı gebe ğalmış. ne ise, u hālen u ğar le
duruyu u... u hālen u ğar le duruyu. u gidiş geþdi. öbürü nası. bekar_ıdı. hē una
sorsañ u diyumuş kine gocam öldü diyumuş. uyusam iki çocuğğazanmış, ğocası
70 duruyu. nāpıcañ bu işler b le. dunyāniñ hāli bu. çoğ şey var bu dunyāda. allah
ğorusuñ. allaha şüğüller olsuñ ki herkeş namusu dāiresinde otuduğ vağıdı doldur-
duğ ölüm bekl yoğ, ölüm. nāpalım. āmin, āmin. artuğ ge ler de ölüyü şindi. allah-
dan hayıllısı. ben vallā esgilerden ne bil m işde. yoksuzluğdan perişannığdan ev-
lendim ge di geþdi. herif ne derse u. bizim selāyātımız yoğ. okumam yazmam
75 yoğ. le hayātım ge di işde. eveþ, eveþ. bu işler b le, esgiden b l di... herkeş l
di. bütün kızlar l di. nāpalım bu dunyāniñ hāli bu.

peşdambal, keşan u var_ıdı bizde. var_ıdı. neyiñ, geydiklerimiziñ? peş-
dambal var_ıdı, le yōdu ki, iki tāne yōdu elbisemiz bizim. vallāhi yōdu. eveþ.
elbise, entāri neyise, ne derseñ de. bi tāne elbisemiz var_ıdı, babamıñ ğapısında
80 da l di, bi tāne y b yek b geyiyüdüğ işde. bu bu ğada basid ölüm. biz fakill le
yerişdüğ. elbiselerimiz ğareli, b le güzel biş_ıdı gene. bēnd nū aliyuduñ işde.
ben hanğı rengi mi severdim? ben, yeter ki yeni olsuñ her rengi severim. bā bağ
her rengi severim yeter ki yeni olsuñ yeni. ğaldı başım derde...

vallā hasta masda yōdu hasdaliğ ne ar yudu. u zamanda biz hec hasda
85 dēlidüç. ge liğvar_ıdı ölüm. var_ıdı, doğdur çocuğ dōrduç meselā doğdura götü-
rüyuduç. bakiyuduç bi çocuğğurtardım zor hāl yāni alman doğdoru m miş
ney_imiş izmirde yaşıyidum unu gurtarduç, u da öldü geþdi benden eveli. öldü
ölüm da öldü, hē olan çoc mar_ıdı. ē has habu aþ gaþda yaş yudu. izmir'de ya-
bancı bi dokdur umuş eme yabancı. herif dedi ki, öldüdüñ de mi getüdüñ bunu
90 burē dedi doğdur. gidiyuç eme biz türğ doğduruna gidiyuç. biri bize dedi ki, felān
doğdur, fıransız yabancı doğduru var dedi. urie götüdük ē herifiñ -yāni gö-

tüd müz doğdur- ded nü uyguladuğ çoc yaşadduğ zor hâl eme, çocuğ yaşamasını isdemedi gendü. ne isdiyusa yabduğ yakuşduduğ, evlendüdüğü, mēmur eddüğü, samsun'a gönderdüğü, le oldu, b le oldu, sonunda gendi benden eveli öldü geddi
 95 gene. āmin, allah vermesiñ evlat acısı eme öldü nāp m. herif öldü öldü, bu ölmese gene ēyidi, aṭ kaṭda oturuyudu. evl di, ğarısından ayrılmışdı. iki çoc var samsun'da. ğarısından ayrılmışdı, nāp m ölüm.

şey vara, āmeṭğacar'a geṭdiñiz mi? āmeṭğacar tā ēsini biliyu, esgi adamlardan u çoğ esgiden, nē. bēm dōd mu bile biluyu āmeṭğacar. tamām.

100 nası yāni? eveṭ eved. ura ölüm, esgiden hayātımız çalışm le ge di. bi āzım eġmē çalış düğ işde. bu işler b le. biz le başġa he biş , nē televizyün yōdu biş yōdu. heş biş yabmazduğ kini. el bizi bēre gönderüse, d ne çārurlārsa d ne giderdüğü. gönderürlerse.

gece mi? geceden bēm habarım yoğ, gündüz çalışıyım kini yorgunum ge-
 105 ceden tā ne habarım mar. ey gidi seni ey. çocuğ āl yu bağ. mısır tarlasına imeciye geṭdim, biz imeci d yuğ. köyümde imeciye geṭdim, mısır taḷlāsı ġazıyuğ, yāni ġalabalığ imeci. kemeñç le de ġazılıyudu esgiden imeci. geṭdim imeciye, sana ānat m unu. bi sālīg mēmuru geldi. bēm köyde evim var İdi, köyde. bi sālīg mēmuru geldi, ben de imeciden geldim ki yeni, çocuğ ç riyu. aşığdan ç riyu ço-
 110 cuğ. çocuğā meme vericēm emiyu, çocuğ aşığdan ç rd nu biliyum. siz bēm evlatımsıñız, mememi yeyk m de dedim şu çocuga bi meme ver m dedim. bērden bi adam geldi. çaldı ġap , içeri girdi bu, bu çocuğ ne āl yu ilaç ver m dedi bana. dedim kini una, çocuğ aşığdan āl yu hec hasda masda d l dedim, mēmura. mēmur dedi kini aşdı ġap -köy evi- burdan giriyuñ üs ġaṭ var, üs ġata çıkıyuñ. at
 115 ġatıñ, ġapınıñ arkasında örümceğ var_ıymış. ben dedi sālīg mēmur m, bu örümceğ burda ne geziyu dedi baña. sen dedim ġoreviñi yaḫ geṭ dedim şeye adama. gene bağdım vır vır vır vır ötüb duruyu. çeğdim dabanc buna, le bi ġaçuyu ki. hē, sālīg mēmuru. ben bilmem nerel se. le bi ġaçuyu ki şey yaru yola ġada peşine düşdüm unuñ. geṭ başımdan sālīg seni dedim una, nerden geldiñ burē dedim. çığmış mālīye. çığmış mālīye. eme bizde mālīlede de kahveci sülālesi çoğ, soyadımız kahveci. yāni çığmış mālīye, bu demiş, mālīlede demiş çoğ var soyadı. heḫ kahveci demiş, şindi sālīg mēmuru. şu aşāda demiş, bahçeniñ içinde var bi ev demiş. u neñiz oluyu demiş. nābdı sā demiş. peşime düşdü, beni vurucādı demiş.

ğaynanama demiş varmış da. ē demiş, ē gurtulmuşuñ demiş, yörü demiş. ğayna-
125 nam demiş gi, ē gurtulmuşuñ allah'a şügred de geť demiş, ğaynanam.

bēm başlarımdan çoğ iş ge di ölüm nāp m. biz b le esgiden tarla ğazıy-
duğgazma elimizde. imec di, b n burda, yarın urda, bugün sende, yarın bende.
b l di eşgi hālimiz bu idi. hālen de, gene de çalışiyum ben. yörüyemed m halde,
yavāş yavaş çalışiyum. işde oturusam tā çok kötü oluyum. yavaş yavaş yavaş
130 yavaş. amaliyed oldum iki defā bi bacağıdan, şu bacağıdan. iki defā amaliyed ol-
dum. āleť dađdudum buna eme, yoķ çāresi. bu ğada yörüyebilium. şindi bunu
hec yabdumadım bu bacāmı bu bacāmıñ üsdüne basamıyım, yoķ. şindi bu çoğ
ac yu, gene de habu bir iki ay sōra allah izim verüse yabdurasım var. habu bacā da
dağdurasım var bakalım. bahdıma, ya ölürüm, ya ğalurum. pilatin dađdurucām
135 gene. nāp m tā, gene ē bu. bunuñ üsdüne basıb gidium, yapılanıñ. üş keren ama-
liyeť oldum. ankara'da amaliyed oldum, olmadı. geldim bēriye geddım, gene
amaliyeť oldum yoğ olmuyı. en ahırında tā burda tirebol'da oldum amaliyeť. bi
sene oluyı işde habu tirebol'da oldum, haşindi, habubacāmdan gene.doğdur, ben
ne bil m, ısdambuldan gelmiş. sen s leseñe gi. yāni, met ediyular. herkes de una
140 oluyı. çoğ var olan. ā goñşım gene oldu. haburdan aynan doğdura. bēm dizimden
köyümde ikisini ... kesdüdü ğarı. gendü köyümdeñ vallā. ğarı gezer_imiş, ā bun-
nar görüyı. ğarı ikisine bi dağdudu bi dađdumē āleti. görümcemiñ ölu çāriyu kine
unu da yabdur bā ğaynanam duvā ediyı d yu. allah düşümesiñ eme, nāpalım
ölüm. düşdüğ biz şindi, yörüyemiyum essah yörüyemiyum. ne çasıya gidebilium
145 ne beriye. haburda oturub duruyurum. nāp m. çocuğ gel bā d yo ankara'dan, olan
beni ayāna çāriyu. unuñ da gelmeğ imkānı yoğ, çalışiyı, müendis bakannığlarda.
unuñ da gelmeğ imkānı yoğ, ben de gidemedim gidicēmi de allah bilür artuğ da.
gar de bırakıb gelemiyı. unuñ başı da belāda. hē hē, bunnar yakınımnda gene,
haburda çarşıda oturuyı haburda. ben yalnız oturuyum nāpim.

150 diz mi? sērediyuğ hou, ne u arif mi, arif mi nedür. zātan dün āşam biťdi.
zātan salı āğşamı biťdi, geçd müz salı ağşamı, hē unu izl yum işde. hoşuma giden
biş izliyım. habelleri izlerim, habelleri ğaçumam. b le gider hālım. hocalardan
çoğ dinnerim, peygambellerden bahsedenler... yoğdu ki, u yoğdu ki. bā bağ, es-
giden mi. nerdē, esgiden dinnerdiñ. hoca var_ıdı. mühdü de benden köt di tā,
155 köyde bi mühdü var, mühdü benden köt di. bā bağ, mühdü vara, mühdü demiş
kini ölmüş, herif öluna demiş kini, ölüm namaz gıl der_imiş, durmadan namaz
gılar_imiş bi adam. ölüm sen de gıl namazıñı d yavlarıyımış adamcāz. gıl babam
anam, gıl ölüm, gıl ölüm. babası da ölmüş olanıñ. olan da yaşlanmış ölmüş. ötegi

dunyada demiş kini, bağmış kini babası kötü yerde. ura baba demiş, sen burda ne
160 geziyuñ demiş, bağ şindi bunu nası uyduruyular eme. bunu da biz sâdan soldan
d n yuğ.ura baba sen demiş bā yalvarıyuduña. dunyada iken beş vaqıt namazıñı
gıl, sen her zaman gılıyuduñ heş bi vaqıt geçimiyuduñ demişbabasına şindi.babası
demiş ki sus ölüm demiş. mühdü benden tā kötü yerde, aşāda demiş. baq şindi,
mühdü benden tā kötü yerde demiş. sen ses_eţme ölüm sus demiş. sonuc işde le,
165 mühdü tā kötü yerde. mühdü dileniyu, mühdü durmadan dileniyu. yālīg seriyu
cāmi ğapılarında mühdü. sen hökümeţin mühdüsüsün yāhu. ne dileniyuñ. bi ölü
ölüceğ, bi havlu alıcağ, gızını ğocē vericeğ, cehiz bill yu mühdü. bu b le. bu iş
b le. vallā bu yalan d l eme, bu yalan d l, bu essah biş . bizim herife al demişler
mühdünüñ gızını neyse, bēm ald m herife. mühdünüñ gızını al demiş halası, ana-
170 sı. herif, almiyum ben demiş, u dileniyu demiş. u dileniyu demiş, her buld yere,
caminiñ ğapısına havlu seriyu. ben demiş, ölünüñ üsdündē havluları alamam de-
miş. bā bağ, bā bağ u gendü bilür artuğ. una ğalmış vijdānına. bā bağ, bā bağ, bā
bağ. ölüm le bi durum ki, pişman oldum eğmē de verd me. houle gene, öle oldu
ge di geţdi işde. biz her şeyi yapıyuduğ. balt alurduğ omuzumuza. bekāruğ.
175 odun kesmē giderdüğ. yoğ ki, anam yoğ. ana tanımam. anne tanimiyum, annem
ölmüş dōm üsdüne. üş dāne çocuğ dōrmuş annem, üş dāne. üçü de olan. bi dōrmi-
ye. üşler annesi olmuş. bağ, benden önce tā neler var ki. yedi dene, sekiz dene
çocuğ var. yāmur geldi, adıña ğurban ol m yārabbi, rahmetiñe, bereketiñe ğurban
ol m allah. teneciğleriñe yārabbi. bu rahmete ihdiyācımız var yandüğ. allah hayıl-
180 lu ver yārabbi. işde bu işler b le ölüm. nāp m şindi, annemi tanımam ben. heş
tanımıyum anne.

var_üdüğ biz dokuz dene, babamıñ iki dene ğarısı var_imiş. iki tān miş. ek-
seri çanağcılı da çoğ evleniyu da. yoğ mu allāñı severseñ. çanağcılı... bā bağ bā,
çanağcılılar da çoğ evleniyu da. herif bi gün geldi, bēm herif/im ğasab_ıdığasab.
185 tabi, çanağcılı'ya manağcılıya her gün –bazarc di- gider gelüdü ötē beri. çoğ gezerdi
herif. herife ğarınıñ biri demiş kini, bağsaña demiş, belini gösdermiş.belini gös-
dermiş.bā bağ, beni der_imiş herife, ne zaman gurtarıcāñ der_imiş. belini gösde-
riyumuş herife. u da, arkadaşımıñ da bacısı diyu, geldi... annatıyu herif eme.
haurdan alsañ gelseñ_idiya dedim herife.yoğ odun daşır_ımiş, çoğ çalışurumuş.
190 çanağcılı tarafında çoğ. yāni tā, alıcağ da bizim herifi, tā daşım ceğ, tā daşım ceğ
demeğ ki. geţ demiş herif, bende bi ğarı var demiş, hem seni düver hem beni
demiş. ben eme dedim ki herife, gene vallaha kötü ğonuşmadım. herife dedim
kini alsañ gelseñ_idiye dedim, ... dāire iki den di dedim. herif dedim, ben ğarış-
mazdım dedim, ayrıluduñuz, beni de baqardıñız hem hec olmasa dedim herife.

- 195 nālet d yu herif bā, bizi d yu, le d ceñ de d yu, götürücēn de d yu, bize d yu ne
 dayağ atıcāñ diyu. ğapıdan geçüm cēñ ğar d yu bā. herif, allah cezāñı versiñ
 seniñ...yoğlamaz mı, bir iki ğabāṭ yapıyı u. le. gelib de inkâr edmiyi eme s lü-
 yu.yapıyı tābi. yapıyı yapıyı. inkâr edmiyi eme inkâr edmiyi ben sorunca. ben
 āzından habarı alıyum tabi ki. ge di hayātımız, ge di geṭdi işde. sırf çalışm le
 200 hayātımız ge di. essahdan u da çalışarağ ge di.ğanser oldu öldü haüle. heb ğan-
 serden geṭdi. akcēr. yoğ, rakı da içmez. le çoğ rakı da içmez, zığara da içmiyudu.
 hı, azacuğ, ne içme... çoğ zığara işmedi u. le zığara hic işmedi, ben bilmiyum.
 le biş işmedi. olan çoğ işd di işde. olan her gün içiyudu. rak , zığara ne isderseñ
 var_ıdı. ne bil m işde.
- 205 masal da annaturduğ, oyun da retüdüğ. hec ne, ülkemiz, yāni, şeyiñ ne, ne
 ise, ne geçiyusa.yāni horan. hē, nerde bulcādiñ. afurda. ineğ afurlarında reniyu-
 lardı. hē, nerde bulcāñ le oyun yerini. masal, masal ağılmda yoğ. ne masalı, tā
 ağılmda yoğ.. uşağgorkardı undan eme. gece ğorḡallardı le annatamazdım. ço-
 cuğlar ğorkuyudu. var_ıdı le, var_ımiş ben görmedim yāni. ben tenā yerde otu-
 210 dum, ne cin gördüm ne peri gördüm. vallā ben ... tenā yerde benim köyde evim.
 hayredd n biliyu, soruñ da baqıñ. nası gördüñ, sen ğorkudan ā dan le sanedi-
 yuduñ. nerdē, cin de yōdu, peri de yōdu. ben tenā yerde oturuyudum anam, bēm
 old m yerde ev yōdu. vallā cin ne habarım yoğ, görmedim.esğiden var_ımiş. he-
 rif annaturdu. çocuğlar da ğorkuyudu. annatıyudu. eşşē binmiş bi herif işde. eşşē
 215 binmiş. herif eşşē dōru eviniñ ğapısına ğada eşşēle gedmiş. eşşēğden enmiş, eş-
 şeğğaybolmuş. le annatırdır yāni. hē eşşē binen... öldü heb unnar... u zaman, u
 zaman. annatıyu u tabi. felân, osd bekir meselâ. bekir, bekir. osd bekir'ler. ha-
 burda evi var_ıdı haburda. ali bey, ölü var_ıdı. yāni unuñ babasını s rellerdi. u
 binmiş eşşē dellerdi. le cin, perivar_ıdı yāni. le bi laf gelib geç ũdu. hē, var_ıdı
 220 var. yāni, çaşambadur çaşamba, peşembedür peşembe. horan dutuşuḷlâr_ımiş.
 adam, insan yōmuşa, cin per miş. ben bilmem ki. herif bazardan gideken herif/i
 daşlamışlar, ş le yolda gideken. gece. horan ... dē on ikiden sōra. hē, hē daşla-
 mışlar. gaşmışlar. değirmen vara... bekilleriñ değirmeni. uriē daş le vurur_umuş
 ki. le derdi, annatūdu bizim herif. ben bilmiyum. artuğ yalan mīdı, essah mīdı.
 225 ben bimem, biri atar_ımiş üsdüden aşā. ben annamıyım. ne bil m, ben le biş
 görmedim.hē, yoğ, yoğ le biş hec bilmiyuğ, biz le biş den habarımız yoğ. vallā
 yāni firsad da bulamazduğ, çalışma var_ıdı. çalışmasañ ac_ıdıñ, ac. tābi akşamları

biz le bi_şeye, hec le biş yoğ. yorgun old muz için. yorgun. çalışiyusuñ
ağşamağada. iş yap suñ. findığ tobl usuñ, tarla ğaz usuñ, ineğ bak usuñ. afurda
230 ineğ var. ineğ, meselā u zamanda.

esğiden köy yemē var_ıdı ölüm. meselā fırın fasülesi yapardık. çorba ya-
pardık. allah ne verd se. makanna var_ıdı. yeter ği olsuñ_üdu, unu bulamıyusuñ
ğini. yōdu, yōdu. eğmeğ yōdu eğmeğ. eğmeğ yōdu. allah bereked de, şügroసుñ
allah'a ac ğalmaduğ. herif çalışdı herif. çoğ çalışdı herif. lâhanadan mı. dolma.
235 ne yapicāñ. lâhanadan ne oluyu. diþle. lâhanadan dolma, çoğunca dolma yapardığ.
mısır eğmē, mısır eğmē. döşeme, pancar döşemesi. ā bağ biliyu olan. lâhan .. sen
de mi yapıyiñ. essah mı d yuñ. yalan söylemeñ. ğarısı yapardur unuñ. döşeme ya-
par mı unnar. şindiki ēkeğler çoc da bakıyı. bebeğ altı da açıyı. şindi perişan bi
vazieti var, şindi erkeğleriñ. bizim herif, bizim herif vallaha bi keren bebeğ bezi
240 açamadı, āzına al.. ben yedi uşağ dördüm. ne bebeğden habarı..

pancarı haşlarız kelemlı gene. kelemlı gene kesiyurum. pancarı haşlarım.
tāze lahan se, gelēni, yaþrānı toþlarım. haşlarım unu. süzerim. güzelce bi dōrarım.
haşladığdan sōra dōr yum ben. haşlamadan dōramam. ç gene mi yapıyuñuz.
ğaynar suya dışar çıkarurum ben.vallā ben le biliyum. tabi ki. ana yoğ da. ana
245 nerde ... babamdan dayağ gördüm bi teğ. size mi. yalan s leme eme dōru ğonuş.
eliñi mi kesdiñ. du baçalım. baña bağ eme sülüg mülügvar_ısa düşüyü. dōru
s l yuñ unu. eme öncesi tab ki haşlamadan önce bakıcağsıñ, y k ceğsiñ undan
sōra haşl ceğsiñ. ölüm, eveç. bütün gene, b le kelemlü gene. sōra da güzel gene
dōrar hazıllārim. altına suvanını güzel gene dōrarım. salça var_ısa salça, ğıyma
250 var_ısa ğıyma. artuğ hanğını atıyusañ. güzel geneliğ, piriş mi aticāñ, yarma ile mi
büşürücēñ, atarsıñ. güzel olur döşemem eme. çoğ güzel oluyu. pancar döşemesi.
houndan gene yaþ der kızlar. der. eme ben ... bā bağ ben yaþamıyum u ğadar
gene. ben yaþmam le fazla. kızlar yapıyu heb. ben yaþmam. yoğ, yoğ ben yaþa-
mıyum. çoğ da yabmadım ben heb dışarda çalışdım. annadıñ mı. dışarı işim
255 mar_ıdı. dışarı işi seviyum derke, mecbur dışarda da iş var.... ev işini, evde duru-
sam evde de yapıyum. duramıyum kine. habu en böy çocuğlarıñ. bu çoğ çile
çeğdi, hou gız. hē, böyüğler le. hou çeğdi yalan d l. çoğ çile çeğdi u. çocuğlar
heb dāldı. kimi āmir, kimi mēmur. haule geddiler, heb dāldılar.

allā şügroసుñ. burda bahcede neler var ki. ayva, nar, incir, üzüm, çeƒdāli.
260 nası tārif ed m sā. fasülle, mısır her şey var haşindi haburda. hāburda her şey var.
armud ā da. bezelye de var. bezell de yakında bitürdüm. bezelye biþdi fasülye
başladığ. biş ler yapıyuğ. yāni çayıdan almēlim d raşıyuğ işde. ben bi canım

mar. ben isdersem çarşıdan alıb yerim. allā şügürler o2suñ. yāni. kadın bana diyur
kini. sen çalışma diyu. yoğ inēm yoğ. bağmıya ağlum kesmiyu. tāze sūd içesim de
265 var da. tāze. inē sāb da tāzesūd içesim de var. çoğ yōrd , sūd saddım ben bazarda.
çoğ ötebiri saddım ben bazarda. saddım yalan d l. çocuğları dagōnderdim sadmi-
ye. saddı mı. eferim sadd se, eferim. bēm tav m mar_ıdı esđiden. bā bağ. esđiden
tav m mar_ıdı.burē eviñ arđalarında tavuğ yapıyudum. herif yımırta alıb geliyu-
du çanağcıdan bērden. bazarcı ya. herif gidiyu, ğasab. herifiñ ald yımirt ... u
270 yımırta var evde. varıb götürüyum, bazarda satıb geliyum ben. para ediyum. atı-
yum ötiye. çoğ yabdım. herif şeleg getümüş. evde gene var. meselā arka şelē,
b le geziyu. biş ler... vardım bazara bırağdım, herifiñ yana saddım şelē. hec ha-
barı yoğ herifiñ. sāl ndan habarı yoğ. saddım tabi. nāpicām fazlalığ şelē. çür ceđe
duruğa. biğdi mi di gene alurum. nāp m.

275 allā şügro2suñ var eme kim alcağ u find urdan. almiyular. unuñ da çoğ var.
köyü var. gel tobla allāñı severseñ. kimse gelmiyu. kimse gelmiyu, kimse. siziñ
o2suñ toplañ da. yāni aliñ diyum ölüm aliñ. vallā bā vermeñ. parası siziñ o2suñ.
ben isdemem diyum da. yi ölüm yi. yēke, ,yēke eme. yēkendi mi. gı yēkendi mi.
ölüm, dur evlādım. gız yēka, yēka. eme ā dan yeni ğopardıñ eme, gene de yēka,
280 yēka. çanağcı'dan ali gıdığ var. tanıyuñ mu.nası ali gıdığ.babañ mı. bağ gördüñ
mü. enderiñ babası da fisđubiliđden... şāhin'i tanıyuñ mu. sen belediyede çalışdıñ
mı. ah ölüm nāp m. hē annad.

esgiden vurgun çōdu. esgiden vurgun çōdu ama .... var_ıdı. esgiden vurgun
var_ıdı. meselā herkeş vuruluyudu. meselā isdeyen isdemeyeni vuruyudu, öldürü-
285 yudu. bēm ğaynatamı vurdular. hē ölmez mi. seğiz dene uşađđaldı yetim. ne oldu.
yer, yedi başđası. yeri, yedi başđası. en ...ğaynatam hağlamış. sen ne giriyuñ gu-
şunuñ nüne. ğardaşını vurmē gelmiş herif. ğardaşı dul ğarı almış. ğardaşı dul
ğarı almış. bağ şindi. ğardaşınıñ yüzünden de bi herif tā vurulmuş. yāni ald gızıñ
yüzünden. ğardaşı bekâr, gız, bi adam tā vurulmuş. dul gız. esđiden. esgi işler bu.
290 şindi vurulmuş. unuñ yüzünden, ğaynatam ğardaşının yüzünden vuruldu. ğayna-
tam. vurulmuş yāni, ben de ifādım u zamanda. peğ bilmiyum yāni. ifādım. vallā
ben sülālesini mülālesini bilmiyum. herif dabanca elinde gelmiş. ğardaşını da
vurucağ, bacısını da vurucağ. sen guşunuñ nüne nē geđdiñ. sen. ben sēñine ğar-
daşım. sen guşunuñ önüne neđmē gediyoñ. soruyom sā. ađlıñ kesmiyu da. ya sen
295 vur unu. geğ be. böyüđleriñ yüzünden heb. heb böyüđleriñ yüzünden. annaşalım
demişler de işde. uyalım şudur, budur. uyalım. sen bekâr herif, ne alıyuñ dul ğar .
bi gişi vurulmuş u ğarınıñ yüzünden. bi tā ne ğaçıruyusuñ. sen bekārsıña. ne ğuze-

libe. hava. hall ñ hava. hall ñ hava vurulmuş. hayredd ne añmañ baļlı. hayredd niñ... hayreddin'e dokunucağ. unnar heb bir. ayıb ediyuñ. bā bağ. balduzu y
 300 ya vurulmēniñ yerini. neyise. gedmeseñe guşunuñ nüne, gedmeseñe. babañ gibi sen de delüsüñ derdim herifime. yāni ğardaşlarınasāb çıkardı. babañ ğardaşınıñyüzünden vuruldu. bağ uşā yetim ğaldı. uşāñı yetim bırakıcağsıñ derdim. delülüg edme derdim herife. e nāp m ben tā temel'i. ben ağılm kesmed gibi, ben temel'i nēd m. yaþmasıñ ğdıgabēþ. ölsüñ gedsıñ, bā ne... bağ. urē gelişin gülü-
 305 yñız. işlerboğa sarıcağ. nāp m. herif ayırmē girmiş herifi öldümüşler. d şüyumuş iki ğardaş. iki ğardaş yaş yu, herif öldü arada. ağıllu mu şindi u herif. ağılsuz u herif. hē işde. eme ağılñ kesmüyusa u duyg atıcağsıñ. giremesiñ uriye. işini gendüleri haledsiñ. iki ğardaşñ biri ölsüñ varsıñ. bā ne. uşāğ tevel gene heb babasına çeğmişler.heþisi. tevel, tevel. uşāğ tevel. yoğ andıllardan bi densesi çeğmemiş. ağılñ kesiyusa gir arıye. ağılñ kesmiyusa sen arada ölcēñe. olmaz
 310 le. gabāti yapagan düşünsüñ herkeş. nē yaþdılar. evlenmesiñ. ğarınıñ yüzünden vurulmuş u adam. bi adam vurulmuş ğarınıñ yüzünden. tā ne gidiyusuñ. uriye ne gidiyusuñ. tā uriye ne gidiyusuñ.

benim mi. bu fodurafı nāpicāñ şindi. uy anam kepāze olduğ vallā öy başı-
 315 mıza gelennēr. ey gidi ölüm ey. çoğ şey ge di başımızdan eme nāpalım. hangi birini ānadıcāğsıñ. āh öluma dulan m. ... ne dersi alıcāñ tā. olan olmuş bidmiş. siziñ allā şügroşuñ ağılñız başıñızda. yapabilir misiñ. ğardaşña canıñı verüsüñ ğardaşñ var dē. ğardaşñ da uşāñı sēñ düşünmez. yerini çārur öteği herif... başğa birine yedürür. sēñ ğardaşñ ğalur, sēñ çucuğlarıñ ğalur ayazda. sen öldüñ geddiñ.
 320 ne oldu. heş biş . orası da le deme. dāyim ölerde ğabād. girm ceğsiñ, girm ceğsiñ. ölm cēñ eme ölücēñ. herifiñ elinde silah var silah. hazır edmiş unu. gızına da. herifiñ belinde bıçağ var ğımiş. ğardaşını vurucāmış ğaynatamıñ. bıçā gelmiş guşun, bıçağ vurmadı. ğaşdılar gurtuldular. çoğ yaşadı ğaynatamdan sōra tā... emcesi. çoğ yaşadı. dedim ki herife. bu, sēñ babañ bunuñ yüzünden vuruldu.
 325 bunuñ yeri dedim herife. olanı verelim de evlat edinsiñ dedim. ölen olan için. böyüg olan için. evlat edinsiñ, yeri buna galsıñ, olanı dedim. satar da sōra yer dedim. biz gene uşā, elimiz üsdünde olur çoc muzuñ dedim. verelim buna, evlat verelim bunu dedim. herife, herife. vallā. ğaynatamı vurana. eme kim yedi. başğası yedi yeri. demedi kini bağ, ğaynatamıñ ğardaşı. bēm yüzümden bēm ğardaşım vuruldu. bi parça yer ver m ben bu ğardaşımı, vurulan ğardaşımıñ çocuglarınıñ üsdüne demedi. başğa biri, şāhin yedi, şāhin. şāhin yedi. şāhin de yēmedi ya. hō yola dōru gideken cāminiñ ğapısında ğürpedeğ öldü. ğürpedeğ öldü. eşed okumē raşdıñ eme. şāhin cāminiñ ğapısında öldü. eme u gece uyranda ben gör-

düm. ölcēni biliyudum unnarıñ. vallā. rahadsız_ıdı ğalbinden, rahadsız. ameliyeṭ
335 ol d çoğ yavlardılar. yāni ameliyeṭ olması da tehligē imiş olmadı. cāmīyi ge di,
yere gidiyudu yere. yere gidiyudu. cāmīniñ ğapısını ge di. şindi ğarılar gö-
zedder_imiş. gocasını bakalım öld yeri. ğarılar gözedder imiş, gocasınıñ öld
yere bakıcağ mı ğarısı d . eşidiyu musuñ. ğarı gocasınıñ öld yere bağmaz_ımiş
geçeke. azacuğ urda dursañ da saygı duruşunda dursaña. urda öldü, urda öldü ya.
340 urdan aldıñız da çaşıya götüdünñüze. öld yerde. görmüyu musuñ öld yerde he-
rifler televüzunda neler yapıyı. mezer üsdüne gidiyu artuğ. mezer üsdüne gedmez
mi. yāni ğırkı çığmadan yatağ odasını dēşdüdü. oy ender'e biş demeñ sakın.
allāñızı... demeñ, demeñ. bağ şindi. bēm gocamıla emice uşā şāhin. emice co-
cuğları, emice çocuğları bēm gocam ıla.

345 bi gece, bi d ş var, bi d ş var. allah allāh. ğar d müş, beş ber ğapıya
aṭmış şāhin. vallaha billaha, ölen şāhin. bā bağ, şāhin ... babañ señ çalıışmış. bi
gece bi d ş var, bi d ş var. gıyāmed ğopuyu. aha goñşuñ. şāhin ğar d müş. işmiş,
şmiş. bebeğ, beşiğ meşiğ çırım çırım ç rıyıular. allah allāh. ura herif dedim. sen,
bizim bunnarıñböy süñ dedim, bağ şindi ben. dayanamıyım. beki dedim, seni
350 dedim, dinner dedim. yavlaralım da, bu geceliğ dursuñ da, bunu zabaccağ ğōsuñ
d yavlaralım. yarın ğōsuñ gedsiñdiye. bā bağ, haydi dedim, herife yavlaralım
dedi m m. yh başımıza gelēn. herif gider mi. ben de geddım herifiñ peşi sıra
eme. bağıdım bebeğ ç rıyu. isdemiyusañ gid m diyu tabi ğarısı. ğarısı diyu ki is-
dem señ gid m diyu şāhin'e. ğapıya atıyu ğar . aṭmış, ne var_ısa aṭmış, ...
355 saşmış. bi şindi işmişe şāhin. ne ise. her zaman bir d l eme. bağ, bağ. her zaman
d l eme. şindi herife şāhin bi ğafa aṭdı bizim herife. bağıdım ki , bizim herifiñ
bağıdım bunnı mu ğan yu... seni āzına sıçd muñ çıçadd seni dedim. girişdim
şāhin'e. vur babam vur, vur babam vur. zāten boş gedmedim_idi ki. seni āzına
sıçd muñçıçadd sen kime vurıyuñ bak m dedim. bi dayağ addım una urda bi
360 dayağ addım. hem de gendü evinde bu, gendü evinde bu. una bi dayağ addım ki.
hou nuri kacar var_ıdı haurda, u da gelmişdi. u da var_ıdı yanımızda u. yaşa ha-
lam gızı, yaşa halam gızı diyu bā. ne, kim. bizim herife nē vurduñ. sā yalvarmē
vardım da. böy , sen bunnarıñ böy süñ dedim. beki yöne getürürük. yavlaralım
dedim... sefruş. sefruş bi de gendünü düşünüyü. sefruş... ben le sefruş mefruş
365 d nemiyım le. heş bağmam. çoğ iş ge di başımdan. çoğ mu çeğdiñ. hālen babañ
yaşıyu mu. gac yaşında. anneñ nāpıyu. nası ... az çeğsiñ u da. tā ne çeğib durıyu.

ōyh annem çile çekiyu diyu. ölüm çoc olamñ başından her şey geçiyu. ne var_İsa geçiyu. gırķı çığmadan dēşdüdü. inan buna. dayağ vurmadı dayağ .... e sefruş d yuñuza, bağ urā gelişin māna buluyuñuza. ē has duruyu, çol ile çoc ile.
370 ğaricāz, nābsiñ.

ender kırğ yaşını ge di evlenmiyu. gocadı ğarı da almıyu. nāpalım ölüm. bu işler b le... ura yoğ yoğ. arıyu eme zıgara, zıgara işiyu. işmēn arar_İmiş zıgara. zıgara işm cēmiş ald ğarı. lesi de yoğ şindi. u unu bēnmiyu, u unu bēnmiyu. dōru. ben nāp m bēnmiyusa. bēnene ğada beğlesiñ. ğocad zaman evlenü. şindi
375 babañ hālen içer mi. gac yaşında u heri f. yedmiş yaşında var mı. hec hasda felān dēl mi. ölüceğ durumu yoğ mu gumamñ. ğarı ne çile çekiyu. bēm ğocam içmezdi le, yoğ. işgü mişgü bilmezdi. heb işiniñ peşine gide gelüdü.

anaciazım çekiyu d yu. nāpicāñ. mecbur herifiñ sözünden de çıkamazdur dışarı. anañ babañ_İla mı ğalıyu . heğ barāber mi oturuñ z. yoğ. unnar isdam-
380 bul'da mı. sen çarşıda mısıñ. giresun'da mı çalıñmañ da. hanım, hanım ne iş yapıyu. ē, güzel. ğac çoc ñuz var. olan, gız. verene dulan m. allah analı babalı yaşadı- sıñ. yaradanım sizi ayırmasıñ. sizi ayırmasıñ. allah sizi yāni güldüsüñ nāp m ölüm. yāni, ē. hanımıñē mi, hanımıñ. toğadlı da, sen yañsañ görür yabd ñu gene. yapar, yapar gene. ē olmasa kötü de olmaz. ē kötü. ē olmuş d cēñ y cēñ, nāpicāñ.
385 başa gelen çeğiliyu, idāre edicēñ. sen unu, u seni. nāpalım biz heğ, vallā heri f/iñ ded oldu. biz heri f/den ğorkumuza biş alamazduğ hec. oh, ne güzel oldu işde. anañ, ali ğıran baş kesen mi. of, kötü bi iş mi yapıyu gidib. neriye yatırıyumuş par . par neriye yatırıyumuş. urda çoğ mu var faiz. adı, yoğ... kim sürer_İmiş sefāsını. dayılarıñ nē sürüyu sefāsını. anneñ almadı mı. anneñ niye almadı. annēñ
390 hāli vağdı ēdür.... allah belāñ ğaldusuñ belekine. anaña biş vermedi mi. anneñ ne d yu bu işe. anneñ sāl nda raşsa ya mādem. eme annēñ yerinde ben olsam raşırım yāni. yalan d l var. her yerde var. biz vermedüğ, le duruyu ... ğardaşı- mıñ ölü olsa ocağda. u da yoğ. dāmaddar y yu. har vurub harman savurıyu.

sāliğ köyü. sāliğ köyl m tabi. hou mezell ñ yandāķı. ullāra geddiñiz mi. hā,
395 okuluñ yandāķı mālledenim ben. eme şindi okul çoğ güzel olmuş okul. okulu bayılıyular. çoğ güzel olmuş okul. el le d yu. ben gidib görmedim artuğ tā. habe- rim yoğ. gidemiyum, ne bahçiyeye ne yere. findığ fidsığ duruyu şindiğ. kim alcağ daldan. ey gidi ölüm ey. sen şindi, anneñe heş biş vermiyular. heş bi parça yer gösdermiyular mı. findığ bahcesi var mı. babañdan var. anañ babası gilden ğar-

400 daşlarından hağ aldı mı. nē vermiyu, isdese ya anañ. herif vermiyu mu. dayılarıñ
çoğ mu hoyrağ. ben dabanca çeğdim. ben dabanca çeğmesem alamıyudum. ğarda-
şımı vurucādim az dā. tabi. nē vermiyu yeri. versiñ, ben de u adamıñ gız m. vallā
da çeğdim billā. seni vururum dedim ... dedim. dayıña tabi. le hıyāned dayıñ
var_ıdı ki. seni vururum heş bağmam dedim. aldım yeri, aldım. sōra bā başğa yere
405 verdiler. sōra bā verdüğleri yeri başğa birine verdiler. bā başğa bi yer gösderdiler.
eme bēm ğocam çoğ mehremmed di. alma fağma, bırağ, bırağ. isdemiyum ben.
fağma bırağ isdemem. sēñ yüzüñden dedim heş habu işler başıma geldi. herife.
salağ seni. herife. neler ederdim ki. heş sēñ yüzüñden derdim. ben yeri aldım_ıdı
yāni. ē yeri aldım_ıdı. şindi araba geçiyu yeriñ ortasından b le. araba geçiyu, ne
410 güzel yer ki. guz bahça başımı aldım_ıdı ben. vermedi. memn nē vericēmiş gör-
miyu musuñ. başğasına. gendü gendüne, gendü gendüne bunuñ dayıları gibi aldı
saddı. biş ler eddi, gendü öldü şindi. ben varana ğada da mezelligde diñelsiñ. ha-
kım var hakım. ğul hağg le gelme d yu cenābı allah. cenābı allah d yu kini, ğul
hağg le yanıma gelme d yu. hağgım var. ben varana ğada mezelligde diñelsiñ.
415 yeriñ yüzünde ğalmasıñ. ben de u adamıñ gız m. ben de u adamıñ gız m, ben de.
siziñ yeriñiz çoğdur. bēki babasından ep yeri vardur. bizimkiniñ emrieti yoğ
gene de. hebisi unnarıñ o2suñ da baña bi tamlığ yer veriñ d yum. ben şindi kötū
mü ğonuşuyum. bi tamlığ veriñ bā da diyum. bi tamlığ yer veriñ. gösderiñ de bi
tam olsuñ yaparım belki. bēm de çocuğlarım var. ğardaşım bedava gene yeri ver-
420 di, bēm ābim. eşidiyu musuñ. evde, ocağda oturuyudu u ğardaşım, ölen ğardaşım.
heş verdiler yeri. şindi yavlarıyu, bi evliğ yere. ev yabmē yer yoğ. şindi yavları-
yu. bā diyu sen hağğıñı ver d . bağ şindi. bā d yu sen hağğıñı ver. ben hağgımı
veremem dedim. bēm hağgım durucağ. ben öteği dünyada alıcām hağgımı dedim.
diñelsiñ varsıñ ben gelene ğada. yadmasıñ. el aldı ya el. ele üş adım fazla veri-
425 yuña sen, yabancıye. üş adım fazla veriyuñ. yabancı. hē amcamıñ çoc , amcamıñ
gızı. ğocē gaşdı, yeri heb aldı.yeri heb aldı, ğocā gaşdı. şeyiñ ölu, yāni el aldı.
bizimkiler de unnara inadiye altındā ğar aldı. bēm ğardaşım da ısdambul'da unuñ
altındā ğar aldı unnarıñ. inadiye aldı. unnar dedi yeri aldı ben de unnarıñ altındā
ğar aldım dedi. vallaha da yağdı bu işi billaha da yağdı. ala verdi aldı... enişdem
430 u bekār ōlana, iki evlenen çocuğlu ğar alıverdi. enişdem, böyüğ enişdem. abıla-
mıñ ğocası.bekār ōlana iki çocuğlu ğar alıverdiler. bu yer yüzünden oldu eme.
yalan d l. vallaha da le edmişler, billaha da le edmişler. le işde. el, le ediyu
adama. çoğ esgileri heş ğaruşdumañ. çoğ esgileri tā berbağ_ımiş. şimdi ğardaşım
öldü, böyüğ ğardaşım. hakımı vermiş, bi guruş para almadı. yāni tabu masarafını

435 da gördüm d yu ğardaşım. geldi, burē geldi haşindi ısdambul'dan. tabu masarafını da ğardaşım görmüş. kötülüg mü yabdı sâ. bedāva verdi, para almadı ya. senden bi evliĝ yer isd yu. şindi òluna ev yapıcaĝ. òluna ğardaşım. bi òlu var, iki dene yoĝ. bi evliĝ yer vermiyu şindi dāmāddar. dāmāddar. bi evliĝ yer. sâ vermiş, ver-señize. bedāva. para almamışa. bi evliĝ yer veriñ una baqalım. d mi ya. verilmiş

440 sâ. vermiş, tabusunu mabusunu vermiş. şindi veremiyular, benden haĝ isd yu benden. bā bir oĝga üzüm almış gelmiş. ben bir oĝga üzüm_üle yer vericēm ğardaşıma. vallā yalan d l. ilāzım d l dedim. ben, gidiñ. ben dedim, ben bir oĝga üzüme yer veremem. yediler. yēkedim bıraqdım u gün. zātan .. y ñ bakalım. bēm de var_ıdı biş ler, elma melma. getüdüm. nāp m allah. ğardaşım... benim mi. heç.

445 yolu izi yoĝ. el kesdi yolu. gırıĝlu. adı gırıĝlu. nōldu, heş... u yolumu da kesdiler. köyde evim mar, evimiñ yolunu da ĝoñşum kesdi. u da öldü geddi. baĝ, vallā billā. yolu kesdi. herif beni evime geçümedi. yolu kesdiler. bizim herif mahĝemē verdi, hākım ĝaldudu. vallā. hākım ĝaldudu. unnarıñ yerinden, bi adım, iki adım, üç adım, dörd adım. yedi adım yol alduĝ şindi biz. hākım verdi ĝoya. hākım. yedi

450 adım yol alduĝ. gene ĝāvec giliñ yerine çıĝduĝ. şindi ĝāvec giliñ yerinden geçiyuĝ. herif, yolu, esĝi yolu, yüz seneliĝ yol ĝapandı. nazlarıñ. unnar naz. habu iki bināniñ. bu vara. òle bi durum var kini òlum. bu bināniñ sâbi vara. heþ hırsızl la yapıldı hau binā. vallāhi. heþ hırsızl la yapıldı. habur , habu sıdaþ yapıluĝa ne ĝada çimentu var_ısa ĝaĝdı gece gündüz. demür, çimentu. çekerse çeĝsiñler. oy

455 nāpicām, kepāze olduĝ. kötü şeyleri siliñ baļlı. kötü şeyleri. yāni verüseñiz de televüzuna kötü şeyleri siliñ. etme òlum. d l mi. ē òlum, ē.aman. gene kötü işler var_ısa yazmañ baļlı.

baĝ şindi. burda bi aĝşam yatıyuĝ. ğardaş ğardaşı bıçaĝladı öldüdü.ĝardaş ğardaşı. bi redmen, subayı, subay redmeni bıçaĝladı. öldü u. ben ne bil m aralanda eliñ işini ne bil m ben. bilmem, öldüdü. şindi var ya. bi denesi. şindi bi dene var_ıdı, subay. hē, hē, hē, öldü. baĝ şindi. bunnar heþ yaşıyūdu, beş altı dene òlan_ıdı bunnar. ben allā çarıyudum durmadan. ben, allah sen biliyuñ, gürtyuñ her şeyi, haĝl , haĝsızl, yaradanım diyūdum. şindi, vara, subay var_ıdı. bi denesi. albay, albay oldu, albay. tēmen olucādı, tēmen. hād , asĝeri bāl b de nası sürüĝlü-

465 yuduñ. asĝeri. le bi ĝazā yabdı kini burdan ĝafası gobdu. ,öldü u da geddi. albay olan. u da geddi... bi dene tā var. kātıl gibi gidiyu şindi. burda kātıl_ıdiñ sen. le b le kātıl gibi yör yuduñ. hec ölüceĝ demezdiñ. le bi allah var ki. namaz seccādesinde gözümnden yaş aĝdı, yaş.namaz seccādesinde. evimiñ yolunu kesdiñe. ne işler yabdıñ kini. ben kötü m m. evimiñ yolunu kesdiñe sen bēm. evimiñ,

- 470 evimiñ yolu. adam yolu keser mi. yüz seneki yol. nē kesildi. neden kesiliyu. sebep ne kesiliyu. ne ise. giresun'da gazā yaǵdı. fişgübilliğde çalışıyudu. u da öldü geddi. u da geddi... allah unu da aldı geddi. bu işler b le. bā bağ, dağmam ğafayı eme, siz kötü şey yazmañ ureye. allahıñızı seviyusañız. allahıñızı seviyusañız kötü şey yazmañ. bāzı kötü lafğonuşmuşdurum, yazmañ. yazıya dökücēñiz. le
- 475 bi durum ki. evimiñ yolunu kesdiñ de ura ölüm, şindi soruyum sā. öldüñ. tav benden aldıñ, suyuñ ısındı, yēkandıñ tavada, geddiñ mezelliğe. bağ şindi ... veriyum. bunu düşünüceğsiñ. hasda oldu, ğanser oldu. bur deldüdü, ğaburg . bağmē geddim gene. geddim. boş gedmiyum elim. üzüm, ne ise. köfde, bi tabağ südlaş, biş . bağmē vardım. allah. u şindiğ. ben, haberim yoğ, el, gelene s l yumuş. heş
- 480 ğalbinde biş yōmuş bağ. işde ş le de işde b le de. u gene le d yu. heş ğalbinde biş yōmuş. le d yu gene. sen düşünmüyuñ mu. delüğanlı olan_ına yükü girindim. odun daş yum, odun. bağ, delüğanlı ölüm var_ıdı. haşindi şeyde olan, baqannığda işde müendis.odun daş yum köyde, bu köyde.odun daş yum, delüğanlı olan_ına. yavlarıyum kini, edme. bacım d yum, burā gada geldim, bu sefer
- 485 geç m de, bu sefer geç m. yavlarıyum inan buna yāhu. yavlarıyum. bu sefer geç m de, geldiğ burē gada, bizi yüg sıtımızda dönderme d yum. yavlarıyuma sā. sen, bilmesiñiz siz yā. yoğ d yu, döneceğsiñ d yu. ben döndüm de, dē olan_ına ikimiz arkuru arkuru başğa yellerden geddüğ de mālīye çığduğ, mahliye. bā ne eziyed eddiler, ne eziyed eddiler unnar. allah unnarı heb çeğdüdü çeğdümedi d l.
- 490 kör şeytanından bulsuñ, nāp m. herifi mezere yatudular. bağ tā ırganabilü müsüñ demiş, herifiñ biri. sinine işed m demiş. mezere yatumuşlar da, mezere. hou eviñ sābı herif. sinine işed m, bağ tā ırganabilü müsüñ, kimsē biş idebülümüsüñ. vallaha yalan d l, billaha yalan d l. mezelliğde bu. siz una gidiñ una. u ē tā. çōnu ēsini biliyu. vallā d yum. u benden böyüg. eme benden tā ağıllu, ē yörüyü. gene
- 495 benden. kim, kim u. hanım yengeñ çoğ şey biliyu eme, sōra d yu kini, habarım yoğ d yu. sōra soruyusuñ hanım yeñgeñe, hec habarım yoğ d yu. anneñe benden selam s le, āsıñ yeri ğardaşlarında. vermiyu ki d yu, vermiyu olur mu. vermiyorla olmaz. işallah, aldıñız mīdi bā haber ver. ... anañ yēmēd se siz yiñ. unnara helal da anaña haram mı. bağ, ğocamıñ parası var_ıdı.
- 500 anneñ para vermiyu mu. allāhümme salli, alā sey dinē muhammedin ve ālā ēli seyidinē. muhammed yarabbi. güzel allāhım, böyüg allāhım. ura ne gada isd yuñuz, çoğ mu isd yuñuz. eme bāza çoğ isde. var mı baqalım. ödüş mü vericeğ.

kime. yōğ. unnar yeymiyē geliyu, benden parasını alıyular. ben mi, ev alannara yardım mı. edmedüğ mü, eddüğ. bağ hō ev aldı çaşudan, eddi bēm gōcam. gōca-
505 ma dedim kini. gōcamıñ kıfğ miļļarı var bañgada. kıfğ miļļarı var_ıdı öld nde...
dedim ki gōcama. herif dedim, gel dedim, bi on l rasını al da. on miļļarını, iki erkeğ uşā ver dedim. gerisini de gızlar tağsim edsiñ dedim. valā. vermem dedi herif. vermem dedi, gızlar da alsıñ dedi. vermedi, öldü geğdi. bunnar, herkeş ha-
kını aldı. olancasını. nāp m, vermedi. vallaha vermedi. hec, ge di geğdi işde. bu iş
510 b le. bu dunyānıñ hāli bu. yesiñ gene. el y cēne çoluğ çocuğ yesiñ. niye dayıları y yu da. anañ da para var. anañ para vermiyu. diñelicēñ. yağma yoğ. diñelsiñ. yağmada rahaddığ var gene. gızına da d yum.gızına da d yum. ben kötü mü d yum. bā bi tamlığ verseñ de gerisi siziñ olsa ya. bi tamlığ yer gösderiñ bā dōru yerden. gerisi siziñ olsuñ. ben gedmiyum dedim. toblañ. varıñ ne hāliñiz var_ısa
515 görüñ. mālede hou mezell n, meğdebiñ yandā mālede de, u mālede de hağım mar. y yular. yesiñler. öteği dunyada göreçeğler unnar....

ğardaşım yeri verdi de. ğardaşım. böyüğ ābim öldü. hoca namaz ğıldırıyu ğapıda. bırakıldı cenāze. ğardaşım boş halıya dōru döndü, hağğımı helal edmiyum d . vallaha. ğardaşım hağğımı helal edmiyum d yu. eme tamam gendü isdēñ_ile
520 verdi sā. sen de bi evliğ yer verseñe. bi evliğ yer isdemē gelmiş, ölmeden al m d . al m d , bi evliğ yer isdemē gelmiş. yāni bağmış ki can çekiyo, isdēmedi tā. le gene öldü geddi. öldü ge di geddi ölüm, nāpalım.

ğaş dayıñ var sēñ. üçü de bir, birbirine dutuyu mu baļli. tabi ki. menfādde billeşüler. anañda hec ses yoğ. en böyüğleri mi anneñ. en böyüğleri, niyerāzi ed-
525 miyu ğardaşları. ana vekili, baba vekili de. var, u bēm köydē. gōcasından. bēm babam da verdi işde. köydēki ablam verdi. iki olana verdi, iki olana. para alıcağ urdan. anaña vermiyu mu heş para. parası var d yu anamıñ eme. iki yerden mi māş alıyo. anneanneñ nāpıyo bu işe. anneanneñ olarına heç demiyu ki ğızıñ hağğını veriñ d . yoğ neme lāzım. ne ğafē daķıcām. olan oldu zāten. dunyāyi ben
530 mi ğurucām... ben hazırıma gidemiyum tā. yoğ tā, yoğ, yoğ, yoğ. gidemiyurum tā, gidemiyurum. azacuğ yörüse m yavaş yavaş. rāzı, allahdan unu isd yum artuğ.... yavaş yavaş yörüyebilsem d yum. biz alacuğ d yun, sen ğoğma. al unu geğ ... nası. var tabi. dülger var, ğavcı var, yılmaz var. var, olmaz mı. ayn sülāle dēl. ne var. u çakır kim aca. tālib hoca. çakırōları. hē torun. neyimiş, muhdar kim.
535 āmed torun. u muhdar mı u. āmed hoca mı. āmed hoc mi diyu bunnar. hā. alosmanı tan yular mı bunnar. hē, u cilliōlu mālenniñ muhdarı. belediyye dāil. bi heş,

bi mälle var. bi tâne, bi tâne. mezellige ğada çıĝdıñ mıdı, urē bi mälle var. nāpa-
 lım ölüm işde, bu işler b le. ne idelim. yer dāvāsı, yer dāvāsı gidiyu. her yerde de
 var. yer dāvāsı. nerē basdurmiyular. yere kim basicāĝ. ğaynanam bā, hec yere
 540 gōmazdı. bā, inēñ altına gazel aldumazdı, gazel. vallā. gazel almadu. elimden
 aldılar heb. bi ineĝ bak m dedim. le ya, çucuĝlarıñ āzına guy m, yōrt, süñ ye-
 siñler dedim. elimdē şeyi de alıyular heñ. isdemiylar_ıdı bi inē de. gene babamıñ
 yeri var_ıdı hou... sıñ rdaş_ıduĝ. beni isdemiylar_ısa, nedmē aldıñız. gözünüz
 görmüyu müdu. eviñ nü pur m di, eveli gözün kör m di, diyu el adama.... çoĝ
 545 ğaynanalıĝ yabdılar bana. eme herkeş cezāsını çekiyo. allah le bi allah ki... le,
 ne güzel işler yapıyo ki... bi teĝ bi çoçuĝ dōrdu, u da ğız çoc . yedi yaşında
 çoc ñ gözü kör oldu. çekiyo, udur budur çekiyo... ey gidi hey.

polis_ıdı, polis de ep allah unu urdan ğurtardı. urdan intāma girdi de ünü-
 vesd bitümüşdü, gendü bölümüne ge di. dur şindi. habullārda evi var_ıdı, habu
 550 dere ğıyılarında. hā, mırad_mıdı arkadaş. çoĝ çilesi olcādı polis ola idi. ey gidi
 anam. ep ... ğurtardı. allah yardım ed, allah yardım ed. nerde var_ısa allah yardım
 ed eme, gene de işine yardım eden var_ıdı. allah çoc nuñ başından ēsüĝ edmesiñ.
 işini, urdan urē yardım eddiler gene. işini yapan var_ıdı. benim bi dāmad da, u da
 baķannıĝda. osman ğır dā. u cumurbaşĝann nda. yalan s liyemem. bā baĝ, bēm
 555 ölüm da cumurbaşĝann nda polisliĝ yapıyudu. u, āmed sezer ile mezer ile heb
 geziyudu u. urdan allah unu, urdan ep ce geddi urdan. başĝa yere ge di. meslēne
 ge di. ses edmiyu şindi, nāpalım haşindi.... bi çoc var. haşindi gene gebe ĝarısı.
 nāp m. olsuñ allah vermiş. olsuñ, olsuñ bayılıyum. adını ne ğuyacaĝlar, bilmiyum
 bakalı. ismini ne ğuyacaklar... bilmem ki. eliñçoc na ĝarışamam. hem ğız var,
 560 hem olan var. ekiz, ekiz. ekiz ĝannındā. ğızıñ bi. bi ğızları var. ece ismi. ece ğuy-
 muşlar varmışlar. ece su. ben ne bil m bā, ğuymuşlar, eliñ uşāna ĝarışamam. bil-
 mem ki, bilmem artuĝ. ne ğuyarsa ğuysuñlar bā göre. ben vallā bilmiyum. ben
 ĝarışmam. bā soran var mı biş . yoĝ. ğızı ğuymuşlar. ben bilmem ne ğuyarsa ğuy-
 suñlar. ben ĝarışmam. neme lāzım. allah bilü, bilmiyim. ben ne bil m. unuñ baba-
 565 sı da mēmeñ, bēm gocam da mēmeñ. hanĝını isderse ğuysuñlar. fātih ğuysuñlar
 ismini. fātih. ölümüñ adı ĝenc osman_ıdı. tabi. öldü ölüm, elli üç yaşında. ĝenc
 osman, olanıñ ismi. bilme m m. ĝenc osmanıñ ... ĝenc osman, savaşmış işde tā.
 allah allāh. öle mi ölmüş. osman'nar yaşamıyo dedi. herif dedi ki, bizim herif.
 bizim surālede dedi, babasınıñ adı da osman_ıdı, biliyo musuñ. emisiniñ ölünüñ
 570 adı da osman. osmannar çoĝ yaşamıyo dedi bizim surālede, dedi herif. ben bu-

nuñadını genc osman g uyuyım dedi. nufusda da genc osman İdı. annadıñ mı. gene de yaşamadı işde. yaşadı yaşad ğada, öldü ge di geddi. allah u ğada vermiş ömürü. ben nāp m. olmuyı. cenābı allah'ın bi tağdiri, yazusu. nāpalım. genc osman'ın türğüsü de var... genc osman, kelle ğolt nda savaşmış. ğolay d l le. hē, 575 allah allah diyib ge di genc osman diyular. aca dōru mu. herifiñ kellesi gedmiş de savaşurumuş. dōru mu bu şindi. ben vallā görmedim. ben cin periye ras gelmedim. hē, tobrağ için mi. yalandan raşmışlar...

tayib satıyu şindi. şindi tayib satıyu. gumac m. gumac m,tayib satıyu şindi. emine yatarsıñ baļlı, gedme tā akşam oldu gızım, yad, yad. yad evlādım yad. za- 580 bahdan ğağ erkenden ged. uşā da, çoçuğlara da telifun açmadıñız siz de gelecüg d . evde adamıñ var mı sēñ, ğapıda. ğapıñ kiddü mü, ğapıñ. ē olan var mı evde. vallaha vermedim. heş vermedim tayib'e oy. geldi elimi bile öbdü tāyibci. haburda g uyunuñ ğapısında, haburda suyuñ ğapısında. tayibci. belediye başkanı, kim. elimi bile öbdü. elim çamuļlu dedim. ne öpüyuñ bu eli dedim. atarım reyimi ben 585 dedim. sen undan sıklıma dedim. biri de çarıyu kini unu ğōsaña ğapıdan d yu, yoldan bā. ğaldı başımız bi beliye. hē, hē. u da tayibci. geldi elimi öbdü. oyu bā adsıñlar d . nerdēki. tabi. y h izl yum ben unnarı. izleme m m. ne d cēm hec. diremid fidill b de admıyular polisleriñ üsdüne yörüyişci, yörüyişe girenner. salaglar. diremid. polis hec acım ya. vuruldu ya dörd ğişi, öldü ya. polis emir veriyu. polise öldür mü d yular ... emir veriyular. uymasalara emire. çoğ gedmesiñler 590 milletiñ üsdüne. yörüsüñler gedsıñler. uyma dedim zāten oluma. sakın kimsē bi fidığ vurma dedim. vursañ sā emdüd m südü haram iderim dedim. kimsē bir fidığ vurma sen dedim una. seni işden atarsa atsıñlar. ben seni bakarım dedim. hē, bizim ölumuz lesi olan da d l canım. öteği dalıyüdu her yere. öleni. öyh var tabi, 595 izleme m m. ben her kanalı bakarım, hangısı hoşuma giderse... gösderiyu bā her şeyi ... urada çoğ çey var. yalañuz buñaldım, bi cihaz dāvāsı var. u adama çoğ sinillenyum. habu cihazı al, işde... para almağ için vira urda... houndan alsañ za moturu. bunuñ ğocasımıñ bi moturu var, odunu kesmiyu. ura hou, araba geçiyu üsdünden, houndan alsaña moturu dedim. ben ver m parasını baļlı dedim, 600 dāmātıma. hē, reğlama çıkıyu motur. kesiyu ā ları, devürüyu gene. māşallah. heş bozulmuyı, heş. herif tağs üsdünden geçiriyu moturuñ. bi tā çalışdırıyu. le ya, yıkılmıyu demēğ ki. yarıda ğalıyu bizim motur. le bi dayağ ar yo. essah bi motur alacağsıñ. eme u ğada ğullanabiliyu adamcāz. nābsıñ. araba almış, arab de ğullanamadı. ben ne bil m bi kere ... olanıñ arabası kötü. bağ hou samsun'dā,

605 ankara'dā olanıñ arabasını bēnmedim. elden düşme bi araba almış. ucu çoğ ileri
dōru arabaniñ.... çoğ uzun gene ucu. u zarar verir insana. toplu bi araba al. dōru
dürüs. le ya, beş altı dene çocuğ dōrucağ şindi, atıcağ içine.... yoğ, habu hayıl-
lus ne böyüse idi. habu geliceğ olannar. tā yabmaz uşağ. yapar mı tā. eme unnar
aram le buldu. olsuñ. olmuyūdu uşağ. allah rāzı o2suñ. işde oldu gene. ne bil m
610 evlādım. tā ben biş bilmiyum. arabası essah.. emine, sēñ arabañē. hounnarıñ
arabası ē. hē. habunuñ arabası, göcasınıñ arabası ē. iki gişiliğ u da. yeter. toblu
olcağ araba. ender'iñ şindiki arabası ē, ender'iñ. mi ya. şindiki arabası ē. ben
bēndim u arab . bi çoğ da araba fidilleniyu haburē, bi çoğ da araba parç ediyular
ki. hē, gemi ğada var, gemi ğada. “tır” di, bilmem neydi. yāni başğa yerde arab
615 yakıyular, kimse de yağmıyu. vallahi yağsa biri d yum eme. eme urası araba durā
d l kini. urası araba durā mı. olmaz le. fisğubilligden,...

seniñ hanım ne iş yapıyu. u da mı redmen. sen de. hā, le de. nerde oku-
duyuñ. ender ile barāber mi okuduyular. ē, ē. oy haburda, sakın s lemeñ ender'e
mendere. gözünüze dulan m. ğonuşd muzı. ğaldı başımız derde. vallā ēlerini ...
620 yaz. sen şindi bu sefer köydēki ablama geğ de bağ. sen una geğ de bi gör. yoğ,
ben biş demedim ği unuñ hağğında. biş der m m, u benim ablam. ablam u be-
nim. hağsızlığa da heş dayanamıyum ğusura bağma. vallaha dayanamıyum.
hağsızlığa dayanamıyum. ğusura bağmañ... biş d l. ğusura bağmañ, eğer sizi
yāni. özür dilerim sizden, sizi rādsız eddim_ise... zabaha ğada mı. yoğ şindi, u
625 başğa zaman, u başğa zaman. biraz tā... köydēkini de biraz ğonuşduruñ. hē, u tā
bilgilü benden. hayredd n mi gönderdi essah seni bana. allā hümme sallı alā sey-
dine. hayredd n de göndericeğ adam bulamamış. salağ tā. beni s lemeñ eme. hay-
redd niñ ğarısına bağdım şurda. beni s lem cēñiz eme. hayredd niñ ğarısına
bağdım. hayredd n boşub beğmez ğaynadıyu, boşub beğmez ğaynadıyu. ğarı otu-
630 rıyu. u mu annaddı. gendü annaddı mı. hayır, ben un ne ğonuşmadım. hanım ne
ğonuşdum da. bā bağ, hanımı. ... ş le. hanım da ep ..... hayātını geçümüş zavallı
adamcuaz bun ne dedim. vah, vah, vah acıdım vallā ğendi ğendime. hayredd ne
acıdım eme. bağdım, bağdım ş le kadına dōru. bağdım, bağdım. ep çirgin_imiş
allāhım dedim. bunine bu hayātı nası geçüdü ğarı oturıyu, hayredd n boşub ateş
635 yakıyu. haredd n süzüyü, büzüyü. haredd n ocā gıyuyu, beğmezi ğanadıyu, ğarı
oturıyu. haredd n ğarıdan böyüğ. ğarı haredd n'den böyüğ. vallaha da gerçeğ billā

da. gerçeğ, böyüg. sevmedi eme nābsıñ, mecbur galdı, mecbur. anacuazı hasda idi de işde hōle gene aldılar. ē has, yetef gidef. daha nāpıcāñ, olan olmuş. her şey bidmiş. allah ğahredsiñ hebisini de. bu dunyāñıñ. ölüm ender’iñ teyzesi oluyı, 640 sakın s lemeñ. allah’ıñı öp m sakın s leme.

ōlana ğar aldım. bağ vaqıd da doldu. ... ğarı sevdi aldı. samsun’dan tırabzon’nu bi gız aldı. allā hümme salli alā seyidine. muhammedin vālā ēli seyidinē muhammed. yā rabbi... ölüm, sā felanc alalım ölüm. şindi esğiden herif der_imiş kini ölüm. sā felancı gızı alalım der_imiş. baba der_imiş. olan baba der_imiş. olan, 645 felan yerde bi yılan gördüm ki der_imiş, kiriş gibi der_imiş olan babasına. lafa ğatar_imiş olan. olan isdemiyumuşa artu. ölüm ne d yuñ dedim. yılanı bırağ der_imiş şindi herif gene. ölüm sā felan gızı alalım diyum. gene u der_imiş kini. baba, felan yerde bi yılan gördüm çoğ böyüg d yu. bonc da var_ıdı. şindi u gibi. gelin aldım ben. olan sevdi. “tekel”de çalışıyudu olan. samsun. samsun, “tekel”de 650 çalışıyudu. urda bi gız görmüş, aldı. tırabzonnu gız. gız tırabzonnu. evde yemeğ yoğ, eğmeğ yoğ. allah meted. ne old bellü dēl. olan bişürüyu, olan y yu. allah ğorusuñ, dālara daşlara. .. allah ocāna düşümesiñ. kimseniñ ocāna düşümesiñ. hızan da le yerişmiş. çocuğlar. iki gızı var. uşağlar da le yerişmiş. oturub duru-yular. aldım gelini. gelin görmē geddım samsun’a şindi ben. bakacuğ. herifi al- 655 dım geddım. samsun’da herifimiñ ortā da var_ıdı. unu da aldug. gasab a herif. urda da bi ğasab var. artuğ ortağcılığ yapıyular. gız görmē geğdüg. bi de bağdım kini, neyise geldi. e ne oldu. tekel’iñ müdürü geldi işde. u da, unu da getümüşler. biz de aldug yanımıza bi ğışı, geddüg. gız görecüg. gız çığdı piyasā. bi de bağdım kini gız, yh dedim. allāhım, bu cingān dedim ben. bēm elim yüzüm ge miş, ben 660 öteği dunyā varmış gelmişim. isder inan, isder inanma. vallaha da billaha da. pos-potul bi gız çığdı ğaşıma... ben başladım, hasdalığ bā geldi hasdalığ. inan buna. hasda oldım. olan illā alcām d yu. gız da tekel’de çalışıyu, olan da. urda tanışmış-lar. babañ āzına ge vur işē beleki. babası subay. anası güpğüzel. gızından anası, bi içim su. anası, bi içim su. y mi ğış bi dağğada āll yu anası. gızı biş bilmiyu. nāleğ 665 o2suñ gı sā ta. gız heş biş bilmiyu. gız heş biş bilmiyu. yeni evlü uşāñ yanda ne işi var. everdüg. ne ise olan illā alcām d yu. bağ başımdan çoğ iş ge di. olan illā alcām d yu. aluduñ almazdıñ, aluduñ almazdıñ. alicām. hey yarabbim nāpac ğ şindiğ dedim. olan başğa yolda. herif diyu ben bırağdım. nişanı dağduğ eme ben bırakıcām diyu herif, almam diyu. bizim herif. ben, bu evlenib de nāpıcağ diyu, 670 olan için. bunuñ sonu yoğ diyu bā. herif dedim, bi işe bulaşduğ bi keren dedim. nōlucağ, nōlusa olsuñ dedim. beni, başımı belie ğuyma dedim herife. ben diyu aha gidiyum diyu herif şindi. herif hazıllandı. herif başğa yeğlere, beni tā arar da

bulabülüsünüz baçalım diyu. ben ā urfē gidiyum diyu. ben urfē gidiyum diyu. ...
candarma ombaşıl yabmış. seni dedim, vallā da vururum, billaha da vururum
675 dedim. ğazandıñ bu çoc dedim. bu çocuğ piş d l. seni vururum, seni. giderseñ
seni vururum dedim. ěfkēseñ geŧ baçalım. gidemedi. meċbur ğalduğ biz bu gızı
almıye. arkadaş. biz meċbur ğalduğ bu gızı almıye. oldu, d n oldu, u oldu, bu
oldu. gelin aldım geldi. gelin. bunnar da ifağ uşağ tā. gelin, habu yolda şey oynu-
yu. tüt, t t. hakemliğ yapıyu, tüt. t t, gelin hakemliğ yapıyu. āzında bi düdüğ.
680 ğocası da yanında. bunnar da çocuğ tā. gelin hakemliğ yapıyu. ortalığda. allāhım
nāpicām ben şindi. geliniñ oynamasına ben sinillenmiyum da. el ald geline bağ
d ceğ şindi. ben undan çekiniyum. yāni ben undan çekiniyum. gelin ar yuğ, gelin
ar yum, gelin ar yum. buna d yum kini, bunnar ifağ tā. yengeñiz nerē geddi di-
yum. baķıñ, arañ baçalım diyum. ğayıbda ya diyum buna. yengeñiz nerē geddi.
685 bunnar ar yu mar yu yoğ diyu. varıñ güler yengeñizi bakıñ bakalım. ułlāra mı
ge di diyum. haburē endel'lere yolluyum bunnarı. bunnar urē de gidiyu gene yoğ
diyular bunnar. öl ñ āzına gevrur işē beleki. öl ñ āzına gevrur işē belekime. var m,
pencerē var m dedim. bi de baķarım gi. gelin potul başlı genelē ğincir ācında otu-
ruyu. ben şindi geline habule ediyum. hişt, hişt. aşā in, aşā in. in aşā, in aşā. biri
690 yoldan geçceğ. yol önü tā. görüceğ el. bā ne. ayıbl cağ. utaniyum, elden utani-
yum. vallaha. ğincir zamāni. ğincir yoğ ācda ki. nerē gidiyuñ gelin, nerē gidiyuñ
gelin. taķur tuķur. gelinde, dırnağları bi ğarış geliniñ. nerie gidiyuñ gelin. gelin,
taķıl tuķul bi ayağğabı geydi. nerie gidiyuñ. ineğ sāmē gidiyumuş gelin. geŧ, de-
dim. dinnāñ dedim, inēñ memesini yıtıcağ dedim. heş biş , ne d ceğ bā. bilmiyum
695 vallā ne dedi, bilmiyum ki. unu unuddum. u, bebeğ arabası dāvāsı. u, bebeğ ara-
bası alıyu, bebeğleri bahçē götürüyu. bebeğ arabasını sürücemiş. bahçē götürüyu,
findığ bahçesine. ğocası findığ bahçesinde. yakın hemen, burada. yakın burie.
gızım, diyum ben şindi. evlādim, bebeğ arabasını götüme. o güccüğ olanı, çoc
alsıñ ğucāna, sen ged bun ne barāber diyum. evlādim diyum. yoğ diyu. adam gör-
700 süñler. buranıñ insannarı diyu, hamal gibi diyu. hamal gibi diyu. buranıñ insanna-
rı, hamal gibi diyu bu şindi bā. dedim ben. tā biş diemium geline. dedim kini
öluma, güccüğ olana. bebē al dedim. arab dedim, gendü daşısıñ. sakın daşıma
dedim olana. bebeğ arabasını dedim. süŧlüyüm, sürem cēm yoğuşa oķarı. sakın
dedim, alma arab dedim. sen bebē götür dedim. olana tembi eddim eme. allah
705 vara. sözüümü d nemiyusuñ sen bēm ki. neyise gedmişler bunnar. bunnar bahçede.
bunnar da var_ıdı bahçede. bunnar. osmān, çārurumuş. osmān. arab sürüg-

lēmezmiş. bebeğ arabasını sürüglēmedüğe ğocasına çāryı. ğocası da babāñ ğaz ğafasını sik m der_imiş. araba mı getürüyüñ sen burē oğarı der_imiş. ğocası diyu.... ğarısına. bā ne. ne düşürücēm biribirine. vallā gelmiş yarı yoldan almış
710 bebeğ arabasını. osman gene almış. ğocası. ben nāp m. sözü mü nē d nemiyüñ. bā diyu kini. hah diyu. unnar diyu, görsüñ. buranıñ insannarı diyu. buranıñ insannarı diyu, hamal gibi diyu. aynan diyu. yörü dedim ben de. hamal_ısa hamal dedim. bā ne dedim.

k m. torunnar geliyu. gendü de geliyu şindi, gene. gendü de geliyu. ğabir
715 üsdüne geliyu. gelmez mi. bā öteberi getürüyü. eğmeğ getürüyü. bā getürüyü şindi bağ, allah var. ğocē gedmedi eme. ğocē gedmedi ğarı. iki gızı var. ğocē gedmedi bağ. aynen ğarı ğocē gedmedi. getürüyü, eğmeğ getürüyü, meyve getürüyü, cember getürüyü. bā gelügen, gendü getürüyü. ğocasınıñ ğabirine çıkıyu. bağıdı kini suc gendünde.bağıdı kini suc gendünde. sen ne d yusuñ. geldi, ğocası can çekeğen
720 de geldi. yanından ayrılmadılar. parıye geliyular, parıye. para. emeğl y ceğlere. ey gidi. mahgemēversen māşı bölüyüdüm eme, vermedim gene. hızanı yesiñ varıñ. ... ben emeğlü dēlim. ğocamdan alıyım. allā şügürler olsuñ. beş on ğuruş birağıdı bā. u ğada yoğ. yedi yüz, yedi yüz l ra. unula ald mu da, vallā haşindi ğapı dakılıcağ. habu dış ğap dağduruyum. pencere, çerçeve yabduruyum. heb
725 sōradan yabdudum, heb. ağ ğatı yabdudum, mermer guydudum. camlarını ısı cam dēşüddüdü. nāp m eve yabduruyum, evi. dālmasıñ gene d . kim durusa dursuñ. geliñ duruñ d yum. bizim, hou eve ğada bizim. çevre. buranıñ edirafi çevrülü. tab edirafi çevrülü. hökümed demür çeğdi horē aşā. hökümed demür çeğdi, allah razı olsuñ da. ben hou gada, hou gada yere de biz yabdug. pireked daş_ıla ördü-
730 düm_üdü ölmeden hou olana. işde bu dunyānıñ hāli bu. evlādım, bu b le. işde, allah düşümesiñ kötü geline. eğmeğ, yemeğ yoğ. yemeğ bişümüyular. sıf bağğaldan y yular, bağğaldan. yemeğ yoğ. sıf bağğaldan y yular. ney u, bā deseñe.

Oy ölüm çoğ saol. gel. gel, gel, gel. bā bağ, bā. vallā s leme ...vallā yā edmeñ, size dulan m. āzıñızdan laf ğaçumañ. ben yannış şey, yalan ğonuşdum.
735 yāni yalan ğonuşmadım da. vallā bild mi ğonuşdum heb. başımdan geçen bu ğada işler. hebisi de insanıñ aklına gelmiyu. bir an, ansızıñ oldu. sen bi ur de yoğla. bēm āzıma bağarsañ. bağalım akli başında mı ğonuşuyuy, yoğsa tam akli dengesi yerinde mi. konturul ed eveli. vallā. biş d l ğoçum. nāp m, gidiñ selāmet_ine. allah sizi çoc ñuzuñ başından ayırmasıñ. nāp m allah bārāber yaşadıñ sizi.

ADI SOYADI : Seniye KADAYIF
DERLEME YERİ : Tepeköy
YAŞ : 80
TAHSİLİ: : Okur yazar değil
KONU : Âdet, gelenek görenek

5

hoş geldiñiz tã sefã geldiñiz. tayyibe isgemi getüseyñize buriye. ölüm ıslâğa oturma. ölüm ıslâğa otuma. bizim osmaniñ mı. hani kim yoğ. haburē san-daye getüseyñe ğız. ölüm düşersñ. hoş geldiñiz sefã geldiñiz. ben otururum siz oturuñ. olmaz le. habirē geliñ bak m. otu yavrum otu.

5 ben de okallârı şe yabduruyum uşã. temüzlediyum. eved. le. benim ismim seniye kadayif. seksen. ben seksen diyom ama biñ dokuz yüz otuz dörd dōml m. eved. hesabını siz yapıñ artuğ. benim okudull m, yazall m yok.

yok, ali okuluna geddım, yaşlı ğana. bunnar, bunnar ali okuluna geddi... sōradan.

10 ölüm gel ıslama üsdüñü, birē gel.

şu ana yola niye çıkmadı bi direğ. ana yolda yoğ. geddım ben bağdım. bi dene mandıranıñ orda var. bi dene bırda taflanıñ dibinde var. her taraf dēşçese bi de ana yola. üsdünden aşã geldi mi millet ğarannuğda ğalmasıñ.

15 ölüm evli dēlim, bekârım. evlü dēlim bekârım. çoğdãn. altı aylıgdı, kırk se-kiz, kırk dokuz yaşındaki ölüm. iki yaşında idi osman. bizim bırada çoğ, çoğları ledür. çoğları ledür. garılar kötü, beyler yani uslu old için. o yüzden. benimki de içgüveydi. benim babamıñ bir evlat m ben. hē, tabi, tabi. bizi buñaddıtdı biz de yolladığ. biz de yolladug, ötegi dünyede rãddığ var diyen. artuğ bilemiyuğ. urē gidib gelmedüğ. artuğ bilmiyum, belki de beglemez. belki de beğliyemez. bizim 20 bu köyümüzde ekseriedde erkeğler heb ilerde. hebsi geddı. yani hebsi boşdur hebile. benim tam gencecüg yaşında geddı benimki. üç çoc m mar_ıdı. otuz iki, otuz üç yaşına girmeden öldü. benim babam da otuz segiz yaşında öldü. annem de seksen ikide öldü.

25 k m, ben çoğ. artuğ bilemiyim. on beş mıdim, on altı mıdim, hō aralarda. baba zor ne bile. hē. annat mı. annaturum, annaturum. bēm sev. babam dedi ği. benim bi gızım mar dedi. kimi severse una vercēm dedi. ben de sevindim. essa

sandım, ne bil m ben. vermedi. ben kaçacağımdım. hayred ben kaçacağımdım. annem dedi gi bana. yoğ, u da öldü, u da öldü. annem dedi gi, babañ beni öldürür dedi. bu sefer geçmedim. intāra da kaçdım. elma ācı vardı evimiziñ kabısında. bırda
 30 d ldi. ben babamın evine geddım. babam işgüve aldı. bıra ğaynatamın yer di benim. bırda evim yandı, tā yapamadım. ben fişgobiliğde çalışıyıldım. yapamadım, sōra burē geldim. bureye de ev yabdım. işde babamıñ yerini saddım ev yabdım. evimiñ tapusu da yoğ, tezkeresi de yoğ, evi de kaçag yabdım. esgi eviñ yatāna ev yabdım. üş ğata çevürdüm. üş uşām mar dedim. birer ğad yap m dedim. zorla
 35 verdi. ben almıyıldım. hamdi. almıyıldım. babam dedi gi. önceden eğmeğ yapıyuduğ saşda, ēşün var_ıdı. haunu dedi, atışıñ içine ğuyarım eliñi delerim dedi. ğuzduru da dedi. babam le d nce ... dayag da var_ıdı. çoğ ğoğdım. çoğ da dayag vuruyıldu babam adama. İşgic di, çoğ işgic di. le de. aha le de bi ölüm mar. le de bi ölüm mar, ağşamı belli dēl, zabahı belli dēl. yeymiye. ne diyom sā işmez
 40 mi. ağşamı belli dēl zabahı belli dēl. bugün çalışır, bugün içer ağşama bırağmaz. arkadaşları da çoğ unun için. çoğ içgici. d yom ya, işgici dedim mi anna. rakı. rakı da var, vodğa da var, bıra da var, vizgi de var. neyi bulursa. beş dāne çoc var. beş dāne. dört gızı, bir ölu var. haşindi ölu habu ay. işde, b n ayın üçü mü. he, izine gelceğ. izine gelmesinde sebebi ney biliyıñ mı, izine gelm cēdi. una ben
 45 dedim gi, ölüm izine gelme bir ay önce gelürsüñ dedim. öle ğönderdim. hiş gelm ceğdi. unun da bi adeti var. bunalım geçürüyo, ciledde ğollarını heb kesmiş. tabi görmüşler. şeye ğaldurmuşlar görünce. demiş hava... ğafasında bozulğ var işde. bir şeye bozuğ. on beş ğün izin vercüg sā, ğidcēñ demişler. hable gene. ğafası eşğiden bozuğ. ğafa bozuğ dēl de. öle bi huyu var. kesiyıldu. burda da ke-
 50 siyıldu. ğendü ğendüne kef kesiyu. ne yapalım.

evlendüğ. iki enter annem gizli almış. yani unnar aldı diye. iki elbiseyi annem gizli almış. unnar yabdı, olan tarafı yabdı diye. benim annem. unu ben sōradan duydum. annem le dedi. yani yoğdu. unnarıñ da biş si yoğdu. fakiļlerdi. biraz şeyi alçağdı unun. ... alçağdı, yanına alıcağ. işgüvē aldı işgüvē. he, tab . yā,
 55 le isdemişler, le olmuş. olm nce işgüvē aldı. teyze çoc yuğ, hē. işgüvēnin de başı daimi şu eşğiden geçe vurur yere. o üsdüne, eşğe vurur. u sebebden tezden yolladım.

benim babam da genc öldü. yāni bunun ğardeşleri de genc öldü, bağ. öle ya, bahri ābim de genc öldü. bir ayā dalda, bir ayā yerde. findığ toplarğa ğalp ğırızından geddı ğaynım. küçüg ğaynım ēlli üş ğünde hasda oldu. ēlli üş ğünde öldü. ēlli üş ğünde hebisi geddı. ev yabdı yoluñ gıyısına u aşāda, bi iki ev yan yana. bayramdan sora birē gelceğdi eşyāsını bāladı. hasda oldu, doğdura geddı u ğadar.

evlendüğ çoluğ çocuğ sâhibi olduğ. çocuğlarım yaşamadı benim. üş dâne
 çoc m oldu ama yaşamadı. dörd aylığda öldü. hē, üçü de. ondan sōra üş dene tā
 65 var dünyāda işde. yani ilk gelen. tabi, tabi, tabi. tab . asgerden de gacıyūdu ama.
 aşgeliğ de yabmadı. le ya cabbar olcagsıñ. tab , tab , tab bağ, şu geliniñgac
 çoc olabilür. bilmesiñ ya. beş dâne. yā bizim bırda kadınnar okumad içün peğ
 kendi şeyapamiyu. bizim bırda kadınnarı vermediler. alan baksın dediler. alan da
 bakımıy şindi. işde bun_üdu gelceğ olan.

70 bu benim gızım. bu benim gızım. hē. osmaniñ hanımı hou içellerdedür.
 meydana çıkamaz. osmaniñ hanımı içerdedür.

gelcēm, bak m nāpiyu. öldü mü nōldu bak m. belki ölmüşdür. osman isder
 ilg ğarınıñkı ...

i gardaşım, hayad da, esgiden hayad bundan çoğēyidi. hasdalığ yōdu. ğan-
 75 ser bilmiüduğ. hasdalığ ne old nu bilmiüduğ. ğaldiriğ yiyüduğ, turçu yiyoduğ,
 pancar yiyüduğ b le biş bilmiüduğ. benim, ben üç çocuğ, dörd ... bunnar üş
 dâne. makana bilmiüdum, almiyudum. makana almadığ biz çarşıdan. b day eki-
 yuduğ, vara b day. annem sebedi ters guyuyudu, d yüdüg b le. ramazan yuğası-
 nı, ramazan mağanasını undan yapıyuduğ. nişasda yapıyuduğ, b le bişi almiyu-
 80 duğ. şindi bi buçuğ milar māş aliyğ biz. ay başına yedmiyu osman. osmanın pa-
 rası yedmiyu. ay başına yedmiyu. şindi, esgiden b le biş yōdu. hasdalığ da şindi
 çığdı.

masal, şindi bilemiyum unnarı. yoğ, yoğ, yoğ. sen bā, sen şindi bā türkü de
 s ledürsüñ. hē, sen bā burē geldiñ, türkü de s ledürsüñ. ben şindi dā segsen ya-
 85 şindā ğadıñıñ ağılı olu mu. hē işde bi sālığ laporu almağ isdiyım haşindi doğdur-
 dan. sālığ laporu almağ isdiyım doğdurdan. i şindi lāzım bā, çoğ lāzım. bunuñ
 ğocası çoğ işd için, bunuñ ğocasına biş bırağm cem. bunuñ ğocasına biş bı-
 rağm cem. unuñ için bi sālığ laporu ilāzım. şindi dā veremem. çalışıyı, yeymiye-
 de. yeymiyede. imkânımı bulamaduğ. eller buldu ama biz bulamaduğ. allah da diyi
 90 gi, siz d yi, yabmañ diyi. ben diyi kesm cem, ölene ğada bunu devām eddürecēm
 d yo. her gören bā dedi ki. ben kırk yaşına bırağdım, unnar da bırağdı. ne kırkdāki
 bırağdı, ne ellidēki bırağdı. yoğ. osman da içiyo. osman içmiyu dēl. osman da
 içiyo.... yāni rakı içmi üdu hec olmēn de. şindi rakıya da başladı. bira içi_udu,
 rakı içmi_üdu. belediyede devamlı içi_üdu. sonu var. ... urē gideller....

95 içene tēsir edmiyu. çoğ yabduğ da. kime mi geddım. şindi ben sā ne d m,
 unu ben bilmiyum ki. tā adını bilmium ki. herif öldü gediti. öldü gediti işde, bil-

mium adını unuddum. nusğa yabdı. kâd yazdı. hē, guy dedi. yabduğ, hebisini yabduğ, yoğ. nusğayı dedi, cegecinin şeyine diğ dedi.... herif, ēnine geyd ce- gedde herif nusğayı bulu mu, bulmaz mı. guyamaduğ. herif d yu, biraz sōra gene
 100 gelsiñ, gene alcām. ge d eş n üsdüne guy dedi. ayddasın geysin. ... hec tēsir edmedi, hec. tā beter oldu. aqsı tēsir eddi. biz guyduğ, yadd yatāñ içine. yatāñ içine guyduğ dē mi ... yatāñ içine guyduğ. yadsın. heş biş olmadı. deli delidür. benim babam bırağmadı kini. yalan, yalan. bi de sōra dediler ki. içene tēsir edmiyi dediler. öteki berikine gedmeğ isdedüğ gene. içgi içene tēsir edmiyu bu dediler.
 105 eddüremedüğ yani. yalan yog, geddüğ. çoğ da para harcadım yani. bild n gibi dēl. çoğ da para harcadım.

ne yemeğ yaparduğ. ne yemeğ yapacuğ esgiden. tiken ucu, merulcan. nası yapıcām. sen tā bā, haunu sormē bi geldiñ. birağ allahıñı imanıñı severseñ ğarda- şım. esgi yemē. esgi yemēmiz, sırğan, ğaldiriğ, pırasa. bunnar_ıdı yemēmiz. yoğ,
 110 unnar tā ge miyu. gelinner yimiyu unu. yoğ, yoğ, şiniki gelinner yimiyu. habu diyu ki, unnar inek y cē. ot yenür mü diyu. vallaha le diyu daha. inek y cē unnar d yu. ama ben yerim, hāşindi her vağıd olsa y yum. nası yapıcām. merulcan, nası yapcām. merulcanı dā una s le. bu da çoğ yapıyı. haşlarduğ. suvannı ğana gavu- rurduğ. bi gısım piric ğatardıñ diblesini yapardıñ. tab . hebsini yaparduğ b le.
 115 pancardan çōnca dible yapardım. şimdi, haşindi bizim uşāmızıñ habırda, bizim erkek torunnarımdible yer. kimisi çorbasına hec ğaşuğ soğmaz . osman heş ğaşuğ soğmamışdur. hec soğmaz. misir egmēni osman hec yimemüşdür. osmanın uşā da le, yemez. misir ekmē osmanın haburasıdan geçmezimiş. küç ke le diyüdu. üç gün ekmeğ almadım bağ. üç gün eve ekmeğ almadım. ben de çalışıyudum. anne-
 120 me de tembeh eddim. sakın dedim ekmeğ almañ. ğōşu verdi yidi, bā duyurmadı- lar. üç gün. ama şindi misir ekmē olsa beriki ekmē aramayuğ. hē, eyice, ş le.bırdan şeyabarsıñ. urda ne diyi bu ğarı dēn d nersiñiz. hē, bu deli. işiñiz bu.

habu araba siziñ mi. hē, siziñ de bağ. sizle geldi.

e, ben muhdar d lim. muhdar olmad m üçün, ğaç hāne old nu ne biliyim
 125 ben.

en yakın ğomşum bu. yoğ, arada da d şüyuğ. arada da d şüyuğ. yer ğavğamız olmadı bu zamana ğada. aşākı ğörd ñ ev de unnarıñ. hē, hē.... iki evüğ işde, iki evüğ. bi ō, bi bu. esgiden de bi bu var, bi u var, bi de unuñ arkasında bi eşgi ev var. bi de bu eviñ yatāndākı ev var. aha işde, bırdākı ev. bir, iki, üş, dörd
 130 ev vardı. dörd ev.

birdan geddım. aşādan geddım. baba evim yandı benim. görelıye urdan geddım. dörd sene de tirebol'da çalışdım. tabı. vardı, nası olmasın.direğ daha, kapılarda esğı direğ unnar yani. aleddırığ geld zaman dikilenner. unnar dēş şımdı. devled, ne yabcānı bilmiyu da, devledde biraz yāni, ne old nu bilmiyi. sıkındı
135 basıyı. şındı direğleri dēşdür ler. kapılardā direğleri ipdal eddiler. yol boyu ver ler artuğ.

tayib bilür bilür yapar. tabı biz de yap. bilib bilib yapıyu zāten. üç ğuruş māş verür. üç ğuruşa ğarşın, dokuz ğuruş fazlalıg alur. tayib bild nü yapıyı. benim, yani şey ğada ağlım olsa, ben tayibe rey vermem tā... geçellü rey. tāhu verdim
140 dim ama bundan ötiye geçelli oy ğullanm cem zāten. hē, hē. yoğ, hec bi yere adm cem. niye. niye tayibe vermiş oluyum. ibdal edcēm ben oyumu. hebisine bir mühüll cem.

geçen sene ben admış altı milyon vergü verdim. ev vergüsü. bu sene yedmiş altı verdim. ney, emlağ vergüsü yoğ ki, evlere var. yani, yellere yoğ şındı.
145 ama cezālu, cezālu. siziñ gibi mēmur adam bu verg vermiu da biz hemenceğgidib niye veriyuğ yā. ne bil m ben. demek ki ğafada sorun var. hayır, para çoğ d l. para çoğ d l de. biz cezādan, devletin şeyinden ğorkuyoğ.

eved. valla ben unnarı bilemem. ... bizim ğıubiliğden olmadım ben. ben tirebol'dan oldum. dörd sene de tirebolu'ya geddım. önceden bilürüm de. ama şeydedür u. alımda m di. hē, alımdadur bağ. yāhu bilürüm alımdāların hebsini bilürüm de ama unudmuşdurum şındı.

cin, peri mi. ben hec yāni. gece geldim. dokuzda geldim, onda geldim. ben findıg gırıyudum. işçileri dādd m zaman. işçiler dokuzda dālıyıldı, om bire ğada da findıg gırıyudum. hem makinizliğ yapıydım. unnar ğoremez.... şeyde de
155 var_ımiş çakırōñ emine'niñ, habu sarı ev yapıyudu ya şey. orda, babam gelür_ümiş altdan oğarı, babam gelüken bi eşşeg var_ımiş yolda. babam eşşege binmiş. eşşene barāber şeye ğada gelmiş. saralō giliñ urē ğada. urēğada geld gibi, eşşeg urda durmuş. demek ki mälle içi old gibi besbelli. eşşeg urda durd gibi, deh diyereğden eşşē bi çubuğ vurmuş, eşşeg kedi olmuş. hē, babam vallaha
160 le diyüdu babam. eşşeg, kedi olmuş. yāni esğiden. şeyde de vardı. hoca giliñ armudun dibinde. habuğğarda ne var ıdı. dışarı şeri, ecünnü ... unuñ habu dabanı ileri dōru. tabı, tabı. adı ecünnü işde. habu dabanı ileri dōru. ben gendüm bizad ... biz dēmene geddüğ, bizim eltim ferıye ile bile. şeye, haşındı taflancılarıñ evi vara. hauranıñ berisine daş var. u daşın arkasında iki dene adam. habu ayā ileri dōru. ğı
165 ferıya dedim. bunnarıñ ayā ileri ya. bu herıf kim, burda yatan dedim. u da bā dedi

ki. besbelli yarın sali ya dedi. besbelli yürüyereğ geldiler, yorudular, yat ilâr dedi. biz tâ gorgmaduğ u zaman biş den. le biş bilmiyuğ. geddüğ dēmene. varduğ dēmene. ıdır, ıdır, ıdımaz. ıdır, ıdır, ıdımaz. şey, İrahmeddig āmed amca dedi gi, gız sizi kim yolladı dēmene dedi. e, ben ne bil m, annem ğakıñ ıdı dedi, dedim. biz
170 de döndüğ, gaş alddan aşā geldüğ, dedüğ. mēr_ isem gece imiş, ay ı .

esğiden ğafa mı vardı. kimde akıl vardı. sād yog evde. şindi herkeşñ golunda bi sād var. evlerde sād yoğdu. ramazan gelüdü, tob öterdi, anam tob d nerdi. i, sād yoğ ki bilelim. tobu duyduñ, duyduñ; duymadıñ, ııdıdıñ. şini herkeşñ ev, şeyinde sādı var. bizde yoğ. yoğdu, yalan yoğ.

175 yā ramazanda, ben şini yalan söliemem. çoğ yardımlaşma oliyi. sen bā geliyiñ, ben sā geliyim ... ama bizde yoğ bu. biz fakir_üdüğ, fakir de böyüdüğ. fakir böyüd müz gibi, ben sā gelsem yisem. sen bā geldiñ, ben sā ne yedür m. heş bi yere gedmedim. yalan s liemem. yimbeş sene fabriğada çalışdım, bir arkadaş edinmedim. var_ıdı arkadaşım ama arkadaş arkadaşñ gidiyu, yatıyu. aslā yadmadım.
180 dım. aslā. ne de yaturdum. getümedim. evimiz yoğdu. evim olsa gene yapardım. ama haşindi olsa, hebisini get rüm. evim yoğdu. bi odamız vardı, bi muıvağ... ben iki gelin aldım. iki odam mar, bi muıvām mar. gelinin birine, osmana bi oda bi muıvağ yabdım. hazır ald m emekli paras ne bile. bi ev yapardım aklım erse. ya ev aludum. bi oda bi muıvağ yabdım da aldım gelini. habu gelini. bu geldi.
185 bunne de bi oda, iki oda bi muıvağ. ben yabdım. ben. ben yabdım. bu evi ben yabdım. babamın yerini saddım da yabdım. ben ölüsem uşāğ içgiye verü dedim. vijdan azabı duyarım. başlarına bi ev yap m. torunnarım durur. sebağ ğazan m dedim. yabdım.

findığ, bı yıl yoğ. var_ıdı, bu zamana ğada var_ıdı. yoğ dēldi. yukâllarda
190 çoğmuş. bizim bu sâhilde yoğ. yandı heb. bizim bulğârda yoğ. hē, yandı, yandı. i, zāten findığa ne verdiler. ben saddım find dörd liradan. şini çığdı findığ, habu bir ayıñ içinde yedi l rā. yedi lira. tabi çığdı. ben, ne d m ben tayib'e şindi. ne d m soruyum. başbakan ben olsam, ben de le yaparım. ben de le yaparım. kim başbakan olusa osuñ yabcağ old budur. yapar, yapar, yapar. hebisi aynı. herkes cebine eşiniyi. heş fakiri fikār düşünen yoğ. herkeş gendüye eşiniyi.
195

bu çiçeklere ben çoğ merağl m. adları ney mi. ben ne bil m ... ne biliyusuñ. sen bunnarı benden ē biliyusuñ. buna sardalya d yılar. hē. burda, dā aşāda evde. öbürü karamfil. berikiniñ adı yok. adını bilmiyuğ işde. bunu biz, ıras geld müz

yerden bi dene alıb gelib gidiyoğ. daha hüsnüyusuf. daha hō yeşili. hüsnüyusuf.
200 hē, hüsnüyusuf. daha sakum. daha çiçē, beyaz çiçē olan. sakum. dēşüg çiçēğ ,
daha uļļârda yoğdur. suvan çiçē. ama şini, bu kapınıñ kabısı olmadı sebebden u
şekil yapıyuğ. bu şekil yapıyuğ. b le, zāten yapan usdiye dedim. ben çiçēgyabcağ
oldı m için buļļârı b le yabcāñ, bur dedim.

ne mi içerdüğ. misir. biz misir ekerdüg. fasülye misir. gabağ, susak. kendir
205 bizde yoğ. biz bilmeyüğ unu. bizde. biz unu bilmeyüğ.

ipiñ zanātı bunuñ elinde. yāu işde, tārifini yabmasınıñ miğrofona çekiyo.
kılışları var. mek var. halı.

yımırdd yı, yımırdd yı. bahçē gir. tallē gediye. tallē geddi mi göcağarının
āzi durmuydu. zarallığ yapılar ... ben tavuğ yabmiüdü. tavuğa zıddım. bu çocuğ
210 havas edmiş. cücüg aldı. büyüdü oldu tavuğ. ölüm gözüñe. gız unu. topla sen.
cücügleri topla.

peşdambal bāl yıduğ. keşan. giresun keşanı. undan gullanıyduğ sōra beyazı
çığdı. beyaz gullandı. beyaz ... undan sōra tam soseti olduğ. öle, eşab, cember
le gullandı. ayāma ne geyecēm. ayāmda ayağğabı habu ğada idi. habu ğada idi.
215 ge liğde bēm ayāmda ayağğabı bu ğada idi. bi dene idim, bi dene. iki elimde de
yōrd külē. işe gidene ğada unu satardım. ondan geri işe giderdim. burda bizim
bazarımız var ya görele'de. urda. urē bırağdım mı, ben arkadaşlarım peşimden
satar, satılmēni. işyeri bırda yakındı, görele'de. urē gidiüdü. en sonda biz, bırala-
rı kabaddılar işde tirebolu'e geddım dörd sene emeğli olmağ için. urda emeğli
220 oldum.

bizim köyümüzde b le vurgun yoğ. aslā. bizim mālemizde b le vurgun
murgun, gız ğaçuma. b le bizim bu köyümüzde yoğdur. yoğ. u, yügseğ köylerde
oluydu. bizde olmaz. direğ dik lar.

esgilede ne annad m uşām. yōğ, yōğ. yeter, bu ğadallığ yeter. bu ğada yeter.
225 bu ğada yeter. şindi bırdan ötē gedersini b le gene dolaşursuñ, uļļârda tā çoğ bilgi
vardur. arkadaşuğ gız. tabi, tabi. şindi inē saddı. dōru d yu. yā şinni biz, hebüle
çekicēm, çekim yapıyulardı, geliulardı. biz hebüle heb ğacıyüdüğ, ğapanıyüdüğ.
yōrd satıyüdüğ ya. çekime çekiulardı. biz heb kapanıyüdüğ. nası oldı se u arada
benim görümcem şeye girmiş –öldü- çekime. allah allah, biz gendümüzü bu ğada
230 çeğdürmed müz halde televüzünde gördüğ. gelmedi işde, gelse imkānı mı vardı.
televüzüne bağduğ ki hayriye ölmemiş. nāfiye de bu şekil yōrd getürüyu köprüye
dōru.

o, çoğ. lafi çoğdur unuñ. tamam, tamam. unnar le. unnarıñ tã çoğ guved-
didür benden...

235 u ğafes şeyde. yeri ayrı unuñ. ..

çoğ çeğdi çoğ. bizde yer sışındısı yoğ . unnarda bacılarda, ğardaşlar biribi-
rine b ledür yer üçün. yoğ, bizde le biş olmaz. geliniñ ğaynanadan zoru var
assında da. ğaynana, gelinden zorum mar d yu. assında geliniñ var zoru. tabi.
şindi habu gelinden. yani benden ne zoru olucağ. bēm gelinden zorum olması
240 lâzım. de mi. benim gelinden zorum olması lâzım. nası oluyo le. olmadı yã. ben
uşãna dörd ğişi bi yatağda yaddıma. torunna, torun. vallaha dörd ğişi bi tatağda
yaddım. olabilür, bizim evde ğaş dene. ben hebisini ğabil ediyuma. ben uşãm
olmasa duramam. teğ duruyu. ğac yaşında. geç, yaşar. bēm yanıma uşag gelmese
be daļļanıyum yã.

245 sēn köyün nere. sen de çanağcılısıñ.

anası babası duruyu. herkeşiñ anası babası duruyu. onu bilmez ki.

siz de allah rãzı oluñ. çoğ sa oluñ. işallah

ADI SOYADI : Ayşe DURSUN
DERLEME YERİ : Kuşçulu
YAŞ : 90
TAHSİLİ: : Okur yazar değil
KONU : Hastalık, Çocuğunun Sakatlığı, Eşinin Askerliği, Eşiyle Tanışması, Kayını İle Sıkıntıları, Alışveriş Hikâyesi, Düğün Merasimi, İmece, Çocuk Beleme, Elinin Kesilmesi, Çamaşır Yıkama İşİ, Âdet, Gelenek Görenek...

6

buyur ñ, buyur ñ hoşgeldiñiz, tã sefã geldiñiz. eyim allaha şükür. oturuñ, oturuñ. güneş de geliyi gözümüñ önüne . tã nãbdıñız neddiñiz bak m. hē,hē. e burda telifun eme ur , alamıyım urdan. evden çıgdılar mı yanıma veriyilar telifu- nu. hē, telifunum çalıyı.

5 ayşe dursun. yaşım doğsan mı, seğsen mi hou ğada var. hou ğada var ya- şım. bellidür eme ölüm ben okur yazar dēlim. şini, yaşlılığ da geldi. tã ben dōmumu da bilmiyum, yaşımı da bilmiyum. ğardaşım mar. ğardaşım, gelmeden gelmiye hesabı yı, bã s l yı. eme. hē. gelse bile unutuyum. gelse bile unutuyum. hē, unutuyum gelse de.

10 allã şükür. yođ. yatıyım, ğakıyım, gelenne laf ediyım. işde bu ğade. yürü- yemiyım. bu dizlerimden yürüyemiyım. bende hasdalığ, yãni hasdalığ yođ. hani ya kimi, bi yatalağ hasdal yođ. benim habu dizlerim ārıdan oldu. sancılı si- yat miş. ē, top olmamış demiş doğdur. çōđ doğduļlãra geddım. son gidişimde amiliyed dedi. amiliyed dedi. bu ğızım da rãzı olmadı. yatalağ olusuñ olma ame- 15 liyed. yatalağ olusuñ. keşđe amiliyed olsam_ıdı. nası olsa şini yatalağ oldum. öle yatalağ olūdum. işde ben de olmadım. işde öle idãre edib gidiyuk. nirde yör yım. yürüme ne geziyı. yãni bu şeyine barãber, b le b le, böyüğ çişime urē gidiyım. küçüğ çişimi, burda lãzıml m mar yapıyım. urē gidemiyım. gedsem urē bi dene ğalmıyı. bi dene d l derd ki. gendümü de dutamıyım.

20 undan da amiliyed dedi doğdur bã. eger dedi. amiliyed olmasañ dedi heş duym ceğsin dedi. amiliyed ol dedi. işde undan da utandım, olmadım. utandım işde, ne bil m. ben olmadım. ğulãn içinde yara, idãre ediyı. ğulãm da da sorun var_ıdı da ğulãmı doğdura götüdüm de yıkadı doğdur. hē, yıkadı. şey yabdım. u pambuğlu şeyler var hani ya. unuñ_üna barãber, b le temüzledim, yıkanandan 25 sōra. bu ğulãm tıkanı. hiç eşidmez oldu, hiç . şindi urda oturuşular, unnar bã bi

soru sorsalar, sesiñiz çıǵmıyı d yım, ben. oysam ğulām duymuyu. sōra doǵdura geddım de, işde doǵdur yıkadı. baǵ. hē, hē ğuñculudasıñ.

iki ğişi. hē ğızım. nebād dursun. bu heñ böy bu sakañ sakañ yāni. sakañ old nu da bilemedim. ben çol na çoc na böyümedim. biz bi bacı bi ğardaşuǵ. 30 aramızda da. yoǵ ben niye sıǵıl m. bunuñ ben saǵañold nu bilemedim. . . . bu şindi, gucāma alıyım burie bükülüyu, burie bükülüyu. bükülüyu. ben çocuǵla böyümedim. biz bi bacı bi ğardaşuǵ. aramızda bi yaş var_ ğımış. ben çocuǵ nası. māle içi de d l. ben hābı dereden ğaşıda bi ev vara. bu nurdannarıñ eviniñ yukarısında bi ev vara u eviñ ğız m ben. . . bu nurdan' narıñ eviniñ yanda işde. şindi nurdannarıñ evi 35 aşā tarafda ğalıyı. bizim ev ukarı tarafda ğalıyı. undan geri. çol na çoc na da böyümedim. u zaman u ğada da ev yōdu ulıñarda, şindi yapıldı. undan geri. çocuǵ nası old nu bilmiyidim. bu dōdu bu tarafına bükülüyu, gucāma alıyım burie bükülüyu. oyusam burda, burada çitlerimiz var tā. buıñarda çitimiz var. bunuñ burasında çiti yoǵ. buranıñ çiti yoǵ. undan bükülür_ ğmüş bu tarafa. eme ben ann e- 40 medim. bu ilerde bi ğomşu var. urda bi hasda var_ ğdı. u māle. u zamanda adam çōdu. u hasd baǵmē geldiler. ben de bunu gucāma aldım geddım urie. urda bi kadın dedi kine. u kadın da çoc olmuıy. u kadın dedi kine. bu ğız dedi topal olu dedi. u alıb seviyi, u alıb seviyi. u kadın dedi kine. bu dedi topal oluđ dedi. anam ben ğızı kāpmam_ ğna eve geldim, āliye gene. ğaynatama edim kine. işde filancı 45 bunu b le dedi edim. eme çoc da olmuıy kadınıñ. topal taǵaz dedi, benim ocāmda edi. bi dene de u yapsaya bakalım dedi. bu sefer, ben sā ğōsderiyım, bā ğōsderiyım, kimse bā topal olu demiyı bā. derler eme beni üzülür diye demiler, demezler_ ğımış. bunu, bi kadın geçıyı burdan aşā. bu ğaşı māleden kadın. o kadına da ğōsderim. ben herkese ğōsderiyım. u kadın bunu baǵdı. dedi kine ğızım bu 50 topal olmaz dedi. topal olmaz eme edi. bunuñ dedi burası boş dedi. çid yoǵ burda dedi. b le dönük. burası diyı, çid yoǵ dedi. ben de baǵdım hak kaddan le. yōǵ, sıradan bi kadın. soydu çoc , ukarı soydu. baǵdı, bunuñ burası boş dedi. undan bükülüyu b le dedi. undan geri, tabi unu herkes annar yāni. herkes annar. bēm ilk çoc m.

55 benim beyim de baǵ, esgiden oǵuzluǵ vardı, dirliǵ vardı, akıllıǵ vardı. d n yabdılar, aldılar, üç ay sōra asgere geddi. dōrd sene asgelliǵ yabdı. alman harbı var_ ğdı. alman harbı , dōrd sene asgelliǵ yabdı. undan sōrac ma. alman harbı, urus harbı başǵa. urus harbı, uruslar haşıd'a ğada almış da. bu mısdafa kemal.

yoğ, yoğ . ben unnarı bilmiyim. yōğ ben u. unu da senden benden duyuyum. biz, harb mı var, ne var bilmiyuğ ki. le s lentide. şey yoğ, televüzün yoğ, radyu yoğ, u günüñ högmünde. hec, televüzün yoğ, radyu yoğ. alman harbı del-lerdi, bi hökümeddiğ ğaldı dellerdı. bēm adam da harbda idi urda. eme harbda mı, imecide mi, bize hēc. bilmiyuğ. ne bileli. ben on sekiz yaşında geldim burie, üç ay sōra bēm beyim asgere geddi. yōğ, yōğ, , yoğ. normel asgeļļ ne geddi. şeye, bah-riye asgeri geddi. u günüñ högmünde de bahriyeler üç sene idi, ğaracılar iki buçuğ sene idi, u günüñ högmünde. şindi, ene ene, suya gider gibi gidi_ıdı. şini asgellig mi var. suya gider gibi gediyyıya. u zaman le idi. işde ölüm udur budur. dörd sene asgerde ğaldı. harb olmasa idi. harb olmasa idi dörd sene yabm cēdi. üç sene ya-pıb gelcēdi. bahriyeler üç sene idi, ğaracılar iki buçuğ sene idi. harb old ndan
70 yāni dörd sene ğaldı. çocuğ, üç ay durduğ, üç ay sōra asgere geddi. çocuğ, ğalmı-şım çocuğa. u asgerde ike dōdu. meddub gel ya, ged ya. babası var, anası var. meddublar şey ya. şeyde, aha adımı unuddum. u şeyde idi. deniss di ya. derince'de idi. derince, yarımca. asgeļļiğ edd yer uralar_ıdı. meddub, selpes geliyıdı. med-dub geliyıdı. yani harb var_ıdı eme, harbıñ unnar_ına, bizim_ine bi ilgisi, vardur
75 ama, bizim asgeller de gidiyı mıdı, ben bilmiyim. ne bil m ben... televüzün yoğ, radyu yoğdu. u günüñ högmünde. hiş bi tarafda yōdu. sōra, zaman zaman. şindi ne olsa haurası annatıyı, s l yı. ğafañ alıyısı her şey haurda var. her şeyi s l yı. u zaman yōdu.

bu televüzünü de. reğli televüzün, hic bu çaşıda bile yōdu yāni. habuda gö-
80 relede bile yōdu. reğli televüzün. benim ölüm şey_ıdı, yāni subay. subay idi eme. b le böyüğ subay dēlıdi. he, he, he assubay idi. bu reğli televüzünü u aldı bā. geldi burie. bu aldı bā. işde undan sōra sen aldıñ, ben aldım. sene sene, sene sene herkes aldı. hic yāni habu görele'de bile yōdu bu reğli televüzün. bēm ölüm geldi aldı bunu bā. işde le.

85 hē, çiti yoğ dedi, bı dedi topal olmaz dedi. eme gec yörür dedi. ama gec yö-rümedi. yaşına gelmeden yörüdü. yaşına gelmeden yörüdü. undan sōrac ma, ğonuşdu, yörüdü. yaşına gelmeden hālentür le işde. doğdur ne geziyıdı ölüm. u zaman doğdur ne geziyıdı. doğdur yōdu ki.var_ısa da ısdamullarda vardur doğdur. vardur eme bizim bu görelede doğdur yōdu.

90 ğaynanam le dedüdü. bunnar gendil ne demedi. ömer. ömer dursun. şindi ābiñiz u. ābi de, ābi de. bu da ābi dedi. bundan, ābi dedi.

şindi bēm ğonuşmamı bu çekiyı mı hā, görüntümü çekiyı. bu ğonuşmamı çekiyı. yōğ, ben ne ğorkicām. sēn ğada bēm torunnarım mar. torunum mar. aha u

da torunum. asgeriñ ölu hou assubayıñ ölu. u şindi şey oldu, emeğli oldu. ölu şini
 95 bi teğ ölu. şindi böyüdü, işde böyüdü ... arkadaşlar ne denize gedmeğ isd yı. şeye
 gedmeğ isd yı. balıg dudmē gedmeğ isd yı. ölu da, bi dene. bi teğ çoc var. tā
 çoc yoğ. u da şey eddi. emeğlisine tā da var_ıdı. ölunuñ yüzünden emeğli oldu,
 antalliē yelleşdi. hanımı ğayserili. bullârı sevmiyı...

üç gelinim mar hic sorunum yoğ. üç gelinim mar hic, ben eger benden hal
 100 ālālġârısa gülmezler. işde ben gelinnerin yüzüne de d yım. benden hal ālālġârısa
 gülmezler. ben, üç gelinim mar. undan sōra. yāni neden d m. ne dedim ā ben sā
 şindi. yoğ, dedim eme ilgden başğa bi kelime tā dedim. hē, bur sevmiyi gelin
 dedim. bur sevmiyi. ğayserili. ğayserili, bur sevmiyi. hē şindiğ gelin. olan da
 ğayseride idi. çoğ yellerde görev yabdı da, soñ görevi şınnağ'da yabdı. şınnağ'da
 105 yabdı eme şinnā gedmeden ğayseri'de idi. ğayseri'de, şindi olan burie izine geldi.
 bi gız telifon ediyı...devamlı dursun'u soruyu. devamlı dursun'u soruyu. gız gı-
 zım nāpicāñ sen dursun'u d yım. dursun, ya balığa geddi deriye d yım, ya dā toğ
 oynamē geddi d yım, ya çaşıya geddi d yım. günde iki üç kere soruyu bā. gızım
 didim, nāpicāñ sen bu dursun'u edim. dedi kine, arkadaşım dedi. ben de mesleğ
 110 arkadaşı sandım. oyısam evlenme arkadaş miş. ben bilm ma. mesleğ arkadaşı
 sandım. dedim ki, sen bā bi sād ver dedim, u zaman dedim, ben dedim, dursun'u
 dedim, evde dedim, beğletürüm dedim. u zaman annaşusuñuz gızım dedim. ta-
 mam, dedi. u da bā bi sād verdi. dursun'a s ledim. dursun zāten bayılıyı.... gel
 d yı dursun'a. burie gel d yı. beğleme, çoğ beğleme. yāni anası babası şaşuru da
 115 evlendürü mü d yı. ne d yı. gel, gel ediyı. gız, ukarı gel, ğayseri'ye gel d yı. işde
 nāsib gısmet_imiş geddi. bullârı sevmiyı, bullârı sevmiyı. hē, bullârı sevmiyı. ölu
 da seviyı bullârı. olan bullârı seviyı. olan severse, babası birie yāni iki oda bi
 mudfağ yapıcağ yāni. ölunuñ hatırına. ğayseri de bālıg, bayçalı ... antalya'da
 portakal, mandalinliğ. uriyeyelleşdi. undan geri. olana, yāni işdeğli olursa buriye
 120 de iki oda bi mudfağ yabma niyeti var. olana. olan ok yı tā. küçüğ, olanıñ... ne de
 ok yı nebād. küçüğ, olan tā. hē, hayıllı olsuñ. işde ölüm le.

böbreğ hasdası oldu. böbreğ hasdası da. hab şışürdü de. b reğ döndü de, u
 hablar bu galçada bi damarı, gılçel damarı ğurudmuş. şindi amiliyed olucağ, pila-
 tin dakılcağ da, tā ge ... biraz ilerde dağaruğ, biraz şe yab d yılar.

125 ölüm sen nirelisiñ. çanağcılımsıñ... mayış. çanağci'e çığdım. alileriñ. çanağ-
 cılı mı. urda, gug larında şey var_ıdı. bizim adamıñ dayısınıñ gızı mayış var_
 ıdı. mayış'ıñ ölu ali var. bi dene tā var eme ismini unuddum. gızı var, ölu var.

urda, çanağcı'da. u çanağcı'da mayış hasda ikeniğ geddüğ biz ... köyden bi gac
gişi billendüğ geddüğ. u, gug larımıñ evine geddüğ. mayış'i bağmiye. alileriñ
130 otud yere geddüğ.

imaddı'da. yōğ, dereguçculu'da geddım, uriye de geddım. unuñ şeyi, şindi
ğumyalı'ya ev yabdi. u şeyler...

e ne bil m, esgiden şindiğ b le tanışma mı var_ıdı. ana baba isd yıdı, ana
baba veriyıdı. le annaşma mı var_ıdı. inēmiz danamız bir yayılıdu derede. bēm
135 ğardaşım_ına bile bēm beyim, işde, çoğ arkadaş_ıdılar. ben ne bil m işde. esgiden
b le gız olan annaşma yōdu ki. şindi çığdı u... ineğ yayarğa. ğardaşım yayardı
inē. ali. ben evde. ben ev gız m. evde çamaşur yıka.

inē sardım, sütünü büşürüdüğ, mayalarduğ, yayarduğ, ğuyarduğ. inē mi.
meşebe vardı. meşebiye sardığ. hē, böyüğ meşebe var_ıdı. meşebiye sardığ.
140 yōrdu küleğler var_ıdı, küleğlere mayalarduğ. yayuğ, tahda yay ... ölüm, bu su-
bay ölüm, bā bi yayuğ, ceyranda dağıb yaymağ için. bi yayuğ, bi televüzün, bi
buzdolabı aldı. ölüm aldı bunnarı. bēm beyimiñ māşı yōdu, bişi. bēm beyim
çifc di. okumamış. anasınıñ on dene uşā ölmüş. annad ñ. bunu şeye vermemiş,
okula vermemiş, okudmamış... köbrü yoğdur u zamanı. okul, çaşıya gidicēdiñ.
145 köylerde yōdu. okudmamış, şēdmemiş. işde le. şey, ğaynanam vermemiş. okula
vermemiş. gene okul var_ımiş. şērde... okul, köylerde yōmuş eme. işde, köbrüden
altına gider, u da ölür yiter.

esgilerden ne hatıll m ölüm. işde u gonusduğlarımı hatılladım. inēmi çoğ
severdim. adı da yōdu inēmiñ. adı da yōdu inēmiñ. inēmi çoğ severdim. inēm,
150 adam öldü, çocuğlar köye geldi. heb köye geldiler. gız, olan köye geldiler. bu da.
böyüğ olanıñ iki ölu var. ğarı goca çalış lar. ğarısı bangada, gendi iet'de çalışıyı.
bu da u iki olanı bakıyı. annad ñ mi. ğışın ısdambul'da bakıyı, yazın köyde baki-
yı. dedi kine, şindiğ. geldiler. babaları öldü, geldiler. kap kidd cüg, inē satib gidi-
cüg dediler. ben .. ben kap kidd b gidemem dedim. bu da edi ki, inēmi satamam
155 dedi. böyüğ olan dedi kine. mādem dedi böyüğ olan, ya dedi kap kidd b gidicüg,
inē satucüg dedi. ya dedi, gedm cēseñ dedi, şey dedi, abam yanıñda galcağ dedi,
bu için. abam yanıñda ... teğ gene duramasıñ dedi. bu da bēm yanımda birağdı-
lar bunu. ben de edim kine. iki olan var. okudub okudub da dedim, bakıb bakıb da
sele mi verc ğ dedim. uşağlar da okula gidiyılar. biliyıñ. birinci sınıf, ikinci
160 sınıf, haule gidiyılar. uşā edim bakıb bakıb da sele mi vericüg dedim. uşā nolcağ
dedim. biz uşā bağaruğ dedi böyüğ olan. uşāğ böyüdü artuğ dedi. biri bangada,

ğarı bangada çalışıyı, gendi iet'de. biz dedi baqaruğ dedi, uşaq böyüdü artuğ dedi.
ya kap kidd cüğ inē satıcuğ gidiceğsiñ, gedm cēseñ abam yanıñda durucağ dedi.
bunu bırağdılar bēm yanımda. u edi kine. inēmi satamam dedi. artuğ bunu yanımda
165 da bırağdılara. e sadmiyelim. üç sene tā bunuñ_üna inē bağduğ. inēmi çoğ severdim.
üç sene bağduğ, üç sene sōra bu dizlerimden tā bakamadım. sadduğ inē. sadduğ işde,
udur budur bunuñuna bile duruyuğ. yoğ yoğ ineğ. gendümüzü baqamıyuğ tā gendümüzü
baqamıyuğ. sar di haule. sabsar di. inēm sabsar di. undan geri.şindiğ bu olan.
habu yanımda olan. ōlu hasda oldu ya, ōlu şindiğ, 170 bövreğ döndü. bırasında şey var,
bi ārı var. urda amiliyed olcağ da doğduğlar daha gencsiñ, biraz ilerde amiliyed yaparuğ,
pilatin daqaruğ d yılar. şindicekin, aha unuddurma bā... şindiğ aha ne d cēdim.
he he, şindi olan giresun'da. çol çoc giresun'da. ısdambul'dā evini kirāya verdi,
sultanbey'de oturuşdu, ur kirāya verdi, burdan giresun'dan ev duddu. çoluğ çocuğ giresun'da.
da, bu yanımıza gidib geliyi. yanımda gidib geliyi. ābisi ev yapıyı ilerde. habu ilerde ev yapıyı.
175 abisi yoğ burda ya. hani şeye verdi. mutāide verdi. ev yapıyu. mutāidiñ, bu nurdan'ıñ
dayısı oluyū tā. nurdan'ıñ dayısı yapıyı. mutāid. u şeyiñ. giresun'da. olan da unuñ
yanda çalışıyı şindiğ. yanında çalışıyı. işde bize de faydası oluyū. iki gündür usda
gelmedi, işi varmış. iki gündür odun kesiyi bize. odun kesdi, y dı, şey 180 yabdı.

depumuza da fāre düşdü. su depumuza. su depumuza fāre düşdü. bu ölüm çoğ titiz.
hemen köye geldi mi depuları temüzler eveli. urie dep temüzlemē gid, bi fāre düşmüş.
şindi tā urdan şēdmiyi. su ğulandumuyu bize. şindi ābisi de ev yap ya. ğum, çakıl geliyi
urie ya. urdan daş yı arkasında depunuñ yana, başğa 185 depu yapıyı. u dep tā ğullandurmuyu.
dedi. herkes d ki sıva içini, zarar edmez dediler. ğabil edmedi. başğa yerden gene su geliyi
bize de. bu ölümüñ ğaynatasınıñ suyundan, art da geliyi bize. hani suyumuz var, depuya
geliyi su. ur şindiğ ibdal eddi yapıyı. yabdı da bi şey, sıvanicā ğalmış... ğum daşımē
geddi uriē. ğum geldi şāta. undan geri, işde ğum daş yı çağıl... yabdı da. şe yabdı,
usda gelmedüğe, 190 düğce, gelmedüğe yabdı. işde ölüm le.

yedi dene. yedi dene çoc m mar. esgiden oğuzluğ var_ıdı. şindi tıp, ilerde. ben
gellinnerime de d yım, yabancıya da d yım. bi şey bilemiyüduğ. biş bilmiyüduğ.
şindicekin, yedi dene çoc m mar bēm. annadıñ mı. üş dene gelinim mar. gellinnerime
dedim kine, iki çocuğ, dedim. üçü haram dedim gellinnerime. u 195 bā ğuyar.
açuğ, ben açuğ isd yım. siz içiñ. şindiğ ölüm bağ, gellinnerime edim kine,
ikişer çocuğ. üçü haram... āh ölüm d yı eme şeyini de veriyi mı, idāresini.

şindi baĝ, üç gelinim mar, üçüne dedim kine, gızım baĝ, biz yāni anniemedüğ, bilemedüğ, cāhilliĝ var_ıdı. dörmuşuĝ da dörmuşuĝ. ikişer, iki çocuĝ. üçü haram eme bi dene gene olusa da olur. şe yabmañ. heb ikişer çocuĝlar var. bi teĝ bunuñ
200 teĝ. bunuñ hanımı isd i da ōlan isdemiyyi. hanımı redmen. gendisi de şey, assu-
bay. çocuĝ heb şeylerde böyüdü. kıreşde şurda burda böyüdü.

anam, bizim günümüzde, ōlum b le inceliĝ yōdu kine. çalışib mısır eĝmē
ine bile yedürüb, ĝannını doyuruyuĝ. turçu ĝuyuyuduĝ, beĝmez ĝaynatıyuduĝ.
beĝmesi duddan yapıyuduĝ, üzümnden yapıyuduĝ. üzümnden, duddan. beĝmez ya-
205 pıyuduĝ, turçu ĝuyuyuduĝ. undan sōra. gış üçün beĝmez ĝaynadıyuduĝ, turçu
ĝuyuyuduĝ. mısırımız oluyūdu. fasile. fasile turçusu ... gaç gab fasile turçusu
ĝuyuyuduĝ. b le şeylere ĝuyuyuduĝ. ĝaldiriĝden de ĝuyuyular, meralcandan da
ĝuyuyular şindiĝ. undan sōrac ma tob lānadan da ĝuyuyular. her şeyden ĝuyuyu-
lar. ĝuyuyular eme, bā turçu yasaĝ old ndan ben fazla tā turçunuñ üsdüne düşmü-
210 yum. çocuĝlara, yāni şindē ĝada çocuĝlara ĝuyar yollardım. bidunnara ĝuyar ...
ş le ş le bidunnara. yollardım. inēn sūtünden gışa hazıllıĝ. gışlıĝ yabmazduĝ. yaz
be gış ineĝ sālıyıdı. hē, yaz be gış ineĝ sālıyıdı. süzme yaparduĝ, çükeliĝ yapar-
duĝ, peynir yaparduĝ. yaparduĝ da yaparduĝ. yāni ĝāvaltı mızı ineĝden çıĝarı-
duĝ. hec yāni b le, çaşıdan ĝāvaltıllıĝ almazduĝ.

215 bi tava turçu. bi tencere turçu. bi tencere yemeĝ, fasile yemē. ya lāna yemē.
undan geri çocuĝlara. mısır eĝmē. şey eĝmē yoĝ. baĝ şindi çaşıya giderdüĝ. mısır
unu var_ıdı. he, b da ekerdüĝ, siyah b da. oy b dadan bi zahmed çekerdüĝ, bi
zahmed çekerdüĝ. b dayı biçerdüĝ, b dayı yıĝarduĝ. unu b le şeye, harara çır-
parduĝ. çırparduĝ b dayı. oy gılçuĝ bizi yakar yandurūdu. ayırūduĝ, şe ederüĝ.
220 on ĝod, beş ĝod, yirmi ĝod. ĝod derüĝ bizim b le ĝoddarımız vardı. b damız
olurdu. b dayı dürdüĝ. dērmende. un dēmeninde. mısırı düyoĝa. aynı yerde
dürdüĝ. unu elerdüĝ, açĝu açarduĝ, maĝanna keserdüĝ, undan sōrac ma. ... oy
ben ne fosullar yapardım undan. fosul, fosul... y rudum, y randan geri unu ma-
yalardım. sacıñ üsdünde yapardım, u zaman guzine de yōdu. habu māleniñ gızları
225 bēm fosuluma bayılulardı. illā çalışmē giden gelib, gırıb alıçaĝlardı bi parça eline,
yie gene gidceĝlerdi... yā, tereyā. yālı da alūdu gızlar, yāsız da alūdu. şindi baĝ,
esgiden b le var_ıdı. eme şindi guzine var. guzineniñ fırını var. davulbaz... da-
vulbaz var. davulbazda bin bir çeşid yapılyı. şindiĝ ĝolaylıĝ var. esgiden, biz
esgiden çeĝmüşüĝ çileyi çekicēmiz ĝada. çalışmiye. aĝşam yemēnden başĝa
230 uyumē gidcēñ. e otumazduĝ le. yorulūduĝ, günüz akşama ĝada odun daş yısıñ,
tayla çalışiyısıñ. çalışiyıdu. çalışiyıdı çocuĝlar da. evlenene ĝada gız çocuĝlarım

da çalışdı. olan çocuğla, hō böyüg olan hec çalışmadı. haşini ev yapıyı hourda ya.
 on yedi sene ölüm olmadı annad ñ mı. on yedi seneniñ üsdüne oldu, bu haşindiki
 ev yapan. oy unu ben ne nazlar_ına böyüddüm... nazlar_ına. yōğ, yoğ... unu ben
 235 tā başına usdura vurdurmadım. unu ben götürüdüm çaşıye belbere otuddurüdüm.
 sab da sar di habu başınıñ t leri. yün gib di. undan geri. unu çırağalarıñ yana
 otuddurüdüm urie. agrabāmız_ıdı şey. gaynatamıñ agrabās di belber eme, u gendi
 yaşlanmışdı çırağları var_ıdı. çırağlara ... unu. tessim iderdim çırağlara. çırağlar
 unu berber ederdı. çırağlar unu kokulara gatardı. undan sōrac ma. alur gelürdüm.
 240 hic başına usdura vurdurmadım. le naz_ına böyüddüm unu. unu, le nazına bö-
 yüddüm.

yōğ, yh anam anam, t be esdāfurullah. canım le düven de var_ıdı... u ke-
 limeniñ yedi köye zararı var. añdurmam da añmam da. gullanmam da. ne nazları-
 na böyüddüm, ne nazlarına böyüddüm de. hē, dedim kine, çol m çoc m dedim,
 245 has yesiñ has geysiñ dedim. ben de ed m, külden helle yap m y m, dedim. eme
 külden de helle yapılib da yenmiyi. yenmiyi eme işde.

yaşaduğ. kürül egmē yabduğ, kürül egmē yabduğ. u kürül. bezeneğ ayrı kü-
 rül ayrı. kürülü ddüğ dēmende de eğmeğ yabduğ. arpayı ddüğ değırme yabduğ.
 gaynanam dēmene bağ. gülersiñiz buna. şey, b da götürüyüm diye arpa götürmüş.
 250 ya hem arpa götürmüş hem b da götürmüş. götürmüş dmüş, getürdü. biz de şey ine
 bile, görümcem mar_ıdı. b le tahda teğneler var_ıdı. bi teğne hamur y rduğ. şey-
 den y rmuşuğ. b dadan y ruyuğ diyenniğ arpadan y rmuşuğ. açıyım açıyım çıtı-
 raşıyı. açıyım açıyım çıtırışıyı. allah allāh bu tā zaman b le olmyı. bu niye le
 olıyı diyim. düşünöke daşunukannığ şey, arpay y rmuşuğ, b dayı y ruyuğ diye.
 255 açılmıyı. dālıyı .. çıtırışıyı, açılmıyı, özlenmiyi. eme arpadan fetir dellerdi. biz
 devürme d yüg de yāni fetir dellerdi. arpadan fetir yaparduğ, yapalğardı. yālarđuğ,
 gocca bi sac üsdü fetir yapardığ. yālarđuğ. çoluğ çocuğ yer, gaşını doyrüdü.
 üsdüne de birer bardağ -bardağ ne geziyi, meşebe- ... ayrıanı iç, ayrıanı iç. haydı
 guzum çalışmiye. esgiden le idi ölüm.

260 yok, çığmazđuğ da sōra sōra... inceldi ortalığ... bi arkadaşım mar_ıdı. şey,
 saure isminde. öldü şimdi. genc öldü. unuñ evi ta aşāda. dereniñ üsdünde. rama-
 zan otuz, terefiye giderdüğ cāmi yana, oğarı. cāmi yana ... tā da giden olüdü da.
 giderdüğ. hic şey edmezdüğ. bi telefi gaçumazđuğ. u arkadaşım_ına bile arkadaş
 olduğ. giderdüğ. ondan sora gedgide tabi, gedgide inceliğ geldi artuğ. u bā gelüdü,
 265 ben una giderdim. ederdük. o arkadaşımna barāber bi eviñ adamı gib düğ. şindi,

daşdan kübler var_ıdı b le. daşdan_ıdı, çamurdan_ıdı. kübler... ben u turç boz-
duma, u kübdē turç u turçu bitene ğada, arkadaşım tā açmazdı. unu yerdüg. u
aşdı mı bi küb, ben açmazdım unu yerdüg. u ğada arkadaşıduğ. aramız da ep var.
u dereniñ üsdünde idi evi. bizim evimiz oldu biddi burda.

270 löküz var_ıdı löküz. yoğ, biz hec cin peri... bizim adam, şindi biz uyurça
varu dörd god dar dür gelürdü. çağallı dēmeni derdüg habı çömleğciye, hou
...dēmen var_ıdı. gider dür gelürdü. urda da odun var_ımiş, mos odun... her za-
man dēle, urda bi mos odun peyda olmuş. her zaman gedm ya, tabi u dörd gotu
y ceğsiñ bitā gidceğsiñ. çürüg odun. bu odun çürümüş, mosalmış. şindi, gece ay
275 ış na, aynı şey, ğor gibi yanar_ımiş odun. ğor gibi yanar_ımiş. bu dēmendē ge-
lükenniğ, bağmış ğor gibi yanar. bayā atış. yanar_ımiş. aca demiş bu demiş, cin
peri var d yılar. cinner mi periler mi bunnar demiş. eme ğorğmazdı, çoğ cesir_ıdı.
hic ğorğmazdı. gene unuñ yandan. öldür m diye. bağ ben hebisi ağılmıda yoğ.
vurduğca şey ider_ımiş mos odun. vurduğca alevlenü gibi. hani vurd zaman
280 dālurumuş, vurd zaman dālur umuş. oysam mos odun_umuş. annad ñ. işde ölüm.
eme le ben cin peri, hec ağılmıza gelmezdi. canım, yoldan gider gelüdüğ zāten.
māle de... biz giderdüg. arkadaşım_ına barāber. hē sāblı dellerdi, cin peri var del-
lerdi. hē cinner yaparmış le. hē, cin peri ğonuşullardı ama... hic raslamadım...

ağşamları yemeğ, ne u. fasile zamān se, yeşil fasile zamānise yeşil fasile-
285 den bi tencere yemeğ. şindiği gibi et eğmeğ ne geziyidi. gırıp atıyduğ suyuñ içi-
ne, pişürüyüdüğ, oluyüdü çorba. i, ne var da atcağsiñ, fakillig zaman. duz atıyüğ,
eneğ yağı ğuyuyüğ, duz ğuyuyüğ, ineg yağı ğuyuyüğ. sarı yā bol_üdü, annad ñ mı.
şini suvanı ğavurüdüğ. şeyde, tencerede suvanı ğavurüdüğ .... dōrardüğ tenceriye.
bi ğaşığ yağı da ğoyardüğ. unu ğavurüdüğ. undan sōra fasilesini ğoyardüğ. fasi-
290 leyi de biraz ğaruşdurüdüğ, undan geri suyunu da yüzledürdüğ, büşürüdüğ. fasile
yemē yaparsañ. lāna yemē yaparsañ, dēmende şey çekerdüğ, el dēmeni var_ıdı.
yarma çekerdüğ, yarma çekerdüğ. şindi şey yemē yapucug artüğ. lāna yemē. bi
tabağ yarma ğuyardüğ. tencereñe ğöre, ğazanıña ğöre. bu yedi dene çocug, bi de
ben sekiz, bi de adam dokuz, bi de ğaynata on, bi de ğaynana on bir, bi de ğörüm-
295 ce on iki, bi de ğayın on üç. on üç ğişiye, ğocca haburda bi ğazan büşürüdüğ.

ğaynım çoğ titiz_ıdı. annad ñ mi. ğaynım çoğ titiz idi bağ. aşdıñ kon anna-
dicām... bağ, ğaynım çoğ titiz_ıdı. iki gızım mar_ıdı. bir pambuğ, biri bu nebād.
şindi ben unnarı ayrı ğuyardım. siniye almazdı ğaynım. gül gib di. süm yōdu,
biş si yōdu çocuglarıñ. undan geri, ayrı yedürüdüm. ben de ğaynanam_ına, ğayna-

- 300 tam ina, ğaynım ina, görümümne oturdum. ğomşular derdi ki bā, gı sen deli mi-siñ, sen çocuğlarıñ ina yiseñe derdi. anam çocuğlar ina yesem, ğaynana çoğ yediñ d yı adama. ğaynana, ā dan adam alıyıldı. şindi bağ, şey_idi. bunnar ayrı yerdı. ahdeddim ki, bu ğaynım dedim, böyür de edim, evlenürse edim, başımdan dedim tüğü alıcām dedim, koparcām dedim, ğarısınıñ büşüd yemē atıcām dedim.
- 305 u ğada canımı yağdı annad ñ. habule bi ğazan pancar büşürüyüsüñ, gıl buluyu. haydı unu döğ, bi tā büşür. aziyed, aziyed, aziyed, aziyed. le ahdeddim. eme yabmadım gene bağ. yabmadım.

- bu, evlendi, gelin aldı, torunu var. ben de gazel daş yım. inēñ altına gazel daşırdığ, bayçelerden. gazel daş yım. gelin, bi urda, kapıda bi yemeğ büşüme yeri
- 310 yabmışlar. gelin, habule bi tencere ğaynadma yapıyu. ince gene dör b. şey de, ğaynadma d yuğ biz. lānadan. gümbür gümbür bişiyi tencerede. ben de geçib gelib şey daş yım, gazel daş yım. dedim ki, ağşamcağ dedim, bi kebce de ben isderim de dedim. ... ben tekim. bu, çocuğ bakıyı, uşağlar ok yı, ş le b le. dālduğ, bi teğ, ben teğ ğaldım. adam çaşıda çalışıyı bunnarı bakıyı. dedim, ağşam dedim,
- 315 ben de isderim bi kebce de, yerim dedim. anam. bu n ri ğaynımıñ adı. anam şindiğ hou ğazuz kapağları vara. yerden torun, gazuz kapānı yerden kabmas ne gümbürd, tencereniñ içine addı. ğaynım, bağdı durdu gözüme dōru eme ben gidiim yoluma. geddım. tā ben isdemedim āşamcağ gene. zabahcāsı oldu, dedi kine bā ğaynım. ayşe gelin dedi, ben yemedim kine dedi. iki ğaşıuğ yedim dedi. isder iki
- 320 ğaşıuğ ye, isder bi ğaşıuğ ye dedim. nası yerseñ ye. yemişiñe. işde bu ğaynım da çoğ izirab yabdı bā. bu çocuğlarımı siniye almazdı. çocuğlarım gül gib di. şey yōdu, süm yōdu. āzı ağmazdı, bunnı ağmazdı, almazdı. ille bunnarı ğuymazdı. bunnara elbise diğdürüdüm. ... yeni elbis geydürmezdi d ne giderke. bunnar alūdu. pambuğ biri, biri bu. habu ukallāra çıkallārdı da, urda geyelırdı elbis de
- 325 dıvarıñ göğuna soķallārdı arķasından çıkardığlarımı da gelüke alular, geyünüler, eve gelülerdi. u ğadar şey idi. izirab yabdı bā, bu şey....

elbiseyi çaşıdan alurduğ. şey alurduğ, dikiliceğ. alurduğ. terzi var_ıdı, terziye diğdürüdük. zaman zaman. anam ğumaşı nirde bulucāñ. sümer basması....ne raslarsa. ...

- 330 bi hikāye tā annad m. gırmız severim ben. bi hikāye tā annat m bağ. şindi üç arķadaş, şeye, çaşıya gediyoğ. işde gediyoğ. meselā birbirimize ğafadar olub gidiyoğ... üç arķadaş çaşıya geddüğ mü. gedd ğ. vaduğ geddüğ, sümer'e geddüğ. urda bēne bēne, aca solar mı, solmaz mı. aca ē mi kötü mü. üç arķadaş. eme çoğ da vermezlerdi biliyı mısıñ. aldığ. biraz aldığ. üçümüz de aldığ. geldüğ. peş-

- 335 dambal, çember m̄azısına, tükânına. urdan da peşdambal alduğ, çember alduğ. üş
giş ğ eme. u tükânıñ s̄ahibi dedi kine. yüz l ra b̄a verdi, yüz l ra bu arkaðaşa verdi,
yüz l ra u arkadaşa verdi. gidiñ dedi, sümer'den dedi yüzer şeyliğ basma alıñ ge-
türüñ b̄a dedi. biz anca çığduğ sümer'den. anam şindi geldüğ biz üç gişi, gene
sümer'e girdüğ mü. t̄a seçme yoğ. yüz l ralığ kes şundan. kesiyö. yüz l ralığ kes
340 bundan. ke... t̄a, solar mı, solmaz mı, ē mi, kö... seçme yoğ. b le şeyabdüğ. al-
duğ. sümer'iñ müdürü, bizi arkamızdan t̄akib edmiş gelmiş. geldüğ biz u peşdam-
balcıya geldüğ mü. peşdambal ald muz yere. şeyeddüğ. dur, ace yannişim mar
mı. urē gelmeden. hē, sizi sümer'deki memull̄âr, kim yolladı dedi. ben de dedim,
ben yalan s liyemem dedim. dandin ñ ali yolladı dedim. dedi kine adam, sü-
345 mer'iñ memull̄ârı. bizden dedi, ucuz gene alıb dedi. p̄alı gene size satıyı dedi.
bunu t̄a yabmañ dedi. üç arkaðaşuğ. t̄a yabman dedi. bi çığduğ artuğ, parasını
getürüyuğ şeyiñ. ali'niñ parasını getürüyuğ. anam sümer'iñ müdürü de peşimiz-
den gelür_ümüş. şindi, sümer'iñ müdürü arka tarafda tabi. bēm yönüm şeye, peş-
dambalciye. peşdambalcıñ yönü de b̄a dōru. bēm yönüm peşdambalciye dōru.
- 350 paralarıñ hebisı bende idi heralde. b̄a verd di. şindiğ, dedim kine dandin ali'ye,
aha parañ dedim. sümer bize edim, şey vermedi dedim. anca aldıñız anca geddiñiz
dedi edim. bize vermedi. size ucuz gene aldurucağ, p̄alı gene size satıcağ dedim.
ben yalan ğonuşamam dedim. b le s ledi edim. aha parañ, dedim eme. müdürü
görür_ümüş şey. dandin ali müdürü görür_ümüş. müdür de tab , una dōru yönü.
- 355 eme ben müdürü görmüyüm. müdür bēm arkamda. şindi, şeyeddi bu. par verdüğ
mü ali'ye eme, ali'niñ eli yüzü kefin gibi ge di. dedi ki arkamdā adam. müdür
dedi ki. müdür_ümüş, ben u zamana ğada duymadım. ali, ali dedi. müdüre, şeye,
peşdambalciye. namazdan sōra sēñ_ine görüşücēm dedi. biz parasını teslim ed-
düğ, üç arkaðaş, ālaşa gene geliyuğ. biz t̄a sümer'e giremeyüğ. yakalanduğ. t̄a
360 sümer bize vermez... bizim gızımız var. paral mız ğada hase alıyığ. paral mız
ğada basma... biz t̄a giremeyüğ diyüğ. u, bi denesi dedi ki. tirebolu'da bacısı var.
eltilim bi denesi. tirebolu'ya giderüğ dedi. e, tirebolu'ya giderken navlun, gelüken
navlun dedim... dedim. sergüden alsağ t̄a e. ğara bez var_ıdı. ğara bez, ğara d lidi
de. amerikân bezi var_ıdı. çifde hase, çifde hase dağım. habunnar, habunnar.
365 dağım. ğayrula dakımı yaparduğ, yasduğ şiltesi. işde habunnara çifde hase der-
düğ. amerikân bezi var_ıdı. u amerikân bezi şey olüdü. ğara olmazdı da yikana
yikana u da açulüdü. hē, annad ñ mı. şindi biz, anam ālaşıyuğ. biz diyüğ t̄a sü-
mer'e giremeyüğ. yakalanduğ. eltilim de d yı ki, bacısı var tirebolu'da. tirebolu'ya
giderüğ d yı. sümerbağ tirebolu'de ya diyu urie. urē giderke beled, gelüken nav-
370 lun, hane para. urie giderke, öle ya arab ne gidceğsiñ. sergüden alsañ t̄a ē. işde,

le günnerimiz ge di. annad ñ. her şey şindi çoğ. y ceğ de çoğ, geyiceğ de çoğ. eme tā, ne yēbilyisiñ, ne geyebilyisiñ.

- şindiğ, tayla ekerdüg. ğaşı tarafda ekerdüg. u gızım, hen küçüg gızım. bun-
nariñ küç . olannar küç ya. gızlarıñ küç . giderdüg şindiğ. güneş deriye inene
375 ğadaııığ – hani dere sōğ olurdu- sabları, tayl tobladuğ mu ā lara dağma yapar-
duğ. ā lara ğaldurüdüğ, sōra daşıduğ eve. dere ısınana ğadaııığ. güneş deriye ısı-
dana ğadan, inene ğada, dereniñ gıyısına daşırdug sapı, gızım_ına bile. undan sōra,
bunnariñ küç , hani dörd gızıñ küç . güneş vurandan geri deriye. dereden ğaşıya
daşırdug sapı. le le bağduğ yedi uşā. gızlar da çalışdı, bu iki olan da çalışdı, u
380 böyüg olan ne girebi duddu, ne ğazma duddu, ne hec biş dudmadan –dur- okula
geddi. okula verdüg.... derimiş ği, u araba tāmilleriniñ kaşısından geçerken. habu
arabaniñ der_imiş, usdası ben olsam derimiş, olan. sōra bunu, okumadı. şeye ver-
düğ, okula verdüg, okumadı bu. dersi heb bir, iki; bir, iki. bi din dersi beş. heb
dersleri bir, iki. hocası da bizim mālede. çayıdan ev dudduğ da üç olana. okula
385 verdüg. yāni. ben yurdum, y kardım, geydürüdüm -okul hable cāmi yanda idi-
yolardım. okuluñ üsdü aķardı. redmen eve yollardı. dedüg ki, bu üçüne dedüg
çayıdan bi ev duta ... ev de, gendimize göre. bi ald ğad dudduğ. okula, yücel oku-
luna. yücel okulu var_ıdı, iki olan, üç olan yücel okuluna verdüg. bu sefer şeyab-
duğ. verdüg. bunuñ dersi, böyüg olanıñ dersi bir, iki; bir, iki. bi, din dersi beş.
390 hocası da bizim mālede oturuyudu. hocasına geddüg. hocası edi ki, ben hanğı
birini dōrud m dedi. bunuñ dōrulucağ bi işi yoğ bunun dedi. şey dedi, bunuñ dedi,
heb dedi, dersi şey. bir iki, bir iki, bir iki, dedi. bi denesi zayıf olsa dōrulu dedi.
ğağdı, bunu babası mutur tā... yoğ, şey tāmirine, araba tāmirine verdi. araba tām-
irine verdi. anam, u habu şaşları y n gibin idi.. habile bembeyaz_ıdı, sabsar di.
395 gendi de sabsar di. anam, u araba tāmirinde, şıpır şıpır şıpır boya damlardı. boya
damlardı. u şey, adam demiş ği şindi, ayağgab yeni yapan var, esgi tāmir eden
var. u bi denesi mutur tāmirc miş, yan arif usda var_ımiş. ben. usdalar çoğ titiz.
usdasınıñ tā atöllesin kaşısından geçemedim ben. sōğsu'da oturuyuduğ. undan
geri, mejbür, yolumuzda idi eme unuñ atöllesinden bi soķağ aşādan giderdim.
400 geçmezdim atöllesin ğapısından. geçümezdi. şindi, u adam haıı_usda deııermiş
usdasına, hani ya. araba tāmircis miş. öteği adam da mutur tāmircis miş. yan arif
usda ver deıılerdi. ertaş usda var. ertaş usda boyac miş, arif usda şeyc miş, mutur
tāmirc miş. u haıı_usda'dan al da demiş, babasına arif usda, bā ver demiş. atölle-
lerde b le sıra sıra. babası aldı unu arifusdie verdi. şey, haıı_usda demiş ği, elim-
405 dē zığara yere düşdü demiş. çoğ başarılı şey_idi de , elimdē zığara demiş, ömer

- demiş, çırā yanımdan aldı demiş, elimdē zığara demiş, yere düşdü demiş. arif
 usdie verdi mi. arif usda'da bu asğere gidene ğada çalışdı. asğere gidene ğadağlıg
 çalışdı. eme nası biliyñ mı habile oldu şaşları. eve gelüdü, habile. üsdü başı, şıpır
 şıpır ... boya damlardı. undan geri. haşindi ev yapıyı burie. emegliye, ne şey ayır-
 410 dı unu, çalışd iş ayırdı, ne de u ayrıldı. bilmem gaş sene u işde çalışdı eme de-
 vamlı şey olmadı. artuğ usda oldu. bi cipi var_ıdı. yanında bir iki çırağla, nirde
 araba bozuldu... tā arabaniñ altına yad gağ yabmıyđı. le yabduruyüdü ... undan
 geri.. şindiğ işde, emegliye de yakın ayrıldı. gac sene oldu.yakın ayrıldı. yāni gene
 de çalışd iş ayırmadı. gendi isdeğli ayrıldı.... iki ölu var. ölonuñ birini evlen-
 415 dürdü. bi ölonu da nişannadı, annaşamadı nişannis ne. nişannisını birağdı, şindi
 una da gız ar yılar. ev, köye de ev yapıyular. u, böyüg öluna ev aldı... evlendürdü,
 oturddudu. bu küçüg ölunu da nişannadı. bu küçüg öluna da ev aldı. küçüg ölu-
 nuñ, gız ina olan arasında annaşamadılar, ayrıldılar. şe yabdı. şindi gene küçüg
 ölunuñ evi de hazır. gendi evi de var. undan geri. şindiğ köye de ev yapıyı.
- 420 bēm d nüm, bağ. iki gün iki gece idi esgiden d n. iki gün iki gece d nüm
 oldu. d nüm oldu şindiğ. tabı kap kiğdellerdi biliyñ mi. şindi yoğ u işler. kabı
 kiğdellerdi, kabı bāşışı isdellerdi. şindiğ, kap kiğdemiş bēm ğardaşım. bi ğarda-
 şım mar. üveyler var da yāni, üveyler dālmışdı heb ısdambul'a gedmişler. ev barg
 yabmışlar. şindiğ kabı bāşışı isdemış ğardaşım. ğardaşım kabı bāşışini, şindi isde-
 425 di. bu olan tarafı da vermiye gücü yoğ besbelli. çoğ mu isdedi, az mı isdedi bil-
 miyim. sōra şey eddi. bunnar annaşamamışlar kabı bāşışinde. bu ğuhculunuñ
 muhdarı demiş gi, ben al oyal m, siz gelini pencereden aşā endürüñ gediñ. ben,
 anam t be esdāfurullah. ben usil le diye endim. yoğsama ben, beni ğaçurduğları-
 nı bilsem. ben habu köyü bā verseler, ben enmem pencereden. şindiğ d ki, bu
 430 muhdar d kine -bu ğuhculunuñ muhdarı- ben al oyal m, siz gelini pencereden
 aşā endürüñ, gelini alıñ gidiñ... sizi, der ğaşıya geçenden geri d yı, ben de gelürüm
 peşñize d yı. anam, şindicekin beni pencereden endüdüler. u mayiş ded m vara,
 hani sedegöre'dē mayiş, mayiş geçüdü beni dereden. bu ğuhculu muhdarınıñ da
 ğarısı – esden verem var_ıdı, biliyñ mı- tā hec ayāni ıslamamış. ilg urda ıslamış.
- 435 bēm d nümde. heb dereden ge mişler. şindicekin endüg dereniñ gıyısına, mayiş'e
 al arkaña gelini dedi şey. muhdarıñ ğarısı. mayiş beni vurdu arkasına –bi gaş ğarı
 var- vurdu arkasına. ge düğ dereden ğaşıye. ge düğ, döndüg yola. şeye çıgmışuğ,
 habu eviñ altına çıgmışuğ. kapıdan d n dālmie başlamış. d n dālmie başlad za-
 manı, ğardaşım demiş gi –dal köplü var_ıdı- var m köbl yık m demiş. hemen
 440 gidiyi, köblü yıgmē gidiyi. köblünüñ başına iniyi kine gelin şeye çıgmış. yoluñya-

rısına çığmış. bırakıyı, gendü işde geldi. eme ben artuğ geldim eme, āl yım. nası geldim ben. hani ya habu ğuhcul bā verseler, yāni le pilannı endüdüğlerini bilsem, enmem, gelmem. ğardaşımı dēřmem. bi bacı bi ğardaşuğ. undan geri, işde gendi d nümde le oldu. annad ñ. hē hē, hen son ğün. gelinç aldılar artuğ, gelin
445 olan evine gelceğ.

yemeğ büşürüyular, açđu açıyular, yedürüyular, içirüyular. içgü içen içgü içiyi. işde le idi esgiden d nner.. şeyde, ğız evindē, ğız evinde. kemeñçe var_ıdı. olan evindē, olan evinde. ayrı d nner. gelin almie, ğız evine geliyular. annadıñ mı. y, türkü s lien türkü s l yı. bilemiyim ben. ben ne bilcēm, hangı türk s le. ...
450 yoğ, s liyen var_ıdı. türkü ... yarış ediyüdüğ biz. yoğ, ağlımda yoğ. ... s lerim ağlımda olsa eme şindi, türkü s lellerdi. önde bi m mar olüdü. türkü s lerdı. kemeñçe de çalāllārdı imeciye. kemeñçe çalāllārdı imecide. kemeñçe de çalāllārdı öñlerde, yarış ederdüğ.. talā ğazarduğ. mısırı ğazarduğ. ekerdüğ. heñ sifdi bellerdüğ. ğazm ne ğazılcağ olan yelleri ğazm ne bellerdüğ. demürüne bel ... çif demür
455 bellerdüğ. b le ge ler. iki üç ğişi kine, çif demür. bi tayl bellerdüğ. yirmi yimbeş ğişi olüdü eme çif demüre tam dörd ğişi, üç ğişi olurdu. le şe yaparduğ. imeci çoğ olurdu. ğalabalığ olurdu eme hebisi çif demür admazdı. sabah ğaşda ğiderdüğ. zabah bi imeci sātimiz var ıdı. yoğ, beşde de dālmazduđ. beşde dālüdüđ işde.... şindi iş, sāt ine. u zaman ğüneş batana ğada çalış.... ğüneş dōdu mu ged
460 imeciye. şindi her şey sāt ine. sāt ine barāber. işde ölüm, esgiden...

fazla hasdalığ olmazdı. bēm bābam, hiş doğdura gedmeden ölmüş. , hiş doğdura gedmemiş. gene de doğdur vardur babamıñ ğününde de. tab babamıñ ğününde de, artuğ yavaş yavaş doğdur olmie başlamışdur. vardur eme hic yāni, doğdura gedmeden ölmüş bēm babam. anam elimizi ayāmızı kesmezdüğ. ben ne
465 bil m. kesseğ, elimizi ayāmızı kesseğ, şey yaparduğ, hemen hau şey vara. hani ya yōsul vara ā larda. hemen u yōsulu zeytin yağına banduru, burie sararduğ. gene de bellidür benim b le yallığ bişdim. arpa ekdim_ıdı de yallığ üçün. b le bişdim, bişdim, bişdim de habile geneliğ köğlü çığdı. habile gene çarbd m zamanı, ta buram burie ters döndü. ters döndü, ğan pışırdı. ğan pışırdı. urda bi de hemen
470 kirez kökü var_ıdı, yōsul var_ıdı. u yōsulu aldım, basdım burie, basdım burie. geldim eve sarduğ. zeytinyağı da dōđdüđ. dışından dōru sarduğ. şeye geddım. burda bi ğomşu var ıdı. u ğomşiye geddım. nābmiye geddım bilemiyim. ğomşu. u gece yaddım. ğomşie geddım. ğomşu dedi ği. yh dedi ğomşu. bunu dōru doğdura götü dedi.... eme yōsul ğab ñ altında ğalmış. b le edmişim, ğabuñ altında.
475 ğağdım geddi m m şeye, doğdura. bā hemşeriler d yi ki. pad çad hemşeri, doğdur

olmie başladı artuğ. şindi hemşeriler bā d y1 ki, bunu d y1 çürüdmüşüñ de gelmi-
 şin burie d y1. artuğ, yōsul gab ñ altında ğaldı. ğan ravan. şey, bira tā belli d l,
 yara belli d l. sen diyı, bunu diyı, çürüdmüşüñ de gelmişin burie diyı hemşeriler
 bā. bu bizim köyden de, habu üsdünde oturuyu –görüce mālesi d y1ğ- urda bi sālīg
 480 mēmuru var, tanıduğ. hasdānede. geldi dedi kine hemşerilere, siz dedi, ne görku-
 duyusuñuz bunu, dedi. çürüdmüşüñüz de gelmişinüz ... temüzleseñize dedi. elimi
 güzēl gene temüzledi. güzēl gene sardı. iği günde bi, iği günde bi pansumana
 gelcēñ dedi. beni birağdı, geldim. işde, pansumana geddim bir iki keren, ēledi.
 yörüme giderdim. araba yōdu, yol yōdu, yapağ yōdu. haburdan deriye inerdüğ,
 485 dereden aşā giderdüğ. şeye enene ğada, yola inene ğada dereden aşā giderdüğ.
 şindi, tā ilerde. şindi find mız olurdu. find mız. harmannardüğ tab . şe yapardüğ.
 araba ne geziyi götümiye. araba ne geziyi, şe yabmie. arkada götördüğ, arkada
 daşırdüğ. şini habule ğotumuz var_ıdı. beş ğod sā gidicüğ, bi zabaddan. beş ğod
 una gidicüğ zabaddan. b le sıra iderdüğ. beş ğod una, beş ğod bā. b le, habu de-
 490 reden aşā deriye inerdüğ. dereden aşā çaşı yoluna inerdüğ çaşı yolundan yörürdüğ
 çaşıye. aziyed çōdu. şindi bayçalardan bile arkada daşımiyuğ find . beñ bayçe
 gedmiyim gac senedür de.

şey, araba. şindi, sāl boyundānı şey ediyuğ. dereden ğaşıya atıyı çocuğlar.
 arabie veriyu. araba getirüyu. şey, bu tarafdākı bayçamız u. haburdan, evleriñ
 495 kabısından ge mişdürsüñüz. urie oğarı bayçamız var. unu yōl yu uşāğ, u kabıye.
 araba çarıyılar, getirüyular burıye. harmanımız da ilerde. habu olaniñ ev yabd
 yerde harmanımız. harmanımız da şeyde, bıllarda dēl. hē, işde le. şindi ğolaylığ
 var. şindi rādliğ var. şindi, odun daşırdüğ. odun yapar. m odunu, yaykın odu-
 nu.yarmaça yaraıllardı. b le makine yōdu kesmie. şindi makine var kesmie. findiğ
 500 mü. şindiğ bayça, findiğl m var. gırkıcağsıñ iki senede bi. gırkıb temüzl ceğsiñ.
 unuñ odununu, alcağsıñ. şindi, m odunu daşırdüğ. hec arab ne gelme yōdu. bi
 gün sā daşırdüğ, bi gün bā daşırdüğ, bi gün una daşırdüğ. sıra iderdüğ. şindiğ işde
 olum, b le. şindiğ çoğ rahadlığ var. rahadlığ var eme, bēm bacāğlar geddi. tā geri
 dönmez bu bacağlar. bu bacağlarım. çoğ doğdura geddim. doğdur dedi ki. teyze
 505 edi, ārıdan dedi bacağlarıñ, b le gemüğler, b le dönmiş dedi. diñelib de dedi öne
 adım atamıyısıñ dedi. ne yabdı. dizlerimden ne yabdı, undan sōrac ma bayā
 ārım ğayıbold di. oldu eme, altı ay. bi sene de d l. bi tā geldi işde. ameliyet
 oluncādı zamānında....

kap açuğ birağmıyug. sincab diye neye... tosbō d yılar. gece oluyu. peğ
 510 nārin, peğ nārin. ne var_ımiş. ne var_ımiş d yım... gırbā var. bā bağ. paltan gırbā
 d yuğ. paltan gırbā d yuğ. bu şey gibi, tosbāğı gıbin. var. bu kapılarda bacalarda
 oluyu da. bu derede çoğ oluyudu su gırbāsı.vakırağ vakırağ... şindi lac vuruluyu
 bayçalara ya, obuzlardan deriye akıyı. tā derede gırbā yoğ. nas di biliyınız mı.
 uyku uyudmazdı adama. bulğuruğ guşu. şindi öterse bu edirafda bi adam ölü-
 515 yu.öle d yılar. hē bulğuruğ guşu.he, öterse.hē, bi hareketi var işde. bu bulğuruğ
 guşu geldi mi, bu māliye geldi mi, bu māleden bi adam ölüyu d yılar. eme ölüyu
 da. hasda olursa, ağır hasda olusa, u bulğuruğ guşu gelib ötüyu bu ediraflarda.
 hak kaçad ölüyu. var, doñuz var. doñuz gac kere bizim habı eviñ öndē çiti bile yedi.
 gābāmız da sögdü... doñuz var da, doñuz da sēredi biraz. doñuz var. çidde gābağ
 520 var. gış gābā, beyaz gābā. gāra gābağ. gāra gābağ d lidi, sögdü. unuñ şeyini
 sögmüş de. dedim gi, varıñ dikiñ gene edi. tā olmaz dediler. gürün verd di. gac
 kere habı bizim çite girdi doñuz. eme biraz sēredi şindi eme. avcısı çoğ gışın.
 gışın rasgeldüğüleri yerde öldürüyılar. öldüre öldüre sēredı, yoğ.

i ölüm şindi, hayad müşdereğ. hele, gārı goca çalışıyısı, mecbur birbiriñize
 525 yardım edcēñiz. giresun'da oturuyusuñuz. bıranıñ egmēni. u şey, bēm bi ölüm.
 yörüse gelür de, yörüyemed gibi. yāni yörürse burası tā çoğ ār yı ... unnarıñ evi
 de, bu ölümüñ dudd ev de giresun galesiniñ altında imiş.

bu yukarı seyim'e de çıkıcāñız mı... buranıñ yolu burda bitiyı. bu, ev yap
 ya bēm ölüm, urdan o yana yol yoğ. urda bitiyı. eme üsdünden var puğalıya okarı
 530 yol. hē, bu titiz emice.

elmanıñ çeşidderi çoğ. sınıb elması var, demür elması var. tarağlıg elması
 var. er elma var. var da var. he çoğ. gābağ armudu var. gābağ armudu var. fındıg
 armudu var ... güz armudu var. gış armudu var. bi gış armudu var_ıdı bizim, ge-
 çen sene burda eviñ önünde. hec yabrağ yōdu sanki. le heb armud_üdu. rengi,
 535 ben ne bil m. undan geri. çeşid çeşid.

ey gidi ey. bağ şindi. gāyınanam bi beşiğ aldı. esgiden māi boyalı beşiğ var
 ıdı. māi boyalı üç oğlu. üç oğlu. gāyınanam. ... gāyınanam buna bi varmış, gırmızı
 beşiğ almış. iki oğlu. undan geri. gırmızı beşiğ. bunu böyüddü. pamb da. unuñ
 peşine pamb da böyüddü. gurd vurdu beşiğ dāldı. beşiğ dāldı. bi gōmşudan
 540 aldım, üş oğlu māvi beşiğ. hani u çocuğlarını böyüdmüş. beş durur_umuş. u beş
 aldım. diğēr çocuğlarımı heb u beşiğde böyüddüm. belemesi, tefne guyuyuduğ,
 b le yatağ yapıyuduğ. tefne vara tefne, kokuyu mis gibi. hē, yatāni undan yapı-

yuduğ, goyuyuduğ beşiğe. una havruz guymağ üçün oyuglu yapıyuduğ. tenekeden havruz var_ıdı... alıb unu guyarduğ urie, unuñ üsdüne belerdüğ. bayçelerde ol-
545 mazdı da, b le ormannarda avu olurdu. u avudan avu gıraduğ, avu guyarduğ şeyiñ āzına. havruza. burie sararduğ. yöreğ var ıdı, yöreğ. hē, biliyiñ mı. yöreğlen barāber... bunnarı le böyüddüm. çaşıdan alma yörēne bile de ben. bu üç ōlana, ne yöreğ dokudum. b le dizimde. b le ıyardı, gomşu var_ ıdı. habu gidiceğ old ñuz eviñ anası var ıdı. gaynanası, adamıñ anas di. u bā ıydı, dokudum. ne
550 yöreğ bağı dokudum, ne yöreğ bağı dokudum üç ōlana. üsdüne cecim. cehizliğ cecimim var_ıdı. altına çaşaf örterdim. yüñden. yüñ cecimler. bilürsüñ sen, yüñ cecimleri. dasdar gibi de, cecimi ayr di, dasdarı ayr di. cehizliğ cecimim var_ıdı. u yedi uşā, unuñ altında böyüddüm. eme altına çaşaf goyardım... dasdarıñ bi beñzeri... cecim tā başğa tüll di. undan sōra, şey yapardım, beş ñ tabi başına şey.
555 bi havli bālardım. peşgil bālardım. undan sōrac ma. işde sarar, sarma.. yöreğ bağı. yörēmiz, alüduğ yöreğ yaparduğ. işde, uygun bi bez alüduğ. beyaz bez eme. basma gibi biş ler alurduğ. yaparduğ. işde bi yörēne beş altı uşag böyüdüñ. u zaman le idi. şindiğ, bağı. uşā sarar sarmalarduğ. elini, ayāni yörēne bile gısgıvırağ. i bunuñ, bi heş gaşınıcağ... olmaz mıdı. şindi bağı. gundağ yapıyılar elini
560 bālamıyılar çocuñ. eme ne güzel ki. ne güzel ki. elini bālamıyılar. yüzünü bālamazduğ biz de, yüzü aç du eme. elini ayāni gısgıvırağ çeker sararduğ beşiğe. b le şey yaparduğ. beş ñ birasından aşā bez asarduğ. hē, unu gadl yuduğ oğarı, ayāni le şe yaparduğ. yörē de üsdüne kapadıyuduğ. i ama çocuğa da aziyed. çocuğa da aziyed. bağı şindi. dur, bağı. u hen küçüğ gızımı, imeciye geddüğ, findığ soymā
565 esgiden makine yōdu ya. find evde soyuyuduğ. yedi kere gağdıım emzümüye. asdıım beş tabi. asdıım urie, imecinin yanına. yedi kere sininin başından gağdıım emzümie. anam, ne bulub da ne emiyi çocuğ. gannı mı aç, su mu içesi var. yedi kere. imecinin sābı d yi ki. yeddi artuğ dedi. ayşe sōra yer dedi. imeci yesiñ, işine devām edsin dedi. yedi kere gağdıım. emzürüyum, otumadan sini başına, çocuğ
570 gene āl yu. su verme yoğ.ineğ süd ne hec beslemedim ben. ben heb gendim besledim. gendim besledim.hanıım d yım bi gızım mar. u gızıma mama yaparduğ... anam, b da ununu gavurüduğ. sarı yağına gavurüduğ. bi gaşuğ un guyarduğ. süde mi guyarduğ, suya mı guyarduğ bilmiyim. unu mama yaparduğ. i ben çalışmie giderdim. gelene gadallığ. gaşuğla. sen yedürüyuduñ nebād, ben yedümüyuduma.
575 çalışmie gidiyıdım. undan geri. bu işde yedürüyüdu. işe gidiyüduğ. sā gidib odun daşımasam, bā gelen yoğ. sā gidicēm ki sen de bā gelicēñ öle idi. bizim günümüz

le idi. undan geri. işde ölüm, bizde çile çödu. şindi de sefa çoğ. bulaş makine yıyk yı, çamaşuru makine yıyk yı, içeriyi makine sübürüyu. şindi rādliğ çoğ.

anam elimizde y kârdüğ. yoğ, yoğ. sabın var_ıdı... şindi ıslardüğ. b le ha-
 580 bundan böyüg, çubuğdan sebedder var_ıdı. u sebeddere b le isdif... ğaraları altı-
 na, beyazları üsdüne isdif ederdüğ. kül bezimiz var_ıdı. gocca bi bezimiz. u sebe-
 diñ āzına sarardüğ. bi teneke külü ğuyardüğ, u şeyiñ, beziñ üsdüne, kül beziniñ.bi
 ğazan ılığ su, bi ğazan ğaynar su ğuyardüğ. urda, u kül unu gevşedüdü. kirini,
 şeyini. undan sōra. u biraz durandan sōra, çığarduduğ. lēn yōdu şindiği gibi ya,
 585 tahda şey var_ıdı. tahda teğne var_ıdı. urdan alüduğ teğne de y kârdüğ elimizde.
 y kârdüğ, sıķardüğ. y kârdüğ, sıķardüğ, bi boy yığardüğ. bi daha durulardüğ. işde
 aziyed çödu. şindi ğolaylığ. her şeye ğolaylığ var. külü ğuyardüğ, kül gevşediceğ
 urda unu. hē, sōra. sabın da le sēñ ded ñ gibi, şindiği gibi kilu işi sabın yoğ ki.
 yimbeş ğuruşa şu ğada bi sabın. u, hau sebeddeği çamaşur yıķanıcadı...

590 sen aşdıñ ucunu ben annat m.şindi ben, buranıñ çamaşurunu sökerdim.
 yatāni yorganını sökerdim. ğuyardım, alüdum arkama. derede atış yakıcām, su
 ğaynadıcām. bi de ğazan alüdum elime. u zaman lēn çığd di. b le pilasdiğ lēn d l
 de tenekeden lēn var ıdı. lēni alurdum. şelē arķama aldı m m b le gene -şelēñ-
 başıma geçürüdüm lēni. inerdim deriye. biraķūdum. birağmadan önce u ğazanı-
 595 mıñ altını yakardım bi ğazan suyu ğuyardım. biraķūdum çamaşuru, geçerdim
 anamıñ çamaşuruna. anamıñ yatāni yorganını da sökerdim. çamaşurunu alüdum,
 inerdim. eveli anamıñkını y kârdım, sererdim. daşlara sererdüğ. sererdim, u
 ğururka bu tarafıñ çamaşurunu y kârdım. u ğuriyeni dürerdim. anamıñkı gururdu,
 dürerdim. bēmkini sererdim, anamıñkını dürerdim. ... yakına, dereniñ başında
 600 hemen ev. götürüdüm, anamıñkını teslim ederdim. gelüdüm bēm çamaşurumu da
 derer toplar dürerdim. alüdum arkama, lēni geçürüdüm başıma, ğazanı alüdum
 elime. nası enerdim de nası çıķardım.

ğardaşım almancı. almana geddi. ğaş sene almanda durdu. tā yakında geldi.
 böyüg ğızımı isdedi. ğardaşım iki evli. sıfdinki ald hanımı öldü. hanımından iki
 605 çoc var, annad ñ mı. ...iki çoc var sıfdinki hanımından. neyiñ üsdüne getü-
 rücēdim unu, aha şaşurdum.

yoğ, gelinn m empirmandan aldılar... le, şindikiler beyaz. rekl di rekli,
 empirma. üzüm salkum di heb. hē, desenni. siyah d l_ıdı, yeşil_ıdı. ben bēnme-
 dim kine. ben seçmedim ğızım. kırabdişan var_ıdı, ğırmızı kırabdişan var_ıdı.
 610 kırabdişan hē. undan_ıdı gelinniğ de. bēm gelinn mi almışlar, yāni desenni. ben,

sōradan gene aldım kırabdişan. dikilmiş, geyilmiş, birinden aldım işde. heves
eddim. hevesim geçmedi. gelinn mi, esgiden kırabdişan var_ıdı. düz. düz_üdü.
bēmgelinn mi almışlar, şeyden. desenni, üzüm salkumu heb. yeşil üzüm salkumu.
benim de hevesim geçmedi, unda ğaldı, kırabdişanda ğaldı. b le, arkadaşıñ birin-
615 den dikilmiş, ğullanılmış... haule şey, sarı, gırmızı. habı gırmızılarda. hau ēcesi,
hau gırmızılarda. yoĝ, yoĝ çıddaĝ gırmızı var. dut, dā houndan. undan. bi arkadaş
almış, geymiş. büyüdmüş hırı hızanı. hevesim ge medi ya, aldım. esgiden le idi.
ben de size teşegğür ederim.

ADI SOYADI : Fatma YAMAN
DERLEME YERİ : Doğanköy
YAŞ : 70
TAHSİLİ: : Okur yazar değil
KONU : Tohumlar, Meyveler, Pekmez Yapımı, Müşteri ile
Diyalog

7

şu, gıdağlığ kürül d d müzşunnar.gıdağlığ kürül d yuğ buna.

yoğ, aha bezen habunnar gızardmalığ.bunnarıñ içi olmuyu

şu ısbanag.şu, eşşeğ bağlası d yular,bağla.

şu maydunuz. şu gıvırcuğ,şu gıvırcuğ.

5 şu lahana tōmu. şu pırasa tōmu.

şu da pezüğ tōmu. hē, ölum.

bu, habu dud beğmezi. buda üzüm beğmezi. ēşi beğmez. şu da mısır unu.

şu da köy ğabā. şu da köyde olan biber. işde b le. acı biber,acı... adım fadime

fadma. fadma yaman. hē. duvanköy. halā habu dere içinde. ğarınca ğalesini bili-

10 yıñ mı. bilmezsiñ. çanađcınıñ bı yanı. ülemi,urda urda. hē, şeye çanağcı'ya bāl ğ.

biz çanağcı'ya bāl ğ. hē,ğoreli'ye bālı dēlüđ. çanağcı'ya bāl ğölum. nuhusl muz

felan çanağcı'da. hē hē. ğoreli'ye gelmiyi şindi.nuhusda felan,nuhus kādı çığarsa
 çanağcı'dan çığıyı. hē, hē. çanağcı.

muhdarımız cemil d bi uşag. hē. soyismi şey, özdemür. cemür özdemür.

15 ben admış yedmiş. admış ge dim, yedmişin içind m.yedmiş de çığardmağ üzere.
 hē.

buyur ğardaşlığ. yoğ yavrum. ebizi oğudmamış anam. erkeğ uşagları

oğudmuş. eger oğumamız ossa çoğ olacağ emme yoğ,yoğ. köyde ne yapalı ölum

işde, köy işinde ne iş var_İsa. daha bi çalışamıyug . çōnu bizim.çō bizim.almada

20 alıyım.habüle,ābayađğoñşular getüdü.bađā bi sürü tōm aldım mā.seniñ gibi köylü
 ğomşu. h le.

bacı hoş geldiñ. h le. bunnar, şunnar bardağ işi. şunnar ğaşuğ işi. herkesiñ

cinsi ayru. hēu maydunuz. u, bi buçuğ kaş iki lira. bardā beş lira. u dā bahalı.u

yoğ, u ğıd. unu ğuşlar y yi yabanda. beklemede beklıyemiyoğ. gendü bezenem u.

25 eme çoğ güzel. habu ğada oluyu. gene om beş yimi ocā çıkar ocağlarsıñ. unu bi çubuğlarsıñ, bi ocāndan bi ilisdir çıgar. süzgeç. u ğada güzel döküyu unnar. enni döker. allah verdüğden geri ölüm çoğ oluyı. eme vermed ni olmayı yavrum . her şeyi cenābım allah vereceğ. allah'dan izinsiz haşuriya adım atamayuğ.

hē hē. acıl , zehire.köyüñ hen turçuluğ biberi.anañlar turçu ğuyımıyu mu.
30 bağā haburdan ğabardalım. bac ğ. hē le. zehir gibi unnar, acı biber. daddı biber olsa daddı biber derüğ yavrum. beş d ğ,beşe çoğ verdim. turçuluğ zamanı emme dörde, dörde. yh gel gızım gel. cıñğannıg yapıyı cıñğannıg.

hē, bu köyde çoğ oluyu. bezene tipinde. bu şindi habu ğada oluyu. bi süslü oluyu gi çiçē. köylüğ, bunu y yı. ben yemēni edmedim emme, gıym len el yemēni
35 ider imiş. bu ğadar şeyi oluyu unuñ, kürül badıcı gibi oluyu badıcı. bu çubuğ isdemiyyı. bu çoğ güzel oluyu. hē hē, şu ğada anca oluyu. boyu cıdığ gibi oluyu. köylerde oluyu, bu köylerde oluyu. olan bişey.

beğmezi de ben yabdım. meyva çoğ ölüm. dud çoğ. hē. habu bı yanķı dud da o yanķı üzüm. üzümü tobla. ben āca çıkamıyım. evelden çok çıkıyıldım eme.
40 şindi el admış l rie topl bindirüyular. bi harar götürübgacığacı gelemiyim, dizimden amaliyedl m. öle gündel le mündel le yēsiliğgada yabdudum işde. bunnarıda sadmē getüdü. gendüm yapıyım benim tavalarım mar ayru ayru.

hē, gendüm yapıyım. dudu tobl yusuñ, telizleri seriyıñ. dudu döğdürüyüñ, tobl yıñ, ğaram nu seçiyıñ, ğuyuyuñ taviēğaynadiyıñ. ğaynadd ni vaķır vaķır unuñ
45 bi ğilāmı var. indüd ni, çuvala ğuyuyuñ, süzüyuñ asmaluğ . dörbeddende suyunu geçürüyüñ. ğaynadiyıñ oliyibeş dağğada bi beğmez. üzümde ayn . üzümde, teğnesi var. urda ç naniyyı. süzüyuñ tāb . suyunu süzüyuñ, ne güzel dörbedden süzüyuñ. süzüyuñ, ğuyuyuñ tavalara u ğilāmına geldi midi, artuğ köpürü köpürü beğmez oluyu. ğaynadiyıñ ocağda. odun eteşinde. tav ğuruyuñ. üzüm de ayn , üzümde. ben
50 kül ğadmadım. bunuēşi beğmez eddim. kül ğadmadım. yoğ işcil ni almıyıda dadduğ oluyu. ēşi beğmez dā güzel oluyu. şindi şeker çoğa, hasdalığ çoğa. saol. hasdalığa çoğēēşi beğmez. yoğ, kül yoğ. duda kül ğatılmıyiki. el şeker ğatıyyı. yaru şeker ediyi. ben hec gendüm İrahadsızım da hec şeker edmem. hē, şeker ğatıyyılar beğmez çoğ çığsıñ dēölüm. hē. ğunaf işde. şindi hōna şeker ğadsañ houle bi bidun dā
55 çıgar. ş le üç kilu şeker ğad una, hōle bi bidun çıgar. otuz lira, yere diemiyyı, otuz lira. hē hē.

buyur gızım. ēşi mi alacañ, daddu mu. al haşunu. hōēşi beğmez. yirmiden al, yimbeşden de verdim emme az ğaldı. böldü aldı. üzüm, üzüm.

hē,vereli mi. yirmi lira dedime sā, gene direminden gıramından bıraçurum has-
60 dañvar_İsa. dadduralı mı. yāğac kilu gelüse.ben sā gene bıraçurum. al ilāzım_İsa
yavrum. bağ bağ bağ. dur,dur.sā ben bağduracām. bağ koğduēşi gene gördüñ mü,
bağ. at āzıñā,ēşi beğmez. ēşi, aha bağ. daddu d l yavrum,daddu d l, aha. şunu
ğaş lan āzıñā ad,ğaş lan. yud habu zıbcı, yud. üzüm. yirmi, ēşi beğmez. bundan
ēşisi olmuyı yavrum. bulunan bu.

65 sen nē sorduñicelediñ de. ğasdeci misiñ. hā,işleriñe başarılar dilerim. saol
ölum, işleriñe başarılar dilerim.

ADI SOYADI : Hediye TAHMAZ
DERLEME YERİ : Çavuşlu
YAŞ : 66
TAHSİLİ: : İlkokul
KONU : Âdet, Geçmiş, Geçimi, Pazarcılığı, Kendisinin Ve Eşinin Hastalığı, Yemek Tarifi, Gelenek Görenek...

8

sen ne iş yapıyuñ, ne işle meşgulsuñ. ... allah ēl ñi versiñ seniñ olu mu. beni ğasdē, şeye mi vercēñ internete. ed bakalım. sor da ben de cuvabl m. ben çavuşlu'nuñ gız m, bēli'niñ gelin m. hō popuñ ğağmaz ... bēli'niñ gelin m, tahmasıñ havızıñ gelin m, hediye tahmas ... çavuşlu beldemiz. belediye dāhilinde-
5 yiğ. beşici sınıf mēzunu m. ama şindi lise mēzunu ğada ğaƒam çalışıyı.

az, bozarm m ğarıñ_īla arañı, yabmiye raşıyıma. boyna b b b ... ğar le bile. u ğada şımartulu mu ğarı. t be esdā... tā seni saymaz. ne para, mēmur mu. nerde hangı işde çalışıyı. redmen mi. hocama dulan m. ben unuñ ellerini öperim. le, elini öperim redmenimin. le, susmaz. benim gibi köylü ğadını susmıyı da
10 redmen susar mı. allah ēl ñi versiñ seniñ. kırğ seğiz dōml m... atmışı ge dim. babam kırk yedi de asgelliğ yabmış, ben dōmuşum. beni mahgem len gelmiş de nuhusa yazdumuş. beni burda nuhusa yazduran olmamış. kırğ yedide dōmuşum ben aslında ama, kırğ sekiz dōml m. iki gızım, bi ölüm mar. ikisi, gızlar isdambul'da, olan çavuşşu'da. fırınımız var. az çoğ yāmızla ğavrulabiliyuğ yāni. çavuşşu'da.
15 şu'da.

hē hē, oğarda oğarda, şindi urda. biz aşāda okuduğ. biz aşāda, ey gidi hey. deniz u zaman, bizi deniz alıydu. tuvāletimizi muvāletimizi aldı deniz. deniz, dalğagıran, mendireğ yōdu ya esgiden. deniz yörüd gibi oğuluñ içine geliyudu ta. ey gidi ol hey. şindiğ liman yapıldı, güzel.
20 bunnarı, benim işcilerim mar. gelinim mar, işcilerim mar, gorum goñşum mar. şüfer alıyu. aşşığdan ölemeze. allah beni mücürüm eddi, unnarı ben bakıyım şindi köyde. çalışıyum, unnara iş veriyum işde. felan işi yapıñ d yum. unnarıñ parē iddiyācı var, benim de işe ihdiyācım mar, ölüm. iş yör yu. unnar da y yi, ben

de y yim. allah rāzı olsunnar. yardımcı oliyılar bana. bēli'nin daşından, tobrāndan
25 rāz m. hebüle ufağ uşāndan da bebēnden de. herkez elimden dutuyu.

ğaynatamdan bi parça yerim mar. bi parça da görümümün hağğını aldım.
idāre ediyuğ. benim seram mar ... yirmi metre seram mar. seradan, dışarsı da
sera. seranın yanı yöresi de dikilü heb. salatalığ, marulluğ. sen gelseñ görseñ ağıñ
durur. geliñ buyuruñ. ağıñ durur. tahmas'da cāmi... bēli cāmisini ge diñ m di,
30 benim evim esğicedür. iki ğadlı esğice bi evdür. peğ de yeni d l. yüz seneliğ evde
oturuyum ben. gel içini dışını da gez. ayağda dutiim u evi urda.

yoğ, ombeş sene oldu öleli ölüm... ombeş sene almaya'da çalışdı, geldi,
döndü. ben burda ğaynata bağtım. hasda bağdım yatağda. şindiki gelinner om beş
gün ğocasız durm lar. ben om beş sene unu – sırğan çuvalı- bağdım yatağda. sırğan
35 çuval di. çoğ sinill di, çoğ. . çoğ sinill di, allah rāzı ozsuñ, allah bin kere rāzı oz-
suñ. allahım mekanını cenned edsiñ. bi köğ marul da yeğüşdürüisam unuñ yerinde
yeğüşdürüyüm. tobrağ almadım. annadıñ mı. ben rāz m. sinill di ama biraz sōra
heş biş edmemiş gibi gene gelüdü. ben ne bil m ben. benim ğocam bi melāke idi.
dörd dödlüğ bi melāke idi. allah nur içinde yatusuñ. ben rāz m, yer g de rāzi
40 olsuñ. t be esdāfurullah...

balım, bā bağ. o sada pōldan yapılma. sada pōl, ğazan pōlu. sada ğazan
pōlundan yabma bu. dolma yab, çorba yab, döşedme yab, ne yaparsañ yab. aha
haburda sā torba ver m yeni. sıfır poşed çığar m de ğoy. yoğ yoğ, ben zırād ekmi-
yim. sıra darı. diliñe vur da bağ dadını, unumuñ dadını da bağ. diliñe vur, bağ
45 annarsıñ. diliñe vur da bağ. sada pōldan yabma. ğaş kilu alusañ al memnun ğal-
cağsıñ. kime alusañ al... neriye giderseñ. ğadıköy'üne gidsiñ. firansē bile geddi.
ğoy, doldur haburie. bismillah de doldur.

çoc ñ var mı ölüm. benim doğuz torunum mar... şey, üçer dene çocuğlar-
dan çoc m mar. ölaniñ iki ölü bi gızı var. benim gendümün de üş dāne. iki gızım,
50 bi ölüm benim mar. kızların birer ölü... ölümün iki ölü bi gızı var. bi denesi ma-
kine müendisi çığdı. bi denesi.. ge di, olsun ben helal eddim...

marul biş alıyıñ mı. hau pancallârı al da ged de, ısdambul'a götü. hē, çoğ
güzel pancallârım. essa güzel pancallârım. mis gibi er yu yāni. sen alcāñ mı lāna.
almışğa iğisini alcağsın unun. bi denesini. ğorkar a urda teğ gene. çoğ güzel
55 lānam. dolma yaparsıñ. lānam, findığdan sōra dikilme bu. salatal n arkasına
diğdim ben bunu. bi buçuğ. haunu da al haunu. teğ galmasıñ yā. ura ver, dolma
sararsıñ.

nereli. tokadlı mı. tokadlı yeşillig yemiyu mu. marul salatası y ya sedā sayan sada. hē marul yiyu sedā sayan. sada sayan marul yiyı. benim evimde d yı, 60 halı bile yoğ d yı. tırğ, tırğ, tırğ geziyı. bi pos var d yı köşede, bi teğ bi pos var d yı. biraz şeyi var_îmiş unuñ, tiki var_îmiş da şeye. allejisi var_îmiş şeye, t lüye, t lü şeylere.

ben omuriligden amaliyadd m. galçam porotöslü. habile onnuğ üş dene çivi var. bu galçamın da sıvısı kığırdā bidmiş. ben şindiğ aluşgunudum biliyumusuñ 65 ölüm. beş yaşından beri çaşıdayım. ben annemi tanımiyum bile. benim annem bi buçuğ yaşında iken ölmüş. ben heüle yetim... ğalmışım. sōra neyse, le b le derken uşac m aluşgunum. duramiyum, bā baçce de verimli. nāp m yapıyum. çoluğ çocuğ. torun var, ol var, işde gız var derken. boş da duramiyum. heb kireşleme vucutum. boş dursam vucud duruyı. u işin başında oturuyum urda. gelin de yardımçı oliyı bā. allah rāzı olsun...çiçeğ yıkadım ben bunu, ğunnadan akan sudan. 70 ipeğ çiçeğ yıkadım. yāni. bā bağ, yāni ç namadan yud. ipeğ gibi, ipeğ. ipeğ gibi y ceğsin unu. bol dōrañ ölüm, bol dōrañ.

enişdeñ almanya'daydı. om beş sene çalışdı, urdan dönüş yabdı. - habunnarı da ğoy ğabiña.- sōra neyse, adam akcier ğanseri oldu. sığara da işdi, 75 rağı da işdi. hebisini de eddi adam genşl nde. eddi ama nābcağsıñ. ğurtaramaduğ adamı. ñe ğada eddim_ise ğurtaramadım. adamıñ tam nefes borusunuñ altında bi şey çığıdı. öle gene adam geddi. adam geddi ğardaşım. çoğ da sevi_ıdığ birbirimizi ölüm. u ğadar seviüdüğ ki. hālen tā aş m ğocama. hālen tā aş m ğocama. sen ne d yuñ gız. t be esdāfurulla. severeğ evlendüğ. iki kere ğaşdım una. iki kere ğaşdım. 80 bi kere ğaşdım. bi kere ğaşdım, babam beni aldı başğa yere götürüyudu. arab gırdım, bi tā ğaşdım... beni sıvas'a götürüyü herif. almış herifin elinden de. ben herifi, sevd m herifin elinden beni beni aldı da beni sıvas'a götürüyü. emicemin yana, başğa ğocē verceğ. t be esdāfurulla, t be. araba, firengiden haurdan bi tā atladuğ. atladım arabanın şeyine. unnar peşimd diler zāten. geddim ğocamı 85 aldım. bi tā ğaşdım. herif, bi tā nerie gidiyuñ der. herifi bırağıb da. mevlüd yabduğ. utandım ben de d n isdemedim. ğaynatam aslında. bir ay durdum ben ğocamın evinde, bekār gene. bir ay. ğaynatam d n yabcām dedi. ş le b le edi. ben utanıyım dedim. h le gene mevlüd yabdılar evlendim. allah nur içinde yatusuñ ğocamı. ğocam, yāni otuz yedi sene berābell miz var, otuz yedi sene bana hızmed 90 eddi. otuz yedi sene. ben de una hızmed eddime, u da bā hızmed eddi. allah nur içinde yatusuñ.

heb çalışma ile ge di ölüm. beş altı dene ineğ bağd m zaman oldu. sebze yabdım, ineğ yabdım. gocam.

yā, peynir yapıyum. satıyum her hafda. gene satıyum haşindi. bi inēm mar
 95 haurda. ben kötürümüm ama. bi inēm mar. yā, peynir yapıyum, çögelig satıyum.
 bi sürü müşderim mar. beyefendiler heb benim müşderim haburie dōru. pālı, el
 yimbeşe de verdi ölüm. yirmi üçü okarı geçmedim, ğazuğ admadım unnara. yirmi
 üçü oğarı geçmedim. yirmi iki buçuğ yirmi üçe saddım.- şüğriye, böyüg ğaz sen
 atdıñ şüğriye. millete ona verdiñ peyniri. yabma b le şüğriye edim beni dinneme-
 100 diñ. ē, ver, ver, ver. ver, sen ona ver. ben yedi buçuğdan sekizden oğarı peynir
 vermedim. sus, sus. yağın nerden geliyi. on külü yā geliyi bazara. unnar nerden
 geliyi.- çoğ pālı eşēn südü. ne d yuñ ula. daha bağ. u, şeye ğabızlığa mı ē acab.
 biş ye ē. ğaynatam bi sene, işde bilmiyum, ğac sene u sütü mü işdi ne eddi. bi
 şişede biş . tuvālete çıkamazdı. devamlı unu içerdı. hebile bişe. ğac sene işdi, ğac
 105 sene. - ye sen b le edersiñ. urda geçmez u-

akşamlarınāpar m ğ. ılığ ışığolmaz mı. olmaz olur mu ıl mız ış mız. lökü-
 zümüz var_ıdı, undan geri, her şeyimiz var_ıdı, her şeyimiz. yoğ diye biş yoğ.

masal mı. aklımda le masal masal yoğ. habuna, habirē bağ habirē. sen ha-
 burdānı görüyüñ mu... ğızım, bi bā da lānam mar, dolma yaparsıñ al haunu. habu
 110 ölüm aldı birini. ya süzdürüsüñ de ğız, yersiñ dā. ğız ğork ya teğ gene. alsaña
 lānamı. ula, masal masal bilmiyum ben. dur. ura yorgunnuğdan masalı kim s l
 cēdi. bağ sen şindi. ben hac m, türğü mürğü çāramam burda.... yoğ yoğ, u ğadarı-
 nı bilemiyim. unu, türğüleri sen s le. ben gonusma gonus m bi teğ. türkü bi-
 lem cēm ölüm. masal yoğ, türğü yoğ. yorgunnuğdan. ey gidi öl hey. hemen de
 115 tadmazduğ ama akşam, na ğadar yorgun oluduğ. dışardan gelüdüğ. ğabıñ ıdı, bu-
 laş ñ_udu. gece yemeğ hazıllarduğ. yarın tāsı güne, ya imecide olucādıñ ya s rda
 olucādıñ. ē, işde le b le idāre eddüğ, bu güne geldüğ. çoğ şükür bu günümüze
 ölüm.

yemeğ, her şey. iki yavrum. çoğ güzel haburie bağ. çin ipē gibi, haburie
 120 bağ. çin ipē, çin ipē. yalan s lemiyuma, o görünen. mal meydanda. akşam, gü-
 nüzkü geçen... akşamdan da yapardüğ. bāzı çegişüdüğ, bāzı d şüdüğ. yemeğ mi.
 benim evde dadlım, b rēm ēsüğ olmazdı dolabda, ölüm. ben gece bi otudu m m
 beş altı tebsi b reğ açardım... undan geri, ğaynatamıñ gideni geleni çoğ oludu.
 dolmaları sarardüğ, b reğleri açardüğ. her şeyi. yoğ diye, ben aşlığ görmedim. el

125 acına ölmüş, bilmem nâbmış. le b le. ben aşlıg görmedim. yalan gonusamam.
 çüngü allah beni çarpar. allah çarpar beni. ben yalan gonusamam. gaynatam, gay-
 nanam övey idi. sād onbir dedi mīdi, hediye gelür d sofr gurardı benim nūme.
 hediye gelü bi yerden. ben eşdahlıca idim biraz. hemen ne bulusa hazıllardı sofr
 gurardı. gaynatam titiz_idi. gızım derdi, gannıñ doymad se, bi sãn tã süd göy da
 130 ye de le gid peşi sıra, dedi. sen de mi yap ñ. e ben ölüm her şeyi yapıyuğ. niye,
 dolma yapıyuğ, lāna çorbası yapıyuğ, böreğ açaruğ, burmalı açaruğ. etdi de yapa-
 rım, zeytinyālī da yaparuğ biz. si/din sovanı soyarsıñ. undan geri güzel gene sıvı
 yā ile gāvururum unu ben. biraz da salça gorum. gāv rrum. undan geri gıymasını
 gorum içine. biraz da unnan gāv rrum. undan geri gıymasını gorum içine. biraz
 135 da unnan gāv rrum. en son maydunuzunu dōrarım. az da duzunu atarım biraz
 içine. tam ölmesin diye. en son maydunuzunu gorum, undan geri sararım unu.
 eğer yarma ilen sarıysam, biraz iki bardağ su gor, büş rüm unu. bayā biraz
 büş rüm yāni. şey, içimi. unun dolması vara, bir iliğ olur. dibine de iki gemüğ
 görsuñ. geçende, bayramda sarduğ. iki üç gemüğ göyduğ dibine. tebsiye çevürdüğ
 140 tencereyi. bi tencere de söğüş ed çevürdüğ masaya, gapiya. giden gelen yedi. or-
 taya da güzēl, iki tabağ gayıg salata. datlısı, b rē ayrı. habu, yanıma geldi bi bay-
 ram. benim hiş datlısız, b reğsiz bayramım geçmez. hani geçürmem.

burmal mi. ben burmalı, burmalı yaparım. akşamdan yağı dolabdan çıkaru-
 rum. y rulcağ şekilde. tereyāni dolabdan çıkarrurum. unu tereyā ilen y rurum.
 145 yumurta, tereyā. y rurum hamurunu. sūtülen y rurum hamurunu. unu bi aç. galın
 da açarsañ, kıyır kıyır eder. galın da açarsañ, incecüg açıyuğ ama. galın da açar-
 sañ u hamur kıyır kıyır eder. āzıñda erir yāni. tereyāndan dolayı, südden dolayı.
 āzıñda erir. adamakullu gene, mis gibi yersıñ, āz dad le. ben çaşıya fırına
 yoll yum. benim fırınım mar, urda bişiyi. esgiden guzinede büşürüyüdüğ tebs le.
 150 şindiki tebsiler, aha habule böyüğ. sofrā gibi...

ayn s di ölüm,ayn s di gene. çoluğ çocuğ geliydi. goru goñşu birbirine gi-
 der gelür. ayā yörüyen gider. ayā yörüyen, ayā yörtüd yere gada gider ölüm. her-
 kez heb gedyudum ama şindiğ amaliyadl m. şindiğ, gelen de hoş geldi sefā geldi,
 gelmiyen de. hē, gel ler. allā şügrolsruñ . giresun_ūla tırabzon'un arası. gaynımıñ
 155 hızannarı olsuñ. gorum goñşum. gene gelen çoğ. çoğ, çoğ. görümümün uşāğları
 heb evlendiler, herkes heb ev barğ.

ayn si ölüm ne geycēñ. evde ne var_İsa unu geycēñ. husisi varıb, çoluğ ço-
cuğ... gücüñ ne gada var_İsa, alabüld ñ gada alıyusuñ. ayni, ayni, ayni. hic biş
dēşmedi ortalığdan ayni. hē, evin erkeğler namaza gidib geliidu. biz de ineğleri
160 yönn yuduğ. gāvaltı hazıll yıduğ. ey gidi hey. hē hē, heb berāber... cāmiden çı-
kan, ğapıdan geçen goñşular sapıyı içeri. yenge, datlı, b reğ hazır. sofranın üs-
dünde zāten, masanın üsdünde. hebisi var, hebisi var. herkes ğoyub ğoyub yiyi.
uşağ ğoyuñ yeñ. ben, işim var, ğoyuñyeñ derdim. gene de ayni. gene de le, ayni
le devam eddürüyüm. allah u kab kidlemesin. adına duland m allah. ğaynata-
165 mıñ evi çoğ berekedli. sanki bereked yāyo oğardan aşā. çoğ berekedli. her şeyi-
miz var. allahıma bin şükür olsun. her şeyimiz var. yoğ diye biş yoğ.

niye yoğ. dünyāyı alıb gediñuñuz eve. yoğ deme, şey, şüğriye. ben heb gö-
rüyüm sizi. ben heb görüyüm sizi. dünyāyı alıb... aramızda bi dere var. goñşu
sayıluruğ. heri bunnar, heri'den. keğıgtepe şindi... bu asvadda. arğadaş, haşindiğ.
170 ölüm bā bağ. sisdağı da bir oldu, görele'niñ içi de bir. h r taraf bir. benim haşin-
diğ, gevur dağında evim mar. ölüm ev yabdı. gidib, on gün ombeş gün isdirād
ediyim. sıfır her şey. görseñ, parul parul her şey. bā telifunda evi gösderiyi. ben
gidemedim de. ebi, basıyı basıyı, aha haburası hebile, haburası hebile gösdertiyi
evi bā. dedesiniñ eviniñ yatāna ev yabdı. vardı şennendüdü. allahım ömrünü uzun
175 edsin ölcāzımın.

marul iki lira buyuruñ. gızım marul iki lira buyur. akşam oldu gidicēm,
s rım aç ğaldı haydı. vallā bi inēm var ... bi inēm mar, hē... hocam marul alma-
dıña b n. bırağ eliñi. eliñi bırağ bak m. u, beş kiludan az ār olsuñ, le gene ver...
şey ed. unun başğa bi poşede tā şēd bakalım. bi de ğara var torbāñ içinde. u ne ğı.
180 poşed, poşediñin içinde, u kenarda biş var haurda. sülüg mü ney. gız t be ...
dökülüyü, un dökülüyü bi yandan. boşluğ mu galmiş ...

sen ğasdede mi çalışıyuuñ. sen de mi redmensiñ. benim de bi gızım mar.
tapu ğadusduru bölümünü ... harita üsdünde. iş ar yuğ gızıma. .. yedmiş puan
duddudu da bu sene gene giriceğ. bunnarı şey, bu sene gene giriceğ. hem iki yıl
185 dā okuyası var. hem ok çağ hem çalışçağ işde. şindiğ çalışıyı, çalışıyı. haşindiğ
una, dersāniyedevericēm. haburda.. kasımın bilmem kaçında giricemiş dersāniye.
iki aylığ mı, üç aylığ mı dersāniye gidiceğ. hē, burda gidceğ. bi de, bi torunum
mar makine müendisi. u da kā bē sē'ye çalışıyı. asgell ni yabdı geldi. bi denesi
şeyi duddudu, redmenn ald di. ünvesdeyi bēnmedi. habu, haburalarda bi ünves-
190 de ğazandıydı.... hē işde, ilçe de. bēnmedi urayi, yeniden ünvesdē gediye. urdan
mēzun olamam dedi. ilerde iş ğonusunda. türkiyede dörd böyüğ ünvesde var. yıl-

dız ünvesdesi, ısdambul'da, tırabzon'da, bursa'da. bi de anğara'da m miş neyi-
miş... gızımın õlu yıldız ünvesdesinde, ısdambul'da... huğug ok cem diyi. bil-
miyum ben... allah hebisine, allah māmmed ümmetine de, õlum bize de bi hayır
195 ğapısı açsım. herkese, herkesi edsin.

ADI SOYADI : Safinaz BAYRAM
DERLEME YERİ : Karaburun
YAŞ : 70
TAHSİLİ: : İlkokul
KONU : Geçim Sıkıntısı, Evlipuri, Çocukları

9

sāfinaz bayram.

yedmiş iki.

yaşamadım ki annadsam.bâbamiñ kabısında ineğ bakıyduğ. çobannıg yapıyduğ. bayçede findıg tobl yuduğ. kög söküyüduğ. talîâ yapıyduğ, hec biş 5 yaşamaduğ. urdan birie gocē geldim on seğiz yaşında. bırda da beş dene ineğ var_ İdi. adam asgere geddi. ben beş dene ineğ bağdım. tirebol'da yörd, süd saddım. undan sōra eve geldim, gōcaman gāynatam var_ İdi. undan sōra, beş dene inē bağ, imeciye ged, talîâ ed. undan sōra hec yemeğ yapıb da yēmezdüğ. tā ne d m sā.

hayad yaşamadım ki. okula gedmedim. bâbam vermedi okula. ineğ bağduğ. 10 çalışç ğ, talîâda çalışcāñ dedi. ineğ bakıcāñ dedi. okula yollamadı bizi. okudmadı.

beş. yedi, yedi. hec biri okumadı. beşe ğada okuddu. isderim tab , isderdim. redmen olmağ isderdim.

on sekiz. ne āş . kim gördü sebāidd ni görmedim ki āşığ olsam.

annadurum. ramazandı. ramazaniñ on sekiz di, evlendüğ. undan sōra, bir ay 15 sōra asgere geddi adam. ben beş dene inēle, ineğ bağdım bırda. tirebōlu'ya geddim ... saddım geldim. bi gōcaman gāynatam vardı evde. āzı hec dur.... yaşamadım ben. hec yaşamadım. isdesen de olma. yedmiş iki sene oldu, isdesen de olma.

geldiler. ne heyecanı. dēmene geddım, el bizde ike de. dēmende un dmē 20 geddım. heş görmedim unnarı. isdemişler gedmişler. esgi zaman. pişmanım pişman. keşge b le hayad yaşamasamdı. güzel bi hayad yaşardım. okurdum. redmen oludum. hayātım oludu, elim para görürdü. para mı gördü elim. el verüse aç m, el vermese açmamam.

üş dāne. lisiye ğada okudular. bir fabriķada çalışdı. biri, gendü işi var. biri
redmen. tā ne d yiņ. okumadı, ōlannar okumadı. gız okudu. ōlannar okumadı.
25 okuņ, dedim okumadılar. adam alışmıyudu. nası ok ceğlerdi.

hec biş . hec biş beğlemiyum, dā hayaddan bundan sōra. bi gızım mar ev-
lenmeğ... eversem, tā gōzüm açuğ gedmez. unu beğliyum hayadda. tā ne
beğl m....

ADI SOYADI : Şadım TÜFEKÇİ
DERLEME YERİ : Karaburun
YAŞ : 70
TAHSİLİ: : İlkokul
KONU : Muhtarlık Yarışı, Askerliği, Oğlunun Şehâdeti

10

.....

bin dokuz üz kırğdörd döml m. yedmiş yaşına geldiğ. otuzüç senedür mud-
darım. ilk muhdağ mda tabi rākibim vardı. buna, kırğ oylan beraber unu ge dim.
rākibim safed bayram'dı. ben tabi köyde sevilen, sayılan bir kişiyim. alla rāzi
5 o2sunnar. şindi otuz üç senedür muddarım. her seçimde ben seçiliüm. işallah bu
sene de bi devre tā muḡdağlığ yabmayı düşünüyüm.

ölene ğadar. tayıb, tayıb başda, ben de başda. alla var edsin tayıb'ı. başı-
mızdan eĝsüg edmesiñ. unuñ sāyesinde yolumuz, suyumuz hebsi geldi. esgiden
halğ partisinin zamānında fenellen beraber oturyuduğ. eĝmeğ bulub yēmiyuduğ
10 halğ partisiniñ zamānda.

şimdi bâbam çāşıdan eĝmeğ getirürdü, belinden bıçā çıĝarurdu –biz altı
giş diğ, bi de anam mardı, yedi gişi- yediye taĝsim edēdi bi bütün eĝmē. eline
bire parça eĝmeğ alan dışarı çıĝardı. pasda gibi. şimdi bugünkü eĝmē yarın ço-
cuğlar yemiyo. allah başımızdan eĝsüg edmesin sayın başbaĝanımızı. hizmedden
15 dolayı çoğ seviyüm. adam hizmed üçün gelmiş. cenabı allah bunu vermiş.

asgellidde. admış dördde geddım admış altıda geldim. iki sene asgelliğ
yabdım māfız alayında. mafız asger dim. ankara çankaya'da. orda çoğ rāddım.
assubay ĝazinusunda çay ocāndaydım. orda assubaylara çay yapardım. ĝarsunnar
dādurdu, ben fişini keserdim. yani çoğ rāddım. allahıma dāyma çoğ şüküller os-
20 sun.

asgellidde ilgili, olmaz mı. ge liğ parkından geri gelmezduğ. tabi u zaman-
narda tā toyduğ. heb ge liğ parkına gideduğ, yer içer. rāmeddiğ bâbam bana el
lira gönderürdü ayda. o yetiyidu bize. hē, arĝadaşlarlan beraber yerdüğ içerdüğ. el
lira yetiyidu. tabi ... çoğ rādduğ, asgerde de rāddım.

25 şimdi, tabi çocuğlar beyüdü. asĝere gönderdiñ, asĝerde bi ölüm yaşar
tüfeĝci şırnağ uludere'de şeid oldu. allah bütün şeidderimizi rahmed eylesiñ.
undan sōra biraz ş rum bozuldu. sinir bozuğl var. ne yapalım, u da ĝaderden.

yete ki devled saolsun. vatan saolsun . ne yapalım, u da arın yazısı besbelli. saol,
siz de saolun.

ben de teşegğür ederim.

ADI SOYADI : Mehmet ÇINAR
DERLEME YERİ : Taşlık
YAŞ : 85
TAHSİLİ: : İlkokul
KONU : Muhtarlığı, Köye Yaptırdıkları, Evliliği-Düğünü,
 Görgü Kuralları, Köy İşleri

11

muhtarlı seğsen dördden beri yabduğ. yüz yılına gadar muhtarlık yabduğ. yalnızca ... onbeş, on yedi, on sekizde evlendim. undan sōya iki üç çocuğ oldu. tabi çalışdım. yecbelliğ yabduğ, gazduğ, findiğ tobladuğ. buna benzer çalışmalar yabduğ, ge liğde. undan sōra hanımımıñ, bi tâne ilk hanım öldü. tekrar evlendiğ, 5 ikinci bi sefer. iki çocuğ esgisinden var, beş de bundan var. yedi çocuğ var. tabi, gurbet hayātım peğ yoğ benim. köylerde ge di. başğa.

biñ doğuz yüz seğsen dörd yılında bu bizim daşlığ köyü ayyıldı, öneyli'den ayyıldı. seğsen dördde beni çardı köy usluları. sen muhdar olacağsıñ, aday olma-sıñ dediler. ben de ilkinden gâbul edmedim de sōra şey eddügleri zaman gâbul 10 eddim. undan sōra da işde muhdar olduğ... üş dönemden fazla. belediye yabduğ bırayı, guruluşunu. belediye yabduğ. ilk retim okulu yabdudum. köyüñ yollarını yabdurdum. üş dâne çay alım evi yabdurdum. yuğarkı mahellē pancaylığ mälle-sine bi cāmi yabdurdug, vatandaşıñ yardım le. şehirde yoğ le camı, biliyosuñ ölüm. sōra, aşāda imam evi aldığ. tekrar oğarda imam evi yabdırdığ cāminiñ altı- 15 na. buña benzer, yāni unnar beni, halk muhdar edd gibi, ben de ne olacağsa kö-ye, şehriñ güzelli ne, hec ağsadmada çalışdım. geddım burie ne olacāmış, köye almē raşdım. undan sōra da tabi belediye oldu. belediye olanda sōra, bir yıll na girerke ben -bi sene fazla yabduğ- belediye oldu burası. bi sene bizim seçimi, muhdaylığ seçimini gecügdüdüler. bi sene sōra, işde ben de bırağdım. şu anda 20 sıhatım da ē. emeğli oldum burdan ārı. bāğur ödedim. bāğur ödedim emeğli ol-dum. hebi bu gadar.

inci yeñgeñ_ile de seğsen dördde evlendim. hē, inci yeñgeñ_ile de u zaman evlendüğ. rlu gelsiñ gelmesiñ artuğ. milled de beni şe_dd gibi, tabi ki biz de çalışduğ elden geld gadar.

25 köylerde esğiden uslunuñ dedüğüleri olurdu. şindi de biraz, şimdiki dönem-de yavrum, ge ler le peğ, herkeş bi şeye gidiyor. esgisi gibi bi yere gelib toblantı yapıb biş edmiyular. biz gelüke meselā, babam yaşda, seniñ dē dedeleriñden,

dedeler ñ yaşından, böyüg babāñ yaşından yaşlılar var_ıka biz varıb bi yere unna-
rıñ yanına oturamazdıg, oturamazdıg. emme şindi yoğ. mümkün mertebe... on
30 yaşında çocuğ gelib seniñle oturuyu, muabbet ediyu... bi yönden u ē eme bi yön-
den de bēnilmiyor. benim görüşümce.

d nner de aynen geçiyordu. d nner de galabalıg oluyodu. ben de d nñ şini,
tabi köy usulları buylarda tabi bazan haşarı harakedler oludu şeylerde. d nnerde
kadınnar_ıla erkekleri, oynamaması üçün, horan oynamaması üçün bile şeyde
35 bulundum ben, bu şeyde. köy usulları da le dedi. sen dedi... muhdar. biz dedi
seni desdegl yoğ. kadınları ayrı bi yerde olsuñ, erkekler bi ayru yerde olsuñ. iki
sene onu yürüddüg. tabi esgiden mermi , kovan atılırdı sâda solda. bi şeyler edili-
yordu. zamânından beri işde ben muhdayl mda bunnarı heb durdudum. merkez
olan yerlerde, köplübaşı ded m yerde –urası toplantı yer di- rakı içirmedim. kim-
40 seye aşırı harekedder yabdırmadım. yāni usullarıñ sāyes le berāberinde.

d nner. iki gün olanda... u zamanda iki gün oluyodu d nner. bi gece bi
gündüz oluyodu. d nner esgiden, geceli gündüzlü oluyodu. dağılar atılıyodu. para.
adam gücünüñ yedd nce meselā ... dağı atılıyodu dāmāta, geline. buna benzer
bişeyler oluyodu işde.

45 çalışmalar, bā bağçe işlerinde herkeş çalışıydu bayçada. bayça ayıdlaması
olurdu. ben de bilhassa gene ayıdlardım. imecilere giderdüg, ekin ekilürdü mısır.
çidderde bizim bu çidderde haşindi bayça bıralar. u zamannarda herkeş imeciye
giderdüg. yimbeş otuz gişi olur bi çidde. ğazm le ğazardıg. türkü s ler ğazar-
düg... neşeli oluy işler. tabi, tabi. sōra mēl dağışıduğ b le sol sâ gibi şeğlinde.
50 mēlle dağışdıg, ğazmaları birbirimize dağardıg ğazmaları. iki taraf sürümece. una
şēderdüg. bahaļļâr da var_ıdı esgidekin.

yeñgeñle bi gün sürdü d nümüz. yeñgeñ ile bi gün sürdü.

var_ıdı var. şindiki farglı. esgiden işde, farglılığlar var_ıdı işde. bāzen kişi-
ler, işde köylerde olmasıñ derdi. mesela bi okul yapılacağ, okulu olmasın dērdi.
55 eme kimi de –çönnuğ- olsun da derdi. le bi başlangıç yapardıg. üş fāne ğuran
ğursu var ıdı, zamān le buylarda. hocalar, habu köylerde var. habu köylerdeki
hocalar okudurdu.

redmenner köylerde ğalıyolardı. herkeşiñ evinde ... undan sōra -ben-
eğidmen var_ıdı u zamanda. ben üş sene okudum. iki sene, siziñ habu dedeñleriñ
60 orasında okudum. bi sene de ğaşuda ezil'de yapıldı bi okul. orda üçüncü sınıfdan

diploma aldım ben. sabri'de okuduğ. sabri hoca'da. eğidmen derlerdi u zamanda. şimdikilere hoca d yu, redmen d yu. buna benzer işde.

sen de saol yavrum. sana ē ödüller. hocalarıña da seni b le yönnendürd
üçün teşegğür eddim. selamımı s lersiñ. muhdar emimiñ selamı var dersiñ. iyi
65 başarılar d yom sana. bi isdēñ arzuñ varsa s le ölüm. oldu, redmenneriñe, hoca-
larıña hebsine selamlarımı s le.

ADI SOYADI : Mehmet KARAİBRAHİM
DERLEME YERİ : Tepeköy - Ambarlı Mahallesi
YAŞ : 85
TAHSİLİ: : İlkokul
KONU : Köy İşleri, Çekilen Sıkıntılar, Çeşitli Konular

12

bizim memleğedimizi, iş memleğedi. yabd muz işiñ de gerçeğ bi değeri yoğdur. çalışırug, çalışırug senede on iki ay. sene on iki ay durmadan çalışırug. u yevmiyemizi bi hesaba çeğseğ, sene başında gündümüzü bi hesaba çeğseğ bizim çalışd ... yevmiyemiz aşşā yukarı bi l rā da gelmez. bi l rā da gelmez bizim 5 yevmiyemiz. biz şimdi, şu aylarda -yani sene başı, şindi bu ayki- bu ay larda ne yaparug. bu aylarda şindi biz, efendim bahçamıza hızmağ iderug, findiğ bahçamıza hızmağ iderug. tikeninigrkariğ. temüzl nü yaparug. unnara başlarug, u işlere. undan sōra esgiden, önceden demürümüz var_ıdı. gulağlarından dutar bellerdük. bel bellerdük b le. demürüñ gulağlarından dutarduk, ayāmız_ıla atarduk. bel bel- 10 lerdük, siz dā ē bilüsünüz. ondan sōra ekin ğazardug unuñ üzerine. ekine imeci yaparduk. imec , kemeçeli imeci yaparduk. efendim, imecimizde oludu on gişi, ombeş yirmi gişi. le, yarı işi derdük, ğazardug ekini. tōmu ğazarduk. unuñ otunu ğazarduk. sıkını sökerdük. işde deminki ded m gibi soñunda yevmiye hesab ed- ceğ olsañ, yevmiye ilenniğ çalışamazdığ biz. yevmiyemiz bi l rā da gelmez reçbe- 15 riñ yevmiyesi. leliğlenniğ geldüg ge düğ. mal yapardug, mal. malımız olurdu, ğoyunumuz, inēmiz, geçimiz. işde bi şeyler olurdu. unnarı satar, unnardan haşlığ yapar unnardan geçinürdük. unnarı idāre ederdük.

b le çalışırkanığdēmene giderdüg, dēmene. onur bey dēmene giderdüg. dēmene zıvā'ya giderdüg. arkamızda olurdu otuz kırğ kilu daru. un yapardug... 20 bizim derelerde su olmazdı. su oyizde idi, zıvā tarafında. urā giderdüg dēmene. biziğinde sel olusa düdüğ. urda düdüğ, gece gündüz kepez yollarda yörüye gene, zahmet ilenniğ. hafdada bir gün dēmene giderdük. birinde bi arkadaşım_ıla geddük dēmene, varduk. arkadaş zığara içiyu. devamlı zığara içiyu arkadaş. yola döndüg geliyoğ. adam, zığara içesi geldi. kirbid ıslanmış. yakamiyi kirbidi. kirbid 25 yanmıyı ıslan ni. kirbid yanmaz ike, bu da şindi zığarayı, bayā t reki. adam zığarayı içmeden adamıñ ğafası düzelmiyu. hak ği bi şey yāni. bu, uydurma yoğ. düzelmiyi adamıñ ğafası. şindi, ne yabdı bu adam. bi daş aldı yerden... girebisi- nin sabl na daşı süddü. b le sen de yab unu. b le sürterge, sürtergenniğ bu girebi-

nin sabl ğāyed ğaynadı. ısıddı bunu. b le, b le, b le iderğe daşı, girebinin sabl
30 ısındı. ısınd ni yağdı kirbidi unda. işdi zığarasını yağdı. çuvalını girindi, döndü
yola geldüğ. yapabülür müsüñüz. yapamasıñız. bu günnerimiz var İdi.

çaşıya gelürkenniğ iki sādde inerdüğ çaşıya, görelē. iki sādde inerdüğ.
efendim, yükümüz olurdu... dā eşgisinden bir yüğ de odun getirüller çaşıya. satı-
lıydu. odun sadma devri de var İdi. odunu elli admış guruşa. bi l rā satamazdıñ.
35 elli guruşa satarsañ. yāu sen y mi dal odunu elli guruşa ē sadmışıñ yāu dellerdi.
bu devilleri de kö bu devilleri de köyüñ geldi ge di... b le bi deviller çoğ addad-
duğ... meselā ben, daha esgisinden ben, yol parası verüdüm, boħca parası var
İdi... yellerin saļļānı var İdi. para bulub veremezdiğ . para yok. tāsıldar camı ğabı-
sına gelür otururdu para almā. para diseñ yok. her cumā bir tāsıldar camı ğabısın-
40 da beğlerdi. gelürdü. para... tāsıldarıñ alacağ old para tobyeğün billeşseñ beş
l ra, dörd l ra olmaz bile. bu ğadar bi para ama goca bi köyde bu para da çığmıyı.
sen veriyiñ oñ guruş, ben veriyim beş guruş, bu da dolmazdı. u da her zaman ge-
lürdü. bu deviller de b le addadı. sōra, yol parası verüllerdi. ben asgere gedmeden
iki sene yol parası verdim. senelik yedi l ra... beş çoc olannardan almazlar İdi.
45 işde bekāļlārdan aldılar. iki sene aldılar ... ondan sōra işde asgerden geldiğ. öyle
b le çalışdığ. şindi ise de çalışma gücümüz geddi. yaş geddi. usdularımız geddi.
efendim cāmınıñ ğapısında uslu adamlar olurdu heb. birsürü. bunnardan bi dene
ğalmadı. şindi tā ne d m ki yāni. durumlar dēşüğ oldu. de ve ye geddi... şindi
raħadlığ var. yolundan da izinden de, her şeyinde, her yönde. şindi raħadlığ var. u
50 zamannarda le bi raħadlığyōdu. mal ğaħır di.

biz ayāmıza, birinde yaylā geddım. ğoyunnarım mar İdi, ğoyunnarı yaylā
götürdüm. gadduğ ele, ben de ğoyunnarı... bırdan götürüceğsiñ yaylā. yardım
ediyim çobana... geddiğ yaylā. yeni bi çarığ dığdim ayāma. iki gün geddüğ. dörd
günde çıkılıyı yaylā, ğoyun_ūla... çaruğ, yeni çaruğ yırtıldı. urdan döndüğ geriye.
55 ayāmız da yalın ayağ. çaruğ yırtuğ. perişannığla berāber geldüğ. şindi bu deviller
yoğ. herif şindi çar dēl, lāsd dēl, ayağğab le geziyı u yollarda.... ayağğabı ge-
ziyo. le geziyı. şindiği bu deviller çoğ ē... ne var_İsa şindiceğ okumada var.
okuyacağsıñ...

iki üç senede bi findığ olurdu... her sene olan bi maħsul dēl İdi findığ. ge-
60 ne de le. findığ old sene, findığ ayında, bizim köyde olmazdı. biz dā oħarı köğ
sōğmē de giderdüğ. odun edmē giderdüğ. bāzan olur işde, bāzan olmaz findığ.
findığ old ni biraz haşlığ alırduğ findığdan, yalañuz unuñ da işcil vay yāni...
demin televüzyun ğösderdi. demürçuleriñ fabrikalarını ğösderdi. biraz önce gel-

señ de bi sēredseñ_idi. otumuş soyiyi ğarı. imeci var. findığ soyiyo... sor ler ğa-
 65 riye, sen d yiler, ne ğada soyiyuñuz, ne yapıyuñuz. ğarı diyi ki. efendim d yi,
 bizde bi gotumuz var d yi. god d yu. god da on iki kilu geliyi diyi, yedi kilu geliyi
 diyi. sen bana d yi yedi kilu findığ soyarsıñ diyu. yedi kilu da ben sâ soyarım bi
 god diyu varu giderim diyu. yedi günde diyı... sırañı verürüm diyı, giderim diyu.
 fağad u da oluyudu. kemeñçe memence geliyidu. çala geneliğ, oynâ geleniğ
 70 soyuliyudu.... günde bi god, on kilu findığ soyiyuduñ. beliñ ... ğalmiyidu āridan
 inciden. şindi ne yapıyı adam. bir ton find yarım sâdda mağina soyub bırağıyı
 hōrâ sâ. bu raĥadl nerde bulcağsıñ sen dâ. fakad bunnarıñ hepisi yalandur illâki
 okunacağ. okumağdan çığar. okuyacağsıñ, okumaya devam idiceğsıñ...

findığdan sōra bizim isdirātımız iki ay üç ay anca olur. undan sōra gene
 75 findığa hızmad iderdüğ... find ñ, ocağlarıñ diblerini alırdüğ. sen sor bā. ocağlarıñ
 dibini alırdüğ, tikenini alırdüğ. daşını kes ni alırdüğ. undan sōra dikileceğ ocağ
 yelleri var_İsa eşer, unu dikedüğ. mısır yapıcağ old muz yelleri eşerdüğ, çalı-
 şırdüğ. avaralığ hec yoğdu bizde.

tallâ işleri işde s ledim ya yāni. mısırımız olurdu. fağağ rüzger de olurdu,
 80 yatardı. olmazdı, olurdu. yāni heb bir ādil bi halde idi yāni. şindiki ğibi... dēşe-
 meyüğ. çoğ rādliğ var şindi. çoğ irāddiğ var. hasdamız olurdu köyde... iki fide
 keserdüğ... o fideniñ aralarına da çakağ makağ yapardı. urā bir iki de çul asar-
 duğ. o hasdayi urā saraduk. diñleseñe ura. sorucağsıñ. hasdayi urā sararduk. bi ğişi
 ilerde, iki ğişi ilerde b le omuzuña alırduk. b le ... çaşıya. iki sād b le götürür-
 85 düğ. görele'de de doğdur yōdu tırabzon'a denizden motur_ūla gidellerdi... mo-
 tur_ūla berāber, motura atallardı. tırabzon'a giderdi. deñizde giderdi. ğara yolu
 yoğdu. olsa da bile tırabzon'a araba görele'den bir günde anca varıydu... zāten
 araba yōdu... bu rādli hic bir kimse daha bu devirde bulamaz yāni. şindiğ bizim
 köyümüze dörd yerden yol giriyo... mısırı hic yabmiyiler tā. yabsa da doñuz gelib
 90 y yu unu. yaşamıyiler. ben birzad gendim yabmıyım tā. ben yabmışım doñuz
 arkadan gelib unu y yu. fasile yabsañ eliğ geçi var. eliğ geçi de unnarı y yı, geli-
 yu. gene bi isdifāde edemiyusuñ... ayl ñ yıll ñ olmasa hic bi yerde idāreñ de ol-
 maz... fağad nerē giderseñ ged çalışıcağsıñ, namazıñı ğılıcağsıñ, orucuñu dutu-
 cağsıñ, çalışmaña devam idicēñ... oyunuñ da bi ēlençe yelleri vardur ama... ça-
 95 lışmē devam edicēñ. dersiñe devam edicēñ. not alıcağsıñ.

meyva ā darını yetüştürüyüdüğ. meyva ā darımız efendim, bu şeyde olu-
 yu, şubat ayında... şu, bu ayda dēl. şubat ayında başlaruğ. aş yaparuğ aş... fide
 dikerük...onu bi ay ğadallığ fide. şindi de dikiliyi... ama esas o aylarda aş yapar-

sıñ, fide dikedik. yetiştirirdik, tez yetişiyo. her meyvadan yetişiyo... yeparsañ
100 eger. yabmasañ olmaz. ē başğa, siz ne yabıb ne diyoñuz.

efendim, pancar olıyo. pancarı gāilē almazdıg pancarı fazla. tob yekün bi-
zim şeyimiz, önemli olan bize mısır... mısırı biz yerdük. hē, dēmente... mısır
eğmē yaparduğ. sacımız var_ıdı... saca yamarduğ unu, ocağda. unu, ēşünümüz
var_ıdı. ç rürdüğ unu. büşürdüğ, gıbgırmızı eğmeğ yaparduğ undan. efendim,
105 önemli olan mısırñ eğmē idi bize... yerdüğ, un le duruduğ yāni...

unnarı yabsañ hebisi olıyudu. unnarı yabarsañihdiyācını, patadis, sovan
bunnar olıyudu. ama biz unnara da, yapan yapıyudu... patadis hic yapamıysuñ...
doñuz patadisı bi duyarsa gelib u taļļ de eşiyı u. y yılar gelib...

kendir yaparduğ... kendir bi oddur. bule böyür u. undan şey yaparuğ. onu
110 yāni bi çubuğ, findıg çub . bu findıg çub nu ğırdıñ midı, g desine aşā çeğersiñ.
bi şey gel ye iblig, hē unnarı billerdük. onuñ bi toğmā var_ıdı, toğmā. hamzalı
deresinde... onuñ bi toğmağ var_ıdı. urda unu düvellendi... ezellerdi unu güzel
gene unu geld ni birıē, unu yengeler şey yapardı. iblig yapardı... ērüllerdi, ēceğ
var_ıdı, ēceğ. hec gördüñ mü ēceğ. bilalıñ yāğub'da vardur... her evde vardur.
115 bēm de vardur köyde... u ibl lenniğ aynan bu pırtıları dokuļļardı aynan b le. do-
kuniyidi undan pontul, ceğed, gömleğ. hele gömlē haşindiğ olsa var ya, ben de-
vamlı geyirim yāni. insanı hemi de yarıyşlıdır gömlē. kendir gömlē. vardur de-
deñde, al bi dene de bi de bā getir. şindi geyiliyidu... sōra yūñden yapılyıdu.
yāni bıralardan b le, ğumaş elbise al m felan diye. öle biş yōdu. sōra çaşıya, bira
120 görelē ind ni adamlar tanınıyudu. şeheriñ adam le köylünüñ adamı tanınıyıdı elbi-
sesinden. şu adam çanağcı'dan dersiñ... şu adam zıvā'dan. bu geyiminde tanını-
yudu. şindiye gelince bu adam hebisi şehelli gibi. öle bi, farg_iden bi taraf yoğ.
dağı deresi şindi, hebisi yāni... u zaman yōdu. yōdu ki adam ne geysiñ yāni yoğ.
ayağ yalın ayağ fağillig devr di....

125 ben, efendim şeyden āş daşırdım, çanağcı'dan... eşiddiñ mi bilmem geddiñ
mi. u çanağcı'dan tafda alurdum. ev yabdım. tafdasını çanağcı'dan aldım. ça-
nağcı'dan gider tafdayı alur, arka ile berāber ... arkadaş, b le seniñ gibi bi ğaş
ğişi tā olur. gider alu gelürdüğ arkamızda... dā urdan, kepez yollara dōru çile ile,
çile ile ... çaşıdan alurduğ tafda, aş ne bulusağ bırdan. bira da le idi. efendim,
130 bırdan yeygi aluruduğ çaşıdan ineğlere yedürüdük. çoğ bir fakillig devr di. sana
ben bunu annadicağ olsam bu uzun boylu sürer. uzun boylu. sen bi gün yāmura
yanıma gel de daha ēsini ğonuşuruğ. şindiğlig bu ğadar yeter sā. hesābıñı yab, una
göre hesābıñı yab, una göre de oku.

ADI SOYADI : Turan EGE
DERLEME YERİ : Merkez- Soğuksu
YAŞ : 77
TAHSİLİ: : Okuryazar değil
KONU : Kaçırılma Hikâyesi, Karışık

13

sāl ñ. adım turan. ege. hayad nası mı gidiyi. hayadı görüyüsün... yēnim.
hec s lemē lüzum yoğ. yoğ, benim bi hasdam mar, on üç seneden beri yatıyı.
yatalağ. hanımım oluyi. ne_abcādīñ bağm b de. eveğ. ben yedmiş yedi yaşdayım.
kedi kedi. çol m çoc m var da. çol muñ, çol m çoc m ısdambul'da... bi dene
5 silivri'de var. iki dene ısdambul'da var. göcada. u zaman, unnarıñ zamānında
efenime s l m ğuran meğdebi vardı. bi de ilğokul vardı. işde ilğokulda okul
oçudular, ğuran oçudular. undan sōra dā meğdebe gedmediler...

sen nirelisin, bu nireli habu...

esği hayādla barabar şindiği hayād bir olumu... bende telefun yoğ ğızım.
10 para mı esğiden vardı para. zığara işiyidim, bırağdım. bi sene oldu bıraçalı. yoğ.
bu şeye bālı, inada. inad edd mi zığara da gedd , her şey biddi.

yimbeş sene ısdambul'da ğaldım, geri ğalanı da burda ğaldım... babam
burda hasda idi, annem de hasda idi. ben şüfeliğ yabdım, şüfeliğ. ısdambul'da
gendü işimde çalışdım... ben elin işinde çalışmadım. bēm zamānında çocuğ bö-
15 yüdmeğ zordu. ben şini meselâ bez olmasa bu hanımı baqamam. çüngü bez var
çaşıda... bez olmasa, bezsiz olmiyi. esğiden şey bez vardı böle ... bez vardı. bun-
nar tabi bi şeye yaram di. şindi bu bēm ald m bez has bez. bez. sidiğ geçüm ,
bişi geçüm bu bacā... sığ adamı... şindi gölay ya, şindi her şey var. bēm
zamānında mama felân yōdu... püsğüvüd vardı. bi de nişasda. şey yapuludu ni-
20 şasdadan ğuymağ falân. çocuğ, sulu yapallârdı çoluğ çocuğ şişeyle barabar içerdı.

ey gidi ğaynanam. ğaynanamıñ gelme zamanı oldu. ğaynanam öleli otuz al-
tı sene oldu. otuz yedi seneye geddı. seviyidim ya. seviyidi ya... doğuz n sduğ
biz. doğuz ğişi. bu doğuz ğişi evden dāldı, dālandan sōra işde. ğarım var ben va-
rım. bi gelinim var. habu aşāda dur . u bağı bizi...

25 çojuklarım, benim dörd dene ölüm öldü yēnim. u ölüm da ge en sene öldü.
ğanserden öldü. aqçēr ğanserinden öldü. zor olıyı ya. zollûğ çeğme çeğdim. ş le
zollûğ çeğdim. iği arqadaş, bā bi arqadaşa imzā verdüdü. adamı vurdular.

bañğadan alınan para bēm üsdüme ğaldı. yer mer saddım ödedim. ödemeğ zorun-
da ğaldım. gendü çocuğl mda işde b le gendü çocuğl mda şeyim ēidi. hani işim
30 de ēidi. param da vardı. her şey yolundaydı. evlenince dēl. boşand m zaman bo-
zuldu. işde iki arkağaş, bi arkağaşa bā imzā verdüdü. u arkağaşı da vurdular borş
bā ğaldı... allah gösderdmesiñ...

esgi doslarım heb öldü bēm. geçen sene... amaliyed oldum üş defā. poros-
dad amaliyedi oldum... altı gişi amaliyed olduğ. ben öl ken, ben ğaldım unnar
35 öldüler. altı gişinin beş denesi öldü. birisi halamın ōlu, birisi emicemin ōlu. efe-
nime s l m, tabi diğelleri de başğa yerdendi. bunnar öldüler. ben de işde, allah
besbelli beni ōlumuñ şeyi vardı. ōlumun yedi dene uşā vardı. ölen ōlumun. u yedi
dene uşān, efenime s l m, iki denesi öldü. ğızlar duriyi beş ğız... siziñ gibi ğızlar
oğ ler. bi dene oğ yozğad'da. sen ünüvesdede meğdebinde mi oğ siñiz. he lisede.
40 siz hanğı köydensiñiz. haburdan. burda, kemelli'den çoğ adam var habu evde.

var yā. şindiki ge leri ben bēnm m. ş le bēnm m. şindiki ge ler efenime
s l m göcē gidiyi ğızlar. göcas len barabar uyamıyi. ya bir ay sōra ya iki sōra
gocasını birağıyi. gızcāz ğaliyi yalañuz. ben admış sene oldu evleneli. tam admış
sene. admış seneden de fazla. ben hanımımın daha d şmedim. d şmedim, gör-
45 medim, biş yabmadım. şindi herif ... sōra gel , eğmeğ parası bulam . eğmeğ pa-
rası bulamad gibi d şiyi. hanımın d şülü mü. şeyin yerinde old müddedce.
gücüñ guvediñ yerinde old müddedce çalışcāsıñ, kimsie muhdac olm b çol ñu
çoc ñu bağcāsın. anadıñ mı...

benim, benim. ben bak m bunnarı... bunun adı minnoş. daha var ha-
50 buñğarda. var var. şimdi sā ben bağ biş s l m. benim yanımda hāşindi bi torunum,
iki torunum, üş torunum var. geri ğalan torunnarım medebde ok yiler, böyüğ me-
debde. bi ğızım var on yedi yaşında, ünüvesdede meddebin ikinci sınıfında...
ok yu yozğad'da. bi ğızım da var efenime s l m anğara tarafında. şimdi benimle
baraba, bağ bi araba dā, üş gişi olursa, iki gişi olusa u arabē binmeñ. beni ğaçudu-
55 lar ğirasun'dan... gendümü habu firengi deresinde zor ēledim. arabadan gendümü
addım. bi adam sā bi yere gidelim diyi mi, gedme... ben bi arabē bindim amali-
yed oldumdu. arabadan inerken bi opel arabası geldi bindim. herif beni boyadı.
herif beni üsden aşā boyadı arımelid'de. neyse ben başladım bārmē, geddım şeye.
firengi deresine bi köblü yapılyıdı, geddım u köblüde indim. u köblüde inenden
60 sōra bi köy yoluna oğarı ğaşdım. zollûğ da çeğdim, ğolaylığ da çeğdim yēnim...
ben aha ğızlarıma tembi ediyim aha. bēm yanımda bi ğız vardı. hōrē çamaşur
yeğemē geddi. hō aşāda bēm bi evim dā var. hani bēm dēl de ōlumun evi. ben

dōdum biddim burdaim. bu evi ben yabd mda burda ev yōdu. bu çaşuda hec ev
yoğdu. bunnar sōradan yabıldı bırē dōru. habu yoluñ altı deñizdi. habu çidin gö-
65 dde idi deñiz aşāda.... çaşunun hō ziyā oğay meğdebi vara, ura da deñizdi. hō orta
metebi biz yabduğ enişdemnen barabar. admış beş sene oldu meteb yapılalı. eniş-
dem öldü, dayılarım öldü. on ğuruşa çalışdım urda ben. u zaman on ğuruşdu
yövmiye... adam bağdım evde. çeğdürürüm... siz bēm gızım yerinde bi adam-
sıñız

ADI SOYADI : Döndü KARAKADIOĞLU
DERLEME YERİ : Terziali
YAŞ : 90
TAHSİLİ: : Okuryazar değil
KONU : Hastalık, Çeşitli Konular.

14

hartama, eviñ üsdünü ördmē.... çanağcı'dan girinü gelidüğ. gece gelidüğ eve. hölüg ğızı yeñgem ğomşu, ğıyāmed ğopādudu gelsiñler dēn. bebeğ çad-dar_İMİŞ, şādumanı emiceğ. yh gecē ğaluduğ. bizi, bi de duta||lârdı urda da ērel-lerdi, yaşadlığ vardı.

5 ismim döndü. karağadıölu. tērziali'de haburda. cannu'da. ben şindi bırda duruyum... ölüm mardı öldü. kimsem yoğ da bırda duruyum. gendü başına evde adam, duramadım... şindiceğ olan da öldü ğaldım gendü başıma. yaş çoğ. doğsan. yoğ. namaz duvāsı biliyim gene. o yangılar dā yoğ...hē şey yoğ. eme bu yeni çıkanardan yoğ. e haşindi aha okuni ya ya, okullarda uşağlar. ğuran da okumadığ
10 eme yavrum beyangını bil ğ. namaz ğılması biliyuğ. hē ezen okunuyu. ... biz urda öteberi alıb gelib ... eve, evin üsdünü yapıyuduğ. aha tam, mal yapıduğ, habile tafda aluduğ da.

15 bizde hec yōdu. çanağcı'larda vardı. orman_İdi da, hemi var_İdi urda.. da-yiñ getirü satardı. yoldan oğarı giderdüg. habu yol var, bizim şindi yol vara tā çanağcı'ya. urdan da var_İdi gene, bizden de var_İdi. eveli gene var urdan yol. giderdüg işde, ben ne bil m. sen bā elmē gel ñ, ben sā.

billârda yōdu... satuludu.

mefād_eddi. eddi eddi, çoğdan eddi. yimbeş sene var. ezen okunuyu yav-rum, günaf günaf. ezen okunuyu... (sen otur ben ēlac al m gid m) gidersiñ heri...
20 ağlım mar_İdi, ölüm öldü, ğocam öldü ağlım hec yoğ. ne ānad m sā. ezen okunu-yu günaf.

āzımdan habu ... şey aldılar. parça aldılar. ben ne bil m. şey varı mış urda, sancu, sancu, sancu ğıyāmed ğopuyu. parça aldılar. gene ē dēlim hic. bı||lârıma dēmiyum, sancu yapıyı arada. ısdambul'da de ançara'da aldı. bırda almadılar. urē
25 geddüğ. çocuğlar heb ısdambul'da. bırda da var. eme çou ısdambul'da. var, üş dörd dene var...

ADI SOYADI : Fikriye KESKİN
DERLEME YERİ : Kırıklı
YAŞ : 75
TAHSİLİ: : Okuryazar değil
KONU : Karışık

15

yaparuk. figriye kesgin. kırıkluda, merkezde. eved. dörd çoc m mar. iki gız, iki olan. büyüğ gızımıñ adı ayşe, küç ñ adı fatma, arqasından olan ölumuñ adı salif, en küç nüñ adı halil.

oyh çoğ. gece günüz unnar üçün çalışıyım. çoğ düşgündurum. yāni, belim 5 yanım āriyi eme iki deynēle barāber çalışıyım. çocuğlarım ossun diye. ama unnar da beni aramıy. ben de telefon edemiyim. oğumuşl m yoğ. oğumuşl m olsa çoğ iş yabacām. ēd. seni nerde bulacām ben. gelemiyusuñ gızım okuldasıñ. e bi yakınım yoğ, anam yoğ, babam yoğ, bacım yoğ, ğardaşım yoğ. bi size sıñdım_ıdı, siz de geddiñiz. allah_ıla başbaşa ğaldım. eşim öldü, nāp m ben şindi. ā, her şey 10 zor. findığ zor, misir yabsañ zor, bā baħce ğırkılacağ, find topal ceğsiñ. anadıñ mı sen. yaşlandım, inēm var. inē baħamıyom. ota gidemiyom. bağmasam unu yemeden duramıyım. çocuğlarım da yoll yom. yar şli biş . kola içemiyim. doğdur dedi gi ya, kola içmed ñe dedi. ayran içmeğ tā ē edi. kollesdürü ayran düşürüyü dedi. eved.

15 var, oldu mu bi ton oluyu da, bu sene dördyüz admış kilo oldu.

koledürüm var, tansiyunum var, bel ğayması var. m dede rahadsızlığ var. e bu yaşda tā olacağ tab .

köyde her şey purublem. odun gibi, köz gibi, baħce ğırqma gibi, misir tob-lama gibi, turşu guyma gibi. her şey var. yapabiliyusañ, yapamıyusam yoğ. her 20 şeyi, bu belimde arzam olmasa her şeyi yaparım. düşünürüm, yaparım eme belim yoğ.

var. inēm var. başğa, kedim var. dörd dene de kedim mar. unnar ıla müşğül oluyum. kedilerim_ile.

çoğ var. odun çoğ. evel allahıñ izn le var.

25 geliyi. güccüğ gelinim_ile güccüğ ölüm geliyi evel allahıñ... eved. enf re geliyi. zāten büyüğ gelinim köyü isdemiyi. ısdambul'da bidmiş böyümüş. köyde

gelü de çaluşu mu benim gibi. eved. eme burdan gideni de çoğ seviy1, y yo. eved.
nāp m, gene gönderiyim çalış1b da. bu ğambu belimine.

ben mi. paldır. eveli bulub yēmedim, Şindi bulduğ gene yēmiyim. tansiyu-
30 num var. heb yasağ. hamur işi yasağ. bağlavalalar yasağ. ne y m. sırğan, yavşu, od
mod y b geçiniyim. nāp m ama gızım. yōrd, sūd. hasd m ama.

gıç ñ saniye. eved. çoğ seviyim unu. hadib gızı, yorğangil, net ce. tā s l
mi... eved çoğ seviyim. biz un le bi anadan, bi babadan dōmuş gib ğ. eltim_ile
ğazel sübürüğe, biz un le delülüg saidgiliñ evlere oğarı gidiyi d n bārıyduğ.

35 yoğ, dokuz sene oldu öleli. yaşamiyu. unuñ üzgünn de beni çöğüddü...
bağ bağ dōru. on altı seniye girdi. bağ yalan s ledim hōnu da.

biş d l yavrum.

ADI SOYADI : Fatma ÇITLAK

DERLEME YERİ : Daylı

YAŞ : 78

TAHSİLİ: : Okuryazar değil

KONU : Karışık

16

başğa gene olmuş. ē başğa devürde olmuş. ben yedmiş sekiz yaşındayım. babam müdür_üdü. vaddikebir'de oturuyuduğ. ğac sene otudum urda. urdan dōru geldüğ burie. burda her çeşiti var gızım. esgi zaman yoğ. sob yak m ben. undan sōra on üç yaşında evlendim. efendim. ısmail. bağ ısmail'ime. ol yavrum ... dud-
5 mañ. ben sōra deli gene oldum aha. om beş sene muħdallığ yabdı. kırğ para alma-
dı. bi beş lira aldı. habu nezād'dēki gızıma şey yabdı. yāni fente nas oğdu. şin-
di, di ki nasısıñ faşma tēze de.

şindi tā güzel mi. esgiden güzeldi. esgiden yavrum birbiriñi biliyidun, ta-
niyidun, undan sōra gidiyidun, geliyidun. muħabbetin var_ıdı. şindi tā heş gören
10 yoğ. iden yoğ. beş ğuruş görsen dönüb bakan yoğ. undan sōra hōle.

efendim. eveli yemeğ yapıyuduğ ne bil m ben. sırğan büşürüyüdüğ, lāna
büşürüyüdüğ. undan sōra le b le yapıyudu. şindi ne yapıyiñ di bā. şindi heş biş .
makanna haşladım, s lemesi ayıb, dolabda duruydu. yemē ayşe'niñ yana geddım
aşā. dişimi de isdemiyoum. şe yabdı. u da s lemesi ayıb, yemeğ yedim. namaz
15 ğıldum ā geldim, yaddım yatā. benim evim çoğ sōğ. benim evim çoğ sōğ. seviyin
dē mi. esgi adamlar da ēyidi. esgi adamlar da ēyidi. şindikiler yavrum, heş şey
yoğ. sen senniğ, ben benniğ. kimse kimseye bağmıydu. anadıñ mı.

on üç yaşında evlendim. tükan aşdım. tükan çalışdudum, habu daylı yolun
āzında. ğaş, üş dōrd dene. nelernen ğarşılaşdım. benim üçün deller_imiş ki, on
20 dene erkeğden ē dellermiş. yanı, şeyde, şeyin dutuluydu. yani ne desem. el
barmālan gösderiyu bā eme. ā haburē geldim. ne gelen var, ne giden var. ne h le.
çar m corabım yatıyom. çar m corabım ğalķıyım. eveli odun daşımē giderdüğ
gece. zabā iki üş sād ğalarağ. ğağar giderdüğ. dē armuddu ğırannarı gezerdüğ.
odun alu gelüdüğ.sam miliğ çoğdu. şindi... ben beni soğuyum. undan sōra h le.

25 ben buralıyım. ben ğaracō milletiyim. ğaracō milleti. köyde, dēğaracoñ ya-
kub vardı. çarşıda öldü ya. unuñ yēniyim. ā urda ğaracōgiller var unnarıñ yēni-
yim. benim babam müdür_üdü. vaddikebir'de müdür_üdü. urdan bu olana sevda-
landım. bunnan muħabbed. hayır. u da küçüğüdü eme benden böyüdü. āmed usda
vādı, sanduğmanduğ yapıyıdu. unuñ yanda çalışuyumuş. vaddikebir'e geldi. ba-

30 bam tabi müdür. şey, demiş gi, namaz gılabiliyiñ mi dedi bā. dedim ki gılıyım de dedim. hōy dedim, yatakanķı gıld muz dedim, gılam m, çoğ uzun gidiyo hō oķarı dōru dedim. undan sōra. demiş ki, usda demiş, sēn_ilen demiş, alışıcām demiş. habu demiş, yēniñi bā alu verūsen demiş. unnar demiş, gızı verū mü demiş. el zengün demiş. vermezler demiş. işde h le oldu. allahıñ tağdiri de b le imiş. olum
35 felc oldu, haşindi samsun'da. gız da unuñ yanda. undan sōra. bi ōlum mar bölge müdürü. bi torunum mar doğdur cian. ısdambul'da ameliyed doğduru. haşindi iki yüz elli milyon yollamış bā. yoll yı da, ben de yatā yaddım da neyini yollasam. öteberileri var. hazıllasam da yolasam diyum. işde ōlum b le. ōlum deyneğlen barāber gidiyu. od geziyo. undan sōra le. o yanķı ōlum bölge müdürü. iki gızım
40 mar. biri antalya'da, biri habu necāti'de. ğaracōñ gız m ben...

nābi deyneğlen yörūyu. muddar a. muddar tūkan duruyu. undan sōra. ileki gün Őeye geddı. samsun'a gōtūdū, gızı hemşire ya. dāmatı gızı. anne om beş güne ğada gelcēm dedi. ben gedmedim, evimden ayrılmadım. Őengül'ü aldım yanıma. Őengül beni bakıyı. beynimin damalları tıķandı. teşēğgür. beynimin damalları
45 tıķandı. neler çeğdim. çoğ Şügür bu günüme. de haşindi yaddım da ne yollasam u bölge müdürüne, doğduruma. u doğdurum, u doğdurum. on dene ōlum olsa doğduruma çığmaz. babaanne, babaanne. paran var mı babaanne. babaanne, babaanne. parasızlığ çeğme babaanne. i benim ayl m mar. benim ayl m mar. ē, dedesi ... baraber ... baraber ayl mız var_ıdı. nādi'ye verdüğ. dē, iki millar almıyım ben
50 nādi alıyı. hanımı da alıyı. ōlu var çalışıyo. bu yıl evlendi ısdamul'da. nādi'n nōlu var bi tānecük. hō emücūeziñ gucāndāķı. arķam mar ama olsuñ gelsiñ. Őindiğ, ben evimden beirē ğidersem gelmiyi. di ki, niye de. işde bi sāniye'ye gediyim ığıyım. etem'iñ ğarısı hasda imiş. yarın unu baķıcām. bi hōrda hasan var, unu baķarım. işde çaşıya bazara da geddüm yoğ. gedsem zollanıyım. dallanıyım. an-nadıñ mı.

eved, benim gızım. hen böyüg gızım u. bi teğ babaanneñ... habu evlere geldüğ geleli, esgiden beri, gelinimin ağrabās miş u. ağrabās miş, ne bil m ben. gelnin aķıllı d yu. benim ağrabām da d yu bā. olmasa duramam. bağ, ileri geri ğonuşıyi eme merħemedl çoğ.

60 biz çoğdan geldüğ. hayır, köye geddük. köyde evimiz var. dokuz on dene bayçamız var. undan sōra, dede evi Şeye verdi. ōluna verdi. gendü ōluna. yāni çoğ da haşindiğ ğıza d yım ki, gızım d yım iş eldēküdür d yım. bi ev yatağl d yım, köyden al d yım. kimse kimsiye biş vermiyu esğisi gibi. undan sōra. hōle işde.

burdan. daylı'dan. hē ... muğdarı ya. gene muğdar olcām d yı. yerinde
65 adam mar. gene olcām d yı. haburdan horia ğada gidiyı, atıyı deynēni. oturiyı aşā.
ōlum, bēm ğocam ha2da oldu olalı beynimin damalları. doğdura geddim .. necāti
dāmātım. inan şey oldu. aylığ almē geddim pañgiye. çōşlu'ya gedmişim. çōşlu'da
bi ğulübeye tikenniğe çaddım. tükanda çalışduruğan çojuğlara ev dutardım. ā
faţma teyze dedi, sen dedi nirden geliyiñ dedi. sen nirie. bōle bōle dedim. çocuğ
70 ğoluma girdi pañgiye getdü beni. undan sōra tā gedmiyim. necātım alıyı, ediyi,
gediyi. ēsūmü görüyü. bōn de şeye şengül'ü yolladım biraz aldım. yarın koli ha-
zıl yım şengül'e vērüm varu gider alu. bi mālemiziñ şengül'ü var. ayl lan duruyı.
çoğ, bōle becerüğlü. yapar, yağışduru, götürü, getürü. habu bayçeleri u yapar.
bayçemde öteberim çoğ oliyı. gelen de alıyı, giden de alıyı. āmed de alıyı mēmed
75 de alıyı.yāni öle yoğdu da. bu aşādākı gızıma da biz verdüğ. durd eviñ yeri. ana-
dıñ mı. bōle bi kederimiz olucağ durumda dēlüğ.

babaannen evinde ya. esği ev etem'in evidi. e nōlcağ babaannen arturdu.
eme cevdeţ cevdeţ. ōl yavrum ōl. cevded'im, beni oku dedi bā tā biş demedi,
ğeddi. ben adam da ok yum, hē. şindi, şeyi, morali düzgün olanın, bōle bir hafif
80 lamba yanıyu. benim evime nur iniyidu. şey ğağdım da hasdayim. yemeğ, çay işi.
sob yağdım yatıyım, bu yıl. ey gidi dedim. biri bā bi bardağ çay verse de işsem
dedim. az sōra şığır, şığır, şığır, şığır. fiyoğ başında bālı beyaz... herif haurē sin
bırağdı bā. ben dedi bilmem, ben ğodu bilmem. ben kimsenin bunu budur, al m
y m demem. haşindiğ geçen günü oturuyum haurda, şakıradağ eddi oda lambē
85 şeye ğarışdı. ışğa ğarışdı. lâ ilāhe illāllah muhammedü res llah dedi. şindi bōle
gene biraz idāre idiceğ. undan sōra bi ev ğoleyine, hazır ev yapıcağ torunum kö-
ye. altun da ... babamın evi. yāni yerimiz yurdumuz var. çoğ şüğür. yeri yurdu
nābıcuğ. adam ol yeter.

ğocamı mı. bir allahı seviyim, bir de ğocamı seviyim. ğocamın yatāna
90 gedmedim dā. yimbeş sene oldu. yatā yaţmadım. yatā, ğayrolası, odası duruyı
ōle. öldü de, ğalb idi ğalb. armud almış da yola çığmış. lâcı elinde, armudu elinde
oturuyı. herif ölmüş. herifi alduğ geldüğ. haburda zabā ğada herifimlen yaddım.
ölüsünen. hec çürümemiş. ben eve geliyı. çoğ geliyı eve. yalañuz habu üş dörd
gündür, bi hafdadur eve geldi, yıķanıcam dedi bā. dedim ki ben rādsızım dedim.
95 oyanķı od ğezdi, biraz da ğafama şeyliğ vurd ni, evin ötebüsünü heb dāddım. ne
var_İsa, para, altun. altun da aţmadım. undan sōra, baķır, çaķır, geyeceğ hebisine
dāţdı. undan küsdü bā besbelli de, dā eve meve gelmiyı. ā, uyrada, uyranda gör-
mez m m hē. öldü gece zabā ğada haburda yaţdım. o yankı yatāna girmedim tā.
beş dene yün yatā verdim ele. gendim yapıyıdım, idi idum. yapıyıdım.u öldüğden

100 sōra gızım ğariben oldum. yetim uşağ gibi oldum. elin ellerine bakıyım şindi. di
ki, niye bakıyıñ di. para almam elime dünyada. hāşindiğ gıza unu dedime. gi-
dencē ğadar edim om beş. om beş güne ğada da ōlum gelü. biraz urda oyalanurum
āşam evime gelürüm. undan sōra, işde vaqıdımız, ömrümüz bakalım zabā çıkıcuğ
mu. eveğ. habu gızım da galb hasdası haşindi bi bacağıları var... heri fde var_ıdı,
105 işde ğalb var_ıdı.

yoğ, yoğ ōle yoğ. ben bilmiyim. ben hec unnarı bilmiyim. esgiden ğurufasi-
le, tene şey, lāna, sırğan, ğabağ. bi ğabām mar, kescēm de unu düşünüyüm. on
küludan fazla. kesicēm şindi, biraz babaannē vericem. şengül'e vericem, gızıma
vericem. ısdambul'a yoll m d m. duruğan da unu düşünüyüdüm bu āşam. yarın
110 kesmesem de bi tāye mi kessem diyum. haule işde. ben gelicēm şindi.

undan sōra uy. rahaşsızım, rād... ōlumdan sōra oldu. ğalbimde malbimde
biş m yoğ. undan sōra yēsım yoğ, eşdām yoğ. sinir var. bi şeye ğafama dakıyom,
bōle. babaannen olmasa zātan durmam ben burda. efendim. anniyemedim. esgi-
den beri tanışduğ. çoğ çile çeğdi eme, çoğ hanım ğadındı. ne namazı. ne ğedme-
115 si... tükan çalışdudum, babam müdür_üdü vaddikebir'de. beni şey okuduyudu
doğdur. şey var_ıdı. çoğ zengünner_idi, gendü diş doğdur di. ōlu da doğdurdu.
ōlu okumiye aluşdudu beni. ğuran okududu bā. habile eddi bā. eve gediğim, şindi
yakınığa... üsdünde u, altında ben. aşma ğırandan aşma dedi, ben seni tanıyım
dedi. faşma, açan çişeğleri seni sanıyım dedi. babam da eve geliyım mı. uyh babam
120 anam. babam, babam, babam delürdü. yāni. on iki sene durduğ vaddikebir'de.
haşindiğ gedmiye edmiye tā. yoğ. babam müdür_üdü... evimiz yoğ. eme bi ev
alcağlar şimdi. torunum.

ismail'imi çoğ sevdim. hālān seviyim. en çoğ adamığl nı sevdim. usl nu
sevdim. geçen ağışamı eve geldi. her ağışam evde idi. fağma edi, evi heb dādmışın
125 dedi. ben yıkanıcam, banyu yapıcam dedi. biş n ğalmamışa dedi. dedim ki ben
beş külod beş dedim aţled alurum bi tā gelüseñ. üş dörd gündür gelmedi. has gene
geliyi eve. görüyüm. u olmasa ben durmam. ... annem babam heş biş demedi.
çoc nu da sevdim. şindiğ ünye'de. ünye'de de durduğ biz. ünyē geldiler beni
almie. gelin geldim. köye gidicēm. edme demiş ābisine –bi ābisi vardı- beni köye
130 yolla demiş. ben köydeyima. bi dōrama tapui demiş verdim. şey, el bize verdi de
demiş. seni nası yoll m ben, köye gidemesin demiş. anam, geldi dūn yapıcağ. dūn
de, haurda ğoñşumuz var, çāşıda gene. gelin eddi beni. bi hafda urda durduğ. ge-
lin olduğ. evi mevi donaddılar, duruyuş. anam, ağışam namazı olıyı, dışarda da
ineğ yalı oluyu. biri geldi tımbuladağ hemen. ben de ineğ sādım da geliyim. ifağ
135 uşām dā. peşim sıra bağdım biri geliyi, ğocaman heri f gibi. peşi sıra da ğarı geli-
yi. peşim sıra, yāni gör m dēn geliyü. çoğ sevdalığlan aldım. memnunum...
memnun olsun.

eved. yeşil gelinn m_mar_ıdı. yoğ tā dur.. ben geddim de geldim de. köyde durduğ. köyde dokuz on dene bayçemiz var. bayçemiz. şey, olan hazır ev yapıyı. 140 gelib de u çalışan nādi'nin ölu hazır ev yapıyı.

ğaynanam_ıla da ēyidi. evel zaman adamı, usl di, namusl di. eltim de ğaracō gızı idi. yāni sulāle dolgun sulāle, ēyidük. yoğ yoğ. evel zaman adamı. ne yaparsanyab. ben okumadım. ben ğuran okudum. ben ğuran isdedim. ğuran tā ēyidi. u bā ... olan habüle yaz gösdermiye. ğuranları güldür güldür ok yı. uşāğ 145 ben üşüdüm, sob yak mi size. eme ben tā dudduramam. bugün gidin de yarın ben evdeyim.

habu ğarşı kör necāti'ye gız verdüğ. torun. annaşamadılar. iki gızı var. hāşindi birinciliğlen ok yılar. undan sōra gız çığdı mı. gıza içimi ata ata ata ata heb tağdırname alıyıdı iki gızı. habu gıy alıcādım. haburdan yer vericēdim. gızla- 150 ra ev yabduracādım. şindi vazge dim. niye vazge din di bā. şindi niye vazge dim. herkeş anası babası zengün. bi bayça var_ıdı satıcādım. şeyde, habu etemler gumanda edi_idu. gızlarıma yapıcādım. şindi vazge dim. herif haber yoll yı bā ikide bir yerin sābı. uradan gıydan yer verüsem. unnar bōn yarın okur da gızım gocē, gider gocē. d mi. niye ben elin her şeyini çeke çeke. el beni çek mi.

ADI SOYADI : Ayşe ARSLANTÜRK
DERLEME YERİ : Çatakkırı
YAŞ : 68
TAHSİLİ: : Okuryazar değil
KONU : Karışık

17

işde, hayatımız öle böyle ge di yāni. u günner_ilen ge di. günner öl di eme şindiğ diyim a her şeyler dēşdi tabi. her şey her. arkamız_ılan odun çeçiyuduğ dālardan. şindiğ ğapı baca heb odun oldu. ekin ek duğ. b day, arpa, esgiden böyle şeyler ile raşıyuduğ eme şimdiğ findığa döndü her şey. ekin işleri ğağdı. misir 5 işde, findığ, undan sōra fasile işde. unnar ıla raşıyığ şindi yāni. hayvancılığ. insan olan yāni, gücü olan hayvan yapıı. goyun, işde ... hayvanını. şindiğ bize göre d l. daha bizden ge di de.

ne mi eki_imuşuğ. esgiden dedim ya. ekün eki_iduğ. dedime b day, arpa. undan sōra mısır, mısırı gene ekiuğ da unnar ğağdı yani, unnar ğağdı. haşindi 10 esgidenki olan arpa, b da unnar yoğ. zebzededen hebisi olıyı yāni. yabd ñ zaman işde, biber, fasile. undan sōra domadis, salatalığ, gabağ. işde bunnarıñ hebsini yapıyoğ olıyı yāni yabd ni. meyva da artuğ ne çeşid meyva ararsañ var yāni. armud, elma, dud, erüğ, kiraz işde ne bil m böyle şeyler. hebisinden var yāni. hē, taflan. yāni hebisinden var yāni. şindi meyva çoğ. her çeşid yāni meyva... çeşid- 15 deri var tab . armuddarıñ birer tüllüsü oliyi. kiraz gene Öle. olıyı yāni her şey oluyo. eme eñ fazlaca findığa döndü iş. ot. otu mu. köyde hebsini büşürüyoğ ölüm. sırgan eziyoğ. baldıran büşürürüğ, pancar büşürüyoğ. işde esgiden unnarı meselā turçu. yālaş da yaparduğ üsdeliğ. yālaş biliyuñ mu. yālaş tārif ed mi. yālaş şindiğ, mısır ununu fırına guyarsıñ, mısırı gurudusuñ böyle süd gene. ondan sōra alu 20 gider dēmende üdürsüñ. unu tavanıñ dibine. yağınyı yaqarsıñ güzelce gene, fazlaca gene, yālı gene... sana yağı, tereyağı guysañ daha ē oluyu yāni... bulabülüseñ unu guyarsıñ. undan sōra guyarsın suyu üsdüne, ğaynamā başladı m di unu çalar-sıñböle unuñ_ıla birligde unna bişer işde undan sōra üsdüne şeker dōken şeke ile yerdüğ ... böyle heüle gene yir işde yiniyi yāni. öle öle yapıyuduğ, esgiden öle 25 yapıyuduğ. gene de yapıyuğ biz bunuñla. eşgi adamlardanuğ. bāzı ... yālaşımızyı yapıb y yoğ. hē peynir guyağlâr_ımiş unu ben yabmadım şindi. adımyı eşidiyum da gendüm yabmadım şindi. yabmad m şeyi. u taraflarında yapağlâr, peynir guyağlâr_ımiş... d yıma üsdüne şeker dōkersiñ. hē yālaşıñ yanda mı, diyim. turçu

ğavurusuñ, çorbañ olur, işde ayrıñ olur, yörduñ olur. u yördu dōrar yersuñ üs-
 30 düne. esgiden ōl di yani. şindi olm , şindi iş bi çay_ılan. çaya döndü iş yāni. esgi-
 den ōle y yuduğ. esgiden un_ıla yālaşı iderdüğ zabañdan ğağd ni. çay var_ıdı.
 undan sōra gelü, yanında biraz da çorbañ olur, ya bi turçuñ olur yirsuñ. üsdüne de
 bi sañan ayran dōrib y b mısır eĝmē ilen. taylā giderken ya u yālaşdan. taylā gi-
 derken sırğan ezerdüğ. sırğanı bi sañan guyar elimize alurduğ. ya yālaş iderdüğ bi
 35 sañan guyar elimize alur birazını yir, birazını elimize alurduğ. esgiden ōl di. on-
 dan sōra turçu ğavuruduğ bi sañan, guyarduğ sañana aluduğ elimize.

sırğanı mī. sırğanı büşürüsüñ. seçersuñ. toblarsuñ bōle. unu seçecēñ. güzelce
 yēķācāñ. undan sōra suyuñ... goyacağsuñ. su gaynamā başladım di sırğanı üsdüne
 guyarsuñ. sırğan urda bişer, bişer. tabi duzunu atarsuñ. urda bişdüğden sōra, kir-
 40 man_ıla ezerdüğ şindiğ daha kirman yoğ. kirman, gene kirmanım var hōrda da.
 şindi misder ilen eziliyi. yāni her şey ğolaylığa döndü. misder ile. unnarı gulanı-
 yığ yāni u daha ğolay. de biz kirman_ıla eziyuduğ esgiden. neydi misder dēl
 mi... ondan sōra unu ezersuñ güzel, ununu, ezdüğden sōra un çalacāñ, un çalıb
 çōre gene ezdiñ mi... ğoyu olur. ğoyuldu mu artuğ u al aşā yi. undan sōra biraz
 45 sōd zaman üştüne süd dōkersuñ. sōğ sırğanıñ üsdüne südü guyarsuñ. ōle yaparduğ
 ōle yerdüğ. yāni ne bil m. u sōğ mōğ guyarduğ elimize, tallālarıda sōyudu eme sōğ
 mōğ, unu y b ōle esgiden yāni. şimdiğ daha... her şey ğolaylığa bindi. zabañdan
 ğağıb şimdi bi çay bırakıyı. esgiden u yoğdu. çayımız mı var_ıdı. esgiden ğağıb
 işde. diyim yāni unnarı edib y b unuñ_ıla birligde, birazını y b, birazını alıb eli-
 50 mize, çent mize bi mısır eĝmē gediuduğ tallā. günnerimiz ōle geldi ge di ölüm.
 bundan sōra yaşama devri eme e tabi bizde ge di. bizde gerikileriñ yine uzun
 ömüllü yaşadsuñ yāni. herkeşi ... ge düğ...

i, çocuğ vardı, çoğ çocuğ var_ıdı işde ne bil m çocuğlarım. beşige belerdüğ
 şindi. sen de çanağcıl señ bilüdürsuñ. ā beşine sararduğ çocuğları. beşigde mi.
 55 eved beşige sarıyuğ şindiğ. beşig ne bil m, bi ā beş ne sarıyuğ. çoc ñ altına mı
 şilte guyiyuğ. şilteniñ arasını b le oyyiyuduğ. urā bi havruz goyyiyuduğ. havruzu
 geleglen sarıyudum işde gıçını. undan sōra le bel yiğ unu. üsdüne yöregle ip_ilen
 sarıb alıb beş sırtımıza gediuduğ bağa bañçā, tallā. sırtıña sarıyuduñ, meçbur
 sırtıña saracāñ. evde bırakıb gidemesiñe. beşig sırtımızda işde geziyuduğ dağa
 60 tallālarıda. haburdan alıyuduğ da hesab ed gi bir saħaddiğ yolu beşig sırtımızda.

tallā bellersuñ, tayla gazarsuñ, od gazarsuñ, undan sōra od biçiyuduğ orağla
 ineğ dana çoğdu esgiden. şindi yapamıyuğ eme. od biçersuñ, undan sōra, tayla

ekiyiduğ. toblarsıñ. orāla. orāla biçiyiduğ. şindiğ tırpan_ıla. ğazm işde, ğazma eliñde bayā bildūñ gazma yāni, gazm len. odunu balt len kesiyiduğ. balt le, gi-
65 reb le. girebimiz oluyudu. baltamız gene hālān var habuıllārda. unuñla yapıyiduğ.
şindi motur çığdı. motur_ıla kesiyu. öle idi bizim hayatımız le ge di. beşiğleri
bırakiyiduğ tallā. ne bil m işde bizilen geziyidu beşiğ. beş ñ belden altı bacānıñ
çamura gömülüyudu sallarka tallālārda. heüle heüle işde. beş āşamca gelükēn eve
gelüyüdüğ. beş ñ arkasına da inēmiz oluyudu evde. ot ilāzım. bi yarım yüg de ot
70 sarıyuduğ beş ñ sırtına, beş ñ üsdüne götürüb geliyidüğü eve...

uşā bırağduğ getüdüğü işde eve, undan sōra dönürsüñ eviñ işine. artuğ ide-
bülürseñ ed dā. ne evde eĝmēñ yoğ, çorbañ yoğ. şindi eĝmeğ baĝgaldan geliyu.
undan sōra çayı, yemēñ olmasa bi çay gaynadıb içib ğaķıb gidiyusuñ, u yoğdu.
eve geleceñ, ya gidib sırgan toblācāñ, ya ... pancar toblācāñ. çorba büşürecēñ.
75 işde mısır eĝmē yamācāñ, sacı bıraķacāñ. sacıñ sırtına unu yamācāñ. undan sōra
ēşünüle. ēşünüle ç recēñ. undan sōra ğapāla yamācağsıñ b le āş ğapā ile. ç rüke
demir ēşün le ç recēñ.

açgu. açgu aç ğ işde. ne bil m maķanna kesiyuğ. ondan sōra heüle gene gu-
yar şerbeti, yāl b yiyuduğ. u dolamalardan yapıyi, çoluğ çojuğ yapıyi eme ben
80 undan hec yabmadım. şindi yabmad m şeyi. bilmiyiduğ gi esgiden ne old nu Öle
bi şeyi. u şindi, sōra sōra çığdı. poaças di, b rē idi, pasdas di, unnar şindi çığdı.
bizim ğānulumuzda yōdu. çüreğ yapıyiduğ hē. çöreğ yaparsıñ. sacıñ sırtında. fetir
de var. fetir şimdiğ. fetiri ş le oluyu, yuru yamarsıñ ince gene. çörē gene āşamdan
mayalarsıñ u zabaha ğada b le palarur gelür. undan sōra yamarsıñ unu u sacıñ
85 sırtında da palarur le çöreğ le oluyu. fetiri y rur yamarsıñ ince gene u fetir olur
bōle. hē mayalanmadan. çöreğ mayalanıyı. aĝşamdan mayalācağsıñ, eved aĝşam-
dan mayalācāñ zabaddan tabi u urda gabarıyu geliyu. unnan yam cağsın. yamadıñ
mı tabi biraz da sacıñ sırtında da ğabaru ... u çöreğ yāni. şey deşüĝlü oluyu.
deşüĝlü oluyu işde. Öle ne bil m, hayad bōle yāni işde Ölum. bilmiyim daha artuğ.
90 sen sor biz sōlēlim.

masalı mı. annadm her zaman annad m, her zaman annad m eme torunna-
rım şindi u ğünneri bilmedū için. benim masalım unnara şindi şaka gelüdür. ne
annad m şindi Ölum. Öle yāni. ayni heüle başımızdan geçenneri unnara urda anna-
dıyım. Öle işde ne bil m. çoğ bu yanımda durmadı. bu gurbedde idi... çol la çoc
95 la ben raşduğ ne bil m. yanımda ğaynanam ğaynatam mar_ıdı. bi de görümcem

mar ıdı. hounnar_ıla raşdı yāni. bu gürbedde raşdı işde. bi y n köyde raşduğ
işde ineg dana çoluğ çocuğ bōle işde. bōle gene hayatımız geldi ge di. sada be-
nim dēl herkeşiñ yāni. u devirde ōle idi. herkeşiñki ōl di. işde bundan sōra günü-
müze biñ şükür. yāni u günneri allah aradmasıñ daha da. le yāni ōlum. ne bil m
100 artuğ. ... eşgi işlerden sen sor ben s l m...

bildūmü de unuddum şimdi baña bi unudğannıg vurdu. aslında var_ıdı ma-
sal eme. unuddum şindi. şindi düşünsem ağıma gelmez....sen annad gocaman
masalı da. benim ağıma şu anda biş gelmiyu. var yāni ağımda da ...

benim yoğ... göndermediler okula. benim zamānımda. gerçe bunnar ben-
105 den böyüdü, gene giddiler de. tam benim okula gedme zamānım_ıdı eme u za-
mannarda da işde kızlarıñ okulda ne işi var felān deniliyidi. bu günneriñbōle
olacāni, kimse bu hāle gelecēni de bilmiydi. bizi böyüğlerimiz göndermedi oku-
la. i, şindiğ de baqıyım da ... biraz üzüliyi insan. yāni eñ azından bi marqete
vard ñ zaman haurda hō etiğeti okuyasılığ ğadar iñsaniñ bi şeyi olsa ē de işde ōle
110 körkörüne geldüğ, körkörüne gediyoğ yāni. yoğ okumuşl m. yeni yeni soñundan
aliokuluna felan geddım...çoluğ çocuğ, iş güc çoğdu yāni ... işde ōle ne bil m...

ADI SOYADI : Zeki KESKİN
DERLEME YERİ : Haydarlı
YAŞ : 83
TAHSİLİ: : İlkokul
KONU : Karışık

18

...

okuması nasıl oldu. gaşda idi, dörde mi üçe mi. ikiye gidiyu de mi... gaşda. ağşam dörd. hañğı kanal veriyu. dördde mi. kim ile kimli maç. yabancı mı... fener'îñ kimle. kayseri. tabi, l der kim şindi. gene fener mi oldu. peşinde kim 5 mar. öle mi... maş nerde idi. tā heş maş maş sêredemiyüg. hē, ben de geddi m dim. kim götüdü bizi urie. dede yer dede. cügünden hem de. teğ daşağ nirde. evde mi...

nirde idi.. bēm bi ğarı goluma girdi de. allah işini ras getüsüñ... allah rāzı olsuñ... allah adamı çarpar, unnara kötü niyedle bağd ni... gulāñı mı çabdım. 10 niye... tā beyin çalışımıyu ki. babañ bizi arabayla mı götüdü. yoğ, yoğ gendü arabas le mi götüdü. annadmağ zor da. zatan annama ğābiliyeti de git.

şafağ'dan küçüg... seni dinnese bile fadime, yol kapal se dörlü d le on dörlü yağsañ. şindi nasılmış fadime. haber aldıñ mı... nasılmış şindi nasıl. cezā yazdılar mı... yerim seniñ ğabağ āzıñı yerim, ğabağ. allah işiñizi ras getüsüñ... 15 nāpālım una da şükür. habunu mu çıkarm m. bunu mu çıkar m. ama ne giyicēm.

gızağ ğayalım mı. şindi gızağ ğayalım ... ğar yādı, iki üş meṭre. bi de o şey lēni var, u çoğ ğayıyo biliuñ mu. normal şeyde de ğayıyo. ya una ben bindi m m. ama le eniş yokuş yoğ, dümdüz. ğar çoğ yādı. ta çağır mēmed'îñ dēmeni aşāda. urda bi ūm dalıñıñ arasına girdim le durdum. lēne bindi m m. tā durmanıñ 20 imkānı mı var. anām indim ta urie. ama gelürke le yolumu – yol zāten görünmü-yu yāmiş üş meṭre ğar- dümdüz gelmişim ben.

dōrudur. dōrudur dōru. araba çalışmazdur. köyden okula gelüdüg.... iki üş meṭre ğar. şindi ğar yām ya esgiden. yol mol ... dümdüz gidiyusuñ le. neyi annadcādım. hemen beyin duruyu. çaşıya ... le ya bi zığzağlı gidiyu. dümdüz gidi- 25 üsüñe. yolu molu zāten görünmüyü da. babāñ āzına ğoy m. şindi ğar mı yāyı yāu. nası ğar yāyıdu önceden. köyden çarşıya yarım sād sürmüyü. dümdüz gidiüsün böle çüñgü. yol mol yoğ. dere mere heb dümdüz gidiüsüñ. vay anasını yā. bi oku-

la gideken çoğ da talebe vardı esgiden. köylerden geliyuduğ biliyu musun. biz yirmi otuz çocuğ oluyuduğ köyden giderke...

30 u zaman okul nerdē köylerde. bi devge'de vardı u zaman. hasan ali yücel yabdumuş unu. gördüm ben hasan ali yücel'i. okula geldi. hē, çatuğ gâşlı bi herifdi şōle...

giyersiñ d mi ölüm. habunu. sen de az uza gez canım. nirden alıyu unnar acabā. birağ dursuñ. hemen cebiñe indüme... emin'e verelim de. unu sâ halañ..
35 sēñ urañda bi şişliğ var, ney u. olan houda rādsız mısıñ... bi şiş gene duruyu. gel bak m ölüm gel. dede yer unu, dede yer. dede yer unu, dede yer. sen rādsızsiñ, habule gel de bak m... hangı aydayiğ biz. yirmi dokuz aralığ. unu d l de ben māşı hesap ediyum şimdi, cebde bi guruş yoğ. şindi yeni tağvim mi. şindi māşları... nerde. ne parası bu. burs alıyñ d mi. bunu devled mi. unu başarılı talebelere mi
40 veriülar. gâş gişi ...

u zaman òle idi. belediye geliyudu. belediyecileriñ eline işde haşlığ veriyuduñ bi dā ramıyudu urē işde. hē, iki üş günde yapıñ diyudu. gece gündüz toblaniyuduğ, padı güdü padı güdü yapılıydu. zābıtalara veriuduğ...

dedeniñ yavrusu, goçu... babañ geddi işe dē mi. he bugün pazar ... şey, 45 yüğseğ tahsil ya bunnara iş bulunuyu. kimi. hē, ēyidi. uzun boylu. şey gibi, çarpı gibi. var var. uzun boylu. gız ama. dedec m, dedec m. dedenin dedesi. teğ daşşām nerde. gelür mü biraz sōra... bilmiyum ki hic tākib edmiyum... bi vilāyetin bi fudbol taħımı var, hau bile birbirile şe yapamiyu. kim çalışduruyu şindi.

sēñ de var mı biş . nası yoğ...hoşuma geddi benim... goca herif olduña. al 50 da gel bi gün yanıma. elimi öbdür.... heb unuddum hounnarı ben, nerde çalışdım. heb deışmiş ura, giddim gezdim geldim ama. çoğ unudğan oldum. haşindi mi. yedüğü mü. ben hem bilmium ki. ben de yemiş m m. ey gidı ... ey. burlarda beni tanımiyen mi vardı tā...

dedenin yavrusu. goçu... sadri şener dē mi. hacıosmanōlu mu, ğaraos- 55 manōlu. hē, tabi çoğ esgiden duydum unnarıñ ismini de. niye. ne boğ yemiş...

ADI SOYADI : **Muazzez YILMAZ**
DERLEME YERİ : **Soğukpınar**
YAŞ : **48**
TAHSİLİ: : **Okuryazar değil**
KONU : **Karışık**

19

hic kimse bağmaz. hasda olsam işde ğaldım düzde. çalışmasam ğaldım
düzde. işde hasda oldum, hasdānē yaddım işde. kirāmı veremedim. evimiñ
eğsüĝlerini alamadım nāp m. ne yapabülürüm ki. işde raşıb duruyum. merdiven-
nere gidiyom işde. üş dörd tāne merdüvenim var, unnara gidiyim. memnunum
5 allah rāzı olsun, hebsi de davranıyolar. iş çıkınca gedyom inşādılara da ğum felan
daş yom. yoĝ. allah rāzı olsun hebsiniñ. sorun mu. tab ki eliñ işi çoĝ zor oluyu
heb. eliñ işi ne ğadar olsa ... moralim yoĝ zāti. moralim bozuĝ. eşimden dolayı
işde. beni bırakıb geddū için işde. işde moralim bozuĝ old için de sinir sitires
gidiyim aha işde. çoĝ zolluĝlar da çekiyim. evet. anada ana yoĝ, babada baba yoĝ,
10 ğardeşde ğardeş yoĝ. bi ğardeşim var houllârda hasda. hic kimsem yoĝ. elimi
dutucaĝ hic kimsem yoĝ annatacām var_İsa. bi eşime güveniyodum u da yoĝ işde.
u da beni güvendürdü işde. una güvendim. bugün çaluşur yarın emeĝli olurum
işde. çaluşurum ben saña baqarım d yudu. u da baña bağmadı işde, beni yüzüsdü
bıraĝdı ge di geddı. aynan Öle. kötü bi insan. allah iki yakasını bir edmesiñ. una
15 güvendim beni yüzüsdü bıraĝdı. allah unu, arkamdan vurdu beni... işde beni hiz-
medci eddi. başĝa ĝarı almā, ĝarı aldı. başĝa ĝarılar_İna gezmē başladı. birini alıb
birini bırakıyo. bi ĝarı alıyo bi dene dā bırakıyo. işde ne bil m çoĝ çeĝdim ĝene-
liĝ.

ē, iki ōlanıĝ, üç ĝızıĝ. çıkıılar ama ne ğada çıĝsınlar ki. dedem ölmeden ön-
20 ce ben üç ay önceden dōmuşdum. dedem ölmüş. ben beşĝde imişim dedem
öldünde. ben sevdünü bilemiyım da seviyomuş. ben üç aylıĝmışım dā dedem
öldünde. dedem hasdayımış. benim anam da u devirde yaylaya gideller imiş. bōle
bādama çimeni diye bi çimen , düzlüĝ bi yerimiz vardur. bi sād gedince bi düz-
lüĝden aşıyomuşuñ. ben de beş me güzel bi çaşaf, unuñ üsdüne de bi beş me de bi
25 tokiriĝ daĝmış dedem. annemiñ iki tāne ōlu var_İmiş. unnar da ölmüşler. yedi
yaşında iki tāne ğardeşim ölmüş. üç ĝün ara ine. birisi yedi yaşındaymış, birisi üç
yaşındaymış. bi güzel tokir var_İmiş heş kimseniñ beş ne vermezimiş. yürē aralı
old için benim beş me dakıyo unu. urdan mayıs ayı geliyu, ben ocaĝ ayında
dōyum. mayıs ayı geliyı yaylē gedyom. beş m, beş mne. dedem ... u zamanda

- 30 m̄azular vardı b̄öle köy evleriniñ ğapısında. birer m̄azular var. ben diyı Şu m̄azu-
nuñ gözüne ıķardın d yı. dedemi m̄azunuñ gözüne ıķardıyolar. dedem uradan
Şeye bağıyı. ben diyı bu beşige diyu b̄adama imeni dedümüz düzden aŐana ğada.
urda aŐınca d̄a kimse görüğmez_ imiş hem. ğoyun geçi var_ imiş u devirde geçi-
ler. geiler aŐıyomuŐ urda oķarı. urda aŐana ğada demiş bu beyaz aŐaf_ inan
- 35 ben bu gızıñ beş ne demiş baķacam demiş. bu ğırañdan aŐana ğada demiş. dedem
işde görüyü beni urda aŐarķannığ. b̄öle el ediyular gerisi geriye b̄öle uzağdan
döru el ediyular. urda aÇıyular. ğaç ay ğaldılar bilmem ... üç ay mı ne. üç ay
ğalıyularmiŐ yaylada. ben dönene ğada dedem öliyu. öle dedem de öliyu. ben d̄a
ğöremium. ben de unu ğöremium d̄a. beşiğde imişim z̄ati ben. dede bilmiyum.
- 40 dede bilmiyum hic ȳani. annemle babam da öldü. babaannem vardı öldü. annemiñ
annes le babası z̄ati ölmüşlerdi. unnarı da bilmiyum.

annem ge di de. bi kardeşim vardı. kardeşim akıl hasdasıydı. tıravzon, Şeye
yadmıŐdı, tıb faķültesine. kardeşim urda yatıyudu, annem de işde u da ağşam ge-
liyu zabah gedi. ağşam zabah unuñ görüŐüne gidiyidi işde. görüŐüne gidib ge-
45 lürğen urda bi araba vuruyı gedib. gediyo, görüŐüne ged , geri geri dönüb ge-
lükenniğ de araba vuruyo. ombeş ğün felan yatıyı annem undan sonra, ombeş ğün
söra da ölüyu... ğardeşim de hasd̄aneniñ içinde. biz de ğapılarda geziyuğ, beğl
yuğ ȳani. teğ ğardeşim ığıb geliyo. işde ığardıyolar. peŐinden, u ağşamdan geli-
yu, ğardeşim de, gereğleri ğonuşuyum bağ ben. annem de zabahc̄ası ğün hemen
50 ölüyo, geliyo köye.

babam da undan işde üş dörd sene söra, babam da işde hasdalaniyu, babam
da ölüyo. üç sene oluyo babam da öleli. āh babam olsa idi. babam olsa idi s̄ab
ığardı baña en azından. hic kimsē muhdac edmezdi. babam, bi de baba acısı
biliyiñ, baba acısı öle beter olii ki hec sorma.

- 55 yemeğ yemeyi severim. alışveriş yabmayı severim. neleri alma severim. ev
eŐȳasına çoğ önem, haveŐliğle alırım. undan söra yiyeceğ ve ieceğleri işde, por-
takal, elma, undan söra pırasa. undan söra eñ çoğ sevd m et, köfde. et üsdüne çoğ
düşerim ȳani. köy yemeğlerini severim ben. üngü köyde yetişdümüz üçün. han-
gisini işde, pancar orbası, mıhlama, undan söra susuz derüğ biz. pancardan ya-
60 pılmıŐlara susuz. undan söra peziğ ğavurması, undan söra ğurufasile haŐlaması,
undan söra ne bil m sırğan... ğüzel gene seerüğ undan söra. has gene unu mın-
cığl mıncığl elimizde bi kebce, bi ğoşama un. has gene unu büşürürüğ. undan
söra ısıcağ gene ğoyaruğ bi darı eğmē Şeye, bi darı eğmē, orta Şeye sofraya. imanım
yerüğ. bi de suvan keserüğ yanına. has gene yerüğ.

- 65 eñ çoğ haȳalini ğurd m Şey ğüzel bi ev alıb içinde oturmağ ama urası da
Şey ısız olac̄anı tahmin ediyum ama eñ büyüğ haȳalim ev almağ. küüğ olsuñ işde

kirā çoğ canımı yakıyı ē gene. ben gözümü açıb bu zamana ğada kirā ... māşım da yoğ işde. çalışıcām da, yārın yeymiyē gidicēm de. ya gidemesen nolcağ işde unu düşünürken gece zabah olur. işde uykum gelmez, uykum ğaçar. boyna unu 70 düşünüyom ...

ben size, ge lere şeyini yabmam lāzım. işde benden bi örneğ al oku, çoğ güzel oku... eliñe bi mesleğ al. tavsiyem u. çoğ çeğmesem sā da bōle bi tavsiyede bulunmam herâlde. bağ, şimdiki ge ler heb şeylerde, heb ğız peşinde. ğızlar heb olan peşinde ...

ADI SOYADI : Asiye ÖZTÜRK
DERLEME YERİ : Boğalı
YAŞ : 63
TAHSİLİ: : İlkokul
KONU : Karışık, Seçme Cümleler

20

...

nāber. kim bu. hē, tamam da kim bu dedim yāni, taniemedim. hē, ōredmen. benimki asiye. hē, hē vallā tūrgü yabdılar ama kötū yabdılar. bi bā pırasie gız verū mü ğaradenizli. delimiş bunnar. ben de bilmiyim yāni. ben de bilmiyim yāni. 5 bi bā pırasie gız vereceğler. anay seni veriyi bi bā pırasie. şindi bu asğer tūrgüsü. şeyden_imiş. şalbazarı tarafında asiye zengün bi ağıñ gız miş. ğocē gedmiş, duramamış gelmiş. unu ōle tūrgü yağmışlar. sōra bi bā pırasie vermişler unu. hē, hēōle imiş. ben ne bil m ōle diyolar. bu şindi bizim tarafı dēl de mi. öztūrg. hā ben çölmeğci'denim. hē, ğadōlarından ... görümce, gelin görümce. ayn ayn .

10 lāna fidanı aldım da gene dik m dedim. haurda ne satıyolar diye bağdım, ğaladsaray'ın formalarını satıyolar. ama bu ğada bunnar düşdü de mi habu||ârda ğazağ şey çanța satıyolar. ōle mi. sen hārda ōredmenniğ yapıyıñ... ne redmeni-siñ. olsuñ ölüm, allah ... cümle ümmeti müslümana d mi yavrum. bi teke bize d l.

15 hā lānayı.sen giresunnu olub da bunu bilmiyosañ. e biliyusuñ... ğayıd edi-yusuñ orie.ah anası güzel seni. güzel dē mi... yaşlandığ ey gidi ōl. heb yaşlandığ. ğurban old m köle old m. bağ otuz beş senemiz isdambul'da ge di bizim. gene köyümüze geldüğ. işde bi şey yabmē ... bi dā gid gel biraz da biliyomusuñ zor oluyo. bi orē temüzlüğ yab bi birie. biraz da ondan . biraz da ondan yāniişde.

20 le. lānayı aldım da dikicem ölüm hani gene. ... ras geldim ōle... bu sene ğurağdan hiş dikemedüğ. bizim de lānasız ğannımız doymuyo.... unnar asma yabrāni güzel yapallâr... bağ çoğ ē insanlar.bi loğma eğmēni paylaşırlar. çüngü kabı ğoñşum var benim de. ...

biş sōl m sā da bağ. (bir şey söyleyim sana da bak)...

25 ossuñ (olsun)...

sen ni zaman geldiñ dayı (sen ne zaman geldin dayı)

şindi yengem geldi sen buriē geldiñ. çocuğa bakıyı (şimdi yengem geldi sen buraya geldin. çocuğa bakıyor.)

30   ōredmen_ imiş, araşduma yapıyımış. (öğretmen imiş araştırma yapıyormuş)
yoğdu, var mīdı (yoktu, var mıydı)
gōcū us li (görücü usulü)

adam işden güşden başını mı ğalduruyudu. eĝmeĝ mi vardı. odun taşıma idi. çalış, hē. şimdi gelinner geliyo, atıyım ğızlar geliyo. atıyım bi bulaşuĝ yık , bi biş . bulaş da yıķama yoĝ şimdi makinē atıyolar. e şimdi elinde bi şey teli/ fun. ne
35 iki laf edme var. urda ne old ndan haberiñ var. e b le, ne d cēñ, biş diyemesiñ. araşduruyosuñ, hē. annadım. e ya nāpiyusa yapsınnar...

ay vallāhi ben de bilmiyom, gelmiş ge miş işde. köyüñ işleri... amān ğac yıl olcaĝ. o dē kırĝ yedi var. kırĝ seĝiz var. boşver unnarı sen... bişmesini mi annadicām. ura ölüm geleceĝ nesle, pancar çorbası yemiyi ki. nah y ceĝ... büşü-
40 ren yoĝ da ar yıñ. le mi.

şindi pancar çorbasını ölüm, mısırını alıyosuñ, mısır yarması yapıyosuñ, bişiriyon tāze fasile ile. ğuru fasile. el barbun_ ūla yapıyı da ben beyaz fasileyi y k m daha ğolayıma geliyu ... dōr yom unu ince ince ...

dible biraz zor... bēm çojuĝlarım diblesiz çay da içmez birē geld zaman.
45 ille araļļâr. hō fasülenin diblesini bile yabduruyolar. var dē mi. ben heb giresun'a geddi m m şey alurum, tandır eĝmē. sarĝan... baĝ dōrudur yāni, herkeşiñ bi ay- rı...

ADI SOYADI : Emine KAMBUR
DERLEME YERİ : Türkelli (Zıva)
YAŞ : 70
TAHSİLİ: : Okuryazar Değil
KONU : Karışık

21

...

ismim emine. soyismimi bilmem ben. okumuş m, yazâll m yoğ. yōğ. bēm nüfuz cüzdanım uşaglarda. hē hē. var, var da bilemiyom. hē hē di. hē s le. hē hē. yoğ yoğ di. tabi, tabi, tabi le şey olu mu. ...

- 5 unu okumuş adamlar_İna ğonuşucāñ, okumuş adamnar_İna. e de de. de baçalım de. habu ötebileri yaz. hau şeyiñe.... pancar çiçē. benim yedmiş. yoğ işde yoğ. ğaldirik, sırğan, baldıran, çiçēğ, pancar çiçē, undan ğel m, un, maydunuz. tōmu unuñ. maydunuzuñ tōmu. beni ğonuşdurd yiñ hē. u pancar tōmu. pancar, işde haburdāları şey ed. beni ğonuşdumama ğereğ. bu yaz. kimiñ olusa olsuñ yaz.
- 10 pezüğ de pezüğ de yaz. pezüğ hē. sekiz. torundan torun var. tabi tabi. yer yurd olsa bile çalışma ar yo. herkeş başını ayānı aldı ğeğdi. başını a başını ayāni aldı ğeğdi herkeş... herkeş herkeşiñ rızğını bölemez. sen undan esef edme. tabi herkeşiñ bi sevgisi vardur. bi ğörüş mörüşü vardur tabi... yoğ yoğ yoğ. aklıñ başıñda seniñ... le bi şey yoğ...
- 15 çocuğlar ölüm ... habilece bēm gibi hec gend ğoremiyular bırağ. işi yoğ başı yoğ. seğiz dene çocuğ ossa nōlucağ. ısdambulda çalışıyo olan çoc m mar. iki dene çoc var. bakamıyu. ev ğeçindüremiyu. iş bulub b le devlet işi bulub ğiremiyu. b n buldu b n yiyu, yarın buldu yarın yiyu. borç aldı başını ğidiyu. ben neyini, habunuñ ben b n bunu satabissem ben bi eğmeğ alıb ğidicēm. bi egmē una
- 20 mı ğöndercēm. enişdeñ, ah enişdeñ nird. enişdeñ olsa bunnarı ben yabmam. enişde nird. habunnarı diyum şēdmezdik. dē on sene oldu ğideli. hōlece bi nezle gibi biş eğlendi ğeddi işde. āmin āmin. hebi cemli cümlemize ölüm. tabi. āğrabā d l emme bi köyl k. hē aynen māledenig. sevgi nird di ölüm. evelden sevgi nird di. biz biribirimizi tanıma bile tanımazduğ. eme şindiceğ ğızlar olannar ğörü-
- 25 şüyü ğonuşuyu. arada bi şeyliğ var_İsa bölüyular. ort bulub evleniyular. şindig le. şindiki şey ehel. evlülük ēl. yōğ normel. normel evlendim ben.

d n yabduĝ. d n ilāh di. e hocalar, hoca, hoca d nū. hōlece geneliĝ. ĝuran okudular. eveli gelinniĝ yōdu. hōlece bi elbise var_ıdı gene. hē basma basma. dallı budaĝlı habulece gırmızıya bakıyıdu habulece. hē ey gidi ölüm. cehiz
30 nird di. ceiz hārda. var_ıdı yapan yapıyıdu. hē faĝillig faĝillig ölüm. nāpalım. işde
b le. bu hayad b le. aldı başımı gediye.

unnarıñ ded nū yapardım. yedüĝlerini yapaıııırdım. yimed zaman. unnarıñ
yed nden biz de yerdüĝ.... intı pıntı çok seveler. e āzına uyanı. aĝlıma gelmez
kinelik. oy ölüm sen bēm başımı ārıdıcañ. sen genc adamı ŝēd, genc adam. ben dā
35 señ_ine ĝonuŝamam. ĝonuŝamıyım.

çeĝ çeĝ aŝā çeĝ. hē hē bēm çeĝ. çeĝ habirē... emme teze olsa nōlcaĝ. baĝ
yüzüne ardına bakan yoĝ. pancar bi l ra baĝı eme. teze pancar assaña. habu gelin-
ne ĝonuŝ. habu gelini. biraz da habu gelini ĝonuŝdur. bırdan u bırdan. haburdan.
beni ĝonuŝduruyu u habirē çekiyu. biraz da seni ĝonuŝdusuñ da çeĝsiñ. ferim
40 tükendi bēm...

allah rāzı ossuñ hepimizden, hepimizden. bi teĝce senden d l hepimizden.
bu dünyada ben ossam nōlcaĝ, sen ossañ nōlcaĝ. d ŝmē çeĝiŝmē de adam ilāzım.
yoĝ ölüm. hōrē yola dōru bile gidemiyusuñ.

alıcı mısıñ sorucu musuñ. soruyusañ,alıc señ yediyüz elli alıcāsañ. yedi yüz
45 elli. ŝēdicēseñ bi l ra. soruc señ bi l ra.

bunuñ ŝāne yemē oluyu. ib ĝibi bibellisi oluyu. unuñ ĝızardması oluyu, yı-
mırtalı, güzel. bunu habile dōr cēñ... haşl cēñ, isder ĝızard isder ĝaur. hē tabi tabi.
isder dolaba at. unn cēñ, duzunu atıcañ... yımırta ĝuyucāñ. iki dene üş dene yı-
mırta ĝıricāñ. yımırtalı olusa ...

50 biş d l

ADI SOYADI : Ahmet Hamdi ARACI
DERLEME YERİ : Esenli
YAŞ : 78
TAHSİLİ: : İlkokul
KONU : Karışık

22

...

ahmet hamdi aracı, görele esenli köyündenim. hüseyin oğlu ahmet hamdi aracı. okul, üçüncü sınıfdan, on iki yaşında okula gectim ben. köyümüzde okul yoğdu. menderes devrinde biñ dokuz yüz elli ikide yapıldı okulumuz, devam ed-
5 dim. üçüncü sınıfdan fağill ñ yüzünden devam edemedim. evimize de yakın dēldi okulumuz, uzağdı. gedib gelme işde fağill miziñ yüzünden devam edib bitirene-
dim. hebile şügrosuñ cenābıallā bu günümüze devam edib gidiyuğ. çoluğ çocuğ, beş ğızım iki ölüm var. olum, bir tānesi emeğli oldu. zoñgulađ ptt işlerinden emeğli oldu. bi tānesi de, bi ölüm var_ıdı benim böbreğ hasdal na yağalandı. lis
10 bitürdü böbreğ hasdal na yağalandı. u zamankı hökümed alla rāzı ōsuñ bir hağ tanıdı yani böbreğ hasdası olanıñ yağınına bi adam alınacağ işe denildi. mevsim işçisi olārağ tiribolu çay faprikasına işbaşı yabdı. urda devām ediyu. sizlere ömür ölüm da öldü, sizlere ömür devām ediyu hebüle geçinib gedyuğ. ben emeğl m, anadıñ mı. biraz çalışdım, biraz da ödedim. ödeme yabdı. lele sigurta
15 emeğlis m. hebile başğa raşıb duruyuğ nāpalım.

köyde reçber ... üzerine hani, fındığ üzerine başğa bi işimiz yoğ köyde anadıñ mı. yügseğ yerdeyüğ biz. bizim bırdan aşā ukarı yimbeş kilometre yügseğd k görele'den. sis'e yakın. sis dağı'na yakın köyümüz. bāzı oluyu bāzı olmıyı. peğ de güvenilmiyi yügseğ yer old için. bi sene ossa bi sene olmıyı. don
20 yakıyu, ğar yāyu. aynan bi şeye benz yu. öle devamlı olmıyo yügseğd ğ, çoğ yügseğd ğ.

yoğ, inēmiz. bi gelinim mar. tiribo çay fabriğasında çalışan ölumuñ hanımı köyde duruyu. var, iki inē var unuñ anadıñ mı. işde devam ediyo h le köyde. vallā süde, yed müzü yēyuğ, yemed müz zay oluyo. çünkü südü alan yoğ yügseğ yer
25 old için alan yoğ faprika yoğ. bi tarafa götüremiyöğ, bedāfa gene şey daş yoğ küsbe, kepek, yem. yedirüyuğ zayoluyo heb.... e şindi ş le bi durum var. köyden birā araba on l ra, sekiz l ra. ne alac ğ, ne satac ğ da anadıñ mı hani şe yapac ğ.

bāzı,ara sıra olursa oluyu. bilmiyum şini, yalan s lēmem. nası satıyı gelinim ānadiñ mı hani ne yapıyı unu bilmiyim. dörd ōlu var talebe. dörd tāne ōlu var, dördü de talebe. bir tānesi amasya'da ok yo, ünüvesde, iki yıllık ünüvesdede ok yo. iki tānesi görele anadolu lisesinde ok yo. bırda ok yo. bir tānesi de ğıruğlu'da ok yo. ğıruğlu köyünde. okul var urda hani ilkokul dēlim. dörd yıllığ hani, seğiz yıllığ bi okul var. urda ok yo, devam ediyo. bana sorarsañ hani zor şer geçinme şansı yoğ desem le. çüñgü dörd tāne çoc var. .. devled herhangi bi, artuğ nası yapıyusa 35 ānadiñ mı. yoğ yurda dēl servisi var. servis verdi devled götürüb getirüyü köye taşımali.... bırda yurdda ğalsalar da belki ğalabilülerdi eme pek ura nasıl_ısa dayanamadılar sevmediler ur anadiñ mı, sevmediler. biz dediler köye gidelim gelelim dediler baña. siz bülüsüñüz dedim işde. geliyu bırdan servis alıb gedib getirüyo alla rāzı ossuñ.

40 eşğiden le vardı. bir vatandaş hasda olsa derdi ki. işde felan yerden geçege urda cin var_ıdı, cin çarbdı. işde ānadiñ mı. urda bilmiyuduğa b le şeyleri. bi hasda olsa, komada olsa nazaļļandı nazaļļandı. çoc muz, ōlumuz nazaļļandı. ve-yahud işde büyük adamlar nazaļļandı çoğ çalışdı da nazaļļandı. b le yapıyıduğ. şindi allā şüğrosuñ ānadiñ mı araba, hasdāneler var ānadiñ mı. hasdānelerde ānadiñ mı şindi başımız ārısa, dişimiz ārısa koşuyoğ hasdānē. allah gene devletiñ ğilicini kesğün edsiñ. idāre ediyuğ hebüle ēyüğ şu anda. eşği masallar b le idi ānadiñ mı. hani hasda olanıñ b le doğdura gidib bilmem ne, tabi madd durumlar...

vallā elimiz kesilse, hani çoğ afidesiñ, başğa bi şey yoğ ya yügseğ yerde- 50 yüg. b le bi tenturud gibi, doğdur, sıhıya, sālığ ocā bilmem ne yoğdu u zamannarda. elimizi kesdüğ yōsul derüğ taşda yōsunnar olur anadiñ mı. yōsunnarı alıduğ, küçüğ ihdiyaş şēderdüğ urā sarardüğ. ğanı kesilsiñ. işerdüğ yōsula... ğanı keser_imiş dellerdı ānadiñ mı. vallā yağıyı, yağmaz mı yā. yağıyıdı şefim anadiñ mı. hē eşğiden le idi. köyde işde yaramıza.

55 şimdi u savaş zamannarında sıhıyalar var_ıdı, sıhıya savaş zamānında, bunnar ann yudu b le yaradan, parsuından savaşçılardan ğalannar var_ıdı ānadiñ mı ğāz lerimiz. birisi osman aracı, benim amıcam oluyudu. savaş zamānı çauşumuş, sıhıya çōş muş. orda tabi ōlmemiş, köye geliyi işde, şeyi ārıyana hani bi şeyini kesen, ona götürürdü. o artuğ ... köy tılısımlarına ānadiñ mı, ne_yise unu 60 yapar sarar .... bir tāne de hüseyin hıtır var_ıdı. o da savaş çōş du. le dēyōlardı.

ADI SOYADI : Hanım CİNDİR
DERLEME YERİ : Güvendik
YAŞ : 80
TAHSİLİ: : Okuryazar Değil
KONU : Karışık

23

...

hanım cindir, eved. artu sekseniñ merduvanına dayandug. amin. aha iki se-
 ne oluyı gedeli. habu ayıñ y mi yedisinde tamam olacağ iki ay. u seğsen ikide
 mefād eddi. hepimiziñ yavrum, hepimiziñ. seğsen ikide mefād eddi. yaşını soruyı,
 5 yaşını...

altı, sis dağı'nıñ altı. sen de çanağcılı mısıñ. e biz de siziñ_ile sinuruğ. şe-
 yimiz dälardaki yellerimiz_ile sinuruğ. meremiz sınır, hē. geden gidiyi daha biz-
 den iş ge di. biz gedemiyik. ayak yürürke gedyuduk. yaylalarda ineğ yayıyduğ,
 goyun yayıyduğ. hayvannarı güdüyuduğ işde. tezeğ toblarduğ... yakardug te-
 10 zeğleri. ben ne bülürüm çalidan malıdan habarım yoğ, iş. unu da oynamışduruğ,
 çobannıg ne ile geçeceğ... çöten yapıyduğ, çeliğ yapıyduğ. hē, avunuñ araların-
 da siñmeceğ oynardug. yaylada avu yoğa. enişdeñle tanışmada, ey gidi öl ufağ
 uşāduğ. nerden habarımız var. tanışduğ lesine biş ler oldu. hē, tanışduğ. gāçarka
 u zaman bohça mı var_ıdı. lasdiğ de yōdu u zaman... nerede lasdiğ nerede. hepi-
 15 miz biribirimize tanışduğ, annaşduğ da oldu. tanışmadan annaşmadan biş olmiyı
 ki. gece, günüz gāçılıyı mı. günüz yavrum gāçma. bab kim tan yi. babamız yōdu
 ki. baba, ben bi buçuğ yaşımd ke mefād edmiş. tanımam bilmem... asğer ocānda
 düşmüş yör şde, dizi şişmiş, mahnalıg u olmuş, gemüg vereminden. ben bi buçuğ
 yaşıma gadaş yaşamış. ben gırğl ka gedmiş asgere. allah makāmını cennet edsiñ.
 20 yoğ babam köyde ölmüş emme. tebdil hava yollamışlar. asğerde hasda olmuş. u
 zaman habu tiravzon'a araba maraba yōmuşa. babaannem üç gün üç gece yürü-
 müş. hasdānē ulaşacām ... gāyıg diblerinde ş le dēyidi, şey eddim dēyidi....

āh öl, her tüllü işimiz var_ıdı. bağ_ıdı, bahc di, tall di, ekin_ıdı. köy yerin-
 de ne olmiyı, hebisi oluyı. ne, ekerdüg. biz heb kendürden geçindüg zāten. onu
 25 toğmağ var_ıdı. toğmağda d lüdü. eve gelüdü. evde ayıddardug. bi gün silkel-
 düğ. ikinci güne keşgümüz var_ıdı heb le. imeci oluduğ, keserdüg. zabaccāsı da
 imeci ederdüg. demür darāmız var_ıdı. darağda b le darardug. onu bi daha silgü
 darāmız da var_ıdı, unuñ_üla da silib inceldiyiduğ, undan geri öreğemiz var_ıdı,

öreķē sarar da ērüdüg. çıgr muz var_ıdı b le çevürüb. ipliğ yabmağ için
 30 çıgr muz var_ıdı. öreķemiz var_ıdı, ēcēmiz var_ıdı. her şeyimiz var_ıdı. unu
 büşürüdüg. dolab yaparduğ, uslular dolabda varu ıyardı, keten yaparduğ, doķur-
 duğ. aha şeylerde nası dokunıyı. heüle biz de doķurduğ. darağlar_ıla, çüzüler_ile
 doķurduğ. bez yaparduğ da çol muz çoc muz unuñ_ıla geçindi. göynē, b le iş
 donu göynē undan oludu. böyüğleriñ de güccüğleriñ de. ey gidi öl, neler çeğdüğ
 35 neler emme. zar ril le adam ölmez_imiş. çoğ çeğdüğ emme...

işde u zaman yaluñ ayağ gezerdüğ. ayāmızıñ addarında habu ğadar habu
 ğadar şey del oludu, çaķıl del .. hec biş , ne var_ıdı da ne geyecēdiñ. çaruğ var_
 ıdı. çar iķi gün geyiyidiñ, üç gün deseñ geyemiyidiñ. ayāñdan yırtılıb, süğüb
 geçib gediýi. ah öl, ah işde le b le.

40 sırgan, baldıran. allah bahçede ne verd se unu büşürüdüg öl. sırganı ezer-
 düğ. kebc le, kebcemiz var_ıdı. usdalar kebcce yapardı, kebc le ezerdüğ. sarımsağ
 ğatardüğ, un dökerdüğ, ezerdüğ. çoķar yerdüğ çocuğlarımız_ıla. bi sıra da eğmeğ
 bişürüdüg, misir eğmē. saşda, hı hı. sacımız var ıdı. beş eğmeğliğ, altı eğmeğliğ
 sacımız var_ıdı. böyüğ, hē. unu dolduruduğ. unu bi çoğmā yerdüğ uşamız_ıla. hē,
 45 ey gidi öl ey, neler yedüğ neler. sırgan, baldıran yerke millet çeliğ gib di. eme
 şindi anadan doğan hasda ... allah sığındüğ. allah hayıllısını versiñ. bu günneri
 geri edib de. u bizim yaşad muz günneri getürüb de bu günü aradmasıñ, adına
 doland m allah. u günneri çoğ yaşaduğ biz.

yatağda yata yata öldü. doğdur mu var_ıdı. hab mı var. ne ilac mı var_ıdı
 50 hec biş yōdu. yōdu, yoğ ölüm. dōmda olan da, ğurtulan ğurtuluyudu da, ğur-
 tulmān göçüyudu. köy ebesi var_ıdı. doğdur ebesi doğdur ebesi yōdu. adı emine,
 fadime hebesi var_ıdı. köy ebesi var_ıdı. hē unnar_ıla. beş. üç olan, iki kızım mar.
 āmin. torunum çoķ. bi ordu torunum mar. allah hebesini hayıllı edsiñ, cenābı rab-
 bi. geliýilar, geliýilar. herkeş heb dıřarda da haşindi bi redmen torunum mar,
 55 unuñ_ıla oturuyum habırda. habırda lise redmeni. bağ dēmiyim işde. habu
 ilerdēķi okulda. unuñ_ıla barāber oturuyum.

çoğ oluyudu çoğ. esğiden azacuğ bi paldır arasına ğideni taķ eddürüb vuru-
 yulardı. ne, hec şey yōdu. suç felān, ben ne bil m. zabahası ölüsü bulunudu ada-
 mıñ. le bi huy da var_ıdı. kim vurduya gediýidi. kim yabdıya gediýidi. yoğ teğ
 60 başıña gezemēcēñ. gezseñ işde le oludu. ğarğa gibi el alıyı aşā. cāhil iñsannar ah
 öl. cāhilliğ ya. ğolay bi şey dēl. cāhilliğ. allah hağğımızda hayıllısını versiñ. dōru

yoldan şaşmasıñ. hepimize öl. biz yaşadığ, artu günümüzü dolduma bekl yoğ.
allah size hayıllı ömür versin. hepimizden râzı ossun.

ne isd m ölüm sizden. canıñızın sāl nı.

ADI SOYADI : Fatma ÜNLÜ
DERLEME YERİ : Yeğenli
YAŞ : 85
TAHSİLİ: : Okuryazar Değil
KONU : Karışık

24

...

yēnni. hē yakın. fadma ünnü. yaşımı beni dōrub ğazanana sor. seğsenden okarda. tabi. tam old mu ancağ allah bilür. ne gün dōdum, ne yaddım. yoğ, yoğ. yalnız rakamları gene biraz heüle, hañğı araba, işde bunnardan. yoğ, le yoğ yavrum.

çoğ ē yapıyusuñ. tab , biz unnara devridicēz. biz size bırakıcāz. allah izin verüse. bi gün geldüğ, bi gün gedcüğ yavrum. allah hayıllı versiñ. ünnü, fadma ünnü hē. siz bi şeye bakıyı mısıñız. muhdarımız habı bizim.

başımızdan geçen, çoğ yorgun geddüğ, çoğ yorgunuğ. dibinden beri geli-
10 yum. anamız babamız yarı aç gediti. anadıñ mı. b le idi. bi b le bolluğ var mıdı,
bā s ler misiñ. hē, anam bize cici eğmeğ getüceğ dēn yollarda ğaluduğ. şindi çöpe
dök lāra. le dē mi. bu millete ēliğ yaramaz. yavrum ... allah yola getüsüñ kötü
yozsuzları da. yollarımıza geldi, hē. o, bā der ki okarınıñ muhdarı sensiñ der. en-
gin... her şeye lafımı d nenür evel allah. hē, e yalnız bi billiğdeyiz, yēnni köyü. biz
15 üs, biraz oğarda ğalıyuğ. hē, eved. uranıñ muhdarı sensiñ diyı, abla diyı bā engin.
ğalabalığ ya. iki köy bi köye bālandı. u zamanda iki köydü ura. yēnni, şıal di. hē,
şıalı okard diğ biz, ura aşası āsı yēnn di. şindi heb yēnniye bālandı. aynın bi
muhdalığ oldu. eved, eved.

masala keşiğ gelmezdi ki. işiñ yüzden soluğ aldurmadım çocuğlara da şindi
20 bā ... anne sen bizi çoğ çalışduduñ. çalışdudum sizi de anama mı verdim, babama
mı verdim. yetim böyüddüm. yetim böyüddüm. ē, birisi iki yaşınd di babaları
öld nde, biri üç buçuğ yaşında. ben unnarı yetim gene böyüddüm de evlendür-
düm. iki dene ğaldı. iki yetim_ine ğaldım. yirmbeş, aman otuz beş yaşında, ben de
yirmi dörd yaşında dul ğaldım.

25 tab şindiği ge lere ānad bunu. eliñ işlerinde çalışdığ. yüg daşımē geddüğ,
findığ döşümē geddüğ, bel belledim, talıā yabduğ, ekin hebsini yabduğ. ... mısır.
mısır ekerdüğ, fasile, işde bunnara bakardüğ. adına doland m nāpalım.

hāyır, ne demeg. ne daullu d n yabdılar .. eme allah... bi sülāle, adrefe ...
 benim d nümde sōra milled daula çığdı. çoğ daul. allah rāzı ozsuñ beyimden.
 30 güzeldi, düzgündü. biz dengdüğ biribirimize. baba, bā daullu d n ğurdu. beni çoğ
 sevellerdı. geydim. beyaz. beyaz mıdı aca pempe mıdı. peğ hauna. beyaz işde,
 beyaz. pempe. pempe dēldür... sōra çaşaf vardı bizim zamānımızda, çaşaf. ğayna-
 tam titizdi. çaşafına gelin eddi, aldı geddi beni. hē, siyah. oyun mu biliyuduğ.
 anam bizi oynadmadı ki ... erkekler oynadı vallā. ne oynadı oynadı. ben ne bil m.
 35 u zamanda cāhilliđ de vardı ...

ben, aracımız var_ıdı. bilereğ, biribirimizi tanıyereğ evlenmedüğ. aracı bize
 ananın babanın zamānında ded ne heb hē dedüğ. şindi yoğ le biş . yoğ, yoğ.
 şindikiler dışarda varıb annaşıyu da undan sōra evleniyular. babamın yanda evlen-
 sinler. geldiler de, dedi ki ğaynatam, benim isdēnim çoğdu. benim isdēnim çoğdu
 40 da ... bindi iş. para da olcağ... bind zaman beni kapıdan ğaçurmağ isdemişler.
 arkamız, bi sülāle. gene ünnü ğaçacağ olan. bu da demiş ki bi aracıya ğaşıñ gel-
 siñ de demiş, bi omuzum ārıdı bir omuzuma alcām unu demiş... ğaynata. ben
 dedim ki u aracı bā s l nce ben yapamam u işi dedim. hē çekiyu. ben yapamam u
 işi dedim. bu dē ğruğlulardan, heri'den. şindi yaşlılarda idtibar. hazır eđmēni
 45 yise. şindi eğmeg çoğ. yeter bu ğada ğonuşduğ dā. hadi yavrum balıñı ..

sen de saol. allah işiñizi artusuñ ... bēm gibi becerib de ğonuşamaz... old
 ğada hē. nāpalım şindi gene şuna buna. adamım var da l nden sōra giderüğ dedi-
 ler bā.engin, şindi beni şeye verceg u. ğasdē verceg.

ADI SOYADI : Muazzez GENÇ

DERLEME YERİ : Çalış

YAŞ : 60

TAHSİLİ: : Okuryazar Değil

KONU : Karışık

25

...

hē s le bırda ayağda. çalış'danım. muazzez. hē s le bakalım. genç. eved. yaş
admış. dimdiküg, ayakd k. hē ğonuş. ölüm benim hic ismim ne gecsiñ ne ozsuñ,
boşver. ben heş biş ğonuşmam. boşver. ben b le bi şeyim, insanım. b le bi yāni.
5 gurullu bi adamım. hic dem m. ne sen sor ne ben s l m. bilemiyim ölüm. ğafam
bende, ben tansiun hasdas m, ne old mu bilemiyim. yoğ, yoğ biz biş bilmiyum.
essah ğafam, çoğ ğonuşduma tansiunum yüğs yü yēnim. yoğ, az işim var benim.
sen lafiñi ged bi başğasını bul da et.

ADI SOYADI : Hacer CİN
DERLEME YERİ : Hamzalı
YAŞ : 81
TAHSİLİ: : Okuryazar Değil
KONU : Karışık

26

...

otu. hamzalu, hamzalu. evet. yukarda. çoğ yügseğd ğ biz. evet. sis dağı'na yakın da desem ... güvendüğ yügseğde bizden. ben biş bilmiyim ki ...

ismim hacer cin... seğsen bir. āmin, āmin emme yavrum, daha da uzun
5 ömür olacāna ağlım kesmiyu. ayağlarım yörümez oldu. dizlerim ār yu. ğol
gemüğlerim habu dirseğ gemüğlerim ār yu. gezemiyim. hālā hazır gedmedim.
uřām geleceğ de unnarı beğl yım. kimi zoñguldağ'da kimi isdambul'da. üş ölüm
iği ğızım mar. heb dışarda. unnarıñ yandan geldim ben. unnarıñ yandan geleli
y mi gün oldu. şindi köye gedecēm. hē, daha da gelmiyudum da işde bugün gel-
10 dim_ıdi uřām gelecedi. kimisi de. hālihazır gelmediler. bugün gelecedi... arabala-
rı yoğ. izine geleceğler kimisi, teker teker. arabaları yoğ. yoğ doğuz sene oldu
mefād edeli. hasdal , beyin hasdal na ğaldı. ameliyet oldu beyninden, yaşamadı. bi
hafda yaşadı. şeyde isdambul'da oldu. āmin. āmin yavrum. bizim köyden_ıdi,
emicemiñ öl du. hē bizim köyden_ıdi. yoğ, d n_üle aldı. ehil_ıdi...

15 daul, zunna, kemeñçe hebiş oluyodu, hē. üş gün üş gece de oluyodu, bi gün
bi gece de oluyodu. ne bil m, bilmiyim ki. ge miş gün yavrum. seğsen bir ya-
şınd m ben... geydim. gelinniğ yōdu bēm günümde yavrum. ğumaş enteri geydim
ğumaş. ğırmızı ğumaşlar oluyodu eveli. haunnardan aldılar_ıdi baña. besbellü
bıllıarda satıyulardı, ben ne bil m. köyde terziler diğiyodu. var_ıdi, hebiş var_ıdi.

20 unnar ge miş gün yavrum, heb unuddum. hē, yoğ yoğ. ğazan ğöyolardı da
ğazana debdürüyulardı bizi. hē, debdim. geddi tereğ altına oğarı. ne bil m yavrum,
işde evel l di. sōra ne ozsuñ. evden çıđarқан ç rışa ç rışa çığduğ.

biz mi. altı erkeğ ğardaş_ıduğ, dörd kız ğardaş_ıduğ biz. anam da öldü, ba-
bam da öldü. çoğ da güccüğ dēlidim. gene çol m çoc m var_ıdi. unnar ölmedi.

25 le ya, ni yapalı yavrum. l di.

ne dediñ. ne yemeğ yap m. sacımız var_ıdı eğmeğ yamardım. çorba büşürüdüm. onnardan yapardım. ne var_ısa. pancar, fasile, şu, bu. pancarıñ ğoyusunu da yapardım, durusunu da. ğazannarda büşürüdüm. ğoyusunu fasil le, bulgur_ıla, şunuñ_ıla bunuñ_ıla yapardım, ğazanı doldurudum ğoyu gene. le mi olu
30 acābā... annad m, ne olacağ... ğazannarda büşürüb yēyoduğ. ne bil m... duru
çorbasını yaparduğ, ğoyu çorbasını yaparduğ. bulgur ğatardım, pancar ğatardım.
duz, un hebisini ğatardım. yağıni ğatardım. büşürü, yerdüğ. sırğanı da yaparduğ
sarımsağlu gene.

şimdi mi. o zamannar ğalabal duğ. şindi heb öldü uslular heb. şindi teğ ğal-
35 duğ yavrum. sen de saol.

ADI SOYADI : Kadem KARAKAŞ
DERLEME YERİ : İnanca
YAŞ : 86
TAHSİLİ: : İlkokul
KONU : Karışık

27

...

ğadem ğarakaş. seğsen altı. bura esgiden imadlı köy di, şimdi inanca köyü.
hē, ismi dēşdi inanca oldu. dōşdan burdayım ben. isdambul'da gurbedde ğaldım
otuz sene. ilkokul mēzunu. okulum şurda. duruyu, hālā duruyu okul. esgi okulu-
5 muz yıkılmadı. okulumuz duruyu, eved. ben asgelligden sōra geddım. elli ikide.
ankara'da. tobc dim. yoğ yoğ, ben anıtğabiriñ bitiş nde. şeyin, esgi yedeğ subay
okul, birinci okuluñ bitiş nde idim. hē, orda yabdım asgell . maltebe'de. anıtğabiri
biliyo musuñ. unuñ bitiş nde idim ben. benim zamānımda atıldı heb unun temeli.
kırğ seğizde. bin dokuz_üz kırğ seğizde asğere geddım ben. temel daşlar yeni
10 kesiliyordu. dā temel yeni atılıyordu annıyo musuñ. heb çamurdu oralar. aceyib bi
hozan bi yerdı. ne hāle geldi şimdi. allah nele yapıyo, biliyo musuñ. olmaz olu
mu. o zaman oraya amarikadan bi, dā yeni dosl muzdu amarika, ordan bi direğ
geldi, bayrağ dirē. hālā duruyu. seğsen medre uzunl nda. iki alay yan yana idiğ.
bizim köyden bi gişi dā vardı. başğa alaydaydı u. o direğden dōru onile ğonuşu-
15 duğ telifun ğonuşur gibi. bi yanda u s lerdı, o yandan ben. iki alayıñ ortasında
idi. ey gidi günler. orda yabdım. undan sōra tezgere alduğ geldüğ. çığduğ gurbete.
hālā devam eddi ama şimdi emeğliyim otuz beş senedür. sossal sigordalar ğuru-
mundan.

çocuğ om bir tāne. b r iki üş deil, om bir. aynı... daha hōrda şey gibi, bak-
20 saña bize emrediyu. seğsen yedi yaşında. allah selāmed versin çoğ ... hanım. ev-
lend mde on yedi yaşını geçiyudum. on yedi yaşını. u benden böyüğ. u bilmiyu
ğac yaşında old nu ya. u on seğiz yaşında idi. ben on yedi yaşında evlendim. bi
yaş böyüğ. yirmi yedi dōmlu. zāten le d yo...

benim mācerām böyüğ. aha benim babamla babaannem bu. hē, mezerini
25 yabduruyom. mezer, mezer. babam öld nde ben iki yaşında idim. iki yaşında.
hayāti ben teğ başıma ğazandım. hazır yemeğ yoğ. çalışcağsıñ, allaha ğüvene-
ceğsin, her işiñ olur. ben om bir çoc böyüddüm, oğuddum. kimi mēmur oldu,

kimi bilmem ne oldu, kimi evlendi. hebsi evli. bende var seğsen dene nufus. torun torba seğsen nufus, hau göcağar le, haunna ikimiz ğalduğ haburda...

30 köyümüz çoğ güzeldür. şu görd ñ köy vara, heb ayn köy. yüz elli hâne burda var. yahu yüz elli hâne burda var. habu benim mahalle ... bağ uraya, bağ ğarşıya, bağ horaya. dedeli var aşāda, biliyo musun dedel ur ayırdığ. ura da bizimdi. şimdi köy oldu orası da. hālā gene bizim nufusuñ şeyinde geçiyo. ama artuğ ayrıldı. beş altı sene oldu. on sene oldu, on sene.

35 u zaman āşığlığ ne geziyo ölüm. u zama ana, baba ben sana āmed'iñ kızını alıyom. al tamam. aldı, aldı. işde bu idi. yoğsa şindiki gibi ben ğoluna gir m, gez m, āzı mı kokuyo, bunnu mu kokuyo, efendim he. ē mi kötü mü, bilmeden alıyo mu herif. almiyo. d n yapıldı u zaman, yaptılar. ufağ bi d n oldu. daul yoğdu da kemeñçe vardı. kemeñçeci, rahmeddiğ ğaraman vardı. ğaraman hō, şey
40 depeniñ oyizinde. bi de receb vardı şey. nedür... habu terzülü köyünden ya. soy ismini unuddum. kemeñçeci receb var_ıdı. iki kemeñçe var_ıdı...

ben mi. ne türğüsü yā, ben gendümden habarım yōdu d nde. esğiden s lü-yoduğ ama şimdı, ğafamı. bā deseñ ki. annadım da, bā deseñ ki habule bi türğü s le, s leyemem ... undan sıyırdığ. ...

45 ilacı aldım biraz düşürdüm on seğize ğadar. bugün yörēmedim yā. bende şeğer hasdas m. bi de bi tansiyun var. böbrek amaliatı oldum, safrakesesi yoğ. biz yaşıyoruz. seğsen altı yaşında ...

dud ācı hē. ā lar armud var, dud var, taflan var, ıhlambur var, hebsi var. eriğ var. hōrē aşā benim ... bi erüğ var_ıdı devrüldü, hālā acıyomşeye acır gibi.
50 habu ğışdā er m geddi. şundan ğalındı. piyasada bi riri erüğ var biliyo musuñ. bi tarafı ğırmızı bi tarafı beyaz, iğ çıkan erüğlerden. ... ondan sōra, bide bi ğırmızı erüğ var, u da çoğ güzel, hau bahçede. bi denesi de öldü geddi... armud, er kirez var, ğodalag armudu var. efendim, şalağlı armudu diyolar ondan var...

olmaz mı bā bahce. hec biş yabd m yoğ. unu ancağ yeymiyeyle çalışduru-
55 yom milleti. gendimiz çalışamıyoğ. bunnar kompile mezer yapıyo. ne d yo. tamam bur aşdı onnar.

SÖZLÜK

A

- ā** : Ağa (2-225)
- aba** : Abla (6-157)
- abıla** : Abla (4-430)
- ābi** : Ağabey, büyük erkek kardeş (2-408)
- abrul** : Nisan ayı (MDD)
- āc** : Ağaç
- ā** : Ağaç (17-55)
- aca** : Acaba (6-276)
- acab** : Acaba (8-102)
- ace** : Acaba (6-342)
- aceyib** : Acayip (27-10)
- acuğ** : Azcık (1-92)
- āç** : Ağaç (3-357)
- açğu** : Açık;oklava ile açılmış hamur, yufka (6-222)
- açuğ** : Açık (3-513)
- adamakullu** : Gereğinden çok, iyice, bir güzel, bir temiz(8-148)
- addadmak** : Atlatmak (12-36)
- adeṭ** : Âdet (1-129)
- ādeṭ** : bk. adeṭ. (1-73)
- admiş** : Altmış (12-34)
- adref** : Etraf (24-28)
- āferim** : Beğenme, takdir etme ünlemi (2-427)
- afkur-** : I. Köpek havlamak, ürümek. II. Birinin yüzüne karşı, edepsizce bağırarak, haykırmak. (MDD)
- afur** : (<Far. āhūr) Ahır (2-280)
- aga** : Ağabey, büyük erkek kardeş. (MDD)

- ağdar-** : Aktarmak (1-166)
- ağıl** : Akıl (3-243)
- ağrabā** : Akraba (2-8)
- ağrabā** : Akraba (6-237)
- ağşam** : Akşam (4-151)
- ağşamcağ** : Akşamleyin (6-312)
- ağullu** : Akıllı (3-264)
- ağuşuk** : Yarı açık kapı, pencere. (MDD)
- ağultı** : Sulu ayran. (MDD)
- ağur** : Ağır (1-70)
- aha** : *ed.* İşte (2-4)
- ahır** : *Ar.* Âhir. Sonra, en sonra, sonunda. (4-137)
- akcēr** : Akciğer (4-201)
- akcier** : Akciğer (8-74)
- alaḫ** : (<Ar. alef) Hayvanlara yedirilen yeşil yaprak ve dallar (3-116)
- ālama** : Ağlama durumu (3-283)
- alamuk** : Kapalı ve bunaltıcı hava. (MDD)
- alavuz**¹³¹ : İki yüzlü fesat kimse. (MDD)
- ald** : Alt (6-387)
- aldaş ver-** : Kandırmak, şaşırtmak, yanıltmak. (MDD)
- aldu-** : Aldırmak işi (2-220)
- āleṭ** : Alet (4-131)
- aletiriğ** : (Fr. Electrique) Elektrik (2-381)
- aleṭtiriğci** : Elektrikçi (2-395)
- ali okulu** : Temel eğitimini alamayanlara okuma yazma öğreten kurs. (5-8)
- alistira** : (Alistra) Yayla adı (2-38)

---

¹³¹ Bilir, *Geçmişten Günümüze Görele*, s. 294.

- āllâmak** : Ağırlamak, izzeti ikramda bulunmak (3-200)
- alleji** : Alerji (8-61)
- almancı** : Almanya’da çalışan kişi (6-603)
- altun** : Altın (1-121)
- alışdumak**: Alıştırmak (15-117)
- alışgun** : Alışkın (8-64)
- amalēt** : bk.amaliyeť (3-296)
- amaliyad** : bk.amaliyeť (8-153)
- amaliyed** : bk.amaliyeť (4-130)
- amaliyet** : bk.amaliyeť (3-55)
- amaliyeť** : Ameliyat (3-40)
- āmed** : Ahmet (özel isim) (16-28)
- āmet** : bk.āmed. (2-26)
- āmeť** : bk.āmed.(1-179)
- amiliyed** : bk.amaliyeť (6-15)
- ana-** : Anlamak (22-37)
- āna-** : Anlamak (22-35)
- ānat-** : Anlatmak (4-108)
- anca** : Az önce, biraz önce (2-216)
- ancaġ** : ed. Ancak (24-3)
- andır** : Kötü, fena. (1-54)
- anġara** : Ankara (8-192)
- anıtġabir** : Anıtkabir (27-6)
- annadmaġ**: Anlatmak (18-11)
- annak**¹³² : Görünür yer. (MDD)
- annamak** : Anlamak (27-43)

---

¹³²Uġur Bilgi, “Türkçenin Ana Dil Olarak Dünyadaki Yeri: Görele Aġzı ve Mahalli Kelimeler”, *Cumhuriyetin 80. Yılında Görele Kültür- Sanat Sempozyumu*, İstanbul 2005, s. 56.

- annaşmak** : Anlaşmak (2-105)
- anuk**¹³³ : Nane, dağ nanesi. (MDD)
- apartuman**: Apartman (2-303)
- ār** : Ağır (8-178)
- ardaf** : Terbiyesiz, huysuz, görgüsüz.(MDD)
- ardiye** : Sonuncu. (MDD)
- arduş** : Ardıç köyü (2-265)
- ārı** : *ed.* –den doğru (3-455)
- ārı** : Ağrı (6-12)
- arqa** : Arka (4-268)
- arkuru** : Eğimli, kestirme yol. (4-488)
- artu** : bk. artuğ (2-419)
- artuğ** : zf. Artık, bundan sonra. (4-250)
- aruk** : Ağarmış, rengi solmuş. (MDD)
- asas** : Esas, gerçek, asıl.(3-144)
- asgelliğ** : Askerlik (6-73)
- asğer** : (< Ar. Asker) Asker (2-453)
- assında** : Aslında (5-238)
- asulu** : Asılı (3-453)
- āş** : Ağaç (12-125)
- aşā** : Aşağı (2-65)
- aşādāki** : Aşağıdaki (3-310)
- āşak** : Makara; iplik eğirirken için ağır dönmesini sağlayan tahta ağırlık, ağırşak. (MDD)
- āşam** : Akşam (2-395)
- āşamcağ** : Akşamleyin (6-318)

---

¹³³ Dankoff bu sözcüğün Ermenice *ananux* sözcüğünden geldiğini iddia eder. Robert Dankoff, *Armenian Loanwords in Turkish* . Wiesbaden: Harrassowitz, 1995, s. 19.

- aşğana** : (<aş+hâne) Mutfak. (MDD)
- āşığ** : Âşık (9-13)
- aşlıg** : Açlık (3-168)
- aşşā** : bk. aşā (3-230)
- aşşığ** : bk. aşlıg (8-21)
- atiş** : Ateş (4-60 / 6-276)
- atişlik** : Mutfakta ateş yanan yer, ocakbaşı. (MDD)
- atölle** : Atölye (6-398)
- avaralıg** : İşsizlik (12-78)
- avcuk** : Avuç. (MDD)
- avlō** : Bahçe, eve yakın küçük tarla.(MDD)
- avu** :1.Zehir. 2. Ormanların taşlık yerlerinde yetişen zehirli bir bitki (6-545 / 23-11)
- avuz** : Yeni doğurmuş bir hayvandan ilk günlerde sağılan, koyu yapışkan süt. (MDD)
- ayağgabı** : Ayakkabı. (12-56)
- ayalla-** : Ayarlamak. (4-27)
- ayam** : Hava. (MDD)
- ayama** : Lâkap, takma ad. (MDD)
- aydaş** : Küçük çocuklara tacizde bulunan kimse. (MDD)
- aydda-** : Atlamak. (5-100)
- aygaz** : Tüplü ocak. (3-278)
- ayidda-** : Ayıklamak, temizlemek. (23-25)
- aynan** : bk. ayn . (4-140)
- ayni** : bk. ayn (27-19 / 17-93)
- ayn** : Aynı. (2-150 / 3-49)
- ayru** : Ayrı. (7-23)
- āz** : Ağız (21-33)

B

- bā** : Bağlam, deste, demet,bağ. (20-3 / 1-172)
- bā** : Bana (24-11 / 2-12)
- bā** : Meyve bahçesi.(27-54)
- bacca** : Bahçe. (3-230)
- baçce** : bk. bacca. (8-67)
- badıç** : Fasulye, bakla, mercimek gibi taze sebzelerin yeşil kısmı, tohum yatağı. (7-35)
- bağğal** : Bakkal. (2-415)
- bağla** : Bakla. (3-452 / 7-3)
- bağlava** : Baklava. (15-30)
- bāla-** : Bağlamak (5-62)
- bālanmak** : Bağlanmak. (24-16)
- baldıran** : Yazın tarlalarda yetişen, gövdesi toprak içinde olan ve saplarından yemek yapılan bir bitki.(17-17)
- balduz** : Baldız. (4-300)
- bālı** : Bağlı. (7-11/ 13-11)
- bālğ** : Bağlık. (2-141/ 6-118)
- balkun** : Balkon. (3-453)
- baḷı** : Bari. (4-299)
- bālu** : bk.bālı. (3-256)
- bandık** : Genişçe yapraklı yabanî bir ot.(MDD)
- banğa** : (< İt. banca) Banka. (6-161)
- banyu** : Banyo. (16-125)
- barabar** : bk. barāber (1-190)
- barāber** : (<Far. ber-ā-ber) Beraber, birlikte. (4-739 / 6-17)
- bardabaş** : Serseri, haşarı, burnunun doğrusuna giden, saygısız.(MDD)
- bārma** : Bağırma. (2-410 / 15-34)

- basma** : Üzerinde baskı ile yapılmış renkli biçimler bulunan pamuklu kumaş. (3-477 / 6-328)
- başğa** : Başka. (1-73)
- bāşiş** : Bahşiş. (6-422)
- bāşla-** : **Bağışlamak. (3-180)**
- bat** : Tahta ya da ağaçtan yapılmış çit, avlu. (MDD)
- batman** : Ağır. (MDD) (esk. 7,692 kilogram olan ağırlık ölçü birimi)
- bayā** : I. Bilinen. “*bayā bildūñ gazma yāni*” (17-64)
 II. Epeyce, çok fazla. “*bayā t reki*” (12-25)
 III. Uzunca bir süre. “*bayā ārim ğayıbold di.*” (6-506)
- buyağ** : Demin, biraz önce. (2-502)
- bayça** : Bahçe. (6-118 / 11-45)
- baynı-** : Gelişmek, büyümek. (MDD)
- bazallığ** : Pazarlık. (3-355)
- bazar** : (<Far. bâzâr) Pazar, Pazar yeri. (3-239)
- bazarcı** : Pazarcı, pazarda tezgâh kurup satış yapan kimse. (4-269)
- bazlama** : Mısır, arpa, darı ve buğday unlarından yapılan mayalı, mayasız, yağlı, yağsız, şekerli, şekersiz, ince ve kalın pişirilen saç ekmeği. (MDD)
- bedāfa** : Bedava. (22-25)
- beğce** : Bekçe; sert, kızgın bir şekilde. (1-96)
- beğmez** : Pekmez. (3-58 / 4-629)
- beh** : (< Far. pey) Bir şey satın alınırken veya yaptırılırken, önceden verilen bir miktar para. (3-276)
- behlü yer** : Önceden belirlenmiş yer. (3-276)
- bek** : Sert, katı, sağlam, kuvvetli: “*damar yeri var, bek yer.*”
- beki** : Belki. (4-349)
- bēki** : Belki. (2-287 / 4-416)
- bekit-** : Sert tekme ya da yumruk vurmak. (MDD)

bel	: Toprağı kazmakta kullanılan ucu çatal şeklinde çapalama aleti. (2-120)
belber	: Berber. (6-235)
beled	: Bilet. (6-369)
beleki	: ünl. Keşke. (3-241/ 4-663)
belekime	: ünl. Keşke. (3-431/ 4-687)
belekine	: ünl. Keşke. (4-390)
belemek	: Çocuğu kundaklamak, sarmak, beşiğe bağlayarak, sararak yatırmak. (6-341)
bellemek	: Toprağı bel yardımıyla çapalamak. (2-118)
bēn-	: Beğenmek. (4-22)
ben ne	: Benimle. (2-123)
bēr	: Belirsizlik bildiren yer, bir yer. (4-102)
bēzemek	: Benzemek (2-459)
bıçağ	: Bıçak (3-176)
bıldır	: (bir+yıldır) Geçen yıl (3-32)
bıra	: Bura (5-30)
bıraz	: Biraz (4-625)
bi	: Bir (3-416)
biçik	: İnek yavrusu. (MDD)
bi dōma	: Küçücük, azıcık. (3-234)
bidun	: Bidon (6-211/ 7-55)
bi hamla	: Tek harekette, bir hamlede, hemen, çabucak. (MDD)
bilesük	: Bilezik (3-242)
billemek	: Biriktirmek, bir araya getirmek (3-220)
bişümek	: Pişirmek (4-731 / 1-164)
bitā	: Bir daha (6-274)
bitümeğ	: Bitirmek (2-326)

bitüşük	: Bitişik (MDD)
böcük	: Böcek. (MDD)
böle	: Böyle (16-76)
bön	: Bugün (16-71)
bohça	: Bohça (12-37)
bokuç	: Yuvarlak taşlarla oynanan oyun. (MDD)
borş	: Borç (13-32)
boyna	: Boyuna, daima (8-6)
bövreğ	: Böbrek (6-170)
böyüd-	: Büyütmek (24-21)
böyüg	: Büyük (4-25)
böyü-	: Büyüme (4-608)
böreğ	: Börek. (1-155)
buba	: Baba (3-459)
buçuğ	: Buçuk (23-17)
budağlı	: Budaklı (21-29)
b da	: Buğday (6-217 / 17-10)
buy-	: Üşümek (MDD)
bük	: Akarsu kıyılarındaki verimli tarlalar. (MDD)
büşüme	: Pişirme (6-309)
büşür-	: bk. bişümek (6-138)

C

cabbar	: (< Ar.cebbâr) Becerikli, uyanık, açık göz.
cablama	: tarla, bahçe çevirmekte kullanılan, ince uzun yontulmuş ağaç.(MDD)
caht et-	: Sonuna kadar direnmek ve başarmak. (MDD)
camadan	: Yün veya kıldan dokunmuş sırt çantası. (MDD)

- camı** : bk. cāmı (11-13 / 12-38)
- cāmı** : Cami (12-47 / 3-197)
- candarma** : Jandarma (4-674)
- cannandur-** : **Canlandırmak (2-208)**
- caranak** : Şimşek ve gök gürültüsüyle yağan hızlı yağmur, sağanak. (MDD)
- cācur** : **Ateşli silahlardaki mermi kutusu, şarjör. (MDD)**
- caydak** : Çıplak, yalın (MDD)
- cazu** : **Büyü, cadı. (MDD)**
- cecim** : (Far. cācim) İnce dokunmuş renkli, nakışlı yatak örtüsü veya kilim. (6-550)
- ceged** : Ceket. (3-195)
- cehiz** : Çeyiz. (4-167)
- cember** : (< Far. çenber) Kadın başörtüsü. (4-717)
- cemek** : Balık avlamak için ucuna metal çatal takılmış sopa (MDD)
- cemildik** : **Misket. (MDD)**
- ceneze** : Cenaze. (3-110)
- cenik** : Deniz kıyısına yakın yerler, sahil. (MDD)
- cesir** : **Cesur. (6-277)**
- ceyran** : (< Ar. cereyan) Elektrik akımı. (2-327)
- cıbacı** : **Ottan yapılan yatağın içine konan küçük otlar. (MDD)**
- cıbban** : Alkış. (MDD)
- cıdığ** : Karlı günlerde kuş yakalamak için çubuktan yapılmış bir çeşit tuzak. (7-36)
- cılık** : Bozuk yumurta. (MDD)
- cımbış** : 1. Topluca gülme, eğlenme. 2. Alay (MDD)
- cıñganniğ** : Çingenelik. (7-32)
- circır** : I. Fermuar. II. İshal. (MDD)
- cırıtta** : Kızgın yağda pişirilen hamur tatlısı. (MDD)

cirmakla-	: Tırnaklamak. (MDD)
cırtlık	: Çalı kuşu. (MDD)
cırcıbit	: Sırılsıklam ıslanma. (MDD)
cıvızla-	: Oyunbozanlık yapmak (MDD)
cicik	: Meme. (MDD)
ciled	: Jilet. (5-46)
cilim	: Çok su çeken, sıcaktan hemen etkilenererek çatlayan killi toprak. (MDD)
cinğan	: Çinkene. (4-659)
cinibiz	. Kurnaz, üçkağıtçı. (MDD)
c mak	: Ağaç kökü. (MDD)
colap	: Üzüm, dut gibi meyvelerin haşlanmış fakat süzülmemiş, sulu hali.(MDD)
corab	: Çorap. (16-22)
cöbre	: Üzüm, dut posası. (MDD)
cuhar	: Sıtmaya benzer ateşli bir hastalık. (MDD)
cuharlan-	: İshalli ve ateşli hastalığa yakalanmak. (MDD)
cuvab	: Cevap. (8-2)
cücüg	: Cıvcıv. (3-25)

Ç

çabula	: Altı kabaralı kaba ayakkabı. (MDD)
çakağ	: Yere çakılan kısa kazık. (12-82)
çakal yağmuru:	İnce ince yağın yağmur. (MDD)
çakıldak	: Olmamış meyve. (MDD)
çakıldak	: 1. Olmamış meyve.2. Ufak taşlar. (MDD)
çālan	: Çağlayan. (MDD)
çalpamak	: Çalkalamak. (MDD)

çalpara	: Dibi dar ağzı geniş kap. (MDD)
çamaşur	: Çamaşır. (6-589)
çamuşlu	: Çamurlu. (4-584)
çağal	: Fasulye sırığı, sırık. (3-385)
çara	: Memeli hayvanların kızgınlık zamanlarında ve doğumları yaklaşınca dişilik organlarından akan sıvı. (MDD)
çarpı	: Yüksek yerlerdeki meyveleri düşürmek için kullanılan uzun sopa. (18-45)
çaruğ	: Çarık. (12-55)
çaşaf	: Çarşaf. (6-551)
çaşamba	: Çarşamba. (4-220)
çaşı	: Çarşı. (6-490)
çaşu	: bk. Çarşı. (2-178)
çatma	: Ahşap evlerde iki odayı birbirinden ayıran tahta bölme. (MDD)
çatmak	: 1. Rast gelmek. 2. Sözle sataşmak. (MDD)
çauş	: Çavuş. (22-57)
çavmak	: Güneş doğmak. (MDD)
çaytak	: Bacakları dışa doğru eğri olan, aksayarak yürüyen. (MDD)
çebiç	: Bir yaşındaki keçi yavrusu. (MDD)
çec	: (Far. çeç) Bozuk para veya ayıklanmış fındık. (2-285)
çefdâli	: Şeftali. (4-259)
çegiş-	: Sözle sataşmak. (8-121)
çegüş	: Çekiç. (3-190)
çekmen	: Kıl ve yün örgüsü, su geçirmez çuldan yapılmış, çobanların giydiği yağmurluk. (MDD)
çellemek	: I. Üşümek. II. Hayvanlar fazla yağlanarak ölmek.
çember	: Kadın başörtüsü, yemeni, yazma. (6-335)
çencik	: Kilidi takmak için kullanılan halka (MDD)

çentemek	: Yontmak (MDD)
çent	Çanta. (17-50)
çeş	: bk. Çec. (1-128)
çevrülü	: Çevrili. (4-727)
çevür-	: Çevirmek. (8-140)
çez-	: Çözmek. (3-255)
çiddağ	: Ateşten sıçrayan küçük parça. (6-616)
çığruk	İplik bükme ve sarmak için kullanılan alet. (23-30)
çın	: Üzerinde çok meyve bulunan küçük dal. (MDD)
ç namak	: Çiğnemek. (8-71)
çingıl	: Bir çeşit erik (MDD)
çırakman	: Lamba, çıra konulan yer. (MDD)
çırım çırım ç rmak:	Sesli sesli ağlamak. (4-348)
çırnık	: Bir çeşit küçük kayık (MDD)
çırpmak	: Budamak (MDD)
çıtır	: I. Karışık, birbirine girmiş, dolaşık. II. Diken, çalı. (MDD)
çıtıraş-	: Karışmak, birbirine girmek, dolaşmak. (6-255)
çıtırık	: Bir cins ağaç (MDD)
çif	: Birbirini tamamlayan iki tekten oluşan, çift. (6-455)
çifci	: Çiftçi. (6-143)
çim-	: Yıkanmak. (MDD)
çimentu	: Çimento. (4-454)
çit	: 1. Tarla. 2. Göğüs kafesi. (3-298 / 6-39)
çițemeli	: Üzeri pürüzlü. (2-287)
çõ	: Çoğu. (1-151)
çobannığ	: Çobanlık. (9-3)
çocuğ	: Çocuk. (6-35)

çoğ	: Çok. (5-236)
çojuğ	: bk. çocuğ. (17-79 /16-68 / 20-44)
çort	: Dikenlik (MDD)
çögeliğ	: Ayrandan yapılan yağsız peynir. (8-95)
çöpür	: Keçi kılından yapılan ip. (MDD)
çöten	: Mısır koçanlarını kışın saklamak için çubuklarla yapılmış kulübe. (23-11)
ç r	: Mısırların sap kısmı. (MDD)
ç r-	: Çevirmek. (17-76)
çükeliğ	: bk. çögeliğ. (6-212)
çüzü	: ?

D

daban	: Taban. (5-131)
dabanca.	: Tabanca. (2-62)
daddı	: Tatlı. (7-30)
dadduğ	: Tatlı, lezzetli. (7-51)
dadlı	: bk. daddı. (8-122)
dağğa	: Dakika. (7-46)
dağma	: Biçilen ot ve sapın geçici olarak ağaç dalına asılması. (6-375)
dağı	: Nişan ve düğünde gelin ve damada takılan ziyet veya erilen hediye. (11-43)
dağım	: El işi örgüden yapılmış set. (6-365)
dağu	: bk. dakı. (1-106)
dala-	: Köpeklerin ısırması, ısırıp kaçması. (MDD)
dalda	: Yağmur, güneş ve rüzgârın etki yapamadığı gizli, kuytu yer, kenar, saklanılacak yer, ağaç, bina gölgesi, gölge. (MDD)

dallan-	: Darlanmak, bunalmak,sıkılmak. (16-54)
dallıĝ	: Fakirlik, kıtlık. (2-299)
darı	: Mısır (19-63)
dastar	: Bir cins dokuma yer örtüsü, kilim. (6-552)
daul	: Davul. (24-30)
davun	:Taun, veba.(2-235)
dayançı	: Payanda,destek. (MDD)
dē	: Deĝil: pancar d yuĝ dē mi
dē	: Diye. (2-363)
dē daha	: İşte, orada, şurada. (MDD)
debertmek	:I.Eşelemek, kabartmak, karıştırmak. II. Kurcalamak (MDD)
dēdü-	: Deĝdirmek. (3-324)
dekmüĝ	: Tekme. (2-282)
dēl	: Deĝil. (2-353)
delü	: Deli. (2-309)
delüĝ	: Delik. (2-285)
delüĝannu	: Delikanlı. (3-219)
delülüĝ	: Delilik. (3-508)
dēmen	: Deĝirmen. (3-90)
depmek	: I.Tekme atmak, tekmelemek. II.Bir şeyi basa basa doldurmak, tıkmak. (26-21)
depük	: Kuru, kuru yer. (MDD)
dēş-	: Deĝişmek. (3-332)
dēze	: Teyze. (3-41)
dıbiç	: Makat. (MDD)
dıbir	: Makat. (MDD)
dıĝıl	: Haşlanmış fasulye taneleri.(MDD)
dıĝıllama	: Oyunda misketi yavaşça yuvarlama. (MDD)

dıngıl	: Sümük. (MDD)
dıngılda-	: Kımıldamak, oynamak, sallanmak (MDD)
dınnak	: Tırnak. (4-694)
dırmaç	: Yünden yapılan ve insanın sırtına konulan yükün düşmesi için koltuk altından geçirilerek bağlanan ip.(MDD)
dıvar	: Duvar. (6-325)
dıvılcık	: Küçük, ufacık: Bir sepet elma aldım, yarısından fazlası dıvılcık çıktı. (MDD)
dibek	: Mısır dövmek için ağaç veya taştan oyulmuş tekne. (MDD)
dible	: İnce ince doğranmış kara pancara pirinç konularak yapılan yemek. (20-45)
dikin	: Yeni dikilmiş fındık fidanlarının bulunduğu bahçe. (MDD)
dim	: Bir çeşit bilye oyunu (MDD)
dinelmek	: Dikilmek, ayağa kalkmak. (MDD)
dinne-	: Dinlemek. (4-350)
direm	: Dirhem. (7-59)
diremid	: Dinamit. (4-588)
dişe	: Yeni dişlenmiş, dişleri yeni açılmış değirmen taşı.(MDD)
dişemek	: Ucu tırtıllı çekiçle değirmen taşı ya da herhangi bir şey üzerinde diş yapmak. (MDD)
dizlik	: İç donu. (MDD)
d l	: bk. dēl. (8-30)
dō-	: doğmak.(1-97)
dobiç	: Kısa boylu, tıknaz (kimse). (MDD)
doğdur	: Doktor. (5-62)
domadis	: Domates. (1-201)
domal	: Barbunyaya benzer fasulye. (MDD)
domal-	: Secde eder gibi durmak, arkasını çıkarmak, çıkıntı yapmak.(MDD)

- dombak** : Başı açık, çıplak. II.Yuvarlak. (MDD)
- domuzaşağı** : Kökleri zehirli ve yuvarlak bir bitki.(MDD)
- donam** : Balıkçıların olta sardığı dikdörtgen tahta. (MDD)
- dör-** : Doğurmak (1-99)
- doval** : Doğal. (1-79)
- dozirik** : İki ceviz, iki fındık ya da iki yuvarlak madenî şeyi delip iplik geçirerek yapılan bir çeşit oyuncak. (MDD)
- dönderme** : Hamsi ve fasulyenin tavada mısır unuyla yapılan kı-zartması. (MDD)
- dönek** : Derelerde oluşan su girdabı. (MDD)
- döşeme** : Pirinç ya da bulgurla pişirilen sulu kara lahana yemeği (4-236)
- döşü-** : Devşirmek, toplamak: Başkası geliyor fındık döşümeye. (1-65)
- d** Dövmek. (1-97)
- dunya** : Dünya. (21-42 / 16-101 / 3-93)
- d ş** : Dövüş. (2-61)
- düdek** : Ağaçların, çiçeklerini döktükten sonra meydana çıkan kü-çük meyveleri, ham meyve.(MDD)
- düve** : Dana. (3-420)

E

- ē** : İyi. (4-390)
- ebe** : I. Büyük anne,nine. II. doğum yaptıran kadın. (23-51)
- ebrü-** : Eskimeye yüz tutmak, yıpranmak. (MDD)
- ebrük** : Yıpranmış, eskimeye yüz tutmuş çamaşır, elbise. (MDD)
- ēceğ** : Yün eğirmeye yarayan araç, kirmen. (12-114)
- ecünnü** : Cin, peri, şeytan, ecinni. (5-161)
- efan** : Evham. (3-51)

- eger** : Eğer. (3-13 / 6-20)
- egezlen-** : Gırgıra alınmak. (MDD)
- eğmek yama-** : Hamuru sacın üstüne veya tepsinin içine yaymak.(17-75)
- eğercek** : bk. ēceę. (MDD)
- ehel** : Ehil, iyi, güzel. (3-390 / 21-26)
- ehem** : Dargın (MDD)
- ekenek** : Ekilecek, ekilmeye elverişli yer,tarla. (MDD)
- ekiz** : İkiz. (4-560)
- elavı** : Görmeden elyordamıyla yapılan balık avı. (MDD)
- elavına** : El yordamıyla, görmeden. (MDD)
- ēle-** : İyileşmek. (13-55)
- ēle-** : Bekletmek. (MDD)
- ēlen-** : Durmak, beklemek. (MDD)
- ēlençe** : Eğlence. (12-94)
- ēlię** : İyilik. (24-12)
- eliğ geçi** : Dağ keçisi, karaca.(12-91)
- elmeğ** : Bir tutam, bir avucun aldığı kadar. (2-314)
- elti** : Görümce. (15-33)
- eme** : Ama, fakat. (14-10)
- emen** : Çocukların oyunda hedef olarak diktikleri taş. (MDD)
- ēn** : Üstbaş, elbise. (5-98)
- ēn (eğen)** :Gövde: ēnine geyd cegecede... (5-98)
- eneke** : Çocukların oynadığı taşların büyüğü ve en güzeli. (MDD)
- enteri** : (< Ar. anter: antari) Giysi.(5-51)
- ep** Epey. (3-118)
- ēr-** : Eğirmek. (23-29)
- erinmek** : Üşenmek, tembellik etmek. (MDD)

esger	: Asker. (3-127)
essah	: Sahi,gerçek. (4-144)
ēsük	: Eksik. (3-434 / 4-552)
eşgere	: Açık, belli, meydanda.(MDD)
ēşi	: Ekşi. (7-50)
ēşün	: Ekmek ve yufkayı pişirmeye ya da çevirmeye yarayan kürek. (17-76)
evcük	: Küçük çocukların evcilik oynamak için yaptıkları ev. (MDD)
evmek	: Acele etmek, acele ettirmek. (MDD)
evza	: Kibrit. (MDD)
eyvermek	: Çağrılmaya karşılık, sesle yanıt vermek. (MDD)

F

fakırtı	: Gürültü (MDD)
fasıratmak	: Sivri bir cismi bir nesneye batırmak. (MDD)
fasile	: Fasulye. (1-173)
faşır faşır	: Gür ve sürekli akan su sesi. (2-400)
faşırtı	: Su veparazit sesi. (MDD)
fente nas	: Felak ve Nâs sureleri. (16-6)
fer	: (< Far. fer) Güç kuvvet; ışık, aydınlık, parlaklık. (21-39)
ferik	: I. Kümes hayvanlarının civcivlikten çıkmış yavruları, piliç. II. Genç kız. (MDD)
ferik elması	: Bir cins elma (MDD)
feşel	: Yaramaz,afacan (MDD)
fetir	: Saçta pişirilen mayasız yufka ekmeği. (6-255)
fırakdı	: Ağaç dallarından yapılan çit, parmaklık. (MDD)
fışgı	: (< Rum. phuski) Hayvan gübresi. (MDD)
fışirtmak	: Bir şeyi ucundan tutup, savurarak atmak.. (MDD)

fidil	: I. Fide. II. Derin yaraların tedavisinde, yara içine salınan steril gazlı bez şeridi (3-22)
fikāre	: Fukara. (5-195)
filisbit	: Ağzına kadar dolu çuval veya sepet. (MDD)
finnuri	: Camsız petrol lambası (MDD)
fişgubillig	: FİSKOBİRLİK. (4-616)
fol	: Tavukların yumurtlaması için bırakılmış yumurta. (MDD)
foltak	: Bol, gevşek: Ayakkabı çocuğun ayağına çok foltak geldi.(MDD)
fosul	: Mayalı hamurdan sacda yapılan ekmek.(6-223)
foturaf	: Fotoğraf. (2-213)
fösük	: Dişsiz ya da dişsiz gibi konuşan. (MDD)

G

ğab	: Kap. (1-166)
ğabağ	: Kabak. (2-491)
gabalak	: Geniş ,etli, tüylü, kabak yaprakları biçiminde yaprakları olan, kırdı ya da su kenarlarında yetişen bir bitki.(MDD)
gaban	: Dik yokuş, kayalık, uçurum.(MDD)
gabartdak	: Olmamış incir.(MDD)
ğabāṭ	: Kabahat (4-197)
ğabil	: Kabul. (1-28)
ğabiyet	: Kabahat,suç. (3-498)
ğac	: Kaç (2-66 / 20-37 / 3-26)
ğad	: Kat. (5-34 / 6-387)
ğada	: Kadar. (4-80 / 5-90 / 70-5)
ğadusduru	: Kadastro. (8-183)
ğak -	: Kalkmak. (3-350)

- ğaldiriğ** : Tüylü ve geniş yapraklı, kırmızı ve yeşil saplı yenen bir bitki. (5-75)
- galem** : Aşılacak ağaca konulan ucu sivriltilmiş kalem biçiminde ağaç parçası. (MDD)
- galemlik** : Baca (MDD)
- galuk** : Evde kalmış
- ğambağ** : Saçları dökülmüş baş, kel. (3-394)
- gambalak** : İri toprak veya taş parçası (MDD)
- gamit** : Olumsuzluk anlatan takma ad (MDD)
- ğan** : Kan. (3-429)
- ğan yalaş-** : Kan kardeşi olmak. (2-375)
- ğancık** : Dişi (insan veya hayvan için). II. Hilekar. (MDD)
- gandak** : Özensiz dikiş,düğüm. (MDD)
- gandaz** : Kekeme. (MDD)
- ğañırt-** : I. İncitmek, burkmak: Ayağını ğañırtmış. II. Bir şeyi kaldıraçla yerinden kaldırmak. (MDD)
- gantar** : Ağır ölçüsü, 'amcamın 20 gantar fıdığı olur''
- ğānul** : Kanun. (17-82)
- ğara** : Kara. (5-13)
- garabazar** : Yaklaşık olarak, tam ölçüsünde olmayan. (MDD)
- ğarac** : (< Fr. garage) Garaj, otogar. (3-444)
- ğaramuğ** : İçi boş, hastalıklı fındık. (7-44)
- ğarannuğ** : Karanlık. (5-13)
- gargalak** : Dalgaların sahile vurduğu odun ve ağaç parçaları. (MDD)
- ğarı** : Karı, kadın. (3-396)
- garı-** : Değirmen taşının dişlerinin düzleşmesi.(MDD)
- garigen** : Bir çeşit dikenli ağaç. (MDD)
- garın** : İşkembe. (MDD)
- garışmak** : Oynaşmak,güreşmek. (MDD)

- ğarğdaş-** : (<kartlaşmak) I. İhtiyarlamak. II. Sertleşmek, nasırlaşmak. III. Yenme zamanı geçmek (bitki). (2-152)
- garuk** : I. Toprak set. II. Mısır sapı (MDD)
- gaş** : Uçurum (MDD)
- gaş** : Semerin üst, ön tarafında binenlerin tutunması veya yüke ait ipin bağlanmasına yarayan iki, ağaç çıkıntısı. (MDD)
- ğaş-** : Kaçmak. (1-97)
- ğasdecı** : Gazeteci. (7-65)
- ğası** : Karşı. (4-661)
- ğasıtdan** : Yalan yere, şakadan. (MDD)
- ğası** : bk. ğası (2-225)
- ğası geçe** : Karşı taraf. (3-348)
- ğasıık** : Kaşık. (2-493)
- ğasıuntu** : Kaşıntı (3-15)
- gatık** : Ayran. (MDD)
- ğatır** : Katır. (1-196)
- ğatırotu** : Bir çeşit bitki, kaktüs (MDD)
- ğāvaltı** : Kahvaltı. (8-160)
- ğāve** : I. Kahve. II. Kahvehane. (3-58)
- ğāvereñgi** : Kahverengi. (1-137)
- ğavğa** : Kavga. (5-127)
- ğavnuz** : Kavanoz. (2-313)
- ğavsul** : Fındığın kabuklu hali. (MDD)
- ğavunç** : Erkeklik organının darbe sonucu şişmesi (MDD)
- ğavunç olmak:** mec. Beklemekten sıkılmak, bunalmak. (MDD)
- ğaybana** : İstenmeyen, kötü, yakışsız. (MDD)
- ğayda** : Türkü, mani. (2-174)
- ğaygana** : I. Tuzlu hamsi. II. Yumurta ve un, yağda kızartılarak yapılan bir çeşit omlet. (MDD)

- ğaynadma** : Sulu kara lahana yemeği. (6-310)
- ğaynar** : Sıcak. (6-583)
- ğayrula** : (<it. carriola) Karyola. (6-365)
- ğaytarmak** : İşten kaçmak. (MDD)
- ğazağ** : Kazak. (20-12)
- ğazel** : (< Ar. gazel) Ağacın üzerinde kuruyan yaprak
- ğazma** : Kazma. (6-380)
- ğazuğ** : Kazık. (8-97)
- gazuz** : Gazoz. (6-316)
- geçek** : Seyyar tahta merdiven. (MDD)
- geçelli** : Geçerli. (5-140)
- gecin** : Taneleri ayrılan yeşil fasulyanın hayvanlara yedirilen kabuk ve sapları. (3-452)
- gelberi** : Tırmık. (MDD)
- gelder** : Ağaçtan yapılmış hayvan yal kabı. (MDD)
- geleg** : I. Bitki yaprağı. II. Defter ve kitabın her bir yaprağı. (17-57)
- gendeme** : Kalın çekilmiş mısır. (MDD)
- gendü** : Kendi. (4-360)
- gerevu** : bk. gerō (MDD)
- gerō** : Dal çekmekte kullanılan çengelli sopa. (MDD)
- gevgene** : Bir tarafı kılı battaniye. (MDD)
- gevir** : Kafir. (3-495 / 4-663)
- gı** : Kız,hanımlara hitap sözü. (3-11)
- gıbiç geçmek**: Denk getirememek,oyunda ıska geçmek. (MDD)
- gıcımuk olmak**: Kızıışmak,içi kaynamak
- gıcırık** : Gıcirtı yapan nesne. (MDD)
- gıçmuk atmak**: Hayvanların tepme hareketi. (MDD)
- gıdığ** : Küçük örgü sepet. (4-280)

- gıldır gıbiç** : İşe yaramaz,önemsiz şey, eşya. (MDD)
- gılik** : Sacda pişirilen küçük ekmek, çörek. (MDD)
- gımıl gımıl** : Yavaş yavaş,isteksizce hareket. (MDD)
- gındıra** : Hasır yapmada kullanılan uzun yapraklı ot. (MDD)
- gınuk** : Utanmaz,arsız, kötü huylu kimse (MDD)
- gıran** : İki yamacın kesiştiği yerdeki düzlük
- gırbā** : Kurbağa. (6-511)
- gırbıç** : Kurbağa. (MDD)
- girebi** : Ağzı düz, ucu kıvrık balta (6-380)
- girin-** : İp yardımıyla yükü sırtlanmak. (4-481)
- gırklık :** : Koyun kırpma makası. (MDD)
- gırmak** : Koparmak,üzmek. (2-282)
- gırnap** : Kenevirden ip. (MDD)
- gırs** : Cimri. (MDD)
- gısrık** : Kuytu,dar yer. (MDD)
- gıymeçdü** : Kıymetli. (3-272)
- gıymuk** : Küçük ağaç parçası. (MDD)
- gıynak** : Üzüm salkımının küçük dalları. (MDD)
- ğō-** : Kovmak. (26-20)
- gobuzlanmak** : Övünmek, böbürlenmek. (MDD)
- ğod** : Beş ila on iki kilogramlık ağaç fındık ölçeği. (6-220)
- ğodalağ armudu:** Bir çeşit armut. (27-53)
- godesbana** : Becerikli. (MDD)
- ğōg** : Oyuk, çukur. (6-325)
- gomit** : Kaya balığı. (MDD)
- gondiş almak** : Bilye oyununda nişan almak. (MDD)
- gondura** : Bilye oyununda bir eli diğer elin üstüne koyarak atış yapmak. (MDD)

gopca	: İri düğme. (MDD)
gopça	: (< Rum. kombitsa(?)) düğme.
goruk	: Fındık kurdunun deldiği fındık. (MDD)
ğoşama	: Bir avucun alabildiği kadar. (19-62)
ğoşma	: bk. ğoşama. (3-192)
govermek	: Salıvermek, bırakmak, koyvermek. (MDD)
goya	: Güya. (4-449)
gozak	: Ham, olmamış meyve. (MDD)
g	: I. Yeşil, olgunlaşmamış meyve. II. Gökyüzü. (8-39)
g de	: Gövde, vücut. (12-110)
ğulağ	: Kulak. (1-45)
ğundağ	: Kundak (7-560)
ğunna	: Kurna. (2-392)
ğuran ğursu	: Kur'an kursu. (11-55)
ğurufasile	: Kurufasulye. (16-106)
guruşga	: Maşrapa. (MDD)
guşana	: Tencere. (MDD)
guşluk	: Sabahla öğle arası. (MDD)
guvak	: Saçtaki kepek. (MDD)
guvalak	: Baykuş. (MDD)
ğurveddi	: Kuvvetli. (5-233)
guytak	: Çukur, kuytu yer. (MDD)
guz	: Kuzey, güneşi az gören yer. (4-410)
guzine	: Fırınli soba. (6-224)
ğübbek	: Tombul, sevimli. (MDD)
ğübür	: Toz kırıntı parçaları
ğüccüğ	: Küçük. (15-15)

güdüne	: Mısırın taneleri alındıktan sonra kalan koçanı. (MDD)
güllük	: Eğrelti otu. (MDD)
günaf	: Günah. (3-188 / 14-19)
günü-	: Meyvelerin kendi kendine fazla olgunlaşması, yumuşaması. (MDD)
günüz	: Gündüz. (4-48)
güvenek	: İri sinek. (MDD)
gögek	: Yeşil ceviz meyvesi. (MDD)
göğsügızıl	: Serçeye benzer bir kuş. (MDD)
göğüslük	: İlkokul önlüğü. (MDD)
gölmeç	: Küçük su birikintisi. (MDD)

H

habar	: Haber. (27-42 / 3-81)
habbak	: Süt, yoğurt, ayran (çocuk dilinde). (MDD)
habirē	: Buraya. (1-6)
hable gene	: Böylece. (5-48)
habu	: Bu, işte. (21-21 / 1-102)
habule	: Böyle. (27-43 / 1-232)
habullâr	: Buralar. (2-294)
habura	: Burası. (3-225)
haburē	: bk. habirē. (3-241)
haccak	: Güzel. (MDD)
haçan	: Mademki. (MDD)
hafır hafır	: Yorgunluktan derin derin soluyarak. (MDD)
hafıradak	: Seri hareket ederek. (MDD)
hakıra-	: Yüksek sesle konuşup gülmek. (MDD)
halğum	: Horonda halka şeklinde el ele tutuşma. (1-120)

- halik** : Moloz. (MDD)
- hamsı** : Hamsi. (3-446)
- harar** : Büyük sepet ya da küfe. (6-218)
- harcı ekmek** : Kalitesiz undan yapılan ekmek. (MDD)
- harcı un** : Kalitesiz un. (MDD)
- hārda** : Nerede. (21-30)
- hark** : Hendek. (MDD)
- harpıtmak** : Çabuk çabuk yemek. (MDD)
- hartama** : Kiremit yerine kullanılan ya da kiremit altına konulan ince tah ta. (2-361)
- has** : İyi, güzel.(6-245)
- has un** : Buğday unu. (MDD)
- hasıramak** : Hızlı hızlı nefes almak. (MDD)
- haşa** : Küllü su ile yıkanmış çamaşır. (MDD)
- haşid** : Harşit (ilçe adı). (6-58)
- haşindi** : Şimdi. (2-4)
- haşindiğ** : bk. haşindi. (8-185)
- haşlak** : Yarı pişmiş ekmek. (MDD)
- haşlğ** : Harçlık. (12-16 / 18-41)
- hatılâ-** : Hatırlamak. (2-162)
- havas ed-** : Heveslenmek. (5-210)
- havız** : Hafız. (8-4)
- havli** : Havlu. (6-55 / 1-108)
- havruz** : Beşiğe belenen çocuğun poposunun altına konan oturak, lazımlık. (6-544 / 17-56)
- hayf** : Öç. (MDD)
- hayf almak** : I. Öç almak. II. Bir kimsenin olumsuzluk yaşamasından neşe duymak. (MDD)
- hayıllı** : bk. hayıllu. (23-46)

- hayıllu** : Hayırlı. (4-180)
- haysınmak** : I. Kıskanmak, çekememek. II. Pişman olmak. (MDD)
- hazıllâ-** : Hazırlamak. (4-249 / 8-128)
- hazıllıg** : Hazırlık. (6-211)
- hebisi** : Hepsi. (6-457 / 8-75)
- hebüle** : Böyle. (8-25)
- hec** : Hiç. (1-84 / 3-18)
- he** bk. hec. (4-101)
- heç** : bk. hec. (2-194 / 4-444)
- helbet** : Elbet, her halde, şüphesiz. (MDD)
- helle** : Undan yapılan çorba. (6-245)
- hemenceg** : Çabucak, hemencecik. (5-145)
- hemşeri** : Hemşire. (6-475)
- hen** : En: hen küçüg kızım. (6-473)
- hennük** : Toprağın yağmurdan sonra sürülmeye, ekilmeye elverişli durumu, toprağın tavi. (MDD)
- heral** : Herhalde. (2-459)
- heralda** : bk. heral. (2-478)
- heri** : Seslenme ünlemi. (8-169)
- herif** : Erkek,koca, adam. (2-326)
- herkeş** : Herkes. (2-169)
- hers** : Hırs,sinir. (MDD)
- hersini almak**: Sinirini almak. (MDD)
- heslen-** : Sinirlenmek. (3-289)
- heş** : bk. hec. (16-9 / 18-27)
- heyle-** : Çağırma. (MDD)
- hıltak** : Bol, geniş, gevşek. (MDD)
- hıltamak** : Yaşlanmak,yıpranmak. (MDD)

- hırdakla-** : Boğazını sıkamak, gırtlaklamak. (MDD)
- hırdamak** : Parça parça kesmek.(MDD)
- hışır** : Eski, Kullanılmaz duruma gelmiş, bozuk. (MDD)
- hızan** : Aile, çoluk çocuk. (6-617)
- hō** : O, şu. (13-62)
- hodul** : Çalı çırpı. (MDD)
- hoğuldamak** : Sesli olarak nefes almak,söylenmek. (MDD)
- hopcin** : Kara lahana,fasulye, yağ ve biberle yapılan yemek. (MDD)
- hopçura-** : Atlamak ,zıplamak. (MDD)
- hōrā** : Oraya. (12-72)
- horasan inciri**: Bir cins incir. (MDD)
- hoşmak** : Sarımsaklı kuru fasulye ezmesi. (MDD)
- hoşuran** : Tarlalarda kendiliğinden yetişen, geniş yapraklı bir çeşit ot. (MDD)
- hozan** : Hiç sürülmemiş ya da çoktan beri işlenmemiş tarla.(27-11)
- hölü-** : Sırılsıklam ıslanmak. (MDD)
- hōme depmek** : Üzerinde tepinmek,çiğneyip zarar vermek. (MDD)
- hōşül** : Suyu alınmış meyvenin posası. (MDD)
- hōşül ağzılı** : Ağzı biçimsiz,salyalı kimse. (MDD)
- hötürdet-** : Ses çıkararak bir şey içmek. (MDD)

I

- ihlambur** : Ihlamur. (27-48)
- ılı muk** : Ilıkça. (MDD)
- ımık** : Az sıcak, ılık. (MDD)
- ırāddıġ** : Rahatlık. (12-81)
- ırakı** : Rakı. (2-194)
- ıramazan** : Ramazan. (3-9)

ıras gel-	: Raslamak. (5-198)
ırgan-	: Kıpırdamak, sallanmak. (4-490)
ırgat	: Fındık amelesi. (MDD)
ırıb	: Yalan, düzen. (3-20)
ırız	: Irz. (3-155)
ısgat	: I. Ölü eşyası. II. Ölen kişi adına verilen sadaka. (MDD)
ışgın	: Bir yıllık ağaç sürgünü. (MDD)
ışı-	: Günün ağarması. (5-169)
ışıld-	: Gün ağarınca uyanmak. (5-173)

İ

	: İyi. (2-34)
ıçeri	: Oda, oturma odası. (2-6 / 3-240)
ıçgici	: Alkolik. (5-41)
ıçgü	: Alkollü içecek.(6-446)
ıçlık	: İç gömleği. (MDD)
ıçün	: ed. İçin(4-39 / 5-67)
ıdare lambası	: Gaz lambası. (MDD)
ıfacuğ	: Küçücük. (3-252)
ıfağ	: Ufak. (16-134 / 1-16)
ılāzım	: Lazım. (3-121)
ıleki gün	: Bir gün önce,dün. (16-41/ 2-491)
ılisdir	: Süzgeç, kevgir. (7-26)
ılış-	: I. Dokunmak, değmek, rastlamak. II. Takılmak. 2-201)
ılki	: Küçük çalılık, yeni süren çalı ya da ağaç filizleri.(MDD)
ımece	: İmece (8-116 / 9-8)
ıntām	: İmtihan. (4-548)
ınyemin	: Öncelikle. (2-372)

isgembî	: (< Rum. İskemle.) Sandalye. (5-1)
is n	: Hüseyin. (3-8)
işgüvê	: İçgüveyi (5-54)
it	: Köpek. (3-185)

K

kak-	: Boynuzlu hayvan boynuzu ile vurmak, tos vurmak. (3-418)
kakmuk	: İterek yumruk atmak. (MDD)
kamidi çıkmış	: İyice kurumuş, kamburlaşmış adam. (MDD)
kamit	: Zayıf, kuru, etsiz (hayvan ya da insan). (MDD)
karamfil	: Karanfil. (5-198)
karşılama	: Bir çeşit oyun. (Giresun karşılaşması) (MDD)
kaynârî	: Hoşnutsuzluk ünlemi. (MDD)
keçemen	: On, oniki santimetre boyunda keçi, koyun ve inek memesi emen bir cins yeşil kertenkele.(MDD)
kef	: Kir. (MDD)
keflen-	: Kirlenmek. (MDD)
keflü	: Kirli, pasaklı. (MDD)
kelçük	:Meyve artığı, meyvenin yenmeyen çekirdekli kısmı. (MDD)
kelek	: İneklerin boynuna takılan zil. (MDD)
kelem	: Karalahananın sap kısmı. (4-241)
kelif	: Bağ evi, derme çatma kulübe. (MDD)
kelkaçan	: Serçeye benzer, başı iki renkli kuş. (MDD)
keltek	: Eskimiş,yıpranmış. (MDD)
keme	: Büyük fare. (MDD)
kemsük	: Mısır koçanı. (MDD)
kenef	: Hela, tuvalet. (MDD)

kepeğ ¹³⁴	: < Erm. Eski evlerde, evden ahıra inmek için evden ahıra açılan kapı. (2-279)
kepelek	: Kelebek. (MDD)
kepez yol	: Eğimli, zorlu patika yol.(12-21 / 12-128)
kerinti	: Tırpan. (MDD)
kerkinmek	: bk. kerkmek. (MDD)
kerkmek	: Sapık amaçla birisinin arkasına değmek, sürtünmek.
kerme	: Hayvan gübresi. (2-122)
kertmek	: Ağaç veya çubuğa çentik açmak. (MDD)
kesek	: I. Belin ya da çapanın çıkardığı sıkışmış kuru, iri toprak parçası. II. Küçük odun ve çalı parçaları. "daş kesek ne varsa sübüdü. (MDD)
kesik	: Süt, yoğurt kesiği. (MDD)
kesitmek	: Başkasına biri hakkında yerici sözler söylemek. (MDD)
keşan	: Peştemal, bir çeşit başörtüsü. (4-77 / 5-212)
keşiğ	: Sıra (24-19)
keşül	: Hayvan yalı. (MDD)
keyfanı	: Yaşlı kadın. (3-111)
kıtmak	: İyice kızarmış ekmeklerin üzerinden kopan sert ve ince kabuklar. (MDD)
kiddik	: İyice ufalmış sabun. (MDD)
kirbid	: Kibrit. (12-25)
kirizma	: Toprağı derince eşeleyip,ayrıklardan temizleme. (MDD)
konusuk	: Konuşma, söz, lakırtı. (MDD)
kotmak	: Lastikten astarsız ayakkabı. (MDD)
kösmelik	: Ahırlarda hayvan gübresinin dışarı atıldığı küçük delik. (MDD)

¹³⁴ Hasan Eren, Robert Dankoff'un **Armenian Loanwords in Turkish (Wiesbaden: Harrassowitz, 1995.)** adlı eserinde bu sözcüğün Ermenice bir sözcük olmasından bahsettiğini ve bu fikre katıldığını söyler. (Hasan Eren, "Türkçedeki Ermenice Alıntılar Üzerine", **Türk Dili**, Sayı 524, Ankara Ağustos 1995, s.888-889.)

- kösmük** : Sigara izmariti. (MDD)
köstüre : Bileği taşı. (MDD)
kötek : I.Çamaşır yıkamada kullanılan enli sopa. II. Dayak (MDD)
kötü kömseleğ: Kötü, eksik. (3-415)
külek : Tahta kova. (3-270)
küpüç : Kısa boylu, şişman kimse. (MDD)
kürü- : Kürekle kar temizlemek. (MDD)
kürül : Yaban bezelyesi. (6-247)

L

- lagat** : Bir çeşit tabanca. (MDD)
lagut : İp sarılan sopa. (MDD)
lāna : Lahana. (16-11/ 20-20)
lapçın : Lastik ayakkabı. (MDD)
lapor : Rapor. (5-86)
leğat : Rekat. (1-1)
lenger : Saplı büyük kap, kova. (MDD)
lığ : Selin, akarsuyun getirdiği ince çamur. (MDD)
lök : Çamur halinde, sıvılaşmış. (MDD)
löküz : Lüks lambası. (6-270)
löngöz : Deniz ve derelerde derin kuyular, su çevirisi. (MDD)

M

- mabus** : (< Ar. mahbûs) Hapishane. (4-440)
mada : İstek,iştah. (MDD)
māfız : Muhafız. (10-17)
mahna : (< Far. bahâne) Bahane. (23-18)
mahnalığ : bk. mahna. (23-18)

- makinizliĝ** : Makinistlik. (5-154)
- maksuz** : (< Ar. mahsûs) I. Şakadan. II. Bile bile, isteyerek, kasıtlı olarak. (2-331)
- mälle** : Mahalle. (4-395 / 5-158)
- mamak** : Ekmek,çocuk maması. (MDD)
- māmmed** : Muhammet. (8-194)
- mandalin** : Mandalina. (2-131)
- māne** : Muayene. (2-351)
- mantu** : (< Fr. manteau) Manto. (3-241)
- manusa** : Basmadan daha kalın, çizgili dokuma bez. (1-86)
- masaraf** : bk. masraf. (4-434)
- masıraf** : Masraf. (3-289)
- māsus** : bk. maksuz. (2-149)
- maydunuz** : Maydanoz. (8-135 / 7-4)
- māzer** : (<Alm. Mauser) Mavzer. Atış hızı dakikada ortalama altı mermi olan ve orduda kullanılan bir tüfek tipi. (1-41)
- māzı** : Mağaza. (6-335)
- māzu** : Dört direk üstüne yapılmış tahıl, meyve, sebze kurusu saklanan kiler. (19-30)
- meddub** : Mektup. (6-71)
- mefād ed-** : Vafat etmek, ölmek. (23-4 / 26-12)
- mefāt** : Ölüm. (23-4 / 26-12)
- meh** : Al,buyur. (MDD)
- mehremed** : Merhamet. (4-406)
- mehyremeṭ** : bk. mehremed. (1-220)
- meküĝ** : (< Far. mekûk) Mekik. (5-207)
- mēl** : Kazma,geniş ağızlı çapa.(3-95 / 11-49)
- melcis** : Meclis. (2-375)
- mēmed** : Mehmet. (16-74 / 18-18)

- memişhane** : Hela, tuvalet. (MDD)
- mendeğ** : İlkbaharda kırlarda kendiliğinden biten, ısırana benzer, orbası yapılan yabancı bir ot. (2-148)
- meralcın** : bk. merulcın. (6-207)
- merduvan** : Merdiven. (3-16 / 23-2)
- merħemed** : bk. mehremed. (16-59)
- merulcın** : Yemeği yapılan bir dikenin ucu, yabancı sebze. (5-113)
- meşebe** : (< Ar. meşebe) Maşrapa, su kovaı. (2-283 / 6-139)
- mevlud** : Mevlit. (2-260)
- meyva** : Meyve. (7-38 / 12-96)
- mezelliğ** : bk.(4-493 / 3-313)
- mezer** : Mezar. (2-394 / 4-341)
- mıras** : Bilye. (MDD)
- mısdā** : Mustafa. (2-100)
- mısgı** : Cimri. (MDD)
- mile** : Bilye. (MDD)
- miltan** : (< Far. nım-ten) Gmlek. (2-206)
- misir** : Mısır. (15-10 / 17-4 / 5-117)
- mos** : Çürük: mos odun. (6-273)
- mosal-** : ürümek. (6-274)
- motur** : Motor. (4-598)
- mudara** : (< Ar. müdarā) Zayıf, tembel, cansız,işe yaramaz. (MDD)
- musaf** : Kuran (1-130)
- mükkem** : (<Ar. muhkem) Sağlam,kuvvetli. (MDD)
- mülāsım** : Merasim, düğün, tören (1-103)

N

- nabal** : Vebal. (3-91)
- nah** : Al,işe. (MDD)

nālet	: (< Ar. la'net) Lanet. (3-257)
namazlık	: Bir çeşit baş örtüsü. (MDD)
nardek	: Sulandırılmış pekmez veya üzüm suyu. (MDD)
navlun	: < Rum. Dolmuş ücreti. (6-362)
nebād	: Nebahat. (6-28)
nebri	: Hıristiyan çocuğu. (MDD)
nene	: Nine,anne. (1-135)
nezād	: Nezahat. (16-6 / 21-25)
nezük	: Nazik, Taze, yeni. (MDD)
normel	: Normal. (6-64)
nusğa	: Muska. (5-97)

O

ō	: Oğul: resulōlu(2-16), naibō (2-25)...
ōl	: Oğul (2-34)
obuz	: Akarsulardan oluşan küçük derecikler ve bunların oluşturduğu çukur. (6-513)
ocaklık	: Bacanın etrafında oturulan, ateş yakılan taban bölümü. (MDD)
okarı	: Yukarı (2-380)
olduruk	: Ağaç filizi, sürgün.(MDD)
omuzluk	: Çatının orta direğine eğik olarak çakılan direkler.
otluk	: I. Kışa saklamak için, yere dikilmiş bir sııra bağlanarak kurutulan mısır sapları. II.Karalahanadan et ve pirinçle yapılan yemek. (MDD)
oynaş	: Sevgili, metres. (MDD)

Ö

-	: Üstüne sürmek. (MDD)
---	------------------------

ödüç	: Ödünç. (4-23)
öğüpsıkmak	: Alelacele yıkamak. (MDD)
le	: Öyle (2-322)
meç	: Üstüne yağ sürülmüş sıcak ekmek. (MDD)
r almak	: İneklerin çiftleşme yaşına gelmesi. (MDD)
öreke	: < Rum. İplik eğirecek âlet. (23-28)
rsek	: Çiftleşmek isteyen dişi hayvan.(MDD)
se	: Ucu yanmış odun parçası. (MDD)
sem	: Oysa. (1-81)
ötürük	: İshal. (MDD)
öveç	: İki yaşında erkek koyun. (MDD)
öz	: Sepet yapımında kullanılan iskelet çubukları. (MDD)
özger	: Rüzgar. (3-50)

P

paddağ	: Su bidonu. (3-447)
pağla	: Fasulye, bakla. (3-185)
pağaç	: Tuzsuz ve mayasız hamurdan yapılıp ,kızgın küldede pişirilen ekmek. (MDD)
palak	: Yavru. (MDD)
palan	: Eşya. (MDD)
palar-	: Kabarmak. (17-85)
palçık	: Balçık. (MDD)
paldır	: Hayvanlara yedirilen ot ve yapraklar. (23-57)
paltan gırbā	: Kurbağa türü. (6-510)
pambuğ	: Pamuk. (6-24)
pancar	: Karalahana. (1-171)

panğa	: Banka. (3-316)
pantul	: Pantolon. (MDD)
pasa	: Devamlı,sürekli. (MDD)
patadis	: Patates. (12-106)
patlanguç	: Tabanca gibi ses çıkartan bir çocuk oyuncağı, patlan-gıç.(MDD)
patuç	: Yerleri silmede kullanılan bez parçası. (MDD)
patuz	: Fındık kabuğu soymaya yarar alet. (MDD)
pavlika	: Fabrika. (MDD)
pelit	: Meşe ağacı. (MDD)
pelit düdeği	: Meşe palamudu. (MDD)
pene	: Büyük tekne. (MDD)
peşdambal	: (< Far. püşt-mâl: peştimal) Bele bağlanan örtü. (4-77 / 6-334)
peşembe	: Perşembe. (4-220)
peşgil	: (< Far. pîş-gîr) Havlu. (6-555)
peşko	: Soba. (MDD)
pezüg	: Pazı. (21-10 / 7-6)
pırtı	: Giysi türü eşya. (12-115)
pışgır-	: Fıskırmak. (6-469)
pıtdağ	: Patlayan mısır. (3-420)
piric	Pirinç. (5-114 / 1-164)
pisik	: Kedi. (MDD)
pöl	: Taze, sütlü mısır. (8-41)
pontul	: Pantolon. (12-116)
pospotul	: Dağmık, kabarık saç. (4-660)
pur	: Vurulunca çabuk parçalanan yumuşak taş. (4-544)
pürçek	: Fındık veya mısır püskülü. (MDD)

püşgüvüd : Bisküvi. (13-19)

R

rād : Rahat. (16-111 / 2-384)

radiyo : Radyo. (2-228 / 6-61)

rahmeşdiğ : Rahmetlik. (2-172 / 27-39)

reçber : (< Far. rencber) Rençper. (12-14 / 22-16)

reğli : Renkli. (6-79)

S

sāb : Sahip. (3-7 / 4-265)

sabın : Sabun. (6-579)

sabi : Yeni doğmuş bebek. (MDD)

sac : Üzerinde ekmek pişirilen metal levha (3-370)

sacayak : Üzerine tencere, tava vb. konan ateş üstüne oturtulan üç ayaklı demir alet. (MDD)

sacekmē : Sac üzerinde pişen ekmek. (MDD)

sadır : (<Ar. sādīr) İdrar. (MDD)

sakırtdak : Kene. (MDD)

salığ ed- : Göstermek. (3-501)

salī : Salı. (3-78)

salif : Salih. (2-399)

samaksa : Üzüm suyu ile mısır unundan yapılan bir çeşit tatlı.(MDD)

sanduğ : Sandık. (3-474 / 16-29)

saplık : Balta, çapa ve benzeri araçlara sap yapmakta kullanılan odun. (12-28)

sapliye : Metal küçük kepe. (MDD)

sār : Sağır. (1-45)

sarıcalı : Bal yapmayan sarımsı arı. (MDD)

sasuk	: Tatsız, tuzsuz (yiyecek). (MDD)
savacak	: bk. savak. (MDD)
savak	: Değirmen suyunu başka yöne çevirmek için oluk önüne konulan tahta. (MDD)
savduç	: Sağdıç. (MDD)
say	: Düz, tabaka biçiminde ince, yassı taş.(MDD)
sayfan	: Bağ ve bahçelere yapılan ilkel ev, kulübe.(MDD)
sazak	: Bataklık, sazlık.(MDD)
sebab	: Sevap. (5-187)
sef	: Yanlış. (MDD)
sefd n	: Yanlışlıkla. (MDD)
sefit-	: Yanılmak, şaşırarak, bunamak. (MDD)
sefruş	: Sarhoş. (4-364)
sekmen	: Alçak ayaklı arkalıksız iskemle.(MDD)
selinti	: Sel sularının sürüklediği çer çöp. (MDD)
sēreṭ-	: Seyretmek. (3-113)
sergen	: Tahıl, meyve, sebze serip kurutmaya yarayan yer. (MDD)
serpgen	: Sert yelle savrulan yağmur, fırtına. (MDD)
sērt-	: Koşmak, yetişmek. (MDD)
sıbartda-	: Giysinin kolunu yukarı kıvrırmak. (3-410)
sıçan	: Küçük fare. (MDD)
sıf	: (< Ar. sırf) Sadece, yalnız. (3-500 / 4-730)
sıhiya	: (< Ar. sıhhiyye) Sıhhiye memuru. (22-50)
sınab elması	: Küçük yapılı bir çeşit elma. (6-531)
sırğan	: Isırğan. (2-147 / 8-34)
sısğa	: Tohumluk küçük soğan. (MDD)
siypit-	: Kafayı yemek, anlamsız işler yapmak. (MDD)
siypuk	: Kafayı yemiş, dağıtmış. (MDD)

sicim	: İplik. (MDD)
sifdiye	: İlk olarak,birinci. (MDD)
simelek	: Aptal, uyuşuk. (MDD)
sin	: Ölü gömülen yer, kabir. (4-491)
sini	: (< Far. sînî) Üzerinde yemek yenen büyük bakır veya pirinç tepsi. (6-566)
siñmeceğ	: Saklambaç oyunu. (23-12)
sōle-	: Söylemek. (17-90 / 20-24)
sō-	: Sütten kesilmek. (İnek) (MDD)
sōğ	: Soğuk. (1-150)
sōra	: Sonra. (24-38)
soyka	: Gereksiz,kötü. (MDD)
söküt-	: Çıkarmak,soymak. (MDD)
su dökünmek:	Küçük abdest yapmak. (MDD)
susak	: Su kabağı,içi boş kabak. (MDD)
suvan	: Soğan. (1-176 / 3-408 / 5-113)
sümsük	: Aptal, mıymıntı, sünepe, açgözlü. (ÖDD)
sür gene	: Sürüyerek. (2-95)
süve	: Kapı ve pencerenin yerleştiği kasa, çerçeve. (MDD)

Ş

şalağlı armudu:	Bir çeşit armut. (27-53)
şalak	: Kabuğu kahverengine dönmüş tohumluk hıyar. (MDD)
şapşak	:Su içmede kullanılan tahta kepçe, tas. (MDD)
şaşu-	: Şaşırmak. (3-159 / 6-114)
şehelli	: Şehirli. (12-122)
şehir	: Şehir. (11-13 / 12-120)
şeleğ	: Sırtta taşınan örgü sepet. (1-16 / 3-78)

şemşiye	: Şemsiye. (MDD)
şennendü-	: Şenlendirmek. (8-174)
şenniğ	: I. Şenlik. II. Ev önündeki bahçe, bostan. (1-112)
şer	: (< Ar. şerr: kötülük) Sataşmayı huy edinmiş kötü tabiatlı kimse veya cin, peri. (5-161)
şēr	: Şehir. (3-365 / 6-146)
şıalı	: Şıhali. (24-17)
şildirik	: Yeşil bitki kabuğundan yapılan düdük. (MDD)
şıma	: Kum, kireç, çakıldan oluşan harçla yapılan duvar.(MDD)
şilte	: Yüz geçirilmemiş ince, pamuk yatak veya yastık.(6-365 / 17-56)
şindi	: Şimdi. (17-62 / 18-4)
şindiceğ	: bk. şindi. (21-24 / 12-57 / 14-7 / 21-24)
şindicekin	: bk. şindi. (6-171)
şindiğ	: bk. şindi. (17-63 / 21-25)
şişek	: Bir iki yaşında koyun. (MDD)
ş le	: Şöyle. (2-119 / 3-4 / 22-26)
şüfeliğ	: Şoförlük. (13-13)
şüfer	: Şoför. (8-21)

T

tabēt	: (< Ar. tabîat: Tabiat) Huy. (3-162)
tāca	: Başka. (3-138)
tafda	: Tahta. (12-126 / 14-12)
taflan	: Karayemiş de denilen, üzüm büyüklüğünde meyvesi olan bir çeşit ağaç. (5-12 / 27-48)
taflanmak	: Gelişmek, şişmanlamak. (MDD)
taflu	: Besili, tavlı. (MDD)
takaç	: Herkese takılan, kavgacı. (MDD)

- takildik** : Bayramlarda kurulan salıncak. (MDD)
- tallâ** : Tarla. (1-198 / 2-118 / 3-232)
- tam** : Ahır. (3-203)
- taran** : Balıkların saklandıkları yosunlu ya da taşlı yer. (MDD)
- tayla** : (17-61/ 6-455)
- tekebızlık atmak**: Takla atmak. (MDD)
- tekelcek** : Tekerlek. (MDD)
- tekleme** : Daldaki tek fındık. (MDD)
- teküllü** : Sevgili, nişanlı. (MDD)
- telefün** :bk. telifun. (13-9)
- telesimek** :Susamak. (MDD)
- televizunda** : bk. televüzün.(1-47)
- televüzün** : Televizyon. (2-183 / 1-178 / 3-305 / 4-341 / 6-60)
- telifun** : Telefon. (20-34 / 27-15 / 4-580 / 6-3 / 8-172 / 20-34 / 27-15)
- teliz** : Keten ya da kendirden seyrek dokunmuş çuval; bunların birleşmesinden oluşan yaygı. (7-43)
- tembeh ed-** : Tembih etmek. (5-120)
- tembi ed-** : bk. tembeh ed-.(13-61)
- tēmen** : Teğmen. (4-464)
- temre** : Bir çeşit deri hastalığı,temriye. (MDD)
- temüz** : Temiz. (3-278)
- temüzle-** : Temizlemek. (2-151/ 5-5 / 6-24)
- temüzlüğ** : Temizlik. (20-19 / 3-454)
- tenā** : Tenha, ıssız. (4-210)
- tene** : Tane. (16-107)
- teneciğ** : Tanecik. (4-179)
- tenteş** : Birbirine benzeyen ya da yakışan, yaşıt, denk. (MDD)
- tenturud** : Tentürdiyot.(22-50)

- terçi-** : Kışın güneşli günlerde kar erimeye başlamak. (MDD)
- terefi** : Teravih. (6-262)
- tereğ** : Mutfakta tabak çanak dizilen raf. (26-21 / 3-64)
- tereyā** : Tereyağı. (6-226)
- tesbeğ** : Namus.(3-155)
- tesber-** : İyice pişmeden kuruyup büzüşmek: ekmek tesberdi. (MDD)
- tesbi** : Tepsi (3-92)
- teşge** : Keşke. (3-417)
- tevek** : Asma dalı, asma kütüğü. (MDD)
- tevekel** : Deli gibi, kaçık; her şeyi olurluna bırakmış. (4-309)
- teyin** : Sincap. (MDD)
- teze** : Taze. (21-36)
- tezeğ** : Yakacak olarak kullanılmak üzere kurutulmuş hayvan gübresi (23-9)
- tıfil** : Gelişmemiş, büyümemiş. (MDD)
- tıkıl** : Küçük parça, tane : çorbaya iki tıkıl fasile at.
- tıman** : Don, iç çamaşırı. (MDD)
- tımbuladağ** : Ansızın, beklenmedik anda. (16-134)
- tırabzan** : bk. tıravzon. (1-147)
- tıravzon** : Trabzon. (19-42 / 23-21)
- tırazban** : bk. tıravzon. (3-40)
- tırmit** : Mantar. (MDD)
- tike** : Parça, lokma, dilim (genellikle et, ekmek, peynir vb. için) (MDD)
- tiken** : Diken. (12-7 / 3-294 / 5-107)
- tili** : Aşırı derecede titiz, seçici. (MDD)
- tingil tingil** : Yavaş yavaş. (MDD)
- tingilde-** : Kımıldamak, oynamak, sallanmak. (MDD)

- tingildek** : Yerinde duramayan,arsızlık yapan,oynak. (MDD)
- tirki** : Ağaçtan yapılmış hamur teknesi. (MDD)
- tivsi** : Balık yavrusu. (MDD)
- t reki** : Tiryaki. (12-25)
- tohta-** : Sıkıntıdan kurtulmak, sakinleşmek. (MDD)
- tokalak** : Yumru, dağılmamış toprak parçası. (MDD)
- tokiriğ** : Çıngırak görevi yapan oyuncak. (19-25)
- toklu** : Altı aylıkla bir yaş arası kuzu. (MDD)
- tokul** : Yuvarlak hamur parçası. (MDD)
- topur** : I. Kestanenin dikenli kabuğu. II.Birkaç tanesi bir arada fındık. (MDD)
- torsuma** : Küflenme. (MDD)
- tosarmak** : Somurtmak, surat asmak, küsmek. (MDD)
- tosbağı** : Kaplumbağa. (MDD)
- tömbelek** : Davul veya teneke ile maniler söyleyerek insanları sahura kaldırma faaliyeti. Vurulan nesneye verilen ad. (MDD)
- töngel** : Muşmula. (MDD)
- töstömbelek** : Bir çeşit diken meyvesi. (MDD)
- t be** : Tövbe. (6-428)
- tuluk** : Yanak: çocuk tuluğunu şişirmiş. (MDD)
- tulumba** : Plastik bidon
- tuman** : Don,şalvar. (MDD)
- turçu** : Turşu. (7-29 / 17-18 / 5-75)
- tükan** : Dükkan. (3-478 / 6-336)
- tülmek** : Kuş veya kümes hayvanlarının tüylerinin kabarması. (MDD)
- tüllü** : Türlü. (17-15 / 23-23)
- tünek** : Tavukların tünediği yer. (MDD)

U

- uçkur** : Don lastiği. (MDD)
ukarı : Yukarı. (6-35)
ullâr : Oralar. (2-90)
uluk : Miskin, tembel, pasaklı. (MDD)
umsunmak : Ümitlenmek. (MDD)
unnama : Doğranan kara lahananın mısır unu ile yapılan sulu yemeği. (MDD)
uslu : Yaşlı, sözü dinlenir. (5-16 / 11-25)
uyra : Rüya. (16-97)

Ü

- üçün** : İçin. (17-92 / 22-19)
d- : bk. t-. (6-271 / 9-18)
m : Fındık ağacı. (6-500 / 18-19)
ünüverse : bk. ünüvesde. (2-324)
ünüvesde : Üniversite. (22-30 / 4-548 / 8-189)
ürk- : Yıkılmak, çökmek. (MDD)
ürküntü : Yıkılan çöken toprak ve taşın yığını. (MDD)
üş : Üç. (13-54 / 14-25 / 16-19)
t- : Öğütmek. (3-369)
üt- : Oyunda, kumarda kazanmak. (MDD)
üzmek : Koparmak, ayırmak. (MDD)
üzüm ayı : Üzüm toplanma ayları. (MDD)

V

- vaddıkebir** : Vakfikebir. (16-27)
vaziet : Vaziyet. (4-239)

- viğdan** : (< Ar. vicdân) Vicdan (5-187 / 4-172)
vire : Hiç durmadan, sürekli. (3-472)
vucağlığ : Raf, mutfak (bucaklık). (1-132)

Y

- y le-** : Ucunu sivriltmek. (MDD)
yāđub : Yakup. (12-114)
yal : bk. yalmaç. (16-134)
yalamaç : Hayvanlara verilen haşlanmış yeşillik. (3-371)
yalañuz : Yalnız. (2-192 / 3-393 / 4-596)
yālaş : (<yağlı+aş) Un ve su karıştırılarak pişirilip, üstüne yağ dökülerek yenilen bulamaç. (17-18)
yalavu : Alev. (MDD)
yalcak : Yal kabı. (MDD)
yālı : Yağlı. (6-226)
yalı yulu : Önemsiz, basit, değersiz: yalı yulu şeyden gođm cēñ (3-260)
yālıđ : Mendil. (4-165)
yallamak : Yal vermek, hayvanı doyurmak. (MDD)
yallığ : Hayvanlara pişirilerek verilen her çeşit sebze, yem. (6-467)
yalmaç : İnek, köpek vb. hayvanlara yedirmek için hazırlanan unla kepek karışımı sulu yiyecek. (MDD)
yama : Eğimli bahçe, arazi. (MDD)
yamalık : Yama için kullanılan parça. (3-441)
yamka : Sahtekar. (MDD)
yamsuk : Eğri, yamulmuş. (MDD)
yāmur : Yağmur. (4-178).
yan yöre : Çevre, etraf. (3-38)

yangabiz	: Eğri, hileli.(MDD)
yanı	: bk. yānı. (2-67)
yānı	: (< Ar. ya'nî) Yani. (2-107 / 17-111)
yanlık	: Evin yanındaki ya da içindeki kiler. (MDD)
yarma	: Değirmende iri şekilde öğütülmüş mısır.(3-456)
yarmaca	: İri yarılmış ağaç, odun. (MDD)
yarucu	: Tarlayı ekip, fındığın bakımını yapıp ürünün yarısını alan ortak. (2-492)
yasduğ	: Yastık. (6-365)
yatalağ	: İnmeli hasta. (6-12)
yatu-	: Yatırmak. (2-443 / 3-201)
yatulu	: Yatılı. (2-466)
yatusu	: Yatsı. (2-274)
yavcun-	: Heveslenmek. (MDD)
yavlar-	: Yalvarmak. (4-157)
yavşu	: Hayvanlara verilen yoncaya benzer ot. (15-30)
yay-	: I. Otlatmak. II. Yayığı çalkalamak. (2-202)
yaygu	: Yastık, divan üstüne serilen örtü. (1-111)
yaykin	: Kızılağaç. (3-116)
yayuk	: Yoğurt ya da süttten yağ çıkarmaya yarayan araç. (3-386)
yazlık	: Bir çeşit spor ayakkabı. (MDD)
yazmak	: Sermek, açmak, yaymak (halı, örtü, yatak vb. için),(MDD)
yecbelliğ	: Rençper olma durumu, rençperin işi, ırgatlık (11-3)
yeğnik	: Hafif. (MDD)
yēka-	: Yıkamak.(4-279 / 17-38)
yēke-	: Yıkamak. (4-278)
yekün	: Toplam. (12-101)
yelleş-	: Yerleşmek. (6-98)

- yelli yurtdu** : Yerli yurtlu, zengin. (1-4)
- y n** : Yeğen. (2-378 / 3-141 / 4-66 / 13-1)
- y nni** : Yeğenli. (24-14)
- yepelik** : Ses çıkararak kargaları kaçıran korkuluk. (MDD)
- yeşillig** : Sofraya konulan, marul, tere, yeşil soğan vb.(8-58)
- yeygi** : Genellikle kış için hazırlanan, biriktirilen yiyecek ve hayvan yemi. (12-130)
- yeyg ** : bk. yeygi. (3-272)
- yeykin** : bk. yaykin. (MDD)
- yeymiye** : Yevmiye. (19-68 / 2-116 / 5-39)
- yımırdda-** : Yumurtlamak. (5-208)
- yımırta** : Yumurta. (4-268 / 21-48)
- yımırtalı** : Yumurtalı. (27-155 / 21-49)
- yırtuğ** : Yırtık.(12-55)
- yi-** : Yemek. (1-5 / 4-278)
- yimbeş** : Yirmi beş. (8-97 / 11-48 / 14-18)
- y din** :Frenk  z m  iriliğinde meyvası olan zehirli bir bitki. (MDD)
- y mi** : Yirmi. (26-9)
- yıla-** : Yuvarlamak. (6-495)
- yola d n-** : Yürümeye başlamak. (MDD)
- yolu ele al-** : Yola koyulmak. (MDD)
- y rd** : Yoğurt. (15-31 / 4-265 / 9-6)
- y rt** : bk. y rd (3-260)
- y sul** : Yosun. (22-51 / 6-466)
- y mle-** : Teyellemek,düzensizce dikmek. (MDD)
- y r Ő** : YürüyüŐ. (23-18)

yöreğ	: Çocuğun, beşikten düşmemesi için, yorganın üstünden beşiğe bağlanan bez bağ. (17-57 / 6-546)
yörü-	: Yürümek. (23-8 / 26-5 / 3-312)
yövmiye	: bk. yeymiye. (17-68)
yu-	: Yıkamak. (3-208)
yuka	: Sığ, ince. (MDD)
yuğarkı	: Yukarıdaki. (11-12)
yuncak	: Kirli, yıkanacak. (MDD)
yunuk	: Yıkanmış, temiz. (MDD)
yüğseğ	: Yüksek. (22-17)
yüñ	: Yün. (6-551)
yüzlet-	: Mindere, yastığa yüz geçirtmek. (6-290)

Z

zabah	: Sabah. (1-118 / 3-59 / 6-458 / 19-69)
zabaccağ	: bk. sabahleyin. (4-350)
zabaccāsı	: Sabahleyin. (23-26)
zabaddan	: Sabahtan. (6-488 / 17-85)
zabahcāsı	: bk.zabaccāsı. (6-318 / 19-49)
zabahdan	: bk. zabaddan. (4-580 / 17-31)
zabağdan	: bk. zabaddan. (2-114)
zarallığ	: Yasak iş yapma, zarar verme. (3-490 / 5-209)
zarallu	: Zararlı. (3-511)
zar rilik	: Zorunluluk. (23-35)
zāta	: bk. zātan. (2-62)
zatan	: bk.zātan. (18-11)
zātan	: Zaten. (2-250 / 4-150 / 16-113)
zāti	: bk. zātan. (19-7 / 19-41)

- zavırtıak** : Olgunlaşmamış sert meyve. (MDD)
- zay ol-** : (< Ar. zayı!: zayı) Zıyan olmak. (22-24)
- zebze** : Sebze. (17-10)
- zeet** : Az sonra. (MDD)
- zeetten** : Az sonra. (MDD)
- zeklenmek** : Taklit etmek, alay etmek. (MDD)
- zengün** : Zengin. (20-6 / 1-66 / 16-34)
- zıbar-** : Ölmek, yatmak, uyumak (MDD)
- zıbic** : Meyve ve sebzenin sapı. (7-63)
- zıgara** : Sigara. (4-201 / 6-405 / 12-25)
- zıldırzıp** : Bir çocuk oyunu. (MDD)
- zıpcuk** : Kızılağacın sürgünlerinin yeşil saplarından yapılan düdük. (MDD)
- zıpka** : Paçası dar pantolon. (MDD)
- zırād** : Ziraat. (8-43)
- zırıtta** : Kızgın yağda pişen hamura verilen ad. (MDD)
- zollâ-** : Zorlamak. (3-189)
- zollan-** : Zorlanmak. (16-54)
- zollu** : Güzel, çok güzel, iyi. (3-293)
- zolluğ** : Zorluk(19-9)
- zollûğ** : bk. zolluğ. (13-26)
- zor** : Sıkıntı, mesele, problem. (5-240)
- zumbuğ** : Yumruk. (1-71)
- zunna** : (< Far. surnây) Zurna. (26-15 / 1-83 / 2-276 / 26-15)

KAYNAKÇA

- AKAR, Ali, "Ağız Araştırmalarında Yöntem Sorunları." ,**Turkish Studies (Turkish Studies)**, no. 2 (2006),s. 41-53.
- ARSLAN, Mustafa, **Görelle**, Sarı Matbaası, Ankara,1973.
- BAŞDAŞ, Cahit, "Türkiye Türkçesinde Asli Uzunluk Belirtileri" **Turkish Studies** 2/2 (Bahar -2007), s. 89-101.
- BİLİR, Ali, **Geçmişten Günümüze Görelle**, Kitabevi Yay., İstanbul, 2007.
- BOSTAN, Hanefi, **XV ve XVI. Asırlarda Trabzon Sancağında Sosyal ve İktisadî Hayat**, TTK. Yay., Ankara, 2002.
- , **Karadeniz'de Nüfus Hareketleri ve Nüfusun Etnik Yapısı**, Nöbetçi Yayınevi, İstanbul, 2012.
- BURAN , Ahmet, **Keban, Baskil ve Ağın Yöresi Ağızları**, TDK Yay., Ankara, 1997.
- CAFEROĞLU, Ahmet, "Anadolu Ağızlarında İçses Ünsüz Benzeşmesi", **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten**, 1958. s. 1-11.
- CAN, Özgür. "Doğu Karadeniz Ağızlarında Kıpçakça Üzerine Tespitler" **Türk Dünyası**, no. 13 (Bahar 2002), s. 119-124.
- DEMİR, Necati, **Ordu İli ve Yöresi Ağızları**, TDK yay., Ankara, 2001.
- DEMİR, Necati, ve AYDOĞDU, Özkan, **Giresun İli ve Yöresi Ağızları**, Ankara, 2009.
- DEMİR, Nurettin, "Türkçe Ağız Araştırmalarında Bazı Yöntem Sorunları" **Diyaletolog**, no. 4 (Yaz-2012), s. 1-8.
- ERCİLASUN, Ahmet B, **Kars İli Ağızları (Ses Bilgisi)**, TDK Yay., Ankara, 2002.
- EREN, Hasan, "Türkçedeki Ermenice Alıntılar Üzerine", **Türk Dili**, Ağustos 1995, s. 859-904.
- ERGİN, Muharrem, **Türk Dil Bilgisi**, Bayrak Yay. İstanbul, 1992.
- FATSA, Mehmet, **XV VE XVI. Yüzyıllarda Giresun (Sosyal ve Ekonomik Hayat)**, Giresun İl Özel İdaresi yay., Ankara, 2010.
- GEMALMAZ, Efrasiyap, **Erzurum İli Ağızları**, Cilt I-III. Ankara, 1995.
- GÜLENSOY, Tuncer, **Kütahya ve Yöresi Ağızları**, TDK Yay., Ankara, 1988.

- GÜLSEVİN, Güner, "Eski Anadolu Türkçesi Ağızlarında Uzun Ünlüler Üzerine" **Dil Araştırmaları**, no. 5. Güz 2009. s. 39-56.
- KARAHAN, Leylâ, "Anadolu Ağızlarında Kullanılan Bazı Zarf-Fiil Ekleri", **Türk Dünyası Araştırmaları Prof. Dr Zeynep Korkmaz'a Armağan**, 1996, s. 205-236.
- KAYMAKAMLIĞI, T.C Görele, Dağdelen Tasarım Bilişim ve İletişim Hiz. 2011. <http://www.gorele.gov.tr/genel-bilgiler/cografi-yapi.html> (Eylül Çarşamba, 2014 tarihinde erişilmiştir).
- KORKMAZ, Zeynep, **Bartın ve Yöresi Ağızları**, TDK Yay., Ankara, 1994.
- , **Gramer Terimleri Sözlüğü**, TDK Yay., Ankara, 1992.
- , **Nevşehir ve Yöresi Ağızları, Cilt 1., Ses Bilgisi (Fonetik)**, TDK Yay., Ankara, 1994.
- LABS, Wikimedia Tool. 4 8 2008. http://tools.wmflabs.org/geohack/geohack.php?pagename=G%C3%B6rel&params=41_1_N_39_0_E_type:city_region: (09 24, 2014 tarihinde erişilmiştir).
- MUTLU, Hüseyin Kahraman, **Balıkesir İli Ağızları**, (Gazi Ü. Sos. Bil. Ens. Doktora Tezi), Ankara, 2008.
- Sağır, Mukim, "Anadolu Ağızlarında Ünlüler", **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1995**. Ankara, 1997, s. 377-390.
- , "Anadolu Ağızlarında Ünsüzler", **Türk Dili Araştırmaları Yıllığı Belleten 1995**, Ankara, 1997, s. 391-409.
- SAĞIR, Mukim, "Türkiye Türkçesi Ağızlarında Ünlü Varlığı", **Turkish Studies 3/3** (Bahar 2008), s. 563-578.
- SARI, Mustafa, **Türkçenin Batı Dilleriyle İlişkisi**, TDK Yay., Ankara, 2014.
- SÜMER, Faruk, **Tirebolu Tarihi**, İstanbul, 1992.
- TEKİN, Feridun, "Giresun Ağızlarının Anadolu Ağızları İçindeki Yeri", **Giresun Kültür Sempozyumu**. İstanbul, 1998. s. 267-275.
- TOPALOĞLU, Ahmet, **Dil Bilgisi Terimleri Sözlüğü**, Ötüken Yay., İstanbul, 1989.
- UMAÇ, Zeynep Şimşek, "Gaziantep Çepni Ağzının Türkiye Türkçesi Ana Ağız Gruplarını Belirleyen Özellikler Bakımından Değerlendirilmesi" Cilt X. no. 1. **Türk Dünyası İncelemeleri Dergisi**, İzmir, 2010, s. 185-206.
- UMAR, Bilge, **Türkiye'deki Tarihsel Adlar**, İnkılap Kitabevi, İstanbul, 1993.
- YÜKSEL, Ayhan, **Giresun Tarihi Yazıları**, Kitabevi Yay, İstanbul, 2007. s.145,

